

Karin Vrtíková, Ivana Mokrá

Spolupracujúci obvinený v trestnom konaní

v intenciách
aplikačnej praxe
a úvahy
de lege ferenda

**SPOLUPRACUJÚCI OBVINENÝ
V TRESTNOM KONANÍ
V INTENCIÁCH APLIKAČNEJ PRAXE
A ÚVAHY DE LEGE FERENDA**

**SPOLUPRACUJÚCI OBVINENÝ
V TRESTNOM KONANÍ
V INTENCIÁCH APLIKAČNEJ PRAXE
A ÚVAHY DE LEGE FERENDA**

JUDr. Karin Vrtíková, PhD., JUDr. Ivana Mokrá

Vzor citácie:

VRTÍKOVÁ, K., MOKRÁ, I. *Spolupracujúci obvinený v trestnom konaní v intenciách aplikačnej praxe a úvahy de lege ferenda*. Praha: Leges, 2023. 188 s.

Recenzenti:

prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.

prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.

Monografia vznikla s finančnou podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja v rámci riešenia projektu s názvom „Trestnoprávna ochrana slobody“, projekt číslo APVV-19-0050, zodpovedná riešiteľka projektu doc. JUDr. Eva Szabová, PhD. a s finančnou podporou grantu Trnavskej univerzity v Trnave č. 17/TU/2022 na riešenie projektu s názvom „Inštitút spolupracujúceho obvineného v intenciách aplikačnej praxe a úvahy de lege ferenda“.

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Vrtíková, Karin

Spolupracujúci obvinený v trestnom konaní v intenciách aplikačnej praxe a úvahy de lege ferenda / Karin Vrtíková, Ivana Mokrá. -- Vydání první. -- Praha : Leges, 2023. -- 188 stran.

-- (Teoretik)

Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7502-693-4 (brožováno)

* 343.143-021.412.1 * 343.13 * 343 * (437.6) * (048.8)

– spolupracující obviněný -- Slovensko

– trestní řízení -- Slovensko

– trestní právo -- Slovensko

– monografie

343 - Trestní právo [16]

Vydalo Nakladatelství Leges, s. r. o., Lublaňská 4/61, Praha 2,
v roce 2023 jako svou 894. publikaci.

Vydání první

Edice Teoretik

Návrh obálky Michaela Vydrová

Redakce Mgr. Mária Pavláková

Tisk Tiskárna PROTISK, s. r. o., České Budějovice

www.knihyleges.cz

© Karin Vrtíková, Ivana Mokrá, 2023

ISBN 978-80-7502-693-4

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	7
PREDHOVOR	9
ÚVOD	13
1 TEORETICKO-METODOLOGICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ	17
1.1 Pojem spolupracujúci obvinený, kajúcnik, korunný svedok a súvisiace pojmy	17
1.2 Medzinárodné a európske právne štandardy úpravy spolupracujúceho obvineného	20
1.3 Základné zásady trestného konania vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému	23
1.3.1 Zásada legality	24
1.3.2 Zásada oportunity	25
1.3.3 Zásada voľného hodnotenia dôkazov	26
1.3.4 Zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností	29
1.3.5 Zásada zákazu donucovania k sebaobviňovaniu	32
2 HMOTNOPRÁVNE A PROCESNOPRÁVNE INŠTITÚTY SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ V PRÁVNOM PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY	36
2.1 Hmotnoprávny inštitút spolupracujúceho obvineného	38
2.2 Procesnoprávne inštitúty spolupracujúceho obvineného	41
2.2.1 Dočasné odloženie vznesenia obvinenia	42
2.2.2 Zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného	44
2.2.3 Podmienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného	46
2.2.4 Prerušenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného	50

2.2.5 Dohoda o vine a treste	52
2.3 Dokazovanie v otázkach previazaných s inštitútom spolupracujúceho obvineného	59
2.3.1 Riešenie otázok previazaných so spolupracujúcim obvineným na podklade judikatúry vnútroštátnych súdov	60
2.3.2 Riešenie otázok previazaných so spolupracujúcim obvineným na podklade judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva	69
3 ZAHRANIČNÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ	79
3.1 Česká republika	80
3.2 Poľská republika	90
3.3 Nemecká spolková republika	96
3.4 Talianska republika	104
3.5 Výstup z vykonanej komparácie zahraničných právnych úprav	115
4 LEGISLATÍVNY NÁVRH PRÁVNEJ ÚPRAVY INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ V PRÁVNOM PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY	120
4.1 Návrh zákona	122
4.2 Dôvodová správa	141
ZÁVER	177
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	181

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BtMG	Betäubungsmittelgesetz – nemecký zákon o narkotikách
český ZOS	Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka ve znění pozdějších předpisů
dohovor	Dohovor o boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
EÚ	Európska únia
NS SR	Najvyšší súd Slovenskej republiky
OČTK	orgán činný v trestnom konaní
ods.	odsek
OSN	Organizácia Spojených národov
StGB	Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322) (nemecký Trestný zákon)
StPO	Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319) (nemecký Trestný poriadok)
ŠTS	Špecializovaný trestný súd
TP	Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
TrŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (český Trestný poriadok)
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů
TZ	Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
ust.	ustanovenie
Ústava SR	Ústava Slovenskej republiky
ÚS SR	Ústavný súd Slovenskej republiky

Zoznam použitých skratiek

ZOS	Zákon č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka v znení neskorších predpisov
Z. z.	Zbierka zákonov

PREDHOVOR

Neodmysliteľnou súčasťou trestnej politiky štátu je prijímanie trestno-procesných nástrojov napomáhajúcich k odhaľovaniu závažných druhov kriminalít. Napriek tomu, že trestné právo plní jednu z primárnych funkcií v podobe generálnej prevencie, ktorá má odradiť potenciálnych páchatelov od páchania trestnej činnosti, nemožno opomenúť skutočnosť, že na dosiahnutie predmetného cieľa využíva aj také trestnoprocesné inštitúty, ktoré priamo či nepriamo zasahujú do základných práv a slobôd osôb garantovaných početnými legislatívnymi predpismi rôznymi spôsobmi z pohľadu ich právnej sily.

Spoločenský tlak vyvíjaný na objasňovanie závažnej trestnej činnosti často spôsobuje zneužívanie inštitútov trestného práva, čoho následkom dochádza k získaniu dôkazov nezákonnou cestou. Azda najvhodnejším príkladom inštitútu slúžiaceho na jednej strane na odhaľovanie závažných druhov kriminalít a súčasne na strane druhej ľahko zneužiteľným, ktorý sa do popredia záujmu dostal len vďaka početným medializovaným kauzám, ktoré nepochybne otriasli nielen odbornou, ale tiež laickou verejnosťou, je inštitút spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

Napriek tomu, že jeho legislatívne ukotvenie má svoje miesto v právnom poriadku Slovenskej republiky už približne dvadsaťjeden rokov, v kontexte výrazného mediálneho tlaku sa objavili otázky flagrantného charakteru, ktoré sa stali predmetom polemík nielen v akademickej oblasti, ale aj v oblasti činnosti orgánov činných v trestnom konaní, sudcov či advokátov a súčasne poukázali na výraznú praktickú nedostatočnosť právnej úpravy zmieneného inštitútu.

Z uvedeného dôvodu predkladaná vedecká monografia komplexným a zrozumiteľným spôsobom približuje jeden z najkľúčovejších nástrojov trestného konania podieľajúceho sa na objasňovaní najzávažnejšej trestnej činnosti, spolupracujúceho obvineného. V kontexte už uvedeného je možné vyabstrahovať, že predmetný inštitút, vo svojej podstate nástroj na efektívne odhaľovanie závažných druhov trestnej činnosti, trpí značnými vadami a v mnohých prípadoch jeho použitie deformuje trestné konanie. I keď si nerobíme ambície, že v predkladanej vedeckovýskum-

nej práci bol venovaný dostatočný priestor všetkým problémom trestného konania, domnievame sa, že tie najkľúčovejšie mílniky dokazovania prostredníctvom spolupracujúceho obvineného sú jej súčasťou a obohatia stav poznania v domácej právnej vede.

Na tomto podklade sa tiež domnievame, že je potrebné zoceliť pretrvávajúcu nejednoznačnosť v otázkach previazaných so spolupracujúcim obvineným. S ohľadom na to je ***kardinálnym cieľom predkladanej monografie formulácia efektívnejšej koncepcie právnej úpravy inštitútu spolupracujúceho obvineného v našom právnom poriadku, ktorá reaguje v prvom rade na súčasné požiadavky objasňovania trestných činov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a v druhom rade aj na zvýšenie právnych záruk osôb spolupracujúcich v trestnom konaní.*** Na tento účel sme podrobili bližšej analýze nielen právnú úpravu tohto inštitútu Slovenskej republiky, ale aj Českej republiky, Poľskej republiky, Nemeckej spolkovéj republiky a v neposlednom rade aj Talianskej republiky.

Vzhľadom na charakter skúmanej problematiky nemožno prehliadnuť potrebu nielen praktického, ale tiež teoretického priblíženia. Z tohto dôvodu sa uvedená monografia sústreďí okrem komparatívnej metódy aj na využitie metódy analýzy teoretických poznatkov obsiahnutých v odbornej literatúre a príslušnej legislatíve, reflektujúc tak potrebu uviesť čitateľa do danej problematiky, a to definíciou pojmu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a naň nadväzujúcich pojmov. Využitím konkretizácie identifikujeme problémy, ktoré vyvstávajú v kontexte predmetného inštitútu v aplikačnej praxi. Uvedený teoretický prehľad dotknutej témy dopĺňa aj komplexnosť a systematickosť, ktorá sa vo veľkej miere odráža v štruktúre predkladanej monografie a v jej samotnom obsahovom spracovaní.

Aj s ohľadom na doposiaľ pretrvávajúcu absenciu vedeckého spracovania tejto problematiky do knižnej podoby veríme, že jej komplexné spracovanie nájde ohlas u každej skupiny adresátov či už z radov orgánov činných v trestnom konaní, sudcov, advokátov, študentov právnických fakúlt, či u každého, koho uvedená problematika bližšie zaujíma.

S poukazom na uplatnenie metódy *a minori ad maius* (od menšieho k väčšiemu) pôsobí predkladaná monografia nielen systematickým a odborným dojmom, ale z pohľadu štylistiky je dostupná aj laickej verejnos-

ti, čím sa stáva ideálnym sprievodcom čitateľa aj v takej náročnej právnej problematike, akou je *Spolupracujúci obvinený v trestnom konaní v intenciách aplikačnej praxe a úvahy de lege ferenda*.

Na tomto mieste si súčasne dovoľujeme vyjadriť úprimné poďakovanie za cenné rady a povzbudenie pri písaní tejto publikácie doc. JUDr. Eve Szabovej, PhD., vedúcej Katedry trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Osobitné poďakovanie patrí aj JUDr. Eve Mišíkovej ako bývalej elitnej prokurátorke – dlhodobo uznávanej bojovníčke proti organizovanému zločinu a súčasnej advokátke, a rovnako aj JUDr. Petrovi Šamkovi, súčasnému sudcovi Krajského súdu v Bratislave (trestný úsek), za sprostredkované poznatky. V neposlednom rade patrí srdečné poďakovanie aj našej najbližšej rodine a priateľom, ktorí nás pri vzniku tejto monografie podporovali.

S úctou

Karin Vrtíková a Ivana Mokrá

ÚVOD

V priebehu deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia došlo k výraznému rozšíreniu organizovanej kriminality, ktorej nárast bol dôsledkom najmä prelomového roku 1990, ktorý bol sprevádzaný vyhlásením pomerne širokých amnestií novozvoleným prezidentom Václavom Havlom, s následkom prepustenia niekoľko tisíc väzňov a nárastom kriminality na viac než trojnásobok. Toto obdobie možno charakterizovať ako obdobie, v ktorom platilo nepísané pravidlo o zachovávaní mlčanlivosti o prípadoch organizovanej trestnej činnosti, a to najmä z dôvodu obavy ľudí o vlastné zdravie či život. Nebolo teda prekvapením, že práve dôvodná obava o život a s ňou súvisiaca nízka miera objasňovania tohto nového fenoménu v podobe násilného páchania trestnej činnosti v organizovanej forme vzbudila potrebu zákonodarcov zaviesť určitý spôsob ochrany osôb, ktoré vypovedajú v postavení svedkov v trestnom konaní. Výsledkom predmetnej snahy bolo prijatie novely č. 247/1994 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vtedajší zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov (Trestný poriadok), obsahom ktorej bola predovšetkým úprava otázky utajenia svedka, postavenia agentov či spôsob výsluchu utajených svedkov. V nadväznosti na túto novelizáciu bol o štyri roky neskôr prijatý zákon č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V tomto kontexte je na mieste uviesť, že historicky prvýkrát sa u nás inštitút utajenej totožnosti svedka uplatnil práve v kontexte organizovanej trestnej činnosti na začiatku dvadsiateho prvého storočia pri súdnom procese s Mikulášom Černákom.

Vzhľadom na to, že nový jav v podobe organizovanej kriminality priinesol postupom času so sebou nielen sofistikovanejšie páchanie trestnej činnosti, ale poukázal aj na výrazný nedostatok vo vtedajšej právnej úprave v podobe praktickej nedostatočnosti inštitútov, ktoré by zefektívnil objasňovanie tohto druhu kriminality, bolo potrebné, aby sme inkorporovali do právneho poriadku novelou č. 457/2003 Z. z. nový inštitút v podobe spolupracujúceho obvineného tzv. *cooperating accused*. Predmetná právna úprava tak spôsobila, že zatiaľ čo v minulosti sme sa mohli pridržiavať zaradenia páchatelov organizovanej kriminality k mlčanli-

vým a skrytým páchatelom,¹ tento krok a v tejto spojitosti už aj súčasne platná právna úprava inštitútu spolupracujúceho obvineného reflektuje viacero výhod, ktoré páchatelov tejto kriminality motivuje ku spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní či súdmi, a výrazne prispieva k jej postupnému odkrývaniu.

V súčasnosti je však možné pozorovať dve markantné odlišnosti v páchaní už zmieneneho druhu trestnej činnosti. V prvom rade ide o postupné prelamanie mlčanlivosti páchatelov organizovanej kriminality a v druhom rade o zmenu jej spôsobu páchania, ktorú potvrdzujú aj odborníci z praxe. V tomto smere sa v zhode s prezentovaným názorom Mišíkovej nazdávame, že zatiaľ čo v minulosti prevažoval charakter násilnosti, ktorý sa odzrkadľoval najmä vo vydieraní úspešných podnikateľov, a to prostredníctvom organizovaných skupín riadených jedným dominantným vodcom (ktorého meno alebo prezývka boli spravidla základom pre názov celej tejto organizovanej skupiny), čoho cieľom bolo násilné získanie majetkových hodnôt, s čím bolo často spojené fyzické likvidovanie „nepriprôsobivých“ podnikateľov a tiež tzv. „bielych koní“, prípadne aj nepohodlných členov samotných skupín, v súčasnosti sme svedkami transformácie takéhoto druhu kriminálneho správania na páchanie podvodov pri odpočte DPH pri „naoko“ zákonných obchodných aktivitách, pričom všeobecne je ekonomická sila týchto subjektov, ktoré nadobudli majetok nezákonným spôsobom, účinným prostriedkom na podplácanie a „kupovanie si“ štátnych orgánov, aby sa tak vyhli svojej trestnej zodpovednosti. Postupom času k charakteru závažnej trestnej činnosti pristupuje odčerpávanie vysokých finančných čiastok z verejných financií, ktorých čiastočným zdrojom sú aj tzv. eurofondy, a to napr. aj pri realizácii rôznych štátnych zákaziek a verejných obstarávaní, pričom tieto protizákonné činnosti sú často spojené s účasťou vysokých politických predstaviteľov s výrazným vplyvom na štátne orgány vrátane súdov.² V súlade s týmito tvrdeniami aj Šamko uvádza, že dochádza k tomu, že prostriedky získané trestnou činnosťou sú zmiešavané

---

¹ KLIMEK, L. a kol. 2020. *Kriminológia vo vnútroštátnom a medzinárodnom rozmere*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2020, s. 660.

² Poznatky plynúce z emailovej konzultácie s Mišíkovou, súčasnou advokátkou, z 21. novembra 2022.

s legálnymi príjmami a takto páchaná trestná činnosť nadobúda dojem legálnosti.³

Je nutné bezpochyby zdôrazniť, že využívanie spolupracujúcich obvinených v trestnom konaní je v mnohých trestných veciach (najmä pri organizovanej trestnej činnosti) dôležité a má nezastupiteľnú pozíciu. Napriek tomu nemožno opomínať situáciu, ktorá so sebou nesie riziká spočívajúce v tom, že spolupracujúci obvinený môže celú situáciu využiť vo svoj prospech a vypovedať či už čiastočne, alebo úplne nepravdivo. Je preto nesmierne dôležité zhodnotiť výpoveď takéhoto obvineného vo svetle všetkých ostatných dôkazov, v ich logickom slede a bez akýchkoľvek emocionálnych či iných intervencií. Jedine tak môže byť tento inštitút legálne využívaný v demokratickom a právnom systéme.

Vychádzajúc z uvedeného sa ťažisková oblasť predloženej monografie sústreďuje na odhaľovanie závažnej trestnej činnosti s dôrazom na zabezpečenie hodnoverných dôkazov postupom, ktorý je súladný so zákonom, a to osobitne v kontexte spolupracujúceho obvineného.

Aj z dôvodu čo najkomplexnejšieho a zároveň systematického spracovania tejto problematiky je predkladaná monografia členená do štyroch kapitol. *Prvá kapitola* je teoreticko-metodologickým úvodom do skúmanej témy, ktorá obsahovo vymedzuje terminologické pojmy priamo s ňou súvisiace. *Druhá kapitola* stelesňuje praktický charakter práce vzhľadom na to, že jej obsahom je analýza legislatívnych aktov, súdnych rozhodnutí či odborných článkov, na podklade ktorých dochádza k identifikácii aplikačných problémov vyskytujúcich sa v dotknutej oblasti. V poradí *tretia kapitola* komparatívne nahliada na právnu úpravu zmienenej inštitútu, a to za pomoci právnych úprav Českej republiky, Poľskej republiky, Nemeckej spolkovej republiky a v neposlednom rade Talianskej republiky a na podklade cezhraničného skúmania vyhodnocuje totožné a rozdielne znaky so súčasne platnou právnou úpravou v Slovenskej republike, ktoré sú podkladom pre načrtnutie vhodnejšej legislatívnej koncepcie tuzemskej právnej úpravy. V poslednej, v poradí *štvrtéj kapitole*, nachádza svoje logické vyústenie stanovený cieľ v podobe formulovania efektívnejšej koncepcie právnej úpravy dotknutého in-

---

³ Poznanky plynúce z emailovej konzultácie so Šamkom, súčasným sudcom, zo 4. novembra 2022.

štitútu v našom právnom poriadku, ktorá reaguje v prvom rade na súčasné požiadavky objasňovania trestných činov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a v druhom rade aj na zvýšenie právnych záruk osôb spolupracujúcich v trestnom konaní.

1 TEORETICKO-METODOLOGICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ

Skúmaniu každej problematiky predchádza aj priblíženie teoretického pozadia, ktoré je veľmi úzko previazané práve s následnou analýzou praktických problémov vznikajúcich v aplikačnej praxi. Z uvedeného dôvodu si v nasledovných vetách jednotlivých kapitol a podkapitol priblížime terminológiu, ktorá na načrtnutú problematiku bezprostredne nadväzuje, ako aj na európske a medzinárodné štandardy, ktorých existencia podmieňuje uplatňovanie inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní, a zásady trestného konania, ktoré s predmetným inštitútom nevyhnutne súvisia.

1.1 Pojem spolupracujúci obvinený, kajúcnik, korunný svedok a súvisiace pojmy

Odborné publikácie definujú spolupracujúceho obvineného ako páchatela alebo účastníka trestného činu, ktorý sa podieľa na objasňovaní závažnej trestnej činnosti tým, že sa dobrovoľne prizná a poskytne výpoveď proti ďalšej osobe výmenou za výhody, ktoré jej v trestnom konaní môžu byť poskytnuté v podobe miernejšieho trestu alebo jeho zrušenia.⁴

Kandalcová dospieva k rezultátu, že predmetný pojem vychádza najmä z termínu *crown witness* (korunný svedok), v kontexte ktorého ide o svedka, ktorý podáva kľúčové svedectvo v prospech koruny (prokuratúry).⁵ Deset uvádza, že pojem korunného svedka je neodmysliteľne spojený s jeho pôsobením v zločineckej skupine, o ktorej fungova-

---

⁴ IVOR J, KLÁTIK J. Spolpracujúca osoba z pohľadu významu a vierohodnosti jej výpovede [online]. In: *Právne rozpravy on-screen III- Sekcia verejného práva*. Zborník z online vedeckej konferencie konanej 7. mája 2021 s.146. Dostupné na: <https://doi.org/10.24040/pros.07.05.2021.svp.145-167>

⁵ KANDALCOVÁ, A. Inštitut spolupracujúciho obvineného v komparatívnom pohľadu. In: FRYŠTÁK, M. a spol. (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 s. 75 [cit. 2023-02-04]. Dostupné na: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

ní poskytne informácie smerujúce k jej odhaleniu a usvedčeniu, výmenou za čo sú mu poskytnuté zákonom deklarované výhody.⁶

Musil však na strane druhej polemizuje o adekvátnosti používania pojmu korunný svedok (denunciant) v právnej úprave, ktorá by mala uprednostniť pojem spolupracujúceho svedka (*cooperating witness*) aj s ohľadom na rovnocennosť dôkaznej sily jednotlivých dôkazov v trestnom konaní.⁷ Napriek tomu je potrebné takémuto svedectvu priznať charakter rozhodujúceho aj s ohľadom na to, že orgánom činným v trestnom konaní poskytuje informácie, ktoré by za iných okolností nezhrmazdili. Pojem spolupracujúceho obvineného sa tak zamieňa s pojmom korunného svedka, a to z dôvodu, že absencia jeho výpovede by mohla viesť k výraznej dôkaznej núdzi OČTK v trestnom konaní.⁸

V nadväznosti na nedávne udalosti sme sa však mohli, aj s ohľadom na nárast mediálnej pozornosti zo strany laickej verejnosti, stretnúť s pojmom kajúcnik. V tejto súvislosti si dovoľíme uviesť, že napriek tomu, že sa toto označenie vyskytuje aj v početných judikátoch súdov, sme toho názoru, že nie je právne relevantným, a to z dôvodu, že kajúcnikom býva v náboženskom zmysle slova označovaná osoba, ktorá koná pokánie, resp. sa snaží zbaviť svojej viny, nad ktorou prejavuje lútosť. Napriek tomu, že by sme sa mohli nazdávať, že načrtnuté pojmy sú čiastočne synonymické, je možné pozorovať určitý značný rozdiel. Ten spočíva v tom, že v kontexte osoby spolupracujúceho obvineného sa objavujú aj prípady, ktoré symbolizujú krehkosť tohto inštitútu, a to z dôvodu, že s ohľadom na súčasné právne podmienky poskytuje náš právny systém pomerne silnú motiváciu týmto osobám klamať, a to len z dôvodu získania zákonom predpokladaných výhod, ktoré môžu dosiahnuť až záruku beztrestnosti v trestnom konaní.⁹ Z tohto dôvodu preto zastávame názor, že pojem kajúcnik nie je právne relevantným pojmom.

---

⁶ DESET, M. K právnej úprave korunného svedka. *Justičná revue*. 2009, roč. 61, č. 11, s. 1193 – 1202.

⁷ MURÍN, S. Korunný svedok. *Justičná revue*. 2002, roč. 54, č. 6 – 7, s. 740 – 750.

⁸ ČENTĚŠ, J., BELEŠ, A. Európske aspekty inštitútu spolupracujúceho obvineného. *Justičná revue*. 2020, roč. 72, č. 3, s. 379 – 388.

⁹ [cit. 2023-03-27]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a914-kult-kajucnika-ako-trend-roku-2020-alebo-co-nas-moze-naucit-pripad-prokuratora-judr-jozefamamraka>

V terminologickom úvode je však potrebné uviesť, že sa môžeme stretnúť aj s pojmom spolupracujúcej osoby. V tomto ohľade je možné uvedenému pojmu priznať rozdielnosť od spolupracujúceho obvineného, a to v tom zmysle, že pojem spolupracujúcej osoby zastrešuje, resp. kulminuje v sebe aj spolupracujúceho obvineného. Avšak zatiaľ čo o spolupracujúcom obvinenom hovoríme od momentu vznesenia obvinenia, spolupracujúcou osobou je s ohľadom na ustanovenia Trestného poriadku aj osoba, ktorá spolupracuje s OČTK a súdmi pred vznesením obvinenia, t. j. obvinenie bolo voči nej dočasne odložené, a hovoríme teda o osobe podozrivej zo závažnej trestnej činnosti, ktorá však vystupuje často s ohľadom na aplikačnú prax v procesnom postavení svedka.

Napriek početnosti uvedených pojmov sa v právnej úprave Slovenskej republiky udomácnil pojem spolupracujúceho obvineného alebo alternatívne, vzhľadom na súdnu prax a laickú verejnosť, aj pojem kajúcnik. Aj z dôvodu nejednoznačnosti a vzájomných odchýlok v obsahových, ako aj formálnych označeniach sa na úrovni Európskej únie zvykne používať jednotný pojem *collaborator of justice* – spolupracovník justície, ktorý odporúčanie Rec (2005) 9 výboru ministrov Rady Európy o ochrane svedkov a spolupracovníkov justície prijaté 20. mája 2005 definuje ako „každú osobu, ktorá čelí obvineniu z trestného činu alebo bola odsúdená za účasť na zločineckom spolčovaní alebo inej zločineckej organizácii akéhokoľvek druhu, alebo na trestných činoch organizovaného zločinu, ale ktorá súhlasí so spoluprácou s orgánmi činnými v trestnom konaní, najmä svedectvom o zločineckom spolčení alebo organizácii alebo o akomkoľvek trestnom čine spojenom s organizovaným zločinom alebo inými závažnými trestnými činmi“.¹⁰

Napriek viacerým štylisticky, ale čiastočne aj obsahovo odlišným pojmom sa všetky prekrývajú vo svojej podstate, ktorou je spolupráca páchatela so štátom s cieľom získať dočasnú alebo trvalú beztrestnosť, miernejší trest alebo jeho upustenie, výmenou za relevantné informácie schopné prispieť k objasneniu závažnej trestnej činnosti.¹¹

---

¹⁰ Recommendation Rec(2005)9 of the Committee of Ministers to member states on the protection of witnesses and collaborators of justice (Adopted by the Committee of Ministers on 20 April 2005 at the 924th meeting of the Ministers' Deputies).

¹¹ ŽILINKA, M. Spolupracujúca osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. *Jurističná revue*. 2007, roč. 59, č. 5, s. 622 – 627.

1.2 Medzinárodné a európske právne štandardy úpravy spolupracujúceho obvineného

Aplikáciu inštitútu spolupracujúceho obvineného odporúčajú aj viaceré medzinárodné dokumenty, príkladmo *Dohovor OSN o boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu*, *Dohovor OSN proti korupcii*, *Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu*,¹² dokumenty Rady Európy (*Recommendation Rec(2005)9 of the Committee of Ministers to member states on the protection of witnesses and collaborators of justice*) a na úrovni Európskej únie ju plynulo dopĺňa *Európska multidisciplinárna platforma proti trestným hrozbám (EMPACT)*. V tomto kontexte je tiež nutné povedať, že práve medzinárodná úprava daného inštitútu, resp. využitie právnych predpisov Európskej únie je preukázaním, že tieto boli vytvorené s cieľom efektívneho boja proti organizovanej kriminalite, pričom inštitút spolupracujúceho obvineného bez pochyb tento atribút napĺňa.¹³

K **Dohovoru o boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu**¹⁴ možno uviesť, že je doposiaľ jedinou najkomplexnejšou zmluvou zaoberajúcou sa **bojom proti organizovanej kriminalite**. Po viac ako dvadsiatich rokoch sa dá zhrnúť, že nijaká ďalšia zmluva či dohovor neprekročili právny rámec predmetného dohovoru a z toho dôvodu je označovaný

---

¹² *Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu* [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841&from=SK>

¹³ K tomu bližšie pozri VRTÍKOVÁ, K. Inštitút spolupracujúceho obvineného – najefektívnejší prostriedok boja proti organizovanej trestnej činnosti? *Časopis pro právní vědu a praxi*. Roč. 31, č. 2 (2023), s. 395 – 430.

¹⁴ *Dohovor o boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu* Slovenská republika podpísala na konferencii v Palerme. Súčasťou predmetného dohovoru boli aj tri dodatkové protokoly.

Konkrétne:

- *Protokol proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky* – predmetný dokument SR podpísala 15. novembra 2001;
  - *Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi* – predmetný dokument SR podpísala 15. novembra 2001;
  - *Protokol proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentami a strelivom* – predmetný dokument SR podpísala 26. augusta 2002.
- Uvedené protokoly boli podpísané a vyhlásené v rámci nášho právneho poriadku v zmysle čl. 7 ods. 4 Ústavy SR, teda nemajú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

za najširší dokument poskytujúci právny základ medzinárodnému boju proti organizovanému zločinu. V čl. 26 *Opatrenia na rozšírenie spolupráce s orgánmi zabezpečujúcimi uplatňovanie práva* sa signatárske štáty zaväzujú k poskytnutiu možnosti zmiernenia trestu pre obvinenú osobu, ktorá podstatným spôsobom spolupracuje pri vyšetrovaní alebo stíhaní trestného činu. Rovnako tiež dohovor vymedzuje zabezpečenie možnosti v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom poskytnúť imunitu pred stíhaním osobe, ktorá podstatným spôsobom spolupracuje pri vyšetrovaní alebo stíhaní trestného činu.

S ohľadom na uvedené je možné skonštatovať, že samotný dohovor, *in concreto* predpokladá zmiernenie trestu pre obvinenú osobu, ktorá sa rozhodla podstatným spôsobom spolupracovať pri vyšetrovaní, avšak dovolíme si tvrdiť, že zmiernenie trestu nemusí zahŕňať absolútnu beztrestnosť. V tomto smere sa nazdávame, že je na rozhodnutí každého členského štátu, či umožní osobe spolupracujúcej s orgánmi činnými v trestnom konaní úplnú alebo iba čiastočnú beztrestnosť.

Predpokladá sa, že kľúčovou úlohou každého štátu je zaručenie bezpečnosti svojej krajiny. Bezpečnosť Slovenskej republiky stojí aj na európskom bezpečnostnom jadre a z tohto hľadiska bolo dôležité zapojiť sa ako samostatná krajina do integračných procesov Európskej únie. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu¹⁵ (ďalej len „rámcové rozhodnutie Rady“) je ďalším medzinárodným dokumentom, ktorý predpokladá vytvorenie inštitútu spolupracujúceho obvineného.

V zmysle čl. 4 rámcového rozhodnutia Rady každý členský štát môže prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa uvedené tresty mohli znížiť alebo aby páchatel mohol byť oslobodený od trestu v prípade, ak:

- ukončí svoju trestnú činnosť,
- poskytne správnym alebo súdnym orgánom informácie, ktoré by inak nemohli získať, a tým pomôže:
  - zabrániť následkom trestného činu, ukončiť ich alebo zmierniť,
  - odhaliť alebo postaviť pred súd ostatných páchatelov,

---

¹⁵ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841&from=SK>

- nájsť dôkazy,
- zbaviť zločineckú organizáciu nelegálnych zdrojov alebo výnosov z jej trestnej činnosti, alebo
- zabrániť spáchaniu ďalších trestných činov.

Aj na tomto mieste je možné skonštatovať, že aj predmetný dokument dáva členským štátom možnosť prijať opatrenia slúžiace na zníženie trestu pre páchatela, ktorý sa spolupodiela na odhalení a zničení zločineckej organizácie. Rovnako však doplníme, že je výslovne na signatárskom štáte, či spolupracujúcemu obvinenému umožní čiastočnú alebo úplnú beztrestnosť.

EMPACT je v rámci EÚ predstavovaný ako cyklus politiky Európskej únie pre organizovanú a závažnú medzinárodnú trestnú činnosť. Prvýkrát bol zavedený v roku 2012 až 2013 a po mimoriadne úspešných výsledkoch bol zaradený medzi hlavné nástroje v boji proti organizovanému zločinu na úrovni Európskej únie. Jeho jasná metodika a súvislý spôsob riešenia najdôležitejších hrozieb, posilňovanie spolupráce medzi príslušnými útvarmi členských štátov ho predurčujú byť jedným z najefektívnejších nástrojov Európskej únie v boji proti organizovanému zločinu. Na základe výsledkov, ktoré dosahuje, Rada Európskej únie rozhodla o trvalom pokračovaní politického cyklu EMPACT a stanovila desať jednoznačných priorít EÚ v boji proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti.

V neposlednom rade je potrebné na tomto mieste spomenúť rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý dlhodobo upozorňuje na potrebu dodržiavania záruk spravodlivého trestného konania, a to aj s akcentom na inštitút spolupracujúceho obvineného.¹⁶

Záverom je možné konštatovať, že pramene tak medzinárodného práva, ako aj práva Európskej únie predpokladajú a dokonca podporujú zavedenie inštitútu spolupracujúceho obvineného, a to najmä na účel boja so závažnými druhmi kriminalít. Ruka v ruke však s touto možnosťou je previazaná aj povinnosť členských štátov zachovávať garancie spravodlivého procesu, a to tak, aby nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tretích osôb. Keďže sme v predchádzajúcom texte viackrát uvied-

---

¹⁶ Pozri bližšie podkapitolu 2.3.2 *Riešenie otázok previazaných s osobou spolupracujúceho obvineného na podklade judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.*

li, že tak medzinárodné, ako aj európske inštitúty ponechávajú rozhodnutie o čiastočnej či úplnej beztrestnosti pre spolupracujúceho páchatela v rukách konkrétnych štátov, domnievame sa, že konkrétne právne úpravy sú povinné nastaviť tento zákonný rámec tak, aby vyhovoval ich podmienkam a súčasne reflektoval dodržiavanie spravodlivého procesu pre všetkých bez rozdielu.

1.3 Základné zásady trestného konania vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému

Základnými zásadami trestného konania rozumieme vedúce právne idey, ktorých existencia napomáha porozumeniu nielen trestnoprávných predpisov či štádií trestného konania, ale predstavujú zároveň aj primárne pravidlá, zaväzujúce orgány činné v trestnom konaní, ale aj iné subjekty k dodržiavaniu určitého zákonného postupu. Ich zakotvenie podčiarkuje, že účel trestného konania možno dosiahnuť len za predpokladu dodržania ochrany spoločenských záujmov, zákonných práv a záujmov ako fyzických, tak aj právnických osôb, ale predovšetkým s ohľadom na osoby trestne stíhané. Treba však zdôrazniť, že mnohé zo zásad vychádzajú najmä z iných právnych dokumentov európskej či medzinárodnej úrovne, nedá nám nespomenúť Všeobecnú deklaráciu o ľudských právach (1948), Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd (1953) či Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (1966). Záväznosť podčiarkujú aj viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu. Okrem primárneho vnútroštátneho právneho predpisu, ktorým je Trestný poriadok, ich dodržiavanie zastrešuje aj najvyšší zákon nášho štátu, ktorým je Ústava Slovenskej republiky.¹⁷

Z dôvodu ich počtosti sa systematicky diferencujú do troch skupín:

1. **zásady spoločné pre celé trestné konanie** (zásada riadneho zákonného procesu, zásada primeranosti, zásada zabezpečenia práva

---

¹⁷ PROKEINOVÁ, M. *Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Vydavateľské oddelenie, 2009, s. 7.

na obhajobu, zásada kontradiktórnosti, zásada spravodlivého predjednaní vecí, zásada verejnosti, zásada spolupráce so záujmovými združeniami občanov a zásada ochrany práv poškodeného);

2. **zásady začatia konania** (zásada oficiality, zásada legality, zásada *ne bis in idem*, zásada oportunitity a zásada obžalovacia);
3. **zásady dokazovania** (zásada prezumpcie neviný, vyhľadávacia zásada, zásada bezprostrednosti a ústnosti, zásada voľného hodnotenia dôkazov a zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností).¹⁸

Skutočnosť, že právna teória, ale aj aplikačná prax spája inštitút spolupracujúceho obvineného s exemplifikačným výpočtom niektorých zo základných zásad trestného konania, je najmä z dôvodu ich stretu s týmto inštitútom, ktorého existencia v početných prípadoch obmedzuje či úplne vylučuje uplatnenie niektorej z uvedených zásad.

Inštitút spolupracujúceho obvineného predstavuje určitý kompromis medzi porušovaním zásad trestného práva hmotného a procesného a potrebou bojovať a postupne objasňovať organizovanú a korupčnú trestnú činnosť.

1.3.1 Zásada legality

Ustanovenie § 2 ods. 5 TP ukladá prokurátorovi povinnosť stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel, s výnimkou tých, o ktorých to ustanovuje zákon, medzinárodná zmluva alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná. Z pohľadu jej popredného obsadenia, ktoré jej zákonodarca pred inými zásadami dal, je možné vyvodíť, že ide o jednu z nosných zásad trestného konania, ktorá okrem iného v zmysle čl. 37 Listiny základných práv a slobôd odzrkadľuje aj rovnosť pred zákonom – v trestnom konaní. Predmetná zásada zabezpečuje udržanie legálneho stavu v podobe právnej istoty, t. j. predvídateľnosti výkonu trestnej justície.

Zmyslom zásady legality je najmä zdôrazniť, že žiaden orgán nemôže dávať súhlas alebo pokyn na stíhanie trestných činov či určitých páchatelov a vyjadruje teda už spomínanú povinnosť prokurátora stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel, pokiaľ Trestný poriadok, medzi

---

¹⁸ ŠIMOŤEK, I. a kol. *Trestné právo procesné*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 41.

národná zmluva alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak. Zákonné podmienky na začatie trestného konania nie sú splnené napr. z dôvodu vyňatia osoby z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu, neprípustnosti trestného stíhania, neudelenia súhlasu na trestné stíhanie poškodeným v prípadoch, kde je takýto súhlas potrebný podľa § 211 TP.¹⁹

V kontexte analyzovaného inštitútu je však zrejmé, že aplikáciou jednotlivých ustanovení v prospech osôb spolupracujúcich s orgánmi činnými v trestnom konaní či súdmi dochádza k prelamovaniu uplatňovania princípu legality, a to v prospech záujmu na objasnení závažnej formy trestnej činnosti. Predmetný inštitút tak predstavuje oportunistickú výnimku, a to v záujme prelomenia solidarity jednotlivých členov organizovaného zločinu.

1.3.2 Zásada oportunity

Zásada oportunity vyjadruje protiklad zásady legality a ide o zásadu, ktorá vystupuje v prospech účelnosti, v zmysle ktorej má prokurátor právo nestíhať páchatela trestného činu, a to napriek tomu, že sú splnené zákoné podmienky k vedeniu trestného stíhania. Ide o charakteristickú zásadu uplatňujúcu sa v anglo-americkom trestnom procese, kde je použitie diskrečnej právomoci prokurátora len veľmi málo ohraničené, zatiaľ čo v systéme založenom na princípe legality je obmedzená len na zákonom stanovené výnimky. Dá sa teda povedať, že uplatnenie oportunity v *common law* systéme sa o trochu líši od oportunity v kontinentálnom systéme.

Zásada oportunity v právnom poriadku Slovenskej republiky je odzrkadlená najmä v rozhodnutí o

- zastavení trestného stíhania podľa ust. § 215 ods. 2 a 3 TP,
- podmiennečnom zastavení trestného stíhania podľa ust. § 216 TP,
- podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného podľa ust. § 218 TP,
- zmieri podľa ust. § 220 TP.

---

¹⁹ JALČ, A. K problematike alternatívnych foriem konania v koncepte restoratívnej spravodlivosti. *Studia iuridica Cassoviensia*. 2014, roč. 2, č. 1, s. 68 – 77.

Osobitným rozhodnutím je uznesenie o dočasnom odložení vznesenia obvinenia podľa ust. § 205 TP, v kontexte ktorého sa z dôvodu jeho dočasnosti uplatňuje iba prvok oportunity. K jej posilneniu došlo najmä prijatím rekodifikovaného znenia Trestného poriadku, a to prostredníctvom tzv. odklonov v trestnom konaní, ktorých cieľom je urýchliť a zjednodušiť trestné konanie. Azda najvýraznejším spôsobom sa odklony u nás uplatňujú za pomoci inštitútu dohody o vine a treste, ktorý odzrkadľuje charakteristický inštitút anglosaského trestného konania v podobe *plea bargaining*, t. j. dohody medzi prokurátorom a obžalovaným.²⁰

1.3.3 Zásada voľného hodnotenia dôkazov

Jednou z nezastupiteľných zásad dokazovania je aj zásada voľného hodnotenia dôkazov. Legálne znenie nachádzame v ustanovení § 2 ods. 12 TP. Už pri jej mennom označení vzbudzuje v čitateľoch, ale aj vo verejnosti dojem akéhosi svojvoľného posudzovania dôkazov, či už orgánmi činnými v trestnom konaní, alebo samotnou súdnou autoritou. Toto poňatie by sme mohli v určitom zmysle považovať za pravdivé, avšak musíme si uvedomiť, že voľným hodnotením dôkazov máme na mysli hlavne zákonný postup, či už orgánov činných v trestnom konaní, alebo súdu pri hodnotení dôkazov ako jednotlivo, tak aj vo vzájomnej kooperácii s ostatnými skutočnosťami bez ohľadu na subjekt, ktorý dôkaz zaobstaral, pričom platí, že žiadny dôkaz nie je dominantným a miera ich sily je rovná.

Možno skonštatovať, že zásada voľného hodnotenia dôkazov sa dostáva čoraz viac do povedomia odbornej verejnosti a jej miera uplatnenia a dôležitosti v trestnom konaní narastá početnými judikátmi, ktoré jej význam podčiarkujú.²¹ V tejto súvislosti možno poukázať na určitú mieru protikladu vo vzťahu k feudalizmu, keď bola táto zásada ako jedna z dovtedajších vyvíjajúcich sa zásad dokazovania značne vytláčaná a nahrádzaná zákonnou teóriou dôkazov, podľa ktorej je preferovaná vina obvineného, resp. obžalovaného v prípade pozitívneho uplatnenia teórie

---

²⁰ ŠIMOVIČEK, I. a kol. *Trestné právo procesné*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 55.

²¹ Ako príklad možno uviesť uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 31 /2017 z 15. júna 2017 alebo uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 34/2016-24 z 13. februára 2016.

zákoných dôkazov.²² Spolu so zásadou voľného hodnotenia dôkazov nemožno nespomenúť aj dlhodobu zaužívanú klauzulu tzv. *exclusionary rules* (vylúčenie nezákonných dôkazov), na podklade ktorej hodnotiaci subjekt nesmie brať do úvahy a hodnotiť dôkazy získané nelegitímnym spôsobom.²³

V zásade možno povedať, že voľným hodnotením dôkazov sa rozumie komplex hodnotiacich úsudkov vedúcich k posúdeniu, či zhromaždené dôkazy postačujú na naplnenie cieľa dokazovania a vydania rozhodnutia.²⁴

V spojitosti s analyzovaným inštitútom je pomerne častou otázkou vierohodnosť výpovedí spolupracujúcich obvinených. Napriek tomu, že sme svedkami početnej kritiky a odlišností posudzovania dôkaznej sily výpovede spolupracujúcich obvinených, ich spoločným menovateľom je nevyhnutnosť postupovať s osobitným starostlivým uvážením pri aplikácii predmetného inštitútu v trestnom konaní. Obozretnosť je nevyhnutná najmä z dôvodu, že takýto páchatel „*môže zásadným spôsobom klamať a výraznou mierou zatajovať, bagatelizovať či skresľovať svoj vlastný podiel na trestnej činnosti v neprospech stíhaných osôb, proti ktorým vypovedá. Rovnako môže ísť o prípad pomsty, vybavovaní si účtov, konkurenčného boja a podobne.*“²⁵ Na strane druhej však súdna prax konštatuje aj to, že „*postup orgánov činných v trestnom konaní a následne konajúcich súdov, ktoré využijú zákonodarcom ukotvený, a teda úplne legálny inštitút spolupracujúceho svedka, nemožno považovať a priori za defektný prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa súdy s pomocou týchto výpovedí dopracovali*“²⁶ čo ďalej súd rozviedol tak, že „*trestný poriadok umožňuje spolupracujúcu osobu, ktorá získala legálny benefit v podobe nepostihnutia, resp. miernejšieho postihnutia za svoju trestnú*

²² KAČÍK, E., SIVÁK, F. a kol. *Dokazovanie vo vývoji trestného zákonodarstva*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 1997, s. 32.

²³ PROKEINOVÁ, M. *Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Vydavateľské oddelenie, 2009, s. 14.

²⁴ BALÁŽ, P., PALKOVIČ, P. *Dokazovanie v trestnom konaní. Teoretická a praktická časť*. Bratislava: VEDA, 2005, s. 28.

²⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.

²⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV/7/2017 zo 7. septembra 2020.

činnosť, v trestnom konaní vypočúť a následne jej výpoveď použiť ako zákonný dôkaz, rovnocenný s inými dôkazmi. Výpoveď spolupracujúcej osoby ako svedka podlieha voľnému hodnoteniu dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. por., pričom nemá menšiu váhu ako ostatné dôkazy, ani nie je a priori vylúčená. V zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede svedka ‚kajúcnika‘ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi.“²⁷

Na výraznú kritiku využitia tohto procesného inštitútu, v rámci ktorého sa obvinený prizná, napomáha pri objasňovaní trestnej činnosti a súčasne spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní alebo so súdom, reagoval aj Ústavný súd SR, ktorý uviedol, že „na spochybnenie takéhoto svedka nepostačuje len popierať jeho tvrdenia, ale je potrebné ho z klamlivej či vedome nepravdivej svedeckej výpovede aj usvedčiť“.²⁸

Na skúmanú problematiku však v nedávnej dobe reagoval aj Krajský súd v Trnave, ktorý uviedol, že „všetci títo svedkovia mali vyššie citovaným uznesením krajskej prokuratúry (podmienečným zastavením trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, pozn. aut.) uloženú povinnosť usvedčovať páchatelov skutku v prejednávanej veci, motiváciu privodiť si lepšiu pozíciu v trestnom konaní (minimálne zotrvať v situácii podmienečného zastavenia trestného stíhania). Tento postup umožňuje v súvislosti s výpoveďou o trestnej činnosti iných osôb (resp. zároveň aj vlastnej trestnej činnosti) naozaj získať vyššie uvedenú výhodu (t. j. miernejší trestný postih). Podľa názoru odvolacieho súdu však ide o ‚legálny benefit‘, ktorý teda výpoveď svedka procesne nediskriminuje, avšak len pokiaľ svedok skutočne vypovedá pravdu o všetkých okolnostiach, ktoré sú mu o predmetnej trestnej činnosti známe. Taká výpoveď (výpoveď spolupracujúceho obvineného) je zákonným dôkazom, čo neznamená, že výpoveď je pravdivá, neznamená to však ani opak. Výpovede dotknutých svedkov podliehajú voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku, rovnako, ako každý iný dôkaz. Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nie je zákonom predpísané, akým spôsobom (akým dôkazom,

---

²⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV/7/2017 zo 7. septembra 2020.

²⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 66/2021 z 11. februára 2021.

resp. dôkazmi) musí byť určitá okolnosť dokázaná (pokiaľ ide o druh alebo počet potrebných dôkazov). Rozhodujúca je konkrétna dôkazná situácia. V zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede svedka „kajúcnika“ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpovedami alebo inými dôkazmi. Výpoveď takého svedka (pri jej voľnom hodnotení) môže byť potenciálne ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú antirepresívnu výhodu. Na druhej strane, svedok v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočutý už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jeho rozhodnutie „pomôcť si“ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa svedkom uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jeho osobnú pozíciu mohlo skomplikovať. Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade, vzhľadom na jeho okolnosti.“²⁹

1.3.4 Zásada zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností

Jednou zo zásad vymedzených osobitne pre dokazovanie je aj zásada zistenia skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, vyjadrená v § 2 ods. 10 TP. Uvedenú zásadu možno považovať za jednu z fundamentálnych práve v otázke dokazovania. Okrem iného sú v nej obsiahnuté aj dve základné požiadavky, a to povinnosť orgánov činných v trestnom konaní zaobstarávať dôkazy ako v neprospech, tak aj v prospech obvineného a tiež požiadavka, aby zistená objektívna pravda zodpovedala ponímaniu pravdy absolútnej.

V kontexte inštitútu spolupracujúceho obvineného je veľmi úzko previazaná s už uvedenou zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Osobitne v prípade, ak je výpoveď spolupracujúceho obvineného jediným usvedčujúcim dôkazom. V takom prípade je nevyhnutné zabezpečiť aj iné dôkazy, ktoré by predmetnú výpoveď buď potvrdzovali, alebo vyvracali. Trestný poriadok na jednej strane predpokladá hodnovernosť výpovede poskytnutej spolupracujúcim páchatelom, na strane druhej je však nutné, aby sa OČTK a sudy nenechali zaslepiť rozsiahlymi výpovedami

---

²⁹ Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3To/60/2021 z 15. marca 2022.

takýchto svedkov, ktorých jediným účelom môže byť dosiahnuť väčšie výhody zo strany prokuratúry či súdu. Je preto namieste vypozerovať, či kajúcnik svojou výpoveďou OČTK iba účelovo nezavádza, a tým nezakrýva svoje vlastné trestné činy. Výpoveď spolupracujúceho obvineného teda nemôže byť jediným dôkazom o vine iného obvineného, lebo by tým došlo k porušeniu zásady *in dubio pro reo*. **Je preto namieste aj inými podpornými dôkazmi manifestovať, že výpoveď spolupracujúceho obvineného je pravdivá.**

V tomto kontexte spomenieme pomerne aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, v rámci ktorého bolo konštatované, že: *„... priznanie obvineného ako dobrovoľný prejav vôle nepostačuje samo o sebe ani len ako podklad pre iniciovanie konania o dohode o vine a treste medzi obvineným a prokurátorom, nakoľko je nevyhnutné, aby bolo priznanie obvineného reflektované v celkových výsledkoch vykonaného dokazovania (resp. vyšetrovania). Priznanie obvineného preto nemôže byť vnímané ako ‚koruna dôkazov‘ (corona probationem – prvok, ktorý bol typický pre inkvizičné súdne systémy, v ktorých rámci bolo práve priznanie obvineného, častokrát vynútené rôznymi druhmi mučenia) a základom dokazovania ako takého. Naopak, priznanie musí byť podporené aj inými dôkazmi, ktoré toto priznanie potvrdzujú. Priznaniu musí zodpovedať aj celková dôkazná situácia. Priznanie obvineného nemožno považovať za dôkaz takej ‚sily‘, ktorý by v zásade úplne ‚zatienil‘ napríklad objektívne verifikované skutočnosti preukazujúce nevinu obvineného, respektíve negujúce prijatie záveru, že vôbec k trestnému činu došlo. Prijatím opačného výkladu by tak bolo možné ad absurdum dospieť k právne neutržateľnému záveru, ktorý by umožňoval potrestanie súc objektívne nevinného, avšak ‚dobrovoľne vinného‘ podozrivého s prihliadnutím na jeho vlastné (hoci vôbec nekorešpondujúce s ostatnými predbežne ustálenými skutkovými závermi) vyhlásenie o tom, že spáchal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.*

Skôr vo veci konajúce súdy (ako aj prokurátor) ale vôbec nevenovali pozornosť rozdielnemu popisu údajného spáchania skutkov obvineným a popisu, ktoré uvádzali poškodené, pričom sa uspokojili s jedným vyhlásením obvineného o tom, že je vinný zo spáchania tam uvedených čiastkových útokov (trpiaceho zásadnými rozpormi) bez prihliadnutia na neskôr pre-

zentované obhajobné námietky obvineného a ním tvrdené skutočnosti spočívajúce v popretí tohto priznania.

Orgány činné v trestnom konaní a sudy mali prihliadnuť na všetky dostupné a v konaní použiteľné dôkazy a zistené skutočnosti, nakoľko priznanie obvineného (ktoré neskôr obvinený navyše poprel a na tomto postojí zotrval prakticky doposiaľ) ich v žiadnom prípade nezavaruje úradnej povinnosti zistiť skutkový stav, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti v rozsahu potrebnom pre ich rozhodnutie.

Prokurátor však nemôže vyvodzovať náležité zistenie skutkového stavu veci v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por. len z domnienok a hypotéz a ani z laických úvah, pretože takýto stav vyvoláva vážne pochybnosti o náležitom zistení skutkového stavu veci a v žiadnom prípade nemôže byť dôvodom pre prípadné úvahy prokurátora o tom, že by obvinený mal byť dôvodne postavený pred súd. Záver prokurátora o náležitom zistení skutkového stavu veci, vyjadrený podaním obžaloby musí mať oporu v zhromaždených dôkazoch. Preto je nevyhnutné už v prípravnom konaní objasňovať skutočnosti tak subjektívnej, ako aj objektívnej povahy, ktoré sú významné pre vyslovenie záveru o tom, že sa žalovaného skutku dopustil práve obvinený. Ak v prípravnom konaní nie sú náležité zistené a dôkazne podložené aj tieto skutočnosti, nemôže prokurátor právne udržateľným spôsobom argumentovať, že výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd.

V zmysle § 2 ods. 10 Tr. por. je prokurátor povinný zákonom upraveným postupom náležite zistiť skutkový stav v rozsahu nevyhnutnom na jeho rozhodnutie a z neho vychádzať pri každom procesnom alebo hmotnoprávnom rozhodnutí. Požiadavka náležitého zistenia skutkového stavu veci znamená, že orgán činný v trestnom konaní sám určuje mieru dokazovania, ktorú musí v konaní vykonať, aby bola dotknutá požiadavka splnená. Orgán činný v trestnom konaní preto musí vykonať a zabezpečiť také dôkazy, ktoré splnia podmienku náležitého zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností tak, aby bolo možné vo veci spravodlivo rozhodnúť.

Nie je možné, aby súd ‚suploval‘ povinnosti prokurátora vyplývajúce mu z § 2 ods. 10 Tr. por. s tým, že prokurátor bude očakávať, že základné predpoklady trestnej zodpovednosti obvineného si vyrieši svojim

vlastným dokazovaním súd. V zmysle § 1 Tr. por. je totiž trestný proces upravený ako kontradiktórne konanie protistrán (prokurátora na jednej strane a obvineného a jeho obhajcu na strane druhej), ktoré pred súdom predkladajú a vykonávajú dôkazy, ktoré buď obvineného usvedčujú, alebo oslobodzujú – ich posúdenie je úlohou súdu ako nestranného rozhodovacieho orgánu, ktorý nesmie iniciatívnym spôsobom napomáhať jednej alebo druhej strane. Prijatie opačného názoru by malo za následok porušenie zásady rovnosti zbraní v konaní pred súdom, ako aj zásady spravodlivého procesu.³⁰

1.3.5 Zásada zákazu donucovania k sebaobviňovaniu

Neodmysliteľnou súčasťou zákonne vedeného trestného konania je bezpochyby rešpektovanie zásady prezumpcie nevinu, ktorá vo vzťahu k aktuálnej situácii na slovenskej scéne vystupuje osobitne do popredia. Súčasne ide o jednu z najstarších základných zásad trestného konania, ktorej legislatívne pozadie vychádza z klasického poňatia domnienky nevinu starého Ríma, tzv. *presumpcio boni viri*, inými slovami, *každý občan je poriadny, dobrý, pokiaľ nie je dokázaný opak*.³¹

Zo zásady prezumpcie nevinu sa odvodzujú aj jej pododvetvia v podobe viacerých čiastkových pravidiel, a to:

- a) *in dubio pro reo* – v pochybnostiach v prospech obvineného,
- b) na odsúdenie musí byť preukázaná vina obžalovaného a dôkazné bremeno znáša prokurátor,³²
- c) nedokázaná vina má rovnakú hodnotu ako dokázaná nevina a
- d) *nemo tenetur se ipsum accusare* (zákaz donucovania k sebaobviňovaniu).

Legislatívne vyjadrenie princípu *nemo tenetur se ipsum accusare* je charakteristické nielen výraznou roztrieštenosťou do viacerých úrovní, ale aj svojou implicitnosťou. Inými slovami, jeho garancia je síce zabezpečená vnútroštátnymi (§ 2 ods. 4 TP), európskymi (čl. 6 Európskeho

---

³⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tdo/6/2021 zo 4. júla 2022.

³¹ PROKEINOVÁ, M. *Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Vydavateľské oddelenie, 2009, s. 8 – 9.

³² Tamtiež.

dohovoru o ľudských právach), ale aj inými medzinárodnými štandardmi, avšak jeho explicitné vyjadrenie nachádzame len sporadicky, ak vôbec. Za zmienku stojí aj vyjadrenie dotknutého princípu v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, ktorý v čl. 14 ods. 3. písm. g) uvádza, že „každý, kto je obvinený z trestného činu... nesmie byť nútený svedčiť proti sebe alebo priznať vinu“. Rovnako ho nachádzame obsiahnutý aj v Dohovore o právach dieťaťa v čl. 40 ods. 2 písm. b), ktorý deklaruje, aby dieťa, ktoré je obvinené alebo obžalované z porušenia noriem trestného práva, „nebolo nútené vypovedať alebo priznávať vinu“. V tejto spojitosti je možné spomenúť aj Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, ktorý garantuje právo nebyť donucovaný k sebausvedčovaniu v čl. 55 slovami, „že osoba: ,nesmie byť nútená svedčiť proti sebe samej alebo priznať vinu‘; ,nesmie byť vystavená akejkoľvek forme donucovania‘; ,má právo nevypovedať bez toho, aby sa toto mlčanie bralo do úvahy pri určovaní viny alebo neviny“.³³ Vzhľadom na pomerne široký rámec právnej úpravy nie je teda prekvapením, že sa potreba jeho dodržiavania v spoločnosti čoraz častejšie prioritizuje.³⁴

Napriek sporadickosti jeho explicitného vyjadrenia je možné pozorovať jeho obsiahnutie v početných rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý opakovane poukazuje na potrebu jeho dodržiavania až do takej miery, že v rozhodnutí vo veci **Saunders proti Spojenému kráľovstvu** deklaroval, že nerespektovanie predmetnej zásady môže mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces obsiahnutého v článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach.³⁵

Na potrebu rešpektovania princípu *nemo tenetur* poukázal v nedávnom rozhodnutí aj Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorý uviedol, že „*pravidlo nemo tenetur je v súčasnosti vykladané ako zákaz donucovať obvineného k akémukoľvek aktívnemu konaniu, ktorým by prispel k získaniu dôkazov proti sebe. Ak má mať teda tento ústavne chránený princíp reálny obsah, potom seba obviňujúce vyjadrenie prednesené voči štátnej moci*

³³ ZÁHORA, J. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2015*. Bratislava, 2015, s. 454.

³⁴ MOKRÁ, I. O uplatňovaní princípu *nemo tenetur se ipsum accusare* nielen v trestnom konaní. *Justičná revue*. Roč. 75, č. 2 (2023), s. 187 – 198.

³⁵ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci **Saunders proti Spojenému kráľovstvu**, sťažnosť č. 19187/91 zo 17. decembra 1996.

*môže mať v rámci trestného stíhania povahu usvedčujúceho dôkazu len za predpokladu, že ho urobila osoba, ktorá mala procesné postavenie obvineného podľa § 206 ods. 1 Tr. por., bola v tomto postavení vypočítaná podľa § 121 ods. 1 Tr. por., pritom bola poučená o právach obvineného podľa § 121 ods. 2 Tr. por. a § 122 ods. 1 Tr. por.*³⁶

V kontexte spolupracujúceho obvineného je možné vnímať rozpor s predmetným právom, najmä v prípade zakotvenia povinnosti takéhoto kajúcnika priznať sa k vlastnej trestnej činnosti a poskytnutia relevantných informácií výmenou za víziu o nižšej výške trestu. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že spolupracujúci obvinený má možnosť voľby, či sa rozhodne spolupracovať, alebo nie. K možnosti spolupracovať nie je nijakým spôsobom nútený. Uplatňovanie zásady zákazu donucovania k sebaobviňovaniu nie je absolútne a napriek tomu, že by sa v spojitosti s analyzovaným inštitútom mohla zdať ako porušovaná, je zjavné, že podmienenie priznania spolupracujúceho obvineného s poskytnutím dostatočného množstva informácií výmenou za využitie niektorého z odklonov v trestnom konaní či hmotnoprávneho inštitútu trestného práva v podobe mimoriadneho zníženia trestu je adekvátne. Ak sa teda rozhodne pre priznanie, napomáhanie pri objasňovaní trestnej činnosti a pre spoluprácu s OČTK, jednoznačne tvrdíme, že takéto konanie je plne *lege artis*. Pravidlo zákazu donucovania k sebaobviňovaniu má svoje mantinely a nemá slúžiť na to, aby podozrivému alebo obvinenému poskytovalo absolútnu ochranu. Osoba spolupracujúceho obvineného potom, ako sa rozhodne spolupracovať s OČTK, vystupuje v procesnom postavení svedka, a to aj napriek tomu, že svedkom z materiálneho hľadiska nie je, keďže je páchatelom trestnej činnosti. Keďže vystupuje ako svedok, je poučená v zmysle ustanovenia § 130 ods. 1 a 2 TP. Ak sa teda svedok po zákonom poučení rozhodne vypovedať tak, že usvedčuje seba, ale aj ďalšie osoby, nemožno za spravodlivé považovať bránenie svedkovi v takomto konaní a pripísanie mu ho za vinu.

Akékoľvek použitie inštitútu spolupracujúceho obvineného prostredníctvom hmotnoprávneho inštitútu, resp. procesnoprávnych inštrumentov predstavuje popretie, výnimku zo zásady legality a posilnenie zásady oportunity v trestnom konaní. Diskutabilnou je v tomto ohľade celko-

---

³⁶ Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To/69/2020 zo 4. augusta 2020.

vá prípustnosť oslabovania zásady legality. Priamo štát proklamuje spravodlivosť tým, že stanovuje cenu za jej dosiahnutie, a to popretím zásad trestného konania. Na tomto podklade si dovoľujeme upozorniť, že akékoľvek vybočenie zo základných zásad dokazovania by malo byť podopreté účinnými kontrolnými mechanizmami. Aj preto bude cieľom ďalšej analýzy vymedziť právnu úpravu do takej miery, aby využívanie inštitútu spolupracujúceho obvineného bolo v súlade so zásadami trestného konania, pretože posilnenie diskrečnej právomoci prokurátora musí byť vyvážené adekvátnym systémom overovania výpovedí poskytnutých spolupracujúcimi osobami.

2 HMOTNOPRÁVNE A PROCESNOPRÁVNE INŠTITÚTY SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ V PRÁVNOM PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Z pohľadu historickej perspektívy vývoja predmetného inštitútu na našom území je potrebné uviesť, že do roku 2000 sa obdobný mechanizmus korunného svedka uplatňoval rámcovo v dvoch smeroch. V prvom rade prostredníctvom milosti, ktorú udeľoval prezident podľa čl. 102 ods. 1 písm. i) Ústavy SR v znení do 30. júna 2001. Predmetná milosť sa ukladala osobe, na ktorej výpovedi bol záujem, a týmto spôsobom sa voči nej zastavilo trestné stíhanie. Podobne ako je to teraz, sa vyžadovala kontra-signácia predsedom vlády alebo príslušným ministrom (čl. 102 ods. 2 Ústavy SR). Táto právna úprava však čelila značnej neurčitosti jej vyhovenia a z tohto dôvodu na ňu páchatelia len ťažko pristupovali.

V druhom rade novela zákona č. 183/1999 Z. z. doplnila do ustanovenia § 40 zákona č. 140/1961 Zb. nový odsek, ktorým rozšírila uplatňovanie mimoriadneho zníženia trestu aj v prospech páchatela, ktorý *„významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu spáchaného v prospech zločineckej skupiny alebo napomáhal zabrániť spáchaniu trestného činu, ktorý v prospech zločineckej skupiny iný pripravoval alebo sa o jeho spáchanie pokúsil“*.³⁷

Spoločnosť aj s ohľadom na značnú búrlivú situáciu vo vzťahu k udeľeniu tzv. Mečiarových amnestií volala po zmene. Tá sa zhmotnila do podoby novely ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorý predmetné oprávnenie prezidenta vo forme abolície vypustil. Táto podoba sa zachovala do súčasného znenia Ústavy SR, ktorá v tomto legislatívnom znení umožňuje s ohľadom na čl. 102 ods. 1 písm. j) len odpúšťať alebo zmierniť tresty uložené súdmi v trestnom konaní, prípadne zahľadiť odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie. Napriek tomu, že v tejto dobe explicitná právna úprava inštitútov priamo súvisiacich so spolupracujú-

³⁷ § 40 ods. 3 zákona č. 140/1961 Zb.

cim obvineným absentovala, medzinárodné organizácie, ako aj európske legislatívne koncepcie vyzývali štáty na prijatie vhodných opatrení dotýkajúcich sa predmetného inštitútu.

V priebehu druhej polovice dvadsiateho storočia vyvstala z dôvodu rozširujúceho sa zločinu v medzinárodnom rozhlade potreba spoločného boja proti organizovanej kriminalite. Jedným zo spôsobov boja bolo aj vytvorenie Komisie OSN pre prevenciu zločinu a trestnú justíciu, v podobe špecializovaného orgánu Hospodárskej a sociálnej rady OSN, ktorej nosným cieľom činnosti sa stalo vytvorenie medzinárodnej legislatívnej koncepcie odzrkadľujúcej účinné požiadavky boja proti organizovanému zločinu. Jedným z nich bola aj Rezolúcia EÚ č. 4970111 (01) o jednotlivcoch, ktorí spolupracujú v súdnom konaní v boji proti medzinárodne organizovanému zločinu z 20. decembra 1996, ktorá vyzvala európske štáty, aby prijali vhodné opatrenia na ochranu korunných svedkov. Následne v roku 2000 vznikol na pôde OSN Dohovor proti nadnárodnému organizovanému zločinu 621/2003 čl. 26. Ten pre Slovenskú republiku začal platiť o štyri roky neskôr.

Aj s ohľadom na značnú absenciu uvedenej právnej úpravy a súčasne stupňujúcich požiadaviek objasňovania organizovanej kriminality, ktorá v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia dosiahla v Slovenskej republike svoj vrchol, nebolo prekvapením, keď sa z vtedajšieho legislatívneho procesu zrodila novela zákona č. 457/2003 Z. z., ktorá so sebou do vtedajšieho zákona č. 141/1961 o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) priniesla právnu úpravu umožňujúcu orgánom činným v trestnom konaní v zmysle § 162a dotknutého zákona dočasne odložiť vznesenie obvinenia, pričom vtedajšie znenie si svoju podobu zachovalo aj po rekodifikácii Trestného poriadku a je platné dodnes. V poradí druhou zmenou bola právna úprava možnosti prerušiť trestné konania s poukazom na § 173 ods. 2 vtedajšieho znenia. V oboch zmienych prípadoch však môžeme konštatovať určité negatívum vo vzťahu k obvinenému, a to dočasnosť oboch inštitútov. Poslednou zmenou a súčasne výrazným prielomom do problematiky dovtedy zavádzaného inštitútu bola fakultatívna možnosť prokurátora zastaviť trestné stíhanie s dôrazom na § 172 ods. 3 pôvodného znenia. V tejto podobe pretrvala právna úprava doteraz.

Rekodifikované znenie Trestného poriadku v podobe zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok prijímané na našom území v priebehu roku 2005 posilnilo zásadu oportunity, v kontexte ktorej sa rozšírila diskrečná právomoc prokurátora v podobe možnosti rozhodnúť o tzv. odklonoch. V tejto súvislosti bola dotknutá právna úprava rozšírená o podmienené zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného a o jeden z najmladších odklonov v podobe dohody o vine a treste. Je teda namieste priznať, že inštitút spolupracujúceho obvineného má svoje miesto v Trestnom poriadku Slovenskej republiky už niekoľko desiatok rokov. Od jeho rekodifikovaného znenia sa však bližšej legislatívnej zmeny nedočkal. Avšak s narastajúcimi trestnými stíhaniami a s ním spojeným objasňovaním závažnej trestnej činnosti jeho využívanie výrazne napreduje a dostáva sa do povedomia nielen odbornej, ale aj laickej verejnosti.

Spolupracujúci obvinený napriek tomu, že je sám páchatelom trestnej činnosti, získava vďaka svojmu svedectvu voči iným osobám buď úplnú beztrestnosť (zastavenie trestného stíhania), podmienenú beztrestnosť (podmienené zastavenie trestného stíhania), „vyviazne“ iba so symbolickým trestom (dohoda o vine a treste), prípadne mu bude udelený znížený trest (mimoriadne zníženie trestu). Na podklade uvedeného bude predmetná kapitola poskytovať priestor pre komplexné uchopenie tak hmotnoprávnej problematiky spolupracujúceho obvineného, ako aj jeho procesnoprávnych konštruktov.

2.1 Hmotnoprávny inštitút spolupracujúceho obvineného

Hmotnoprávny inštitút mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 TZ je neodmysliteľne previazaný aj s osobou spolupracujúceho obvineného. Napriek skutočnosti, že v aplikačnej praxi sú pri osobách spolupracujúcich obvinených primárne používané procesnoprávne inštitúty, mimoriadne zníženie trestu má v našom právnom poriadku značný význam z dôvodu umožnenia súdu znížiť spolupracujúcemu obvinenému trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby v prípade, ak odsudzuje páchatela, ktorý sa aktívne podieľal na objasňovaní trestnej činnosti.

Zákonné predpoklady uplatnenia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu práve na osobu spolupracujúceho obvineného boli do nášho právneho poriadku doplnené až novelou trestných kódexov účinnou od 1. januára 2006, keď boli rozšírené dôvody, v rámci ktorých súd môže uložiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, konkrétne v prípade pomoci páchatela pri objasňovaní závažnej trestnej činnosti alebo v prípade konania o dohode o vine a treste. Súd teda môže pristúpiť k zníženiu trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby u spolupracujúceho obvineného za predpokladu, že sú kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

- ide o páchatela, spolupracujúcu osobu, ktorý zvlášť významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu spáchaného v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny,
- páchatel, teda spolupracujúci obvinený, napomáhal zabrániť spáchaniu trestného činu, ktorý v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny iný pripravoval alebo sa o jeho spáchanie pokúsil tým, že oznámil jeho činnosť orgánom činným v trestnom konaní a poskytol im informácie, ktoré by inak nezískali, a tak im pomohol zabrániť alebo zmierniť následky trestného činu, zistiť alebo usvedčiť páchatelov alebo zabezpečiť dôkazy o trestnom čine v prospech usvedčenia zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny.³⁸

V uvedenom prípade je spolupráca páchatela viazaná iba na jednu skupinu trestných činov, a to trestných činov spáchaných v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny. Ďalšie zo zákonných podmienok použitia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu na osobu spolupracujúceho obvineného nie sú viazané na jednu skupinu trestných činov, práve naopak. Ide o tieto prípady:

- páchatel, resp. spolupracujúca osoba, sa zvlášť významnou mierou podieľala na objasnení trestného činu korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti Trestného zákona, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 TZ, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 TZ alebo obzvlášť závažného zločinu spáchaného organizovanou skupinou, zločineckou skupinou

³⁸ § 39 ods. 2 písm. b) TZ.

- alebo teroristickou skupinou, resp. na zistení či usvedčení jeho páchatela tým, že poskytol v trestnom konaní dôkazy o takom čine,
- vzhľadom na povahu a závažnosť spáchaného trestného činu spolupracujúcou osobou je súd toho názoru, že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom v kratšom trvaní,
  - spolupracujúca osoba nie je zároveň organizátorom, návodcom ani objednávateľom trestného činu, o ktorom poskytla dôkazy v trestnom konaní.³⁹

Z uvedeného vyplýva, že súd vzhľadom na povahu a závažnosť trestného činu spáchaného spolupracujúcou osobou rozhodne, či účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania a následne môže znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom. Netreba zabúdať na fakt, že ide o fakultatívne rozhodnutie súdu, teda spolupracujúci obvinený naň nemá právny nárok. V neposlednom rade páchatelom poskytnuté informácie musia mať pre OČTK a súd väčší význam a byť vyššej kvality než poznatky poskytované v procesných postupoch a spôsoboch rozhodovania upravených pre spolupracujúcu osobu v Trestnom poriadku.⁴⁰ Je dôležité uviesť, že spomínané prostriedky trestného práva procesného sú primárnou možnosťou pre spolupracujúceho obvineného v rámci trestného konania. Na využitie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu, ako prostriedku trestného práva hmotného, musí byť kvalita a kvantita informácií poskytnutých spolupracujúcim obvineným na vyššej úrovni než informácie poskytované v procesných postupoch a spôsoboch rozhodovania upravených pre spolupracujúceho obvineného v Trestnom poriadku. Možno teda povedať, že využitie tohto hmotnoprávneho inštitútu prichádza do úvahy v prípadoch, ak u spolupracujúceho obvineného nedošlo k zastaveniu trestného stíhania, k pod-

---

³⁹ § 39 ods. 2 písm. e) TZ.

Aplikácia § 39 ods. 2 písm. e) TZ nebude možná v prípade, ak pôjde „len“ o zločin spáchaný organizovanou zločineckou alebo teroristickou skupinou. Okruh predmetných trestných činov sa totiž vymedzuje na obzvlášť závažné zločiny spáchané týmito zoskupeniami.

⁴⁰ Ide o procesné postupy uvedené v predchádzajúcich podkapitolách, konkrétne:

- dočasné odloženie vznesenia obvinenia,
- zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- podmieňané zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- prerušenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného.

mienečnému zastaveniu trestného stíhania a jeho následnému osvedčeniu sa a prokurátor sa rozhodol na takúto osobu podať obžalobu.

Neopomíname ani skutočnosť, že páchateľ musí spolupracovať dobrovoľne, bez nátlaku. Úlohou súdu je v takejto situácii zvážiť, či znížený trest je dostačujúci, prípadne či výška trestu nie je príliš vysoká vzhľadom na okolnosti.

Na podklade uvedenej analýzy predmetného hmotnoprávneho prostriedku možno konštatovať, že úmernosť trestu k spáchanému trestnému činu má mimoriadny význam na dosiahnutie účelu trestu. V opačnom prípade by sme boli svedkami porušovania jedného z nosných princípov trestu, a to spravodlivosti trestu. Možnosť uplatnenia mimoriadneho zníženia trestu práve na spolupracujúceho páchateľa je v súčasnosti dôležitým nástrojom motivácie páchateľov k spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní a tiež so súdmi, najmä pre boj so závažnými druhmi kriminality, ale na druhej strane tento inštitút musí byť tak, ako aj procesnoprávne inštitúty previazané so spolupracujúcim obvineným, aplikovaný primerane tak, aby pri jeho realizácii nedochádzalo k porušovaniu zásad trestného konania.

2.2 Procesnoprávne inštitúty spolupracujúceho obvineného

Aktuálna právna úprava inštitútu spolupracujúceho obvineného v právnom poriadku Slovenskej republiky ponúka viacero výhod, ktoré aj z pohľadu obvinených sa môžu zdať viac než atraktívne pod podmienkou ich aktívnej spolupráce pri objasňovaní trestnej činnosti. Vychádzajúc zo súčasnej právnej úpravy môžeme konštatovať, že možnosť získania lepšej pozície existuje aj pred vznesením obvinenia.

Pre prípad aplikácie inštitútu spolupracujúcej osoby prichádzajú do úvahy procesné postupy, ktoré boli zavedené do nášho právneho poriadku novelou zákona č. 457/2003 Z. z. účinnou od 1. januára 2006, ktorá upravila dočasné odloženie vznesenia obvinenia, a tiež prerušenie a zastavenie trestného stíhania. Avšak ingerencia štátu v otázke spolupracujúceho obvineného sa v plnej miere prejavila až rekodifikáciou trestných kódexov účinnou k 1. januáru 2006, a to výrazným posilnením inštitútu

tu zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného a v neposlednom rade rozšírením právnej úpravy o najmladší odklon v podobe dohody o vine a treste.

2.2.1 Dočasné odloženie vznesenia obvinenia

Vznesenie obvinenia ako procesný úkon je často z pohľadu súdov označovaný za jeden z najdôležitejších procesných úkonov prípravného konania, a to z dôvodu, že po jeho uplatnení je možné zasiahnuť do práv obvinenej osoby intenzívnejšie. Najmä s poukazom na právo na osobnú slobodu a v tejto súvislosti často skloňovaným inštitútom väzby.⁴¹ Napriek zaručeniu prezumpcie neviny až do momentu právoplatného rozhodnutia súdu o vine a treste obvineného predstavuje už samotný moment vznesenia obvinenia záťaž pre každého obvineného a výrazne zasahuje do jeho súkromného a osobného života, cti a dobrej povesti.⁴² Vznesenie obvinenia konkrétnej osobe síce nie je rozhodnutím o tom, že daná osoba trestný čin skutočne spáchala, no napriek tomu predstavuje „vyšší stupeň pravdepodobnosti, že je páchatelom skutku, v ktorom sa zisťuje trestný čin“.⁴³ Aj z tohto dôvodu disponuje vznesenie obvinenia v očiach potencionálnych páchatelov zložkou represívnou a vo vzťahu k spoločnosti aj preventívnou.

Moment vznesenia obvinenia tak v zmysle dodržania zásady proportionality umožňuje zasiahnuť do osobných práv obvinených. Nie je teda prekvapením, že zákonodarca pristúpil k umožneniu odvrátiť tento zásah na podklade možnej spolupráce podozrivého s OČTK, vzhľadnuc na ustanovenie § 205 TP prostredníctvom inštitútu dočasného odloženia vznesenia obvinenia, ktorého zmyslom je motivovať najmä členov organizovaných, zločineckých alebo teroristických skupín k spolupráci s OČTK a súdmi.

Tento procesnoprávny inštitút je však možné využívať iba pri taxatívne ustanovených trestných činoch, konkrétne pri trestných činoch korupcie, pri trestnom čine založenia, zosnovania a podporovania zloči-

---

⁴¹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 26/2016 zo 14. júla 2016.

⁴² Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn 6 CO/437/ 2015 zo 17. mája 2017.

⁴³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 3/ 2010 zo 17. februára 2010.

neckej skupiny, pri zločine spáchanom organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, pri trestnom čine úkladnej vraždy a v neposlednom rade pri trestných činoch terorizmu. Od 1. septembra 2011 bolo explicitne ustanovené, že osobe, ktorá sa významnou mierou podieľala na objasnení uvedených trestných činov, je možné dočasne odložiť vznesenie obvinenia pre takýto trestný čin alebo pre akýkoľvek iný trestný čin. Účelom jeho použitia je motivovať osobu, aby sa podieľala na objasnení niektorého z trestných činov alebo na zistení páchatela. Aby však bolo možné pristúpiť k jeho uplatneniu, je potrebné preukázať, že bez súčinnosti s podozrivým by objasnenie trestnej činnosti bolo podstatne sťažené.

Uvedený inštitút však na strane jednej nie je možné využiť v prospech návodcu, organizátora alebo objednávateľa trestného činu, v súvislosti s ktorým sa trestná činnosť objasňuje.⁴⁴ Na strane druhej však musí ísť o takú osobu, u ktorej existuje predpoklad, že je páchatelom trestného činu a v prípade, ak by voči nej došlo k vzneseniu obvinenia, podstatne by to sťažilo objasnenie trestnej činnosti, resp. ďalšie zisťovanie páchatelov. Aplikácia tohto inštitútu je podmienená súhlasom prokurátora, o ktorom sa vyhotoví záznam. Následkom tohto rozhodnutia je v prípravnom konaní fakt, že z podozrivej osoby sa stáva svedok.

V tejto súvislosti však vyvstáva viacero aplikačných problémov, ktoré sa aj vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému môžu javiť diskutabilne. Za jeden z evidentných nedostatkov považujeme dočasnosť daného inštitútu, s čím je previazaná skutočnosť, že po pominutí dôvodov na dočasné odloženie policajt na pokyn prokurátora vznesie obvinenie. S ohľadom na túto skutočnosť je možné daný prostriedok považovať za nelogický, keďže po objasnení trestného činu alebo zistení páchatela je aj tak vznesené obvinenie, teda aspekt motivácie v tomto prípade možno označiť za nulový. Riešenie tohto právno-aplikačného problému navrhol už Deset, a to po dosiahnutí účelu spolupráce, obvinenie vôbec nevzniesť a podmienku previazať s naplnením účelu spolupráce.⁴⁵

---

⁴⁴ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Velký komentár*. 4. aktualizované vyd. Žilina: EURO-KÓDEX, 2019, s. 486.

⁴⁵ DESET, M. K právnej úprave korunného svedka. *Justičná revue*. 2009, roč. 61, č. 11, s. 1193 – 1202.

V tomto smere však dávame za pravdu názoru, že v prípade, ak by po dočasnom odložení vznesenia obvinenia nedošlo k jeho vzneseniu, bol by takýto postup takmer s určitosťou nezákonný, a to preto, že osoba, voči ktorej sa takto postupuje, je z pohľadu vykonaného dokazovania dôvodne podozrivou zo spáchania trestnej činnosti, ktorá musí byť na základe dôkaznej situácie a v zmysle základných zásad trestného konania, najmä na základe oficiality trestne stíhaná, resp. musí byť o jej trestnom čine niektorým zo zákonných spôsobov rozhodnuté.⁴⁶ V tomto kontexte sa stotožňujeme aj s úvahou Kandalcovej, ktorá poukazuje na to, že takýto benefit v podobe nezačatia trestného stíhania voči spolupracujúcej osobe (podozrivému) by ju zvýhodnil v neadekvátnej miere vo vzťahu k tomu, z akej trestnej činnosti by mala byť neskôr obvinená.⁴⁷ Z uvedného dôvodu sa prikláňame k možnosti úplného vypustenia predmetného oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní z Trestného poriadku.

2.2.2 Zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného

Osobitným inštitútom, ktorý sa vo vzťahu k spolupracujúcim obvineným uplatňuje len sporadicky, je fakultatívne zastavenie trestného stíhania v prípade splnenia zákonom predpokladaných podmienok podľa § 215 ods. 3 TP, a to, že ide o obvineného, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasňovaní závažnej trestnej činnosti v podobe trestného činu korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu alebo na zistení alebo usvedčení páchatela tohto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin. Zastaviť trestné stíhanie nie je možné voči organizátorovi, návodcovi alebo objedná-

---

⁴⁶ Poznanky plynúce z emailovej konzultácie s Mišíkovou, súčasnou advokátkou, z 21. novembra 2022.

⁴⁷ KANDALCOVÁ, A. Institut spolupracujících obviněného v komparativním pohledu. In: FRYŠTÁK, M. a spol. (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 75 [cit. 2023-02-04]. Dostupné na: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

vateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal. Dotknuté ustanovenie umožňuje obvinenému v prípade aktívnej spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní dosiahnuť beztrestnosť.

Podstatným rozdielom medzi zastavením trestného stíhania a podmieničným zastavením trestného stíhania je najmä skutočnosť, že v prípade zastavenia trestného stíhania podľa ustanovenia § 215 ods. 3 TP sa nestanovuje skúšobná doba, t. j. uznesenie o zastavení trestného stíhania je konečnej povahy a nie je potrebné prijať ďalšie rozhodnutie o osvedčení či neosvedčení sa obvineného. Určitým, často kritizovaným prvkom v tomto prípade je aj fakt, že zastavením trestného stíhania získava spolupracujúci obvinený garanciu v podobe tzv. beztrestnosti a predmetným rozhodnutím mu nie je vyslovená ani vina. Keďže ide o rozhodnutie konečnej povahy, malo by byť vydané v prípadoch, keď už došlo k naplneniu účelu spolupráce. Čentěš tvrdí, že keďže ide o meritórne rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, je potrebné posudzovať výpoveď spolupracujúceho obvineného prísnejšie.⁴⁸ Teda OČTK, resp. súd už naplnili spoluprácu s obvineným a nie je potrebné vydanie dočasného rozhodnutia, podmieničného zastavenia trestného stíhania či prerušenia trestného stíhania. Zároveň je nevyhnutné, aby platilo, že informácie, ktoré spolupracujúci páchatel poskytol, významným spôsobom pomohli objasniť trestnú činnosť a odhaliť jej páchatelov. S poukazom na aplikačnú prax je však vhodné uviesť, že k zastaveniu trestného stíhania spolupracujúceho obvineného dochádza len sporadicky.

Rovnako ako v predchádzajúcom prípade dočasného odloženia vznesenia obvinenia, aj pri zastavení trestného stíhania od 1. septembra 2011 platí, že trestné stíhanie spolupracujúcej osoby je možné zastaviť nielen pre trestné činy, na objasnení ktorých sa podieľal, ale aj pre akékoľvek iné trestné činy.⁴⁹ Možno preto uviesť, že spolupracujúci páchatel môže OČTK alebo súdu poskytnúť informácie o rôznorodej trestnej činnosti, o ktorej sa dozvedel aj z vlastného zdroja, pričom na tejto trestnej činnosti vôbec neparticipoval, z čoho možno vyvodíť, že jeho vedomosť o nej predpokladá predchádzajúcu informáciu z pôvodného zdroja.

---

⁴⁸ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. 4. aktualizované vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2019, s. 508.

⁴⁹ Novela Trestného poriadku č. 262/2011 Z. z. účinná od 1. septembra 2011 [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/262/20110901.html>

Napriek tomu, že jedným z nosných cieľov inštitútu spolupracujúceho obvineného je aj objasňovanie závažnej formy trestnej činnosti v jej organizovanej forme, je možné v jej kontexte narážať aj na obmedzenia najmä v prípade korupčnej trestnej činnosti, kedy postavenie spolupracujúceho obvineného môže zastávať len podplácajúci.⁵⁰

2.2.3 Podmienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného

Podmienečné zastavenie trestného stíhania voči spolupracujúcemu obvinenému je ďalším inštitútom spolupracujúceho obvineného a totožne, ako podmienečné zastavenie trestného stíhania podľa ustanovenia § 216 TP ho zaraďujeme medzi odklony. Jeho účelom je motivovať členov organizovaných, zločineckých a teroristických skupín k spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi. Cieľom tohto inštitútu je na jednej strane objasniť trestnú činnosť, na strane druhej zefektívniť a zrýchliť trestné konanie.

Podmienečne zastaviť trestné stíhanie voči spolupracujúcemu obvinenému môže v prípravnom konaní iba prokurátor,⁵¹ a to na základe svojho subjektívneho uváženia, po naplnení zákonom predpokladaných dôvodov a v neposlednom rade, pretože ide o fakultatívne rozhodnutie, na ktoré obvinený nemá právny nárok, týka sa iba takých obvinených, ktorí sa rozhodli dobrovoľne spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní alebo so súdmi.

Primárne prokurátor môže podmienečne zastaviť trestné stíhanie voči spolupracujúcemu obvinenému v týchto prípadoch:

- ak sa osoba spolupracujúceho obvineného významnou mierou podieľa na objasnení korupcie, trestného činu založenia zosnovania

---

⁵⁰ ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 196.

⁵¹ O podmienečnom zastavení trestného stíhania možno rozhodnúť aj v rámci konania pred súdom. V zmysle § 241 ods. 1 písm. h) a § 244 ods. 1 písm. f) TP môže súd pri preskúmaní obžaloby alebo pri predbežnom prejednaní obžaloby rozhodnúť o podmienečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, pričom taktiež ide o fakultatívne oprávnenie súdu. Podmienečne zastaviť trestné stíhanie voči spolupracujúcemu obvinenému je možné aj v štádiu hlavného pojednávania, v zmysle ustanovenia § 282 ods. 2 TP, ktoré umožňuje súdu vykonať toto rozhodnutie na hlavnom pojednávaní za predpokladu, že sú naplnené podmienky uvedené v ustanovení § 218 ods. 1 TP.

- a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou, resp. zločineckou skupinou, prípadne trestných činov terorizmu,
- ak sa osoba spolupracujúceho obvineného významnou mierou podieľala na zistení alebo usvedčení páchatela uvedených trestných činov,
  - v prípade, ak záujem spoločnosti na objasnení niektorého z uvedených trestných činov prevyšuje záujem na trestnom stíhaní obvineného.

Sekundárne musí platiť, že podmienčne zastaviť trestné stíhanie nie je možné voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi.

Miera, akou sa spolupracujúci obvinený podieľal na objasňovaní taxatívne vymedzených trestných činov, resp. na ich zisťovaní či usvedčovaní páchatelov, by podľa nášho názoru mala byť interpretovaná tak, že bez tohto svedectva by sa nepodarilo OČTK a súdu predmetnú trestnú činnosť zistiť a páchatela usvedčiť.

In genere je možné uviesť, že podstatou tohto trestnoprocesného inštitútu je dohoda medzi obvineným a štátom, na základe ktorej obvinený poskytne významné informácie, o ktorých sa predpokladá, že prispejú k objasneniu explicitne vymedzenej skupiny trestných činov a dopomôžu k zisteniu ich páchatelov. Štát na druhej strane poskytne spolupracujúcemu obvinenému benefit vo forme nepokračovania v trestnom stíhaní. Dôležitým aspektom, ktorý musí byť naplnený, je, že záujem spoločnosti na objasnení takýchto trestných činov musí prevyšovať záujem na trestnom stíhaní a potrestaní obvineného. Táto skutočnosť si vyžaduje dôsledné vyhodnotenie závažnosti trestného činu, okolností prípadu, osoby obvineného na spáchanom trestnom čine a jeho následkoch.⁵²

Uznesením o podmienечnom zastavení trestného stíhania sa obvinenému určí skúšobná doba v rozmedzí dvoch až desiatich rokov, z čoho možno usudzovať, že v tomto štádiu trestného konania ešte nie je isté, či sa v trestnom stíhaní bude pokračovať, pretože zastavenie nie je definitívne, ale iba podmienечné. Účelom tejto lehoty je naplniť účel spolupráce medzi obvineným a štátom. V rámci predmetného uznesenia sú obvinenému uložené aj primerané povinnosti, konkrétne povinnosť ďalšej

⁵² IVOR, J. *Optimalizácia prípravného konania trestného*. Praha: Leges, 2017, s. 495.

spolupráce s OČTK a súdom na objasňovaní trestného činu a na zisťovaní a usvedčovaní páchatelov.⁵³

V aplikačnej praxi môže táto situácia skončiť týmito spôsobmi:

- prvým je, že osoba spolupracujúceho obvineného počas skúšobnej doby riadne plnila povinnosti uložené v uznesení, a teda prokurátor po uplynutí tejto doby rozhodne o tom, že spolupracujúci **obvinený sa osvedčil**,
- opačná situácia môže nastať v prípade, ak spolupracujúci obvinený neplní povinnosti uložené v uznesení, v takom prípade prokurátor nemusí čakať na uplynutie skúšobnej doby, ktorá bola obvinenému uložená, ale o **neosvedčení sa spolupracujúceho** obvineného môže rozhodnúť ešte počas jej priebehu. Dôvodom takéhoto rozhodnutia môže byť napríklad fakt, že obvinený odoprel vypovedať alebo zmenil svoju predchádzajúcu výpoveď.

V tejto súvislosti tak dochádza k prijatiu dvoch rozhodnutí, pričom rozhodnutím konečnej povahy je až rozhodnutie o osvedčení, resp. neosvedčení sa.

Proti uzneseniu o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného môže poškodený alebo osoba obvineného podať sťažnosť, ktorá môže vyvolať riadny súdny proces, s čím je previazaná aj situácia, že uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania voči spolupracujúcemu obvinenému nenadobudne právoplatnosť, a teda sa nebude môcť vykonať. Zákonnosť dokazovania pri aplikácii predmetného trestnoprocesného inštitútu vníma aj potrebu osôb poškodených trestnou činnosťou spolupracujúceho obvineného a ich záujem netkvie iba v dosahovaní účelu trestného konania, ale aj v záujme spoločnosti na potrestaní páchatela trestnej činnosti, v danom prípade spolupracujúceho páchatela.

Predmetný inštitút má v praxi svoje opodstatnenie najmä pri objasňovaní trestnej činnosti členov zločineckých skupín. Vyplýva to zo skutočnosti, že spolupracujúci obvinení musia v priebehu skúšobnej doby naďalej spolupracovať s OČTK v prípravnom konaní a súdmi na zisťovaní a usvedčovaní páchatelov stíhanej trestnej činnosti. Naproti tomu právni

---

⁵³ Ako podmienky nemožno uložiť zákaz činnosti, resp. zákaz pobytu, čo by fakticky bolo možné označiť ako tzv. skryté ukladanie trestov, čo je neprípustné.

teoretici upozorňujú, že pri uplatňovaní tohto inštitútu celkom absente akýkoľvek výchovný prvok, pretože právna úprava je nastavená tak, že spolupracujúci obvinený na to, aby si udržal výhodu vo forme beztretnosti, musí splniť iba jednu podmienku, a to spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom. Inak povedané, spolupracujúci obvinený môže v priebehu skúšobnej doby spáchať akýkoľvek trestný čin, elementárne povedané aj trestný čin vraždy, a napriek tomu nepríde o svoj benefit. Táto absurdná situácia, ktorá sa fakultatívne môže vyskytnúť v aplikačnej praxi, nenapĺňa podľa nás aspekt zákonnosti, preto sa domnievame, že legitímnou požiadavkou by bolo spolupracujúcemu obvinenému obligatórne uložiť povinnosť v rámci skúšobnej doby viesť riadny život, obdobne, ako to je v inštitúte podmienenečného zastavenia trestného stíhania.⁵⁴

Na ďalší problém spôsobujúci nejednoznačnosť v právnej praxi upozorňuje Klátik, ktorý tvrdí, že pri podmienenečnom zastavení trestného stíhania voči spolupracujúcemu obvinenému a pri zastavení trestného stíhania môže nastať situácia, že nebude zreteľné, ktorý procesný postup má byť použitý, pretože oba inštitúty sú podmienené rovnakými podmienkami. Ako riešenie navrhuje použitie definitívneho zastavenia trestného stíhania voči obvinenému v tom prípade, ak sa významnou mierou podieľal na objasnení a usvedčení páchatela trestného činu a podmienenečné zastavenie trestného stíhania voči spolupracujúcemu obvinenému odporúča použiť v prípade, ak obvinený usvedčil iba jedného páchatela, resp. neuviedol rozhodujúce skutočnosti.⁵⁵ Opačnú situáciu prezentuje Žilinka, ktorý tvrdí, že takýto postup nemožno podriaďiť rôznej kvalite dôkazov a z toho dôvodu usudzuje, že podmienenečné zastavenie trestného stíhania je možné ešte počas prebiehajúcej spolupráce s OČTK a zastavenie trestného stíhania možno vydať až v prípade, keď už došlo k naplneniu účelu spolupráce, t. j. v čase, keď už ďalšia spolupráca nie je potrebná.⁵⁶

⁵⁴ K tomu pozri § 216 ods. 4 TP.

⁵⁵ KLÁTIK, J. Podmienené zastavenie trestného stíhania – alternatívny spôsob riešenia trestnej veci. *Justičná revue*. 2007, roč. 59, č. 1, s. 31 – 39.

⁵⁶ ŽILINKA, M. Spolupracujúca osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. *Justičná revue*. 2007, roč. 59, č. 5, s. 624.

Tu si dovoľíme tvrdiť, že pravda je niekde uprostred, pretože sme toho názoru, že definitívne zastavenie trestného stíhania by malo byť použité iba v prípade, ak informácie, ktoré spolupracujúci obvinený uviedol, boli kľúčovými pre objasnenie trestnej činnosti. Podmienečne zastaviť trestné stíhanie navrhujeme v prípade, ak je nevyhnutné, aby spolupracujúci obvinený podstúpil skúšobnú dobu, v rámci ktorej sa predpokladá, že bude naplnená jeho spolupráca so štátom. Nemyslíme si, že nami navrhované riešenie podmieňuje použitie rôznych trestnoprocesných inštitútov rôznej dôkaznej situácie, pretože sa nestotožňujeme s polarizovaním dôkazov. Na druhej strane je nevyhnutné nastaviť hranice tak, aby bolo zrejmé, ktorý z uvedených prostriedkov sa aplikuje v praxi. Vieme si preto predstaviť situáciu, keď spolupracujúci obvinený okrem svojej svedeckej výpovede poskytne aj iné dôkazné materiály, ktoré OČTK môžu vyhodnotiť, a ak po zhodnotení všetkých dôkazov vyjde na zreteľ, že tieto objektívne pomohli v usvedčení páchatela a bez ich použitia by postihnutie páchatela bolo podstatne sťažené, resp. nemožné, navrhujeme použitie meritórneho rozhodnutia v podobe zastavenia trestného stíhania.

Vychádzajúc z uvedeného, ak vyhodnotenie dôkazov preukáže ich opodstatnenosť v trestnom konaní, čoho následkom bude naplnenie účelu spolupráce, domnievame sa, že by bolo namieste umožniť osvedčenie sa obvinenému ešte pred uplynutím skúšobnej doby. V tomto kontexte navrhujeme modifikáciu ustanovenia § 219 ods. 1 TP v tom zmysle, aby k osvedčeniu obvineného došlo ešte pred uplynutím skúšobnej doby, v prípade naplnenia účelu spolupráce s OČTK.⁵⁷

2.2.4 Prerušenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného

Právnu úpravu tohto inštitútu nachádzame v ustanovení § 228 ods. 3 TP. Je možné povedať, že na jeho základe zákonodarca vytvoril procesné podmienky na alternatívne skončenie trestných vecí v prípadoch ta-

---

⁵⁷ Uznesenia o podmienečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného sú zverejňované na webovej stránke Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, čím sa súčasne zabezpečuje vyššia miera kontroly, čo zvyšuje aj povinnosť OČTK vo vzťahu k vydávaniu predmetných rozhodnutí riadne ich odôvodniť. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/dokumenty/pravoplatne-uznesenia-prokuratora-ktorymi-sa-skoncilo-trestne-stihanie-vedene-proti-urcitej-2f09.html>

kých trestných činov, pri ktorých je vo významnej miere dotknutý verejný záujem a záujem štátu na objasnení trestných činov a zároveň zistenie a usvedčenie takýchto páchatelov prevyšuje záujem spoločnosti na ich potrestaní.

Ustanovenie § 228 ods. 3 TP umožňuje policajtovi s predchádzajúcim súhlasom prokurátora fakultatívne prerušiť trestné stíhanie, a to v prípade, ak sa obvinený výrazne podieľa na objasňovaní trestnej činnosti, avšak aj v tomto prípade zákonodarca ustanovil podmienku negatívneho charakteru, a to, že takéto prerušenie podobne ako v prípade dočasného odloženia vznesenia obvinenia nie je možné voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľa.

Na takéto procesný postup je výnimočne oprávnený policajt, a to po predchádzajúcom súhlase prokurátora. Zároveň platí, že predmetný trestnoprocesný inštitút je aplikovateľný tak v rámci prípravného konania, ako aj v rámci konania pred súdom. Predchádza mu rozhodnutie o vylúčení trestného konania proti obvinenému zo spoločného konania podľa § 21 ods. 1 TP na samostatné konanie, čím sa vytvoria právne predpoklady, aby spolupracujúci obvinený mohol byť vypočutý v pôvodnom konaní v procesnom postavení svedka. Teda po prerušení trestného stíhania bude osoba v ďalšom konaní vypočutá ako svedok, pričom nie je možné opomenúť ani použitie zastavenia trestného stíhania, podmienčného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného či mimoriadneho zníženia trestu.⁵⁸

Rovnako ako v predchádzajúcich procesných postupoch, ani v prípade prerušenia trestného stíhania nie je podmienkou, aby sa spolupracujúci obvinený podieľal na páchaní taxatívne vymedzených trestných činov, ale môže byť trestne stíhaný pre akýkoľvek iný trestný čin.

Rozhodnutie o prerušení trestného stíhania voči spolupracujúcej osobe je rozhodnutím tzv. predbežnej povahy, ktoré má prechodný charakter, v rámci ktorého by malo dôjsť k naplneniu účelu spolupráce. Okrem jeho aplikácie v rámci prípravného konania je možné o ňom rozhodnúť aj v konaní pred súdom. Toto oprávnenie vyplýva súdu z ustanove-

⁵⁸ ČENTĚŠ J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. 4. aktualizované vydanie. Bratislava: Eurokódex, 2019, s. 538.

ní § 241 ods. 1 písm. d) TP a § 244 ods. 1 písm. e) TP, čiže k takémuto rozhodnutiu môže súd dospieť aj pri preskúmaní, resp. pri predbežnom prejednaní obžaloby. Prerušit' trestné stíhanie je tiež možné aj na hlavnom pojednávaní, k čomu dáva oprávnenie § 283 ods. 1 TP, ktorý vymedzuje, že súd môže prerušit' trestné stíhanie, ak sa na hlavnom pojednávaní zistí, že je tu naplnená niektorá z okolností uvedených v ustanovení § 228 ods. 3 TP.

2.2.5 Dohoda o vine a treste

Rekodifikované znenie Trestného poriadku v kontexte zákona č. 301/2005 Z. z. posilnilo zásadu oportunity, čoho následkom sa rozšírila diskrečná právomoc prokurátora aj o jeden z najmladších odklonov v podobe dohody o vine a treste. Vychádzajúc z vtedajšej dôvodovej správy k prijímanému rekodifikovanému zneniu Trestného poriadku je možné vyhodnotiť, že prijatie predmetného inštitútu do právnej úpravy Slovenskej republiky sprevádzali veľké očakávania, a to najmä s ohľadom na posilnenie prvkov efektívnosti a hospodárnosti trestného konania slovami, že „*tieto formy skráteného konania by mali podstatne odbremeniť súdy od prejednávaní vecí v hlavnom pojednávaní*“.⁵⁹ Aj poukazom na vtedajšie vedenie konaní, ktoré boli sprevádzané rozsiahlymi prietahmi, možno skonštatovať, že uvedené očakávania boli na mieste.

Aj keď súčasná právna úprava Trestného poriadku neobsahuje legálnu definíciu inštitútu dohody o vine a treste, vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu z 20. decembra 2005 definuje dohodu o vine a treste ako „*dohodu prokurátora a obvineného a v prípadoch ustanovených zákonom aj poškodeného alebo aj inej oprávnenej osoby o priznaní spáchania skutku, uznaní viny a prijatí trestu obvineným a prípadne aj o ďalších výrokoch*“.⁶⁰

---

⁵⁹ Dôvodová správa k zákonu č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok [online]. Dostupné na: https://iservispreludi.sk/media/1532/ds_die%C5%A5a_trestn%C3%BD-poriadok-v-platnom-znen%C3%AD.pdf

⁶⁰ § 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu z 20. decembra 2005.

V nadväznosti na uvedené je možné ju považovať za obojstranne výhodnú dohodu medzi prokurátorom a obvineným o spôsobe skončenia predmetnej veci, v ktorej sa vedie trestné stíhanie. Taktiež sa vyznačuje vysokou mierou flexibility, a to z dôvodu, že na rozdiel od iných odklonov (napr. podmienčné zastavenie trestného stíhania) zákonodarca nezúžil jeho využitie len na určitú skupinu trestných činov. Inými slovami, uzavretie dohody o vine a treste je možné pri prečine, zločine, ako aj obzvlášť závažnom zločine.

Conditio sine qua non predstavuje súhlas ako obvineného, tak prokurátora a súčasne kladné zodpovedanie otázok zo strany obvineného. Okruh týchto otázok sa dotýka najmä:

- a) porozumenia obsahu predmetného návrhu,
- b) vzdania sa práva na verejný súdny proces,
- c) podstaty skutku kladený mu za vinu,
- d) poučenia o jeho právach,
- e) podstate konania o návrhu na dohodu o vine a treste,
- f) právnej kvalifikácie skutku, ako aj výšky trestnej sadzby za predmetný trestný čin,
- g) dobrovoľného priznania a uznania viny za spáchaný skutok, ktorý sa v návrhu dohody o vine a treste kvalifikuje ako určitý trestný čin,
- h) súhlasu s navrhovaným trestom, podriadenia sa výkonu trestu a ochrannému opatreniu,
- i) nahradenia škody v rozsahu dohody,
- j) poučenia o tom, že ak dohoda o vine a treste bude schválená súdom a rozsudok nadobudne právoplatnosť, nebude možné proti rozsudku podať odvolanie.⁶¹

V tejto súvislosti sa však prokurátor nemôže obmedziť len na položené otázky, ale aj na vysvetlenie ich obsahu.

Tu je potrebné zdôrazniť, že schválenie súdom má formu rozsudku, ktorý nie je možné napadnúť ako odvolaním, tak dovolaním, s výnimkou porušenia práva na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) TP]. Vzhľadom na to, že prokurátor zastáva v prípravnom konaní postavenie *dominus litis* (pána sporu), nie je na predmetné konanie zo strany obvineného

⁶¹ Pozri bližšie § 333 ods. 3 TP.

právny nárok. Napriek tomu zákonodarca nevyklúčil možnosť obvineného podať podnet na začatie takéhoto spôsobu ukončenia veci.

Konanie o dohode o vine a treste by sme v zmysle charakteru konania mohli považovať za dvojfázové. V prvom rade jej predchádza dohoda prokurátora a obvineného, v rade druhom je to jej samotné schválenie súdom. V tejto súvislosti je však potrebné splnenie týchto kumulatívnych podmienok:

- a) výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom,
- b) trestný čin spáchal obvinený,
- c) k jeho spáchaniu sa obvinený priznal.⁶²

Okrem predmetných podmienok je potrebné zdôrazniť aj ustanovenie § 4 predtým uvedenej prihlášky, v kontexte ktorej dochádza ku konkretizácii aj ďalších podmienok, ktoré je potrebné splniť. Vychádzajú z ustanovenia § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 TZ, môže **v konaní o dohode o vine a treste súd uložiť trest odňatia slobody znížený o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby**. Predmetná hranica predstavuje zákonnú limitáciu prokurátora pri vyjednávaní s obvineným o výške trestu.

Vo vzťahu k predmetnému inštitútu je potrebné upozorniť najmä na pomerne časté konanie prokurátorov voči spolupracujúcim obvineným spočívajúce v ich vyňatí na samostatné konanie s následným schválením dohody o vine a treste, následkom čoho sa môžu podieľať na objasňovaní trestnej činnosti v procesnom postavení svedka, s čím Trestný poriadok spája aj odlišné práva a povinnosti a súčasne dochádza k navodeniu ich vyššej hodnovernosti, než by v prípade pozície spoluobvinených vystupovali.

V tejto súvislosti však OČTK opomínajú základnú skutočnosť v podobe ustanovenia § 130 ods. 2 TP, konkrétne práva svedka na odopretie výpovede, a tým potenciálne zmarenie akéhokoľvek objasnenia závažnej trestnej činnosti. Inými slovami, po právoplatnosti schválenia dohody o vine a treste narastá riziko, že spolupracujúci obvinený z pozície svedka prostredníctvom dotknutého ustanovenia poruší záväzok o spolupráci, a to bez akýchkoľvek právnych následkov. Táto skutočnosť nie je pre-

---

⁶² Pozri bližšie § 232 a nasl. TP.

kvapivá aj z toho pohľadu, že v kontexte organizovanej trestnej činnosti je pomerne bežné, že sa na páchaní trestnej činnosti podieľa celá skupina. Túto skutočnosť potvrdzuje aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá zdôrazňuje, že „svedok, ktorý bol skôr obvinený, resp. je obvinený z účasti na trestnom čine obvineného, vo veci ktorého vypovedá, má vždy právo odmietnuť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Tr. por., a to aj vtedy, ak sa trestné stíhanie proti nemu vedie alebo viedlo samostatne“.⁶³ V kontexte načrtnutého problému tak vyvstáva otázka, čo v prípade, ak spolupracujúci obvinený po schválení dohody o vine a treste z pozície už svedka v predmetnej trestnej veci právo na odopretie výpovede skutočne využije.

Za, v poradí ďalší, aplikačný problém môžeme označiť dôvodnosť odopretia výpovede svedka v zmysle § 130 ods. 2 TP. Vzhľadom na to, že bližšie skúmanie existujúcich dôvodov zo strany súdu či orgánov činných v trestnom konaní by výrazne poprelo samotný účel predmetného inštitútu odopretia výpovede, nie je možné zistiť, či odopretie vypovedať bolo skutočne dôvodným. Jeho prednosť pred dosiahnutím účelu Trestného poriadku potvrdil aj Najvyšší súd SR v podobe, že „II. právo svedka odoprieť výpoveď, ak by svojou výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v § 130 ods. 2 veta prvá Tr. por. je dôsledkom ústavnej ochrany a táto má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného stíhania (§ 1 Tr. por.), a to aj vtedy, ak by v dôsledku jej uplatnenia dokazovanie v konkrétnej veci trpelo tzv. dôkaznou núdzou.“⁶⁴

Ustanovenie § 334 ods. 4 TP uvádza, že „ak súd dohodu o vine a treste schváli, potvrdí to rozsudkom, ktorý verejne vyhlási. Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie ani dovolanie okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).“ Vychádzajúc z uvedeného poskytuje Trestný poriadok možnosť obvinenému podať dovolanie v prípade, ak došlo k porušeniu práva na obhajobu. Konštantná judikatúra Najvyššieho súdu SR uvádza, že porušením práva na obhajobu v zmysle predmetného dovolacieho dôvodu sú najmä prípady, keď došlo k porušeniu ustanovení § 37 TP, napr. ak obvinený mal mať obhajcu, avšak v určitej časti trestného konania ho nemal, aj keď orgány činné v trestnom konaní alebo súdy vykonáva-

⁶³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 4/2011 z 8. marca 2011.

⁶⁴ Tamtiež.

li úkony, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Taktiež môže ísť o prípady pochybenia súdu alebo OČTK, na podklade ktorých došlo k odňatiu alebo nemožnosti riadneho uplatnenia procesných práv obvineného. V tejto súvislosti je však potrebné, aby intenzita takého porušenia bola kardinálna.⁶⁵

Vo vzťahu k uvedenému je však potrebné pripomenúť aj skutočnosť, že za závažné porušenie práva na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu súd odmieta námietku nedostatočného výkonu obhajoby zo strany obhajcu obvineného. V tejto spojitosti Najvyšší súd SR judikoval, že v prípade prijatia naplnenia takéhoto dôvodu by mohlo dôjsť k neprípustnému rozšíreniu obsahu dovolacieho dôvodu.⁶⁶ Podobne nie je možné za relevantný dôvod považovať námietku dotýkajúcu sa obsahu a rozsahu vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu pri voľbe použitých dôkazných prostriedkov v zmysle § 2 ods. 10, ods. 11 TP ako ani vlastné hodnotenie dôkazov podľa § 2 ods. 12 TP.⁶⁷

Napriek možno zjavnej právnej úprave však zákonodarca opomenul uviesť, kto je v kontexte predmetného dôvodu oprávnený na podanie dovolania. V tomto smere preto nebolo prekvapením, keď predmetnú otázku vyriešila súdna prax, a to takým spôsobom, že aj s ohľadom na osobitosť konania dohody o vine a treste, ktorého význam spočíva najmä na uzavretí obojstranne výhodnej dohody medzi prokurátorom a obvineným s následným schválením súdu, môže podať dovolanie z dôvodu porušenia práva na obhajobu iba minister spravodlivosti, a to na podklade podnetu. Možnosť podať podnet však predstavuje len oprávnenie, ktoré

---

⁶⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 49/2015 z 15. novembra 2016.

⁶⁶ „Spôsob obhajoby obvineného jeho obhajcom je mimo rámec tohto dovolacieho dôvodu. Dovolací súd nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom hodnotiť kvalitu poskytovaných právnych služieb, ani nemôže v tomto smere do výkonu obhajoby zasahovať, pretože ide výlučne o vzťah medzi advokátom ako obhajcom na strane jednej a klientom ako obvineným na strane druhej, čo sa vzťahuje aj na prípady, keď je obvinenému obhajca ustanovený súdom.“ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 26/2012 zo 17. októbra 2012.

⁶⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Tdo/65/2019 z 1. decembra 2020.

nemá právny charakter. Inými slovami, nie je mu poskytovaná ústavnoprávna ochrana.⁶⁸

Napriek tomu, že právnoaplikačný problém dotýkajúci sa upresnenia aktívnej legitímácie osoby pri podaní dovolania proti rozsudku, ktorým sa schválila dohoda o vine a treste v prípadoch porušenia práva na obhajobu súdy vyriešili, potenciálne porušenia záväzkov osôb podieľajúcich sa na objasnení závažnej trestnej činnosti nie je možné pod predmetný dôvod podradiť. Aj keď právna úprava iného mimoriadneho opravného prostriedku, a to obnovy konania sa v ustanovení § 394 ods. 1 TP zmieňuje o možnosti jej využitia aj v prípadoch právoplatného rozsudku (odsudzujúceho alebo oslobodzujúceho), a teda výkladom je možné dospieť aj k možnosti jej využitia proti rozsudku, ktorým sa schválila dohoda o vine a treste, vychádzajúc zo súdnej praxe dochádza k zúženiu predmetných dôvodov na povolenie obnovy konania proti zmienenému rozsudku na tzv. špeciálne dôvody obnovy konania v podobe ustanovení § 394 ods. 4 a ods. 5 TP a súčasne § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.⁶⁹

V tejto spojitosti je možné poukázať aj na ustanovenie § 394 ods. 1 TP, v zmysle ktorého je existencia nových dôkazov klasifikovaná ako jeden z dôvodov na povolenie obnovy konania.

Vo vzťahu k schválenej dohode o vine a treste sa však môžeme stretnúť s pomerne reštriktívnym výkladom niektorých sudcov, a to v tom kontexte, že ak „odsúdený odôvodňuje svoj návrh na povolenie obnovy konania vo veci, v ktorej bola rozsudkom schválená dohoda o vine a treste tým, že vyšli najavo dôkazy súdu skôr neznáme, spočívajúce napríklad vo výpovediach doteraz nevypočutých svedkov, súd podľa môjho názoru musí takýto návrh bez ďalšieho zamietnuť, nakoľko predmetom konania o návrhu na schválenie dohody o vine a treste nie je dokazovanie“.⁷⁰ V tomto prípa-

⁶⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 326/2015 z 30. júna 2015.

⁶⁹ [cit. 2023-02-20]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a538-obnova-konania-vo-veciach-v-ktorych-bola-schvalena-dohoda-ovine-a-treste>

⁷⁰ [cit. 2023-02-20]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a538-obnova-konania-vo-veciach-v-ktorych-bola-schvalena-dohoda-o-vine-a-treste>

de tak explicitne vylučujú povolenie obnovy konania vo vzťahu k predmetnému dôvodu.

V spojitosti s analyzovanou problematikou je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že ani aktuálna právna úprava obnovy konania neumožňuje OČTK alebo súdom takouto formou napadnúť rozsudok, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste v prípade, ak si spolupracujúci obvinený neplní svoje záväzky pri objasňovaní závažnej trestnej činnosti. Inými slovami, v aktuálnej právnej úprave absentuje dôvod na povolenie obnovy konania v neprospech obvineného v prípade, ak spolupracujúci obvinený, ktorý bol uznaný za vinného a bol mu uložený trest v zmysle platných podmienok konania o dohode o vine a treste, poruší záväzok spočívajúci v aktívnej spolupráci na objasňovaní inej závažnej trestnej činnosti.

Právna úprava dohody o vine a treste v právnom poriadku Slovenskej republiky nerozlišuje, či predmetnú dohodu uzatvára prokurátor s „klasickým“ obvineným alebo so spolupracujúcim obvineným. Napriek skutočnosti, že český zákonodarca disponuje na účel predmetného inštitútu osobitnými ustanoveniami venovanými tejto právnej úprave, je potrebné konštatovať, že otázka zabezpečenia záruky dodržania záväzku spolupracujúceho obvineného o podieľaní sa na objasňovaní závažnej trestnej činnosti sa stala pomerne aktuálnou v českom právnom poriadku len v nedávnej dobe, a to v podobe novely č. 333/2020 Sb., ktorá do českého trestnoprosesného systému priniesla dve podstatné zmeny.

V poradí prvá sa dotýkala ustanovenia o povinnosti poučiť spolupracujúceho obvineného o tom, že v prípade, ak sa trestné konanie vo vzťahu k nemu skončí skôr než konanie, na ktorého objasnení sa zaviazal spolupracovať a súčasne tento záväzok o aktívnej spolupráci nedodrží, je možné povoliť obnovu konania v jeho neprospech.

V druhom rade a v nadväznosti na predtým uvedené, zákonodarca vložil do ustanovenia § 278 ods. 5 zákona č. 141/ 1961 Sb., zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) nasledujúce ustanovenie: „... *obnova řízení, které skončilo odsuzujícím rozsudkem nebo trestním příkazem, jímž byl uznán vinným spolupracující obviněný, se v neprospech obviněného povolí též tehdy, pokud spolupracující obviněný v dalším řízení proti osobám, jimž je kladen za vinu zločin, který se spolupracující obviněný zavázal objasnit, poruší svůj závazek podle § 178a odst. 1*“.

Vychádzajúc z predmetného znenia, došlo k rozšíreniu možnosti napadnúť právoplatný rozsudok, ktorým sa schválila dohoda o vine a treste aj o prípad porušenia záväzku spolupracujúceho obvineného na objasňovaní závažnej trestnej činnosti. V tejto súvislosti dávame predmetné zmeny do pozornosti aj s ohľadom na súčasnú aplikačnú prax a udalosti odohrávajúce sa na slovenskej scéne. Inými slovami, odporúčame, aby zákonodarca *de lege ferenda* zvážil rozšírenie povinnosti OČTK a súdu poučiť spolupracujúceho obvineného pri schvaľovaní dohody o vine a treste o možnosti povolenia obnovy konania v jeho neprospech, ak poruší svoj záväzok podieľať sa na objasnení inej závažnej trestnej činnosti a v tejto súvislosti súčasne rozšíril dôvody na povolenie obnovy konania aj o prípad porušenia záväzku spolupracujúceho obvineného.⁷¹

2.3 Dokazovanie v otázkach previazaných s inštitútom spolupracujúceho obvineného

Poskytovanie relevantných informácií OČTK či súdu je kľúčom pre získanie odmeny za poskytnutú výpoveď spolupracujúcim páchatelom. Predmetné odmeny alebo benefity boli nosnou témou predchádzajúceho textu, v rámci ktorého sme definovali všetky inštitúty, ktorých aplikácia prichádza do úvahy pre osobu, ktorá sa rozhodla spolupracovať s justíciou. Poskytovanie týchto relevantných dôkazov sa realizuje prostredníctvom výpovede spolupracujúcej osoby.

Niet pochybností o tom, že výsluch svedka je rokmi overený a najčastejšie používaný dôkazný prostriedok, pri ktorom osoba svedka realizuje svoju občiansku povinnosť vypovedať o všetkom, čo jej je známe o trestnom čine. Svedok za svoju výpoveď nedostáva nijakú odmenu, žiadny benefit či výhodu.

Na jednej strane je zrejmé, že výpovede kajúcnikov sú problematické čo do hodnovernosti a prípadného „kupčenia“ so spravodlivosťou, keďže páchatel usvedčuje iných z toho, čo vo väčšine prípadov sám vykonával

---

⁷¹ MOKRÁ, I. Inštitút spolupracujúceho obvineného s dôrazom na uzatváranie dohody o vine a treste vo svetle súčasnej aplikačnej praxe. In: *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi: 10. ročník*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2022, s. 171 – 180.

spolu so svojimi komplicmi, ktorých udáva.⁷² Na strane druhej Duľa uvádza, že ten kto vypovedá v procesnom postavení svedka ako spolupracujúca osoba a chce, aby sa mu za to poskytl určité výhody, ktoré Trestný poriadok umožňuje, musí tak orgány činné v trestnom konaní, ako aj súd presvedčiť o pravdivosti svojej výpovede. Tento efekt podľa neho nedosiahne spolupracujúci páchatel' v prípade, ak sa pri konfrontácii s inými dôkazmi preukáže, že klamal či zatajoval dôležité informácie.⁷³

Hodnovernosť výpovede spolupracujúcich obvinených je problematikou, ktorá vykazuje roztrieštenosť v aplikačnej praxi. Totižto spolupracujúci obvinený môže zásadným spôsobom klamať a výraznou mierou zatajovať, bagatelizovať či skresľovať svoj vlastný podiel na trestnej činnosti v neprospech stíhaných osôb, proti ktorým vypovedá. Rovnako môže ísť o prípad pomsty, vybavovania si účtov a podobne. Preto je nutné vždy starostlivo zvážiť samotnú aplikáciu inštitúty spolupracujúceho obvineného.

S ohľadom na uvedené tvrdíme, že je povinnosťou OČTK, aby za každých okolností a bez výnimky preskúmavali a všetkými dosiahnuteľnými dôkazmi získanými legálnym spôsobom z dôkazných prostriedkov overovali pravdivosť výpovede spolupracujúcej osoby v procesnom postavení svedka. Ak má byť dôkaz získaný z vylúchu spolupracujúceho obvineného v procesnom postavení svedka v ďalšom konaní využiteľný, musí byť dôkladne z hľadiska zákonnosti, vierohodnosti a úplnosti jeho obsahu preverený.⁷⁴ Musí byť teda preukázaný jeho súvis s danou trestnou vecou, či bude vykonateľný a dostatočne hodnoverný.

2.3.1 Riešenie otázok previazaných so spolupracujúcim obvineným na podklade judikatúry vnútroštátnych súdov

So zákonnosťou dokazovania prostredníctvom použitia výpovede spolupracujúceho obvineného vyvstáva celý rad praktických otázok a pochybností. Najvýznamnejším problémom je podľa našej mienky vierohod-

---

⁷² K tomu porovnaj DULA, L. Spravodlivosť, kontradiktórnosť a sankčná primeranosť v konaní pred súdmi Slovenskej republiky. In: *Princíp spravodlivosti v trestnom a správnom konaní*. Pezinok: Justičná akadémia Slovenskej republiky, 2016, s. 149.

⁷³ Tamtiež, s. 150.

⁷⁴ K tomu bližšie pozri rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/66/2012 z 26. októbra 2015.

nosť spolupracujúceho obvineného, ktorý sám participoval na páchaní trestnej činnosti a výmenou za istú formu beztrestnosti usvedčuje svojich spolupáchateľov.

Aplikačná prax slovenských súdov v otázke posudzovania dôveryhodnosti výpovede spolupracujúceho obvineného vychádza z litery Trestného poriadku, ktorý deklaruje, že spolupracujúcu osobu je možné vypočuť v procesnom postavení svedka a jej výpoveď následne použiť v trestnom konaní. **V tejto spojitosti je však potrebné dbať na to, že výpoveď spolupracujúceho obvineného síce je legálnym dôkazom, no je nevyhnutné skúmať jej hodnovernosť tak ako všetky ostatné dôkazy.** Ak totiž má byť takto získaný dôkaz použitý v ďalšom konaní, musí byť z hľadiska zákonnosti, vierohodnosti a najmä úplnosti jeho obsahu dôkladne preverený.⁷⁵ Krajský súd v Žiline uvádza, že pri hodnotení výpovedí takýchto svedkov je potrebné osobitne starostlivo sledovať, či ich tvrdenia sú vnútorne logické, konzistentné, v podstatných bodoch zhodné, či tieto sú v dobrom logickom súlade aj s ostatnými, v konaní vykonanými dôkazmi.⁷⁶

Najvyšší súd SR kladie dôraz na to, že je nevyhnutné, aby orgány činné v trestnom konaní za každých okolností preskúmavali a všetkými dosiahnuteľnými dôkazmi získanými zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov aj overovali takéto špecifický druh výpovede poskytnutý spolupracujúcim obvineným v procesnom postavení svedka.⁷⁷ Uvedené prezumuje aj uznesenie Ústavného súdu SR, v ktorom konštatuje, že „*použitie legálneho inštitútu spolupracujúceho obvineného nemožno a priori považovať za defektný prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa súdy s pomocou takýchto výpovedí dopracovali*“.⁷⁸ V rámci uvedeného judikátu Ústavný súd SR odmietol sťažnosť sťažovateľa pre po-

---

⁷⁵ ČENTĚŠ, J., ŠANTA, J. K niektorým aplikačným poznatkom prokurátorov k zákonnosti vykonávania dôkazov. In: *Bratislavské právnické fórum 2019*. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2019. s. 30 – 40.

⁷⁶ K tomu bližšie pozri rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2To/80/2017 z 28. novembra 2018 a tiež rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/73/2018 z 11. septembra 2018.

⁷⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/9/2014 z 26. novembra 2014.

⁷⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 758/2016 z 8. novembra 2016.

rušenie základných práv, v ktorej namietal, že Najvyšší súd SR ako súd odvolací sa dostatočne nevyrovnal s námietkami sťažovateľa a obmedzil sa iba so stotožnením sa s dôvodmi prvostupňového rozhodovania, pričom nebral ohľad a vôbec nevykonával dôkazy navrhované sťažovateľom. Sťažovateľ bol zaradený do pozície riadiacej zložky zločineckej skupiny len na základe tvrdenia spolupracujúceho obvineného, teda bez žiadneho ďalšieho dôkazu a túto namietal ako tendenčnú. V tomto kontexte je nutné uviesť, že výpovede spolupracujúcich obvinených, tzv. kajúcnikov, podliehajú voľnému hodnoteniu dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 TP rovnako ako každý iný dôkaz. Na strane druhej Ústavný súd SR v tom istom judikáte uviedol, že „*netreba opomínať, že v záujme postihovania závažných foriem trestnej činnosti, u ktorej je jej objasňovanie, takpovediac zvonku, veľmi sťažené, v niektorých prípadoch takmer nemožné (napr. zistenie štruktúry zločineckej skupiny), stanovil ako legitímny cieľ záujem spoločnosti na vyšetrovaní takejto trestnej činnosti, pričom tento povýšil nad záujem potrestať jedného z jej ‚menej aktívnych‘ aktérov, ktorý orgánom činným v trestnom konaní poskytne pri plnení danej úlohy nezanedbateľnú súčinnosť*“. Z uvedeného konštatovania cítiť, že garant ochrany ústavnosti zastáva názor, aby prostredníctvom inštitúty spolupracujúceho obvineného boli informácie primárne zisťované od „menej aktívnych“ členov zločineckých skupín, pretože sa v tom prípade možno domnievať, že výhody pre takéhoto páchatela budú proporcionálnejšie ako pri spolupracujúcich obvinených, ktorí sú v hierarchii zločineckej skupiny na jej vrchole, resp. možno ich charakterizovať ako „viac aktívnych“ členov zločineckej skupiny.

Previazanosť názoru prezentovaného Ústavným súdom SR korešponduje v určitej časti aj s našim názorom v podobe, že **členovia zločineckej organizácie v hierarchii skupiny vystupujúci na jej vrchole by mali byť s ohľadom na tento fakt adekvátne potrestaní, teda výška trestu odňatia slobody by mala byť odzrkadlením postavenia zločincina v hierarchii zločineckej skupiny.**⁷⁹

Na strane druhej nemožno opomínať skutočnosť, že v prípadoch organizovaných skupín, ktorých početnosť členov zodpovedá jednotlivé-

---

⁷⁹ VRTÍKOVÁ K. Úskalia trestného postihovania osôb činných pre zločineckú skupinu. *Justičná revue*. 2023, roč. 75, č. 1, s. 62 – 71.

mu postaveniu v štruktúre a o ktorej fungovaní, ako aj personálnom obsadení majú orgány činné v trestnom konaní vedomosť už v štádiu vyšetrovania, by možnosť získania zákonom predpokladaných výhod mala byť dostupná aj osobám hierarchicky vyššie zaradeným, a to najmä z dôvodu toho, že môžu byť nositeľmi väčšieho množstva adekvátnych informácií vedúcich k rozloženiu fungovania ďalšej vyššie postavenej skupiny, čo môže viesť k naplneniu účelu trestného konania, ktorým je v zmysle ustanovenia § 1 TP náležité zistenie trestných činov. Takáto právna úprava vystupujúca v prospech využitia inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní aj v prípade objednávateľa, organizátora a návodcu však musí byť rámcovaná pevnými pravidlami odzrkadľujúcimi atribút **vyslovenia viny voči týmto osobám**. Inými slovami, domnievame sa, že napriek tomu, že v tomto čase platná právna úprava vylučuje takúto možnosť v prípade podmieneného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, zastavenia trestného stíhania voči spolupracujúcemu obvinenému či dočasného odloženia vznesenia obvinenia, pri nastavení vhodne formulovaných proporcionálnych pravidiel, by mali byť benefity v obmedzenom režime v prípade spolupráce pri objasňovaní závažnej trestnej činnosti poskytnuté aj takým osobám, ktoré spáchanie trestnej činnosti iniciovali, zosnovali a riadili.

V tomto smere tak prezentovaný názor čiastočne prelamuje tvrdenie Najvyššieho súdu SR, ktorý uvádza, že v „*najvšeobecnejšej rovine platí, že by mal v zmysle zásady proporcionality spolupracujúci obvinený pomáhať odhalovať závažnejšiu trestnú činnosť ako je tá, ktorú sám spáchal*“.⁸⁰

Odborná verejnosť vedie dišputát o otázke dôkaznej sily „klasickej“ svedeckej výpovede a svedeckej výpovede, ktorú poskytuje spolupracujúci obvinený. V tejto spojitosti je možné pozorovať určité zreteľné odlišnosti. Tie sa dotýkajú najmä osobitostí previerky výpovede spolupracujúceho obvineného z hľadiska zákonnosti, vierohodnosti, ale tiež úplnosti. V tejto spojitosti Najvyšší súd SR uvádza, že „*účelom previerky takéhoto dôkazu je zistiť kvalitu, pramene správ, spoľahlivosť a úplnosť informácie a najmä jeho vzťah k iným dôkazom. Dôkazy sa preverujú najmä ich analýzou, porovnaním s inými zásadnými dôkazmi, ako i vykoná-*

⁸⁰ K tomu bližšie pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4To/10/2015 z 29. novembra 2016.

vaním ďalších procesných úkonov. V zásade ale nie je možné, aby dôkaz vyplývajúci zo svedeckého výsluchu osoby, ktorá vystupuje ako spolupracujúci obvinený, bol jediným dôkazom, ktorý svedčí o vine obvineného.⁸¹ Na strane druhej je však možné stretnúť sa aj s proklamovaným tvrdením, že v zásade platí, že „aj na základe výpovede svedka ‚kajúcnika‘ môže byť nepochybne prijatý záver o dôvodnosti podozrenia z páchania trestnej činnosti tým-ktorým obvineným. Výpoveď takej osoby pri jej voľnom hodnotení môže byť potenciálne ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú výhodu. Na druhej strane, osoba v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočúvaná už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jej rozhodnutie ‚pomôcť si‘ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa ňou uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jej osobnú pozíciu mohlo skomplikovať. Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade vzhľadom na jeho okolnosti.“⁸² V tomto kontexte je tak možné dôkaznú silu výpovede spolupracujúceho obvineného rozčleniť do dvoch štádií, a to štádia predsúdneho a štádia súdneho. Zatiaľ čo v kontexte prípravného konania môže byť v zásade jediným dôkazom, na podklade ktorého dôjde k vzneseniu obvinenia voči inej osobe, v súdnom konaní vo výsledku vyslovenia viny už musí byť podporená aj inými dôkazmi. Týmto spôsobom sa tak vytvára zdanie, že dochádza k zmene dôkaznej sily výpovede s ohľadom na štádium, v ktorom sa trestné konanie nachádza.

Sme toho názoru, že síce prvotná myšlienka zákonodarcu pri zavedení inštitúty spolupracujúceho obvineného do nášho právneho poriadku mala podobu objasňovania závažnej trestnej činnosti, je však nutné mať na zreteli, že na to, aby na informácie poskytnuté spolupracujúcim obvineným bolo možné nazerať ako na hodnoverné dôkazy, je **nevyhnutné preukázať, že výpoveď spolupracujúceho páchatela nie je motivovaná len dosiahnutím benefitov v rámci trestného konania**. Trestný poriadok na jednej strane predpokladá hodnovernosť výpovede poskytnutej spolupracujúcim páchatelom, na strane druhej je však nutné, aby

---

⁸¹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.

⁸² Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 66/2021 z 11. februára 2021.

sa OČTK a súdy nenechali zaslepiť rozsiahlymi výpovedami takýchto svedkov, ktorých jediným účelom môže byť dosiahnuť väčšie výhody zo strany prokuratúry či súdu. Je preto namieste vypozerovať, či kajúcnik svojou výpoveďou OČTK iba účelovo nezavádza, a tým nezakrýva svoje vlastné trestné činy. Ergo, výpoveď spolupracujúceho obvineného nemôže byť jediným dôkazom o vine iného obvineného, lebo by tým došlo k porušeniu zásady *in dubio pro reo*. Nesmieme dovoliť, aby bolo OČTK umožnené sklzánuť do uspokojenia sa s výpoveďou kajúcnika ako jediným dôkazom a ďalej túto výpoveď neverovať. Je potrebné odmietnuť akékoľvek úvahy o bezbrehom využívaní prvkov oportunity v rámci nášho právneho systému, z dôvodu neschopnosti OČTK zákonnou formou procesne zadokumentovať trestnú činnosť páchatelov organizovanej kriminality dostupnými prostriedkami procesného dokazovania.

S uvedeným súvisí ďalšia problematická téza spôsobujúca nejednoznačnosť v aplikačnej praxi, a to, či výpoveď kajúcnika môže byť jediným usvedčujúcim dôkazom v trestnej veci, ktorý svedčí o vine obvineného. Je nutné čitateľovi uviesť, že judikatúra Najvyššieho súdu SR v tomto smere nie je koncepčná a svoje názory prezentovala na viacerých miestach. V tomto smere Najvyšší súd SR vyslovil názor, že „v zásade neplatí ani téza, že na základe výpovede svedka ‚kajúcnika‘ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi. Výpoveď takéhoto svedka (pri jej voľnom hodnotení) môže byť (potenciálne) ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú antirepresívnu výhodu. Na druhej strane, svedok v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočutý už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jeho rozhodnutie ‚pomôcť si‘ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa svedkom uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jeho osobnú pozíciu mohlo skomplikovať.“⁸³

Opačnú situáciu Najvyšší súd SR prezentoval v ďalšom zo svojich rozhodnutí, keď deklaroval podmienky kladené judikatúrou Európskeho

⁸³ K tomu bližšie pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/9/2014 z 26. novembra 2014, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1TdoV/4/2018 z 22. augusta 2018 a tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV/7/2017 zo 7. septembra 2020.

súdu pre ľudské práva pri používaní inštitútu tzv. korunného svedka. Ide o tieto predpoklady:

- obvinený bol informovaný o postavení svedka a o výhodách, ktoré mu boli výmenou za jeho výpoveď poskytnuté,
- obhajobe bol zaručený prístup k výsluchu takéhoto svedka vrátane možnosti klásť mu otázky,
- súdy sú si vedomé postavenia takéhoto svedka a starostlivo zhodnotili jeho výpoveď vrátane jeho motivácie a zvýšeného rizika účelovosti výpovede,
- tvrdenia korunného svedka podporujú aj ďalšie dôkazy⁸⁴ – napríklad na začatie trestného stíhania, resp. vznesenie obvinenia môžu byť takéto informácie od spolupracujúceho obvineného dostatočné, no na ďalší postup (predĺženie lehoty väzby, podanie obžaloby) bude však nevyhnutná existencia ďalších dôkazov.⁸⁵

S ohľadom na uvedené považujeme za potrebné, aby výpoveď kajúcnika bola podporená aj ďalšími dôkazmi a naše závery konvenujú aj odporúčania vyplývajúce z judikatúry štrasburského súdu. **Na podklade tohto exkurzu sa domnievame, že Európsky súd pre ľudské práva pripustil možnosť výpovede spolupracujúceho obvineného ako vo významnej miere usvedčujúceho dôkazu, ale zároveň musí platiť, že tento dôkaz je nutné vykonať v kontradiktórnom konaní. Teda v prípade korunného svedka možno konštatovať, že jeho výpoveď je mimoriadne vzácnym dôkazom, ale keďže za takúto výpoveď získava istú formu odmeny, je nutné, aby na účely zabezpečenia spravodlivosti celého trestného konania boli využité patričné vyvažujúce opatrenia. V tomto smere za vyvažujúce opatrenia považujeme tak možnosť klásť spolupracujúcemu obvinenému otázky, ako aj podporu jeho výpovedí prostredníctvom ďalších dôkazov. V neposlednom rade samotné súdy musia zvážiť prípadnú tendenčnosť výpovede takéhoto**

---

⁸⁴ K tomu bližšie pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/14/2015 z 28. júna 2016.

⁸⁵ K tomu bližšie pozri nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 460/2021 z 24. februára 2022 a tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 26772/95 *Labita vs. Taliansko* zo 6. apríla 2000 ods. 157 a nasl.

svedka. Iba po splnení takýchto podmienok budeme môcť celé trestné konanie označiť za spravodlivé.⁸⁶

V inom zo svojich rozhodnutí Najvyšší súd SR deklaroval, že nie je možné, aby dôkaz vyplývajúci zo svedeckého výsluchu spolupracujúcej osoby bol jediným dôkazom, ktorý svedčí o vine obvineného.⁸⁷ V rámci daného rozhodnutia Najvyšší súd SR zašiel ešte ďalej, keď uviedol, že bez ďalších komplementárnych dôkazov proti obvinenému, ktorými je možné hodnoverne preveriť výpoveď spolupracujúceho obvineného, by takýto postup v istej miere spochybňoval nielen zákonnosť, ale aj spravodlivosť celého trestného konania.⁸⁸

V tejto spojitosti by tak nemalo dochádzať *de iure* ani *de facto* k vylúčeniu postavenia výpovede spolupracujúceho obvineného ako dôkazu svedčiacom vo veľkej miere o vine iného obvineného, **ale len za predpokladu, že je podporená aj inými dôkazmi**. Túto skutočnosť potvrdil aj nedávny rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, nami označený za jeden z prelomových. V predmetnej veci bolo rozhodované vo veci pokračovacieho zločinu prijímania úplatku sudkyne Krajského súdu v Žiline. Vo vzťahu k dôkaznej situácii v tomto prípade je možné uviesť, že tá bola vo veľkej miere postavená na výpovediach spolupracujúcich obvinených, ktorých vzájomné výpovede sa však rôznili, a dochádzalo k podstatným rozporom v ich obsahu, čo viedlo k priamemu výroku o oslobodení obžalovanej spod obžaloby, lebo nebolo dokázané, že skutok spáchala. Podstatným však v tomto prípade je podrobný postup hodnotenia vykonaných dôkazov, ktorým samosudca v tejto veci postupoval. Prelomovosť je v tomto prípade vnímaná najmä vo vzťahu k poukazu na to, že nekritické preberanie výpovedí kajúcnikov bez opory v podporných dôkazoch by za takýchto okolností mohlo viesť k obviňovaniu iných osôb z akéhokoľvek iného korupčného správania. Predmetný výklad je tak potrebné vnímať aj vo vzťahu k postupne nastolujúcej

⁸⁶ K tomu tiež pozri SZABOVÁ, E., JALČ, A. Neprípustnosť výpovede svedka v kontexte (ne)rešpektovania zásady kontradiktórnosti. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2019*. s. 107.

⁸⁷ K tomu bližšie pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4To/10/2015 z 29. novembra 2016.

⁸⁸ K tomu bližšie pozri rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2To/80/2017 z 28. novembra 2018.

praxi vedúcej k preberaniu výpovedí takýchto svedkov bez akýchkoľvek pochybností, ktorá v súčasnosti rezonuje na spoločenskej scéne.⁸⁹

Domnievame sa teda, že na podklade uvedeného je možné skonštatovať, že v prípade, ak by **výpoveď spolupracujúceho obvineného bola jediným usvedčujúcim dôkazom, ktorý rozhoduje o vine obžalovaného, tento by nebol dostatočný a jeho použitie, resp. odsúdenie obžalovaného by bolo porušením spravodlivosti trestného konania**. Overovanie dôveryhodnosti kajúcnika „iba“ výpoveďou ďalšieho kajúcnika, resp. kajúcnikov tiež neprispieva k posilňovaniu princípu spravodlivého procesu, ale práve naopak, ohýba ho.

V zásade teda možno ustáliť, že nie je vhodné, aby dôkaz vyplývajúci zo svedeckého výsluchu osoby, ktorá vystupuje ako spolupracujúca osoba, bol jediným dôkazom v trestnej veci, ktorý svedčí o vine obvineného. Bez ďalších podporných dôkazov proti obvinenému, ktorými OČTK preveria výpoveď spolupracujúcej osoby, by takýto postup v istej miere spochybňoval nielen zákonnosť a spravodlivosť celého trestného konania, ale porušoval aj zásadu *in dubio pro reo*.

Na podklade uvedenej analýzy prípadov z aplikačnej praxe súdov týkajúcich sa spolupracujúcich obvinených je možné vyvodiť záver, že vnútroštátna judikatúra nemá jednotný názor na posudzovanie vierohodnosti takejto výpovede. Avšak podľa našej mienky špecifickosť výpovede spolupracujúceho obvineného predurčuje aj jej následne dôkladné preverenie na účely vylúčenia prípadnej skreslenosti. Z toho dôvodu ako vhodné riešenie vnímame aplikáciu dostatočných vyvažujúcich opatrení, splnením ktorých bude môcť byť celé trestné konanie označené ako spravodlivé.

---

⁸⁹ Rozsudok Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica sp.zn. 9T/3/2022 z 8. septembra 2022 [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a1170-oslobodzujuci-rozsudok-sudkyne-krajskeho-sudu-v-ziline-obzalovanej-pre-prijimanie-uplatku-ziadne-poriadne-dokazy>

2.3.2 Riešenie otázok previazaných so spolupracujúcim obvineným na podklade judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Pri inštitúte spolupracujúceho obvineného nemožno opomenúť, že spoľahlivosť a vierohodnosť jeho výpovede spočíva v motivácii vo forme výhod, ktoré sú rizikom možného porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na tomto podklade bude predostretých niekoľko rozhodnutí prijatých Európskym súdom pre ľudské práva, pretože ten je v otázke výpovedí osôb poskytujúcich pomoc pri odhalovaní závažnej trestnej činnosti mimoriadne opatrný.

Jedným z analyzovaných prípadov bude rozhodnutie vo veci *Verhoek vs. Holandsko*,⁹⁰ v rámci ktorého sťažovateľ namietal spôsob uzatvárania dohôd medzi prokuratúrou a spolupracujúcimi páchatelmi a ich následné použitie, pretože podľa neho porušovali právo na spravodlivý proces, a to najmä otázku rovnosti zbraní. Konkrétne išlo o nasledujúce námietky:

- uzatvorené dohody nemali právny základ a boli nezlučiteľné so stanoviskom zákonodarcu k dohodám s kriminálnymi svedkami,
- záväzok prokuratúry týkajúci sa nevykonania trestu odňatia slobody sa ukázal ako nezákonný,
- obžaloba zatajala informácie týkajúce sa rôznych finančných sľubov poskytnutých spolupracujúcim obvineným,
- dohoda obsahovala podmienku, že spolupracujúci obvinení sa nebudú odvolávať voči svojim predchádzajúcim výpovediam, a teda sťažovateľ tvrdil, že neboli oslobodení od nátlaku a obmedzení pri svojich výpovediach.

Na margo jednotlivých námietok sťažovateľa, Európsky súd pre ľudské práva prehlásil, že v prípade použitia výpovedí svedkov výmenou za imunitu alebo iné odmeny môže byť spochybnená spravodlivosť pojednávania udelená obvinenému a takéto konanie môže tiež vyvolať chýlostivé otázky, pretože vyhlásenia sú svojou povahou otvorené manipulácii a môžu byť urobené výlučne s cieľom získať výhody alebo s úmyslom pomstiť sa.

---

⁹⁰ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 54445/00 *Verhoek vs. Holandsko* z 27. januára 2004.

Avšak európsky garant ochrany spravodlivosti v ďalšom zo svojich rozhodnutí dodal, že použitie takýchto výpovedí samo osebe nestačí na to, aby konanie bolo nespravodlivé a deklaruje, že v každom prípade musí byť intenzita kritického posúdenia výpovede priamo úmerná miere výhody, ktorá je spolupracujúcemu páchatelovi ponúknutá vo forme benefitu za jeho výpoveď.⁹¹ Na základe toho, že ústrednou otázkou štrasburského súdu bolo, či dané konanie ako celok bolo spravodlivé, ESLP pristúpil k preskúmvaniu prípustnosti a testovania spoľahlivosti sporných dôkazov vrátane primeranej príležitosti pre žalobcu napadnúť predložené dôkazy a pripomienky prezentované obžalobou. V tejto súvislosti tiež poznamenal, že konanie bolo vedené takým spôsobom, aby obhajobe bolo umožnené preskúmať dohody a dôveryhodnosť spolupracujúcich obvinených. Žalobcovi bolo taktiež poskytnuté množstvo relevantných informácií, ktoré mu umožňovali napadnúť uzatvorené dohody, a na základe týchto skutočností je štrasburský súd toho názoru, že obhajobe bola udelená dostatočná príležitosť na preskúmanie všetkých predložených dôkazov.

V ďalšom z konaní prerokovaných štrasburským súdom svedkom nebola poskytnutá anonymita a jeden z nich bol dokonca vystavený krížovému výsluchu obhajobou. Keďže druhý svedok medzicasom zomrel, jeho výpoveď bola prečítaná predsedom senátu. Aj napriek tomu, že sa svedkovia takmer vôbec nepoznali, ich výpovede sa zhodovali. Štrasburský súd bol teda toho názoru, že obhajoba mala možnosť spochybniť dôveryhodnosť svedkov a ich výpovede v priebehu kontradiktórneho konania. Rovnako trestný súd prihliadal na skutočnosť, že svedecké výpovede pochádzali od osôb s kriminálnou minulosťou, ale napriek tomu rozhodol, že konanie ako celok bolo spravodlivé, sprevádzané dostatočnými zárukami a nedošlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.⁹²

Na podklade uvedeného možno vysloviť konštatovanie, že **využívanie výpovedí kajúcnikov nie je ešte samo osebe dôvodom pre vyslovenie**

---

⁹¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 38321/99 *Erdem vs. Nemecko* z 9. decembra 1999 a *mutatis mutandis*, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 33995/96 *Mambro a Fioravanti vs. Taliansko* z 9. septembra 1998.

⁹² K tomu bližšie pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 43000/11 a č. 49380/11 *Habran a Dalem vs. Belgicko* zo 17. januára 2017.

porušenia práva na spravodlivý proces,⁹³ a to ani v takom prípade, ako bol prípad *Verhoek vs. Holandsko*, v ktorom odsúdenie páchatela bolo v značnej miere založené práve na výpovedi spolupracujúcich obvinených.⁹⁴

V ďalšom prípade budeme hovoriť o známom rozhodnutí *Branislav Adamčo vs. Slovenská republika*, v rámci ktorého bolo trestné konanie proti sťažovateľovi začaté v roku 2001. Ten bol obžalovaný z vraždy v spolupáchateľstve na základe podozrenia, že po dohode organizovanej skupiny o usmrtení osoby priviezol strelca k obeti trestného činu a potom ho z miesta činu aj odviezol. Obžaloba bola prerokovaná Krajským súdom v Banskej Bystrici a tiež aj Najvyšším súdom SR ako súdom odvolacím. Sťažovateľ bol v novembri roku 2003 a v júni 2005 oslobodený, ale oba rozsudky boli po napadnutí prokurátorom zrušené. Na pojednávaní v roku 2007 sa jeden zo svedkov priznal, že bol vodičom, a sťažovateľa označil za strelca. Výpoveďou tohto svedka bol následne skutok, z ktorého bol sťažovateľ obžalovaný prekvalifikovaný na trestný čin vraždy. V tom istom roku bol sťažovateľ krajským súdom uznaný za vinného a v novembri roku 2008 bol tento rozsudok potvrdený Najvyšším súdom SR, ktorý však sťažovateľovi znížil trest z pôvodných dvadsaťštyri rokov na trest odňatia slobody v trvaní pätnásť rokov. V roku 2011 bolo sťažovateľovo dovolanie odmietnuté a neuspel ani na Ústavnom súde SR. Svedok, ktorý sťažovateľa usvedčil, bol taktiež obvinený z vraždy ako spolupáchateľ sťažovateľa, avšak s tým rozdielom, že v roku 2010 voči nemu **prokurátor zastavil trestné stíhanie z dôvodu, že sa významnou mierou podieľal na objasnení zločinu spáchaného organizovanou skupinou.**

Sťažovateľ predložil svoju žalobu Európskemu súdu pre ľudské práva, odôvodňujúc ju porušením článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Európskeho dohovoru o ľudských právach. Okrem iného namietal:

- nedoručenie vyjadrenia prokurátora k jeho odvolaniu a dovolaniu, v dôsledku čoho bol ukrátený na možnosti vyjadriť sa k nim,

⁹³ K tomu bližšie pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 20309/02 *Atanasov vs. Bulharsko* z 3. marca 2009.

⁹⁴ K tomu bližšie pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 994/03 *Cormelis vs. Holandsko* z 25. mája 2004, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 44484/98 *Lorsé vs. Holandsko* z 27. januára 2004.

- nespravodlivosť trestného konania voči nemu, pretože jeho odsúdenie sa vo významnej miere zakladalo na výpovedi spolupracujúceho obvineného.

V prvom namietanom bode Európsky súd pre ľudské práva bol toho názoru, že nezaslaním dotknutých vyjadrení prokurátora sťažovateľovi došlo skutočne k popretiu jeho práva na spravodlivé konanie a v rámci *druhého bodu*, ktorý sťažovateľ namietal, európsky súd konštatoval, že ostatné dôkazy v danej veci boli nepriame, takže sťažovateľa usvedčovali len dôkazy poskytnuté spolupracujúcim obvineným, ktorého výpoveď bola teda **rozhodujúcim dôkazom**. Európsky súd pre ľudské práva ďalej zistil, že konajúce súdy sa nevenovali skutočnosti, že tento jediný usvedčujúci dôkaz pochádza od osoby, ktorá bola sama komplicom v rámci daného trestného činu.

Európsky garant ochrany spravodlivosti podotkol, že všetky rozhodnutia týkajúce sa trestného stíhania spolupracujúceho páchatela boli prijaté prokuratúrou a bez ďalšej kontroly súdom a svoje konštatovanie zavŕšil konštatovaním, že **použitie výpovede tohto svedka proti sťažovateľovi vzhľadom na význam tohto dôkazu nebolo sprevádzané primeranými zárukami na zabezpečenie celkovej spravodlivosti konania**. Súd vyslovil, že **výhoda, ktorú kajúcnik získa, by mala byť úmerná spáchanému trestnému činu**. Taktiež podotkol, že slovenské súdy nemôžu len lakonicky konštatovať, že kajúcnik nemá dôvod klamať, ale práve naopak. Pri takomto svedkovi je vysoká miera pravdepodobnosti, že bude manipulovať výpoveďou, že k tomu môže mať rôzne motívy od vlastnej beztrestnosti až po osobnú pomstu, pretože nejde o obyčajného svedka, ale o páchatela trestnej činnosti, preto pri ňom musia byť prísnejšie kritériá na overovanie jeho výpovede. Európsky súd pre ľudské práva teda rozhodol o porušení práva na spravodlivý proces zaručený čl. 6 dohovoru v prípade, keď ako jediný dôkaz o preukázaní viny stačila výpoveď spolupracujúceho obvineného bez jej podloženia ďalšími priamymi dôkazmi. Za istú formu odkazu plynúcu z tohto rozhodnutia možno považovať varovanie smerované voči OČTK pred prílišným formalistickým prístupom v otázke skúmania výpovedí spolupracujúcich obvinených v trestnom konaní. Európsky súd pre ľudské práva upozorňuje, že kritérium vierohodnosti dôkazov predstavuje obligatórne hodnotiace kritérium nielen pri výpovediach kajúcnikov, ale

vo vzťahu k akémukoľvek dôkazu vykonanému v rámci trestného konania. Avšak v prípadoch spolupracujúcich obvinených je potrebné venovať značnú starostlivosť práve vierohodnosti výpovedí takýchto svedkov vo vzťahu k možným benefítom, ktoré im za túto spoluprácu vyplynú. V konečnom dôsledku nesmieme opomínať ani proporcionalitu udeľovania takýchto výsad.

Obdobne bolo európskym garantom ochrany zákonitosti konštatované aj v aktuálnom prípade *Erika Adamča vs. Slovenská republika*,⁹⁵ v rámci ktorého zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či trestné konanie bolo ako celok spravodlivé, sa musí brať do úvahy okrem iného aj kvalita dôkazov vrátane toho, či okolnosti, za ktorých boli získané, spochybňujú ich spoľahlivosť alebo presnosť. Dôkazné bremeno je na prokurátorovi a akékoľvek pochybnosti by mali byť v prospech obvineného. Dohovor nezakazuje vnútroštátnym súdom spoliehať sa na usvedčujúcu výpoveď spolupáchateľa, aj keď je známe, že sa tento svedok pohybuje v kriminálnych kruhoch. Použitie výpovedí svedkov výmenou za imunitu alebo iné výhody však môže vyvolať pochybnosti o spravodlivom konaní proti obvinenému a môže vyvolať zložité otázky do tej miery, že vzhľadom na svoju povahu sú takéto výpovede prístupné manipulácii a môžu byť vyrobené čisto s cieľom získať výhody ponúkané výmenou alebo ako osobnú pomstu. Riziko, že osoba môže byť obvinená a súdená na základe neoverených obvinení, ktoré nemusia byť nevyhnutne nezainteresované, sa preto nesmú podceňovať. V tomto ohľade preto ESLP uzatvoril, že odsúdenie sťažovateľa bolo založené v rozhodujúcej miere na výpovediach spolupracujúcich svedkov. ESLP primárne zistil, že použitie takýchto dôkazov nebolo sprevádzané primeranými zárukami na zabezpečenie celkovej spravodlivosti konania, keďže súdy **nevenovali absolútne žiadnu individuálnu pozornosť rozsahu výhod, ktoré boli týmto spolupracujúcim svedkom poskytnuté**. Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že kajúcnik môže mať rôzne motívy, prečo vypovedá proti inej osobe a prípadné riziko, že kajúcnik môže vyrobiť výpovede s cieľom získať výhody alebo ako pomstu (voči osobe, proti ktorej vypovedá), nemožno podceňovať. S ohľadom na to, ESLP konštatoval, že využité dôkazy

---

⁹⁵ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 19990/20 *Erik Adamčo vs. Slovenská republika* z 1. júna 2023.

neboli sprevádzané primeranými zárukami, nebola zabezpečená celková spravodlivosť konania, a teda proces sťažovateľa **nesplnil záruky spravodlivosti podľa čl. 6 dohovoru**.

V prípade *Mucha vs. Slovenská republika*⁹⁶ Európsky súd pre ľudské práva poukázal na problematiku nestrannosti súdu pri posudzovaní výpovedí spolupracujúcich obvinených v trestnom konaní. Námietky sťažovateľa vychádzali zo skutočností, že bol súdený a odsúdený tým istým prvostupňovým súdom, ako boli v minulosti odsúdení jeho spolupáchatelia, a to za trestné činy, ktoré páchali spoločne so sťažovateľom, a súd dané skutky definoval tak, že sa na nich sťažovateľ spolupodieľal. Taktiež v danom prípade platilo, že odsúdenie samotného sťažovateľa bolo do značnej miery založené na dôkazoch poskytnutých spolupáchateľmi, ktorí ho už obvinili vo svojich priznaniach v procese vyjednávania o vine a treste, mali tiež zjavný podnet, aby neodporovali svojim skorším vyjadreniam. Súd rozhodol, že v dôsledku skutkového vymedzenia trestných činov pripisovaných obvinenému, ktorý neuzavrel dohodu o vine a treste a ktoré bolo úplne totožné s vymedzením skutkov jeho spolupáchateľov, ktorí dohodu o vine a treste uzavreli, bolo **porušené jeho právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru**.

Vykonanie dôslednej previerky hodnovernosti výpovede spolupracujúceho obvineného, resp. jeho kvality, je predpokladom na to, aby nedošlo k prípadnému zanedbaniu, čo by mohlo spôsobiť porušenie garancií spravodlivého procesu.⁹⁷ Tento prirodzený mechanizmus konfrontácie takejto výpovede s ďalšími relevantnými skutočnosťami získanými v rámci dokazovania vyplýva z postavenia kajúcnika, ktorý síce formálne vypovedá ako svedok, avšak z materiálneho hľadiska svedkom nie je, keďže trestnú činnosť spáchal priamo a v pozícii svedka sa ocitol iba po použití a aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného. V tomto kontexte považujeme za kľúčové upozorniť na nedávne rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Xenofontos a iní proti Cypru*,⁹⁸

---

⁹⁶ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 63703/19 *Mucha vs. Slovenská republika* z 25. novembra 2021.

⁹⁷ VRTÍKOVÁ, K. Úskalia inštitútu spolupracujúceho obvineného. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2022, roč. 28, č. 11 – 12, s. 23.

⁹⁸ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 68725/16, 74339/16 a 74359/16 *Xenofontos a iní proti Cypru* z 25. októbra 2022.

v rámci ktorého európsky garant ochrany konštatoval: „Pri skúmaní vplyvu použitia svedeckej výpovede spolupracujúceho svedka na celkovú spravodlivosť konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, je potrebné najmä zohľadniť, či:

- obhajoba poznala totožnosť svedka,
- obhajoba vedela o existencii dohody,
- obhajoba mala možnosť svedka vypočuť,
- obhajoba mala možnosť vypočuť osoby podieľajúce sa na vyšetrovaní,
- vnútroštátny súd preskúmal dohodu,
- súd venoval pozornosť všetkým možným výhodám, ktoré svedok získal,
- dohoda bola prerokovaná v konaní pred súdom,
- si súd bol vedomý úskali spoliehania sa na výpovede spolupáchateľov,
- súd pristupoval k svedectvu opatrne, podrobne vysvetlil, prečo svedkovi uveril,
- existovali nespochybniteľné podporné dôkazy a
- odvolací súd preskúmal závery prvostupňového súdu týkajúce sa svedka a
- touto otázkou sa zaoberali všetky súdy, ktoré sa zaoberali rôznymi odvolaniami.“

Skutkové okolnosti prípadu boli nasledujúce. V roku 2010 došlo k vražde výkonného riaditeľa súkromnej televízie v cyperskej Nikózii. Podľa prvotných informácií polície mal vraždu vykonať F. H., pričom boli voči nemu zhromaždené aj dôkazy a pár dní po vražde bol zatknutý políciou a vzatý do väzby. Napriek skutočnosti, že sa podozrivý F. H. k spáchanému skutku, ktorý sa mu kládol za vinu, nepriзнаl, vyšetrovatelia boli toho názoru, že pozná podrobnosti o trestnom čine, avšak má strach vypovedať a ponúkli mu teda ochranu ako svedkovi, ktorú však F. H. odmietol, a po pár dňoch nadiktoval sám, dobrovoľne svoju výpoveď. Uviedol informácie o tom, že vraždu zorganizoval druhý a tretí sťažovateľ a on (F. H.) iba riadil motorku, na ktorej unikli z miesta činu. Po priznaní F. H. vyšetrovatelia navrhli generálnemu prokurátorovi, aby namiesto trestného stíhania F. H. jeho výpoveď použili ako dôkaz pre trestné stíhanie voči druhému a tretiemu sťažovateľovi. Následne bol F. H.

zaradený do programu na ochranu svedkov a generálny prokurátor rozhodol, že ho nebude trestne stíhať.

Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o vražde výkonného riaditeľa televízie vyhlásil rozsudok, v ktorom uznal obžalovaných za vinných z vraždy, a odsúdil ich na doživotný trest odňatia slobody. O svedkovi F. H. vnútroštátny súd konštatoval, že je dôveryhodným, že jeho výpoveď bola počas celej doby súdneho pojednávania konzistentná a podrobná ku každému aspektu, na ktorý bol dopytovaný, a to spôsobom, ktorý svedčil o tom, že hovorí pravdu. Súd sa v jeho prípade zaoberal všetkými námietkami, ktoré predložila obhajoba, pričom nezistil nič, čo by poukázalo na vonkajšie motívy na strane svedka alebo na akýkoľvek odklon od zaužívanej policajnej praxe, s cieľom rýchlo vyriešiť trestný čin. Súd tiež nesúhlasil s obhajobou, že dôveryhodnosť svedka F. H. bola oslabená jeho kriminálnou minulosťou. V rámci odvolania rozhodoval aj najvyšší súd, ktorý odvolanie zamietol a prvostupňový rozsudok potvrdil.

V ďalšom cyperská vláda konštatovala, že okrem dôkazov poskytnutých svedkom F. H. existovali aj ďalšie podporné dôkazy proti sťažovateľom. Rovnako však platilo, že aj keby svedectvo F. H. bolo jediným dôkazom podľa vnútroštátneho práva, by jeho použitie bolo stále v súlade so zákonom, ak by súd jasne uviedol (tak ako to urobil prvostupňový súd), že si je vedomý prirodzenej nespoľahlivosti takýchto dôkazov.⁹⁹

V tomto smere je potrebné uviesť rozhodujúce závery Európskeho súdu pre ľudské práva v danej veci, ktoré s ohľadom na inštitút spolupracujúceho obvineného vyhodnocujeme ako nanajvyš prospešné a pokrokové. ESLP už v minulosti dospel k záverom týkajúcich sa takýchto svedeckých výpovedí, pričom vyhlásil, že za kľúčové považuje tieto atribúty:

- obhajoba poznala totožnosť takéhoto svedka,
- obhajoba vie o existencii dohody s obžalobou,
- vnútroštátny súd dohodu preskúmal,
- vnútroštátny súd venoval pozornosť všetkým možným výhodám, ktoré svedok svojou výpoveďou získal,
- dohoda bola prerokovaná v súdnom konaní,

---

⁹⁹ Vláda v tomto smere citovala *Cornelis proti Holandsku, Habran a Dalem proti Belgicku*.

- obhajoba mala možnosť svedka vypočuť,
- obhajoba mala možnosť vypočuť osoby podieľajúce sa na vyšetrovaní,
- vnútroštátny súd si bol vedomý úskalí spoliehania sa na výpovede spolupáchateľov,
- vnútroštátny súd pristupoval k svedectvu opatrne,
- vnútroštátny súd podrobne vysvetlil, prečo svedkovi uveril,
- existovali nespochybniteľné podporné dôkazy,
- odvolací súd preskúmal závery prvostupňového súdu týkajúce sa svedka.

Napriek skutočnosti, že vnútroštátnymi súdmi v tomto prípade medzi svedkom F. H. a obžalobou nedošlo k žiadnej dohode, svedok sa priznal a vypovedal proti sťažovateľom bez výčitiek svedomia a bez toho, aby mu bolo niečo sľúbené. Rovnako aj rozhodnutie generálneho prokurátora poskytnúť svedkovi F. H. ochranu a neobviňiť ho, predstavovali skôr uplatnenie jeho voľnej úvahy verejného činiteľa ako nadviazanie na predtým daný prísľub beztrestnosti.

Európsky súd pre ľudské práva taktiež konštatoval, že sťažovatelia vedeli o totožnosti svedka F. H., aj o obsahu jeho priznania a o tom, že nebude trestne stíhaný. Na súdnom konaní mohli sťažovatelia podľa vlastnej úvahy vypočuť svedka F. H. a tiež vyšetrovateľov, ktorí ho vypočúvali. Tiež mohli vypočuť aj generálneho prokurátora. Rovnako za zmienku stojí aj to, že Európsky súd pre ľudské práva jednoznačne konštatoval, že prvostupňový súd si bol plne vedomý nebezpečenstva spojeného s použitím dôkazov poskytnutých spolupáchateľom a dal si záležať na tom, aby podrobne vysvetlil, prečo svedkovi F. H. uveril. V neposlednom rade bolo súdom konštatované, že odsúdenie sťažovateľov sa neopieralo výlučne o dôkazy poskytnuté svedkom F. H., čoho záverom je, že spoliehanie sa na výpoveď spolupáchateľa nespôsobillo nespravodlivosť súdneho konania, čím teda **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 dohovoru**.

Bohatá judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nás usmerňuje tým, že upozorňuje na potrebu osobitnej obozretnosti pri využívaní tvrdení tzv. korunných svedkov, ale zároveň konštatuje, že ich výpoveď ešte sama osebe nie je dôvodom na vyslovenie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie. Súd je v takom prípade povinný vykonať dôslednú hodnovernú previerku kvality takýchto výpovedí poskytnutých spolu-

pracujúcimi obvinenými a až prípadné zanedbanie by mohlo signalizovať porušenie garancie spravodlivého procesu.¹⁰⁰

Na podklade skutočností podaných v predchádzajúcom texte konštatujeme, že štrasburský súd pripúšťa možnosť výpovede spolupracujúceho svedka ako vo významnej miere usvedčujúceho dôkazu, ale obligatórnou povinnosťou je vykonanie takéhoto dôkazu v **kontradiktórnom konaní**. V tomto smere navrhujeme použitie tzv. vyvažujúcich opatrení, ktorými sú **zabezpečenie obhajobe možnosti klásť spolupracujúcemu obvinenému otázky, nutnosť podpory jeho výpovede aj prostredníctvom iných dôkazov** a v neposlednom rade je úlohou **samotných súdov zvážiť riziko prípadnej tendenčnosti výpovede takéhoto svedka**.¹⁰¹

V tejto súvislosti apelujeme na súdy, aby výhody poskytnuté spolupracujúcim obvineným naplnili atribút proporcionality vo vzťahu k obsahu poskytnutej výpovede a súčasne ich využitie bolo dôsledne odôvodnené nielen súdmi, ale aj orgánmi činnými v trestnom konaní. Na potrebu starostlivého preverovania výpovedí svedkov, ktorí sú sami zapletení do trestnej činnosti a svedčia výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody, upozorňuje Európsky súd pre ľudské práva dlhodobo, pričom v prípade, ak vnútroštátne súdy neposkytli dostatočné dôvody na odmietnutie vykonať dôkazy navrhnuté sťažovateľmi, Európsky súd pre ľudské práva konštatuje porušenie čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) dohovoru.¹⁰²

Na podklade uvedeného konštatujeme, že iba po splnení takýchto podmienok bude môcť byť celé trestné konanie označené za spravodlivé.

---

¹⁰⁰ K tomu bližšie pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 33354/96 *Lucà vs. Taliansko* z 27. februára 2001, v rámci ktorého súd konštatoval, že odsúdenie založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovediach osoby, ktorú obvinený nemal možnosť vypočuť alebo dať vypočuť, je nezlučiteľné s požiadavkami čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci uvedeného prípadu súd vyhlásil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže sťažovateľ ani jeho advokát nedostali príležitosť v žiadnom štádiu konania napadnúť tvrdenia, na ktorých sa zakladalo sťažovateľovo odsúdenie.

¹⁰¹ K tomu porovnaj ČENTĚŠ, J., BELEŠ, A. Európske aspekty inštitúty spolupracujúceho obvineného. *Justičná revue*. 2020, roč. 72, č. 3, s. 379 – 388.

¹⁰² Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 28081/19 a 29664/19 *Vasaráb a Paulus vs. Slovensko* z 25. mája a z 29. mája 2019.

3 ZAHRANIČNÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ

Predmetná kapitola nahliada do právnych poriadkov vybraných štátov, a to na účely komparácie právnej úpravy skúmaného trestného inštitútu spolupracujúceho obvineného. V tejto súvislosti sa zameria nielen na to- tožné znaky, ale najmä na odlišnosti, ktoré je v kontexte skúmaného inštitútu vo vybraných právnych úpravách možné pozorovať.

Dôvod výberu zmienovaných krajín tkvie vo vzájomnej previazanos- ti a blízkosti právnych úprav vybraných štátov s právnou úpravou Slo- venskej republiky, a to najmä s poukazom na Českú republiku a Poľskú republiku. Osobitosťou výberu je Talianska republika, ktorá v nadväz- nosti na skúmaný inštitút disponuje jednou z najrozsiahlejších a najpod- robnejších úprav spolupracujúceho obvineného. Vhodnosť výberu Ne- meckej spolkovej republiky dokazuje najmä dlhá historická skúsenosť s predmetným inštitútom, ktorej skúsenosti aj s poukazom na početnú novelizáciu ustanovení upravujúcich korunných svedkov vytvára ade- kvátny priestor pre inšpiráciu z predchádzajúcich pozitívnych, ale aj ne- gatívnych skúseností Nemecka pre zákonodarcu Slovenskej republiky.

S ohľadom na charakter skúmanej problematiky by naplnenie hlav- ného cieľa nebolo možné bez využitia metódy komparácie, ktorej pod- statou je porovnanie dvoch hlavných prvkov, a to *comparatum* (to, čo sa porovnáva), v danom prípade právna úprava inštitútu spolupracujúceho obvineného v Slovenskej republike a *comparandum* (to, čo má byť porov- návané), v danom prípade ide o právnu úpravu spolupracujúceho obvi- neného v Českej republike, v Poľskej republike, v Nemeckej spolkovej republike a v Talianskej republike, pričom zjednocujúcim prvkom kom- parácie, tzv. *tertium comparationis* je samotný inštitút spolupracujúceho obvineného, ako prostriedok boja proti organizovanej trestnej činnosti. Na účely predkladaného vedeckého textu budú porovnávacím kritéri- om nasledujúce špecifiká:

- forma právnej úpravy,
- účel využitia inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní,
- podmienky získania procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní,
- následok získania postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

V tomto kontexte je namieste uviesť, že o komparatívnom práve možno hovoriť len vtedy, ak existujú konkrétne komparatívne úvahy o probléme, ktorému je práca venovaná.

Doposiaľ nadobudnuté skúsenosti predznamenávajú, že najúčelnejšie využitie komparatívnej metódy pri skúmaní tej-ktorej problematiky spočíva primárne v analýze existujúcej právnej úpravy tuzemského štátu a súvisiacich zahraničných štátov a sekundárne vo využití nadobudnutých poznatkov na formuláciu vhodnejšej koncepcie právnej úpravy, a to adekvátnymi legislatívnymi odporúčaniami na zmenu aktuálne platnej legislatívy.¹⁰³

Sme toho názoru, že poznanie a pochopenie limitov inštitútu spolupracujúceho obvineného a nutnosť jeho inovácie, s ohľadom na historický a kultúrny vývoj vybraných krajín a zisťovanie poznatkov o cudzom práve pre hľadanie riešení problémov vlastného práva, možno považovať za dostatočný dôvod výberu spomínaných krajín na komparáciu.

3.1 Česká republika

Inštitút spolupracujúceho obvineného v českom právnom poriadku nadobudol legálne kontúry 1. januára 2010, a to konkrétne dvomi novelami. Novelou českého Trestného zákona č. 40/2009 Sb. (ďalej len „trestní zákoník“, „český Trestný zákon“ alebo „TrZ“) a novelou českého Trestného poriadku č. 41/2009 Sb., previazanými s inštitútom spolupracujúceho obvineného. Z hľadiska medzinárodného sú obe novely v súlade s rezolúciou Rady Európskej únie č. 4970111 (01) z 20. decembra 1996 o jed-

---

¹⁰³ ZWEIGERT, K., KÖTZ, H. *An Introduction to Comparative Law*. 3e ed. trad. par. Tony Weir, Oxford. Oxford: University Press, 1998, s. 6.

notlivcoch, ktorí spolupracujú pri súdnom konaní v boji proti medzinárodnému organizovanému zločinu.

Česká republika má inštitút spolupracujúceho obvineného upravený samostatným ustanovením v rámci zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (ďalej len „trestní řád“, „český Trestný poriadok“ alebo „TŘ“), čo možno považovať za precíznejšie riešenie právnej úpravy takého zásadného významu, akým bez pochyb spolupracujúci obvinený je.

Zmyslom a účelom prijatia tohto inštitútu do českého právneho poriadku bol záujem na zisťovaní a odhaľovaní páchatelov závažnej trestnej činnosti prostredníctvom osôb, ktoré sa určitou, avšak nie príliš významnou mierou podieľali na páchaní trestnej činnosti a zároveň sú ochotné rozkrývať štruktúru organizovaných zločineckých skupín a o podstatných skutočnostiach informovať orgány činné v trestnom konaní.

Ďalšou novelou č. 193/2012 Sb., účinnou od 1. septembra 2012 bol do českého Trestného poriadku vložený odsek, ktorý v súvislosti so spolupracujúcim obvineným ustanovil, že uloženie druhu a výmery trestu sa uskutočňuje v previazanosti na spôsob, akým spolupracujúci obvinený prispel k objasneniu **zločinu** (nevyžaduje sa, aby išlo o obzvlášť závažný zločin, ako to bolo do účinnosti predmetnej novely) spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny.

Štátny zástupca v konaní o zločine môže označiť osobu za spolupracujúcu v prípade kumulatívneho naplnenia týchto atribútov:

- oznámi štátnemu zástupcovi skutočnosti, ktoré sú spôsobilé významne prispieť k objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny,
- zaviazne sa podať v prípravnom konaní a tiež v konaní pred súdom úplnú a pravdivú výpoveď o uvedených skutočnostiach,
- prizná sa k činu, pre ktorý je stíhaný, pričom neexistujú dôvodné pochybnosti o tom, že toto priznanie bolo urobené slobodne, vážne a určito,
- prehlási, že súhlasí s tým, aby bol označený za spolupracujúceho obvineného.

S ohľadom na uvedené, obvinený musí oznámiť štátnemu zástupcovi také informácie, ktoré sú schopné zásadným spôsobom prispieť k odha-

leniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny. Spolpracujúci obvinený sa musí vyjadriť na jednej strane k svojmu členstvu, účasti na činnosti organizovanej skupiny, resp. na spáchaní trestného činu v prospech organizovanej zločineckej skupiny, na druhej strane musí uviesť podstatné a dôveryhodné informácie týkajúce sa zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny. Spôsobilosť týchto skutočností sa posudzuje s ohľadom na povahu konkrétneho prípadu, resp. trestného činu, o ktorý v danom prípade ide.

Následne obvinený prisľúbi, že aj v prípravnom konaní, aj v konaní pred súdom podá úplnú a pravdivú výpoveď o skutočnostiach schopných významným spôsobom prispieť k objasneniu zločinnosti. Tento záväzok musí byť uskutočnený buď formou samostatného písomného prehlásenia podpísaného obvineným, alebo môže byť zahrnutý do protokolu o výsluchu obvineného,¹⁰⁴ čo v zásade nahrádza zápisnicu v rámci tuzemskej právnej úpravy. Následkom tohto konania je záväzok spolupracujúceho obvineného, že v budúcnosti vykoná výpoveď korešpondujúcu so skutočnosťami, ku ktorým sa spolupracujúci páchatel zaviazal. Do protokolu o výsluchu obvineného **sa môžu** aj z formálnej stránky zahrnúť náležitosti dokazujúce, že obvinený spolupracuje, teda oznámenia o skutočnostiach, ktoré sú spôsobilé významne prispieť k objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny. Priznanie k činu, pre ktorý je obvinený trestne stíhaný, a výslovné prehlásenie obvineného, že súhlasí s tým, aby bol označený za spolupracujúceho, sú taktiež fakultatívnymi náležitosťami protokolu o výsluchu obvineného.¹⁰⁵

Z predtým uvedeného vieme, že aby obvinený mohol byť označený za spolupracujúceho obvineného v zmysle § 178a TŘ, musia byť splnené všetky podmienky uvedené v § 178a ods. 1 písm. a), b), c) TŘ, tzv. formálne predpoklady, pričom nesplnenie čo i len jednej z nich má za následok, že nemožno vôbec uvažovať o tom, že by obvinený bol označený

---

¹⁰⁴ K tomu bližšie pozri § 178a ods. 3 trestného rádu.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. komentář: § 157-314s.* 7. dopln. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2135.

za spolupracujúceho obvineného. Súčasne tiež platí, že po splnení všetkých podmienok uvedených v § 178 ods. 1 písm. a), b), c) TŘ musí štátny zástupca zvažovať splnenie podmienok uvedených v § 178a ods. 1 v poslednej vete, tzv. materiálnych podmienok, pretože až po tom môže štátny zástupca rozhodnúť, či obvinenému status spolupracujúceho prizná alebo nie, pretože aj po splnení všetkých podmienok uvedených v § 178a ods. 1 TŘ nie je na toto označenie právny nárok a postup štátneho zástupcu je iba fakultatívny.

Na tomto mieste považujeme za dôležité zreteľne vymedziť, že vzhľadom na dikciu českého Trestného poriadku výsluch osoby v procesnom postavení obvineného, ktorý ešte nie je označený za spolupracujúceho, vždy vykonáva štátny zástupca. Túto právomoc štátny zástupca nemôže preniesť na iné subjekty a výsluchom nesmie poveriť napríklad právneho čakatela alebo asistenta. Netreba si však pliesť ten fakt, že štátny zástupca môže pri výsluchu využiť súčinnosť policajného orgánu, no výsluch nesmie vykonávať policajný orgán. Povinné obsahové náležitosti výsluchu musí s aspirantom na spolupracujúceho obvineného vykonať štátny zástupca a ostatné časti výsluchu môže uskutočniť aj policajný orgán.¹⁰⁶

Nemožno opomenúť, že obligatónym predpokladom na to, aby štátny zástupca mohol použiť právnu úpravu ustanovenia týkajúceho sa spolupracujúceho obvineného, je jeho **priznanie sa k trestnej činnosti**, pričom toto priznanie sa musí týkať výlučne trestného činu, pre ktorý je spolupracujúci obvinený trestne stíhaný. Jeho priznanie musí byť úplné a bez výhrad, podporované ďalšími dôkazmi uskutočnenými v danej trestnej veci, čím je logicky zabránené, aby spolupracujúci obvinený napríklad seba obviňoval z dôvodu, že na jeho osobu niekto vyvíja nátlak, z dôvodu, že sa stal obeťou trestného činu vydierania, či z iných subjektívnych príčin. Možno preto povedať, že jeho výpoveď musí byť konformná aj s ďalšími preukázateľnými dôkazmi.

Poslednou podstatnou náležitosťou na to, aby obvinenému mohol byť udelený status spolupracujúceho, je jeho **poučenie pred výsluchom**. Obvinený musí byť pred výsluchom poučený ako každý iný obvinený, avšak pretože ide o osobu, ktorá aspiruje na pozíciu spolupracujúceho obvi-

¹⁰⁶ § 178a ods. 3 trestného rádu.

neného k základným náležitostiam poučenia, pristupujú tzv. **špeciálne aspekty**:

- o význame označenia za spolupracujúceho obvineného,
- o povinnosti zotrvať na svojom priznaní v prípravnom konaní a tiež v konaní pred súdom podať úplnú a pravdivú výpoveď o skutočnostiach, ktoré sú spôsobilé významne prispieť k odhaleniu závažnej trestnej činnosti,
- o tom, že v prípade porušenia záväzkov, ku ktorým sa zaviazal, nebude naďalej považovaný za spolupracujúceho obvineného,
- o tom, že v prípade, ak trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného skončí skôr ako trestné stíhanie ostatných osôb pre zločin, k objasneniu ktorého sa zaviazal, vzťahuje sa jeho povinnosť zotrvať na svojom priznaní a dodržať svoje záväzky uvedené v rámci § 178a ods. 1 TŘ aj v ďalšom priebehu trestného konania proti týmto osobám. Prípadné porušenie takéhoto záväzku môže byť dôvodom na povolenie **obnovy konania v neprospech spolupracujúceho obvineného**.¹⁰⁷

V prípade, ak obvinený v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom poruší svoje záväzky vrátane podania úplnej a pravdivej výpovede o relevantných skutočnostiach, nebude naďalej považovaný za spolupracujúceho obvineného. Ak k takémuto nedodržaniu podmienok zo strany obvineného skutočne dôjde, túto zmenu postavenia obvinenému oznámi v prípravnom konaní štátny zástupca a v konaní pred súdom súd. Zároveň platí, že takéto oznámenie štátny zástupca aj súd vždy obvinenému zdôvodnia, avšak podanie opravných prostriedkov v tomto prípade neprichádza do úvahy.¹⁰⁸

Domnievame sa, že predmetné poučenie, konkrétne jeho špeciálne prvky vzťahujúce sa na spolupracujúceho obvineného sú mimoriadne významným atribútom českého zákonodarcu, ktorý deklaruje významosť a výnimočnosť tohto inštitútu, ktorá je odrazom jeho špeciálnos-

---

¹⁰⁷ Posledný bod uvedeného špeciálneho poučenia vzťahujúceho sa na spolupracujúceho obvineného je od 1. októbra 2020 tiež náležitosťou špeciálneho poučenia spolupracujúceho páchatela.

¹⁰⁸ K tomu bližšie pozri uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 7 Tdo 317/2020 z 1. apríla 2020.

ti. Po prednesení poučenia štátny zástupca obvineného vypočuje najmä vzhľadom na informácie, ktoré poskytol k jeho priznaniu.

Ak dôjde ku kumulatívne naplneniu všetkých predpokladov uvedených predtým, je výlučne na štátnom zástupcovi, či osobu majúcu záujem o získanie statusu spolupracujúceho obvineného týmto aj označí.¹⁰⁹ Štátny zástupca je povinný predtým, ako rozhodne o udelení, resp. neudelení statusu spolupracujúceho obvineného, obligatórne skúmať naplnenie týchto atribútov:

- *povaha trestného činu* – smerovanie záväzku obvineného musí viesť predovšetkým k podaniu úplnej a pravdivej výpovede,
- *povaha trestnej činnosti, ku ktorej sa obvinený priznal* – trestný čin, ku ktorému sa obvinený priznáva nesmie byť závažnejší ako zločin, k objasneniu ktorého prispieva svojou výpoveďou,
- *osobnostné predpoklady obvineného* – ide o charakteristiku obvineného s ohľadom na dôveryhodnosť a spoľahlivosť jeho tvrdení, spôsob predchádzajúceho života, teda či obvinený už bol, povedzme, v minulosti trestne stíhaný, resp. odsúdený. Zároveň sa skúma aj sklon k páchaniu trestnej činnosti,¹¹⁰
- *okolnosti prípadu* – možno ich nazvať *modus operandi* trestného činu, ktorého sa mal obvinený dopustiť a ku ktorému sa priznáva a tiež aj zločinu, na ktorého objasnení sa svojou výpoveďou spolupracujúci obvinený podieľa.¹¹¹

Štátny zástupca je po preskúmaní všetkých uvedených skutočností oprávnený na vykonanie dvoch rozhodnutí. Tým prvým je rozhodnúť o udelení statusu spolupracujúcej osoby, druhým, vykazujúcim značnú mieru problematiky je posúdenie prínosu výpovede spolupracujúceho obvineného, a to v tom zmysle, že napriek tomu, že vypovedal všetky informácie, ktorými disponoval, tieto nepostačovali na získanie statusu spolupracujúceho obvineného. Teda spolupracujúci obvinený povie všetko, čo vie, avšak štátny zástupca rozhodne o tom, že mu status spolu-

¹⁰⁹ K tomu bližšie pozri uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4Tdo 1289/2020 z 24. marca 2021.

¹¹⁰ K tomu bližšie pozri uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 859/2013 z 13. marca 2014.

¹¹¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. komentář: § 157-314s. 7. dopln. a přeprac. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3128.

pracujúceho obvineného neudelí. Na túto neľahkú situáciu upozorňoval už Gajdičiar, ktorý vyslovil, že: „... *takémuto obvinenému nemôže žiadna zákonná dikcia zaručiť absolútne záruky, že prísľub výhod bude bezpodmienečne dodržaný*“.¹¹² Je dôležité tiež doplniť, že obvinený nedisponuje žiadnym opravným prostriedkom, ktorým by prípadný negatívny záver štátneho zástupcu mohol zvrátiť.¹¹³

Na rozdiel od Gajdičiara sa domnievame, že v tomto smere má český zákonodarca legislatívne predpoklady na udelenie statusu spolupracujúceho obvineného nastavené vhodne, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že štátny zástupca nie je takpovediac „zatlačený do kúta“ a v prípade aj obsahovo významnej výpovede obvineného, ktorý sa prizná a bude ochotný vypovedať o závažnej trestnej činnosti aj ďalej, nebude udeľovať status spolupracujúceho obvineného bez riadneho preverenia dôkaznej situácie a potvrdení tejto výpovede ďalšími komplementárnymi dôkazmi. Štátny zástupca totiž vzhľadom na povahu trestného činu uvedeného v priznaní obvineného v porovnaní so zločinom, k objasneniu ktorého sa zaviazal, a v miere, v akej môže spolupracujúci obvinený prispieť k objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny, posudzuje význam výpovede aspiranta na spolupracujúceho obvineného pre dané trestné konanie, konkrétne na všetky zhromaždené dôkazy o osobe obvineného a o okolnostiach prípadu. S ohľadom na to, akým spôsobom sa obvinený podieľal na spáchaní zločinu, k objasneniu ktorého sa zaviazal, a aké následky svojím konaním spôsobil, štátny zástupca rozhodne, či udelí status spolupracujúceho obvineného, alebo nie. Z tohto dôvodu hodnotíme právnu úpravu v Českej republike ako nastavenú primerane a dostatočne.

---

¹¹² GAJDIČIAR, V. Zákonnosť dokazovania pri aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného. In: *Zborník Dny práva Brno* [online]. 2013. s. 1399 – 1423. Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/Gajdicar-Vladimir.pdf

¹¹³ DRAŠTÍK, A, FENYK, J. a kol. *Trestní řád, Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 1334.

K tomu tiež pozri uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 11Tdo/968/2019 z 9. októbra 2019, uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 3193/18 z 28. augusta 2019.

V prípade, ak sa štátny zástupca rozhodne udeliť obvinenému status spolupracujúceho obvineného, je oprávnený v obžalobe navrhnúť **upustenie od potrestania** v zmysle § 46 ods. 2 českého Trestného zákona, pokiaľ sú obligatórne naplnené tieto aspekty:

- spolupracujúci obvinený nespáchal trestný čin, ktorý je závažnejší ako zločin k objasneniu ktorého prispel,
- nepodieľal sa ako organizátor alebo návodca na spáchaní zločinu k objasneniu ktorého prispel,
- svojou trestnou činnosťou nespôsobil úmyselne ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- neexistujú dôvody pre mimoriadne zvýšenie trestu odňatia slobody – § 59 TrZ.

Oprávnenie štátneho zástupcu na navrhnutie upustenia od potrestania pre spolupracujúceho obvineného je na subjektívnom rozhodnutí štátneho zástupcu *de iure*, naň spolupracujúci obvinený nemá právny nárok, z čoho vyplýva, že v aplikačnej praxi môže nastať situácia, keď štátny zástupca udelí status spolupracujúceho obvineného, ale v obžalobe nenavrhne, aby bolo voči nemu upustené od potrestania. Zároveň tiež platí, že po splnení zákonných podmienok je štátny zástupca oprávnený zvážiť, či považuje za nutné navrhnúť v obžalobe upustenie od potrestania alebo podľa § 58 ods. 4 českého Trestného zákona, uloženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. V tomto smere je taktiež potrebné poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, v zmysle ktorého platí, že: „*Označenie obvineného za spolupracujúceho podľa § 178a TR nie je pre súd záväzná v tom zmysle, že by súd automaticky bez ďalšieho bol povinný uložiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, avšak je povinný tak urobiť pokiaľ sám, podľa svojho nezávislého posúdenia dospel k záveru, že boli naplnené všetky zákonné podmienky.*“¹¹⁴

Ďalším možným následkom vyplývajúcim pre spolupracujúceho obvineného v prípade naplnenia podmienok ustanovených v § 178a ods. 1 českého Trestného poriadku a podaniu v prípravnom konaní, resp. v konaní pred súdom, úplnej a pravdivej výpovede o skutočnostiach spôsobilých prispieť k objasneniu zločinu spáchaného organizovanou skupinou,

¹¹⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 8Tdo/661/2015 zo 17. septembra 2015.

v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny je **mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody**. V zásade je však nutné, aby súd zobral do úvahy okrem uvedených faktov aj povahu trestného činu uvedeného v priznaní obvineného a porovnal ju so zločinom, k objasneniu ktorého páchatel prispel svojou výpoveďou. Tiež je nutné zohľadniť aj osobu páchatela a ďalšie okolnosti prípadu. Súd teda v prípade postupu podľa § 58 ods. 5 TrZ vezme do úvahy povahu trestného činu uvedeného v priznaní obvineného a skonfrontuje ju so zločinom spáchaným členmi organizovanej skupiny, v spojení s organizovanou skupinou alebo v prospech organizovanej zločineckej skupiny, k objasneniu ktorej prispel. Súd je teda tým arbitrom, ktorý rozozná, na ktorú stranu sa nakloní pomyslená miska váh spravodlivosti. Senát tiež berie na zreteľ význam konania obvineného, okolnosti prípadu, a to najmä, akým spôsobom sa podieľal na danom zločine, k objasneniu ktorého sa zaviazal, a aké následky svojím konaním spôsobil.¹¹⁵

Teda ak má obvinený záujem získať status spolupracujúceho obvineného a štátny zástupca ho za spolupracujúceho obvineného označí v obžalobe alebo v dohode o vine a treste, z tohto označenia neplynie súdu povinnosť uložiť mu trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby, resp. upustiť od potrestania.¹¹⁶

Jednu z problematických situácií vyskytujúcich sa v aplikačnej praxi vyriešila pomerne nedávna novela českého Trestného zákona č. 333/2020 Sb., účinná od 1. októbra 2020, na základe ktorej môže spolupracujúci obvinený uzavrieť so štátnym zástupcom **dohodu o vine a treste**, ktorej dôsledkom je, že už v okamihu jej uzatvárania sú spolupracujúcemu obvinenému presne známe výhody, ktoré mu budú poskytnuté za jeho výpoveď. Teda situácia platná do prijatia tejto novely, že spolupracujúci obvinený napriek podaniu výpovede, navzdory tomu, že sa k spáchaniu trestného činu priznal, **nevedel**, či jeho výpoveď bude dostačujúca a až do skončenia hlavného pojednávania nemal vedomosť o tom, akým spôsobom súd rozhodne, resp. či sa prikloní k udeleniu mimoriadneho

---

¹¹⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2316.

¹¹⁶ VANTUCH, P. K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu. In: *Advokátní denník*. 2021.

znížení trestu v zmysle § 58 ods. 5 českého Trestného poriadku,¹¹⁷ bola prostredníctvom spomínanej novelizácie čiastočne vyriešená. Zámerne bol použitý termín čiastočne, pretože v prípade, ak sa spolupracujúci obvinený rozhodne nepristúpiť k uzatvoreniu dohody o vine a treste, prokurátor voči nemu podá obžalobu a pretože k žiadnemu konsenzu nedošlo, obvinený až do skončenia hlavného pojednávania očakáva, akým spôsobom súd rozhodne. Na margo možného uzavretia dohody o vine a treste medzi štátnym zástupcom a spolupracujúcim obvineným Kocina upozorňuje, že: „... napriek snahe o rozšírenie konaní o dohode o vine a treste, zostáva otázkou, či dôjde k jej masovejšiemu využívaniu, nakoľko pre spolupracujúceho obvineného stále pretrváva neistota ohľadne neschválenia dohody súdom. V tom prípade, aj keď sa podľa zákona neprihliada na skutočnosti, ako je priznanie viny obvineným, môže obvinený nadobudnúť dojem, že v následnom súdnom konaní by mohlo byť v jeho neprospech využité priznanie, ktoré urobil v dohodovacom konaní.“¹¹⁸ Na druhej strane Vantuch k tejto problematike podáva pomerne vyčerpávajúce stanovisko, z ktorého vyberáme: „Štátny zástupca môže označiť obvineného za spolupracujúceho v obžalobe a od 1. októbra 2020 tiež v dohode o vine a treste, ktorú uzavrie s obvineným, ktorý v priebehu vyšetrovania splní podmienky ustanovené v § 178a ods. 1 písm. a), b), c) TR.“¹¹⁹

Z uvedeného vyplýva, že predmetná novela zabezpečila spolupracujúcemu obvinenému právnu istotu v tom zmysle, že ten už v čase uzatvárania dohody o vine a treste vie presne, aké výhody mu budú poskytnuté. Teda neistota, v ktorej takíto obvinení boli, do prijatia novely bola parciálne prekonaná, keďže v prípade nepristúpenia k dohode o vine a treste spolupracujúci obvinený až po podaní obžaloby a prebehnutí súdneho pojednávania bude vedieť výsledok súdu o jeho rozhodnutí o treste.

Právna úprava v Českej republike *de lege lata* v prípade naplnenia legislatívnych podmienok umožňuje spolupracujúcemu obvinenému **úpl-**

¹¹⁷ K tomu tiež pozri Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 466/0 předloženému v 8. volebním období sněmovny [online]. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, s. 26 a násl. [cit. 2023-03-26]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161041>

¹¹⁸ KOCINA, J. Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*. roč. 2020, č. 11, s. 17 – 19.

¹¹⁹ VANTUCH, P. K možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v dohodě o vině a trestu. In: *Advokátní denník*, 2021.

nú beztrestnosť. Zavedenie faktickej beztrestnosti pre spolupracujúceho obvineného spustilo značné odborné polemiky, kde časť právnickej verejnosti zaujala pozitívne stanovisko a časť prijala zmeny skepticky. Podľa Vantucha má možnosť upustiť od potrestania vysoký potenciál zvýšiť motiváciu obvinených spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní, najmä pre vidinu nezaradenia do výkonu trestu, a teda vyhnúť sa nebezpečenstvu, ktoré by tam „zradcovi“ hrozilo.¹²⁰

Dôležitou súčasťou českej právnej úpravy previazanej s osobou spolupracujúceho obvineného je skutočnosť prezumovaná v zákone č. 137/2001 Sb., o zvláštni ochrane svedka ve znění pozdějších předpisů, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Český zákon o zvláštni ochrane svedka okrem iného poskytuje ochranu osobe v procesnom postavení obvineného, ktorý ako bývalý člen zločineckej organizácie pomáha orgánom činným v trestnom konaní pri odhalení a usvedčovaní páchatelov trestnej činnosti, a napomáha k rozkrývaniu ich trestnej činnosti. Predmetný zákon umožňuje zaistiť komplexnú ochranu nielen **svedkom**, ale v rámci zefektívnenia boja proti organizovanej trestnej činnosti zabezpečuje ochranu aj **osobám obvineným** z trestných činov, ktoré sú ochotné vypovedať, a tým napomáhať orgánom činným v trestnom konaní pri odkrývaní organizovaných zločineckých skupín a pri usvedčovaní páchatelov týchto trestných činov, čím zaisťujú efektívnejší boj štátu proti závažným druhom kriminality. Na podklade zmieneného vyvodzujeme, že predmetný právny predpis umožňuje poskytovať ochranu aj osobám spolupracujúcim s justíciou v prípade, ak sú naplnené obligatórne predpoklady poskytovania tejto ochrany.¹²¹

3.2 Poľská republika

Poľská republika podobne ako viaceré zahraničné krajiny disponuje taktiež právnou úpravou umožňujúcou podozrivému, resp. obvinenému získať výhody v trestnom konaní výmenou za poskytnutie relevantných informácií o závažnej trestnej činnosti. Poľský právny poriadok však

---

¹²⁰ VANTUCH, P. K dohode o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. *Bulletin advokacie*. 4/2021, s. 24.

¹²¹ VRTÍKOVÁ, K. *Inštitút svedka s akcentom na jeho právnu ochranu v trestnom konaní*. Praha: Leges, 2021, s. 125.

v tomto smere používa pojem „korunný svedok“ (poľs. *świadek koronny*), ktorý je upravený osobitným zákonom o korunnom svedkovi z 25. júna 1997.¹²² Po vzhliadnutí do predmetnej úpravy nemožno opomenúť výraznú podobnosť s právnymi predpismi Anglicka z 18. storočia, ktoré spolu so súčasnou poľskou právnou úpravou spája rovnaká myšlienka, v podobe snahy získať spoľahlivé informácie, na podklade ktorých by bolo možné odsúdiť osoby pôsobiace v organizovaných zločineckých skupinách. Podobne ako v iných krajinách aj v Poľskej republike nevynímajúc, je možné v spojení s týmto inštitútom vnímať dve názorové vlny v podobe výraznej kritiky, ktorá sa dotýka najmä snahy ochraňovať či podporovať zločincov na strane jednej a súčasne na strane druhej podpory tejto myšlienky v snahe rozložiť fungovanie zločineckých skupín a odsúdiť participáciu osôb na závažnej trestnej činnosti.¹²³

Nedôvera v predmetný inštitút a s ňou spojené obavy boli zhmotnené aj v skutočnosti, že táto právna úprava platná od 1. septembra 1998 **mala byť len dočasným riešením**, ktoré malo platiť do 31. augusta 2001 a následne po predĺžení do 1. septembra 2006. Nakoniec však bola zavedená na neurčito.

V tomto smere je však potrebné rozlišovať dve právne úpravy, ktorými poľský poriadok disponuje, a to v podobe právnej úpravy tzv. „**malého korunného svedka**“ v podobe ustanovenia § 60 ods. 3 zákona zo 6. júna 1997, Trestný zákon – Z. z. 1997 č. 88 bod 553, ktorý pomerne často využívajú v aplikačnej praxi prokurátori,¹²⁴ a právnej úpravy tzv. „**veľkého korunného svedka**“ podľa už uvedeného osobitného zákona o korunnom svedkovi. Odzrkadlením inštitútu mimoriadneho zníženia trestu v slovenskom právnom poriadku je práve poľská právna úprava „malého korunného svedka,“ ktorá s poukazom na ustanovenie § 60 ods. 3 poľského Trestného zákona umožňuje súdu, aby mimoriadne znížil trest alebo podmienenečne odložil jeho výkon vo vzťahu k páchatelovi, ktorý pri páchaní trestnej činnosti spolupracoval s inými osobami, ak

¹²² Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (z. z. 2016 č. 1197).

¹²³ ZARZYCKA, D. Analiza instytucji świadka koronnego w Polsce. *Kortowski Przegląd Prawniczy*, 2021. (3), s. 5 – 15. Dostupné na: <https://doi.org/10.31648/kpp.7107>

¹²⁴ [cit. 2023-07-29]. Dostupné na: <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1454526,swiadek-koronny-skuteczne-narzedzie-czy-pole-do-naduzyc.html>

orgánu činnému v trestnom konaní prezradí údaje o osobách zúčastnených na trestnom čine a súvisiace okolnosti jeho spáchania.

Vo vzťahu k právnej úprave „veľkého korunného svedka“ je potrebné uviesť, že na rozdiel od iných krajín Poľsko pristúpilo k **explicitnej definícii korunného svedka**, ktorého na tento účel v čl. 2 zákona o korunnom svedkovi definuje ako „*podozrivú osobu, ktorej bolo umožnené vypovedať v pozícii svedka v súlade s pravidlami a postupmi uvedenými v tomto zákone*“ a ktorá v totožnosti so slovenskou právnou úpravou umožňuje korunnému svedkovi výmenou za relevantné informácie o trestnej činnosti dosiahnuť až formu beztrestnosti v podobe zastavenia trestného stíhania voči jeho osobe.

Použitie tohto inštitútu podľa osobitného zákona prichádza do úvahy s poukazom na čl. 1 tohto zákona v prípadoch trestného činu alebo fiškálneho trestného činu¹²⁵ spáchaného v organizovanej skupine alebo združení smerujúcich k spáchaniu trestného činu alebo fiškálneho trestného činu, pričom poľský zákonodarca rozšíril použitie tohto inštitútu aj v prípadoch vybraných trestných činov podľa poľského Trestného zákona¹²⁶ a deliktov podľa zákona o športe z 25. júna 2010.¹²⁷

Napriek tomu, že zákonodarca zaviedol predmetný inštitút najmä s cieľom odhaľovať organizovanú formu závažnej trestnej činnosti, je možné, aby vo výnimočných situáciách boli pod predmetný inštitút podradení aj páchatelia, ktorí síce nepáchali trestnú činnosť v zločineckých alebo organizovaných skupinách v pravom zmysle slova, ale samotná skutková podstata ich trestného činu si vyžaduje, aby ju páchalo viacero subjektov. Príkladom je možné uviesť prijímanie výhod v súvislosti s vykonávanou funkciou, poskytovanie výhod týmto osobám, rôzne iné formy úplatkárstva či prípady ovplyvňovania hlasovania v niektorých veciach.

Na druhej strane zákonodarca formuloval aj **podmienku negatívneho charakteru**, v zmysle ktorej nemôže byť korunným svedkom osoba, ktorá je podozrivá zo spáchania **trestného činu vraždy alebo sa o taký-**

---

¹²⁵ Trestný čin, ktorý spočíva v porušení daňových, colných, devízových predpisov alebo v porušení iných finančných práv štátu.

¹²⁶ Čl. 1 bod 2 ods. 1 Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (z. z. 2016 č. 1197).

¹²⁷ Čl. 1 bod 2 ods. 2 Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (z. z. 2016 č. 1197).

to trestný čin mala pokúsiť.¹²⁸ Rovnako nie je korunným svedkom osoba, ktorá naviedla inú osobu na spáchanie trestného činu obsiahnutého v čl. 1 tak, aby sa proti tejto osobe viedlo trestné konanie alebo osoba, ktorá viedla organizovanú skupinu alebo združenie zamerané na spáchanie trestného činu alebo daňového trestného činu.

Osobitosťou poľskej právnej úpravy je však skutočnosť, že o prípustnosti výpovede korunného svedka je možné rozhodnúť len za splnenia niekoľkých podmienok, a to, že korunný svedok ako podozrivý do momentu podania obžaloby na súd:

- a) poskytol orgánu činnému v trestnom konaní informácie, ktoré môžu prispieť k odhaleniu okolností trestného činu, zisteniu ďalších páchatelov, odhaleniu ďalších trestných činov alebo ich prekazeniu, a
- b) zverejnil svoj majetok a jemu známy majetok iných páchatelov trestného činu alebo daňového trestného činu uvedeného v čl. 1.

Rovnako musí korunný svedok predložiť súdu **podrobné a celistvé výpovede** o osobách podieľajúcich sa na trestnom čine alebo daňovom trestnom čine a ďalších okolnostiach dotýkajúcich sa spáchania trestného činu alebo daňového trestného činu uvedeného v čl. 1 tohto zákona. Pripustenie dôkazu v podobe výpovede korunného svedka môže byť rovnako podmienené aj záväzkom podozrivého vrátiť peňažný prospech z trestného činu alebo daňového trestného činu a napraviť nimi spôsobenú škodu.

Z predmetného postupu sa vyhotovuje protokol, pričom podozrivý (korunný svedok) je poučený o prípadoch, keď nie je možné uplatniť ustanovenia tohto zákona, a to najmä v prípade, ak podľa čl. 10 tohto zákona:

- a) vypovedal nepravdivo alebo zatajil pravdu o podstatných okolnostiach prípadu, alebo odmietol pred súdom vypovedať,
- b) spáchal nový trestný čin alebo daňový trestný čin, pričom konal v organizovanej skupine alebo združení smerujúcich k spáchaniu trestného činu alebo daňového trestného činu,
- c) zatajil majetok uvedený v čl. 3 tohto zákona.

¹²⁸ Čl. 4 ods. 1 Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (z. z. 2016 č. 1197).

Pripusteniu výpovede korunného svedka v konaní predchádza **žiadosť o pripustenie takejto výpovede ako dôkazu**. Rozhodnutie o pripustení výpovede korunného svedka vydáva okresný súd príslušný podľa miesta konania prípravného konania, a to na žiadosť prokurátora, ktorý vedie alebo dozoruje prípravné konanie po získaní súhlasu generálneho prokurátora alebo ním povereného námestníka generálnej prokuratúry.

Súd na základe údajov obsiahnutých v návrhu a materiálov zhromaždených vo veci skúma, či sú splnené podmienky v podobe trestných činov, pri ktorých je možnosť využiť výpoveď korunného svedka, podmienky pripustenia dôkazu v podobe výpovede korunného svedka a súčasne, či nie sú splnené podmienky na vylúčenie aplikácie ustanovení zákona o korunnom svedkovi.

Pred vydaním rozhodnutia súd korunného svedka vypočuje k splneniu podmienok pripustenia dôkazu v podobe jeho výpovede. Na tomto výsluchu sa môže zúčastniť aj obhajca, ak o to korunný svedok požiada. Súd o ne/pripustení výpovede korunného svedka rozhodne do 14 dní od doručenia žiadosti. Prokurátor sa môže proti rozhodnutiu súdu odvolať.

Ak prokurátor súdu nepredloží žiadosť o pripustenie výpovede korunného svedka ako dôkazu v konaní alebo súd vydá rozhodnutie o odmietnutí priznania výpovede korunného svedka ako dôkazu:

- a) rozhodnutia o vznesení obvinenia vydané na základe informácií podaných korunným svedkom,
- b) protokoly obsahujúce vysvetlenia a výpovede podozrivej osoby a
- c) návrhy prokurátora na žiadosť o pripustenie výpovede ako dôkazu je nevyhnutné v predmetnom konaní zničiť.

Určitá nejednoznačnosť vzniká v situácii, keď podozrivý **dobrovoľne prejaví snahu** získať postavenie korunného svedka, avšak prokurátor tento názor nezastáva, a teda súdu nepredloží príslušnú žiadosť. Problémom v tomto ohľade je tiež skutočnosť, akú formu by teda malo mať zamietavé rozhodnutie prokurátora. Keďže zákonodarca zavádza v tejto fáze konania dohľad súdu nad činnosťou prokurátora, najvhodnejším riešením by bolo prijať ustanovenie, v ktorom by sa uvádzalo, že odmietnutie prokurátora obrátiť sa na súd v súvislosti s prijatím výpovede korunného svedka ako dôkazu v konaní, by malo mať formu rozhodnutia, proti ktorému by podozrivý (korunný svedok) a jeho obhajca mali prá-

vo podať odvolanie na súd.¹²⁹ Namiesto toho zákonodarca možnosť podať odvolanie proti zamietavému stanovisku súdu umožnil iba prokurátorovi.

Totožným znakom s českou právnou úpravou je **poučenie korunného svedka** o dôvodoch zakladajúcich možnosť obnovy konania v prípade, že bolo voči nemu zastavené trestné konanie. V tejto spojitosti poľský zákonodarca obmedzil možnosť obnovy konania v neprospech korunného svedka za predpokladu zastavenia konania proti nemu na lehotu päť rokov od tohto rozhodnutia, a to v prípade, ak:

- a) korunný svedok spáchal nový trestný čin alebo fiškálny trestný čin konaním v organizovanej skupine alebo združení zameraných na spáchanie trestného činu alebo daňového trestného činu,
- b) nesplnil si niektorú z povinností, ktorá je predpokladom na pripustenie výpovede korunného svedka ako dôkazu,
- c) bola naplnená niektorá z okolností znemožňujúca priznanie statusu korunného svedka.

Rovnako sa postupuje v prípade, ak korunný svedok do piatich rokov od rozhodnutia o zastavení konania spáchal nový úmyselný trestný čin alebo úmyselný daňový trestný čin, a teda v takomto prípade možno v konaní pokračovať. Proti rozhodnutiu o obnove konania sa môže korunný svedok odvolať.

Aj zo samotného charakteru inštitútu korunného svedka vyplýva, že tento môže byť aj z dôvodu poskytnutých informácií vystavený nebezpečenstvu. Z uvedeného dôvodu poľský zákonodarca podľa ustanovenia § 14 zákona o korunných svedkoch poskytuje korunnému svedkovi, ako aj jemu blízkym osobám nárok na celý rad opatrení smerujúcich k ochrane ich života a zdravia. Predmetná ochrana sa poskytuje buď na základe žiadosti korunného svedka o takúto ochranu, alebo sa udeľuje aj *ex officio*.

Program na ochranu svedkov poskytuje korunnému svedkovi a jemu blízkym osobám:

¹²⁹ KURZEPA B. *Świadek koronny – co dalej z ustawy*. „Prokuratura i Prawo“, 2006, nr. 5, s. 82 – 92.

- a) osobnú bezpečnosť – trvalá alebo dočasná prítomnosť policajných jednotiek, poskytnutie bezpečného miesta, určenie spôsobu a rozsahu kontaktu s inými osobami,
- b) zmenu miesta bydliska, zamestnania alebo identity: finančná pomoc na pokrytie existenčných nákladov, zmena osobných dokladov, umiestnenie detí do iných vzdelávacích inštitúcií, menšie rekonštrukčné práce spojené s vybavením obydla, v ktorom sa korunný svedok nachádza, finančná pomoc pri prenájme alebo kúpe bytu vrátane možnosti vykonať chirurgický zákrok na odstránenie charakteristických prvkov vzhľadu alebo plastickej chirurgie.¹³⁰

Ochrana korunného svedka a jemu blízkych osôb sa končí v prípade, ak o to táto osoba požiada alebo v prípade zániku ohrozenia zdravia a života chránených osôb. Rovnako poskytovanie ochrany zanikne, ak osoby, ktoré podliehajú programu ochrany, úmyselne porušujú svoje povinnosti vyplývajúce z tohto programu.

3.3 Nemecká spolková republika

Zásada povinného trestného stíhania zakotvená v § 152 ods. 2 *Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319)* (nemecký Trestný poriadok) ukladá orgánom činným v trestnom konaní povinnosť stíhať všetkých podozrivých, ak existujú „dostatočné skutkové indície“, ktoré nasvedčujú, že bol spáchaný trestný čin, ktorý možno stíhať. Táto zásada však naráža na obmedzenia, pokiaľ ide o závažné a najzávažnejšie trestné činy, najmä v oblasti organizovaného zločinu, kde je ťažké preniknúť do organizovaných štruktúr existujúcimi vyšetrovacími metódami. Orgány činné v trestnom konaní sú preto závislé najmä od informácií plynúcich od jednotlivcov z oblasti organizovaného a iného obdobného zločinu, ktorí môžu poskytnúť potrebné informácie o štruktúrach a o osobách, ktoré na páchaní takejto trestnej činnosti participujú zo zákulisia.

Z uvedeného dôvodu nebolo prekvapením, keď západný reprezentant kontinentálneho právneho systému v podobe Nemeckej spolkovej

---

¹³⁰ ZARZYCKA, D. Analiza instytucji świadka koronnego w Polsce. Kortowski Przegląd Prawniczy. 2021, (3), s. 5 – 15. Dostupné na: <https://doi.org/10.31648/kpp.7107>

republiky (skrátene „Nemecko“) prijal právnu úpravu **korunného svedka** (v nem. *Kronzeuge*)¹³¹ už v roku 1981, avšak jeho využitie zúžil len na prípady drogovej kriminality páchanej zločineckými organizáciami podľa § 31 BtMG, ktorý stanovil, že súd môže zmierniť trest alebo upustiť od jeho uloženia v prípade, ak korunný svedok:

- a) významne prispel dobrovoľným poskytnutím informácií k odhaleniu trestného činu, ktoré presahujú rámec trestnej činnosti ním spáchanej alebo
- b) dobrovoľne poskytol informácie o dotknutej trestnej činnosti v dostatočnom časovom predstihu, keď je možné spáchaniu predmetných trestných činov predísť.

V roku 1989 bol tento inštitút upravený a rozšírený osobitným zákonom StGBuaÄndG¹³² v podobe čl. 4 – zákona o zavedení programu zhoievavosti v teroristických trestných činoch a zmene niektorých právnych predpisov.¹³³ Predmetný zákon však obsahoval iba päť paragrafov, ktoré upravovali podmienky a okolnosti zvýhodnenia korunného svedka v prípade jeho spolupráce so štátnou mocou pri teroristických trestných činoch. K rozšíreniu uplatnenia tohto inštitútu aj mimo drogovej kriminality došlo z dôvodu ohrozenia spoločnosti západonemeckou ľavicovou teroristickou skupinou Baader-Meinhofová (frakcia Červenej armády). Predmetná právna úprava formulovala podmienky spolupráce orgánov činných v trestnom konaní s korunným svedkom, ktoré boli zamerané najmä na boj s terorizmom a jeho odhaľovanie (§ 129a StGB).¹³⁴ V nadväznosti na túto úpravu bolo umožnené zmierniť trest takéhoto páchatela výmenou za relevantné informácie, ktoré umožnili zabrániť spáchaniu trestného činu alebo viedli k zadržaniu páchatela alebo spolupáchatela takéhoto trestného činu.

¹³¹ Oficiálnym právnym pojmom je *Aufklärungsgehilfe*, čo doslova znamená „objasňujúci pomocník“.

¹³² Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches, der Strafprozeßordnung, des Gerichtsverfassungsgesetzes, der Bundesrechtsanwaltsordnung und des Strafvollzugsgesetzes vom 18. August 1976 (BGBl. I S. 2181) – zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon, Trestný poriadok, zákon o ústave súdov, federálny zákonník právnikov a zákon o presadzovaní práva.

¹³³ Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches, der Strafprozeßordnung und des Versammlungsgesetzes und zur Einführung einer Kronzeugenregelung bei terroristischen Straftaten vom 9. Juni 1989 (BGBl. I S. 1059).

¹³⁴ Íšlo najmä o trestné činy podľa § 129a StGB – založenie teroristickej organizácie.

Napriek tomu, že prijatiu predmetnej právnej úpravy predchádzala silná kritika právnikov a intenzívna parlamentná diskusia, právna úprava umožnila **pomerne odvážny krok**, keď s poukazom na ust. § 1 StGBuaÄndG mohol súd **zastaviť trestné stíhanie korunného svedka** na návrh generálneho prokurátora, avšak s prihliadnutím na význam informácií, ktoré boli poskytnuté, povahu trestnej činnosti, ktorá bola spáchaná, ako aj dosahu takého rozhodnutia na prevenciu v páchaní podobných trestných činov. V tejto spojitosti je však potrebné uviesť, že predmetná právna úprava sa nevzťahovala na prípady, ak teroristická organizácia bola založená s cieľom dopustiť sa trestného činu genocídia podľa vtedajšieho § 220a StGB. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že možnosť upustenia od trestného stíhania neprichádzala do úvahy pri trestných činoch podľa § 211 (vražda) a § 212 (zabitie) StGB.¹³⁵

V roku 1994 bola uvedená legislatíva doplnená o čl. 5 programu zhovievavosti aj v prípadoch organizovaných trestných činov, ktorý sa primerane vzťahoval aj na páchatelov trestných činov založenia zločineckých organizácií podľa § 129 StGB.

Okrem predmetnej legislatívy disponovala nemecká právna úprava aj ustanovením § 261 StGB, ktoré sa vzťahovalo len na pranie špinavých peňazí. Súd mohol upustiť od uloženia trestu korunnému svedkovi alebo zmierniť jeho trest v prípadoch prania špinavých peňazí, ak poskytol informácie o inej obdobnej trestnej činnosti.

Právna úprava korunného svedka v Nemecku však naďalej podliehala početným právnym polemikám najmä v tom kontexte, že by sa páchatel trestnej činnosti mohol oslobodiť od trestného stíhania svojou výpoveďou. Týmto spôsobom by tak funkcia trestu v podobe spravodlivého potrestania páchatela absentovala a rovnako by dochádzalo k navodzovaniu dojmu, že OČTK vyjednávajú so zločincami.¹³⁶ Taktiež sa nemecká právna politika opakovane zaoberala otázkou, do akej miery by sa mala štruktúra systému korunných svedkov v zákone zlepšiť alebo rozšíriť, najmä s ohľadom na skutočnosť, že hrozba nielen organizovaného zločinu, ale v posledných rokoch najmä teroristických útokov rástla. Diskusie v tejto súvislosti sa znova a znova dotýkali najmä toho, či by sa predmet-

---

¹³⁵ Pozri bližšie § 1 až 3 StGBuaÄndG 1989 zákona o zavedení programu zhovievavosti v teroristických trestných činoch a o zmene niektorých právnych predpisov.

¹³⁶ Tamtiež.

ný inštitút mal uplatňovať iba pri predtým zmienенých trestných činoch (§ 129 a 129a StGB), alebo by sa mal rozšíriť aj na iné trestné činy. Rovnako bola predmetom diskusie aj otázka **previazanosti trestnej činnosti** spolupracujúceho obvineného s trestnou činnosťou, na ktorej objasnení sa má podieľať, a v neposlednom rade, či by nebolo vhodné prijať explicitnú právnu úpravu dotýkajúcu sa znemožnenia odsúdenia niekoho výlučne na základe výpovede korunného svedka.¹³⁷

Inštitút korunného svedka v Nemecku bol vnímaný pomerne rozporuplne, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že jeho právna úprava bola platná len do roku 1999. Po teroristických útokoch z 11. septembra 2001 sa vtedajšia ministerka spravodlivosti Herta Däubler-Gmelin snažila inštitút upraviť a rozšíriť, ale bezúspešne.¹³⁸ Presadiť túto úpravu sa podarilo až s účinnosťou od 1. septembra 2009, ktorá vstúpila do dejín nemeckej legislatívy ako tzv. *große Kronzeugenregelung* (veľká úprava korunného svedka – pozn. aut.) a zachovala ustanovenia obsiahnuté v zákone BtMG, ako aj § 129 a 129a StGB dotýkajúce sa účasti na trestných činoch terorizmu a založenia organizovanej skupiny. Dôkazná núdza dotýkajúca sa objasňovania predtým uvedených trestných činov priniesla okrem iného aj legislatívny prielom do vzájomnej previazanosti trestného činu korunného svedka a trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal. Týmto spôsobom sa predmetné ustanovenia o spolupráci mohli uplatňovať aj v prospech tých osôb, ktoré v nich síce neboli priamo zapojené, avšak mali o nich vedomosť. Tento postup rozšírenia uplatnenia inštitútu aj na tých, ktorí neboli v trestnej činnosti priamo zainteresovaní, ale mali o nej vedomosť, bol odôvodnený najmä značnými dôkaznými problémami v oblasti objasňovania organizovaného zločinu a terorizmu.

S touto právnou zmenou boli spojené aj ďalšie. Kým v predchádzajúcej právnej úprave mohol korunný svedok poskytnúť relevantné informácie na súde počas hlavného pojednávania, obvinený, resp. neskôr korunný svedok v zmysle uvedenej úpravy, musel spolupracovať s políciou či prokuratúrou už v prvotnom štádiu trestného konania a uviesť,

¹³⁷ Pozri bližšie § 1 až 3 StGBuaÄndG 1989 zákona o zavedení programu zhovievavosti v teroristických trestných činoch a o zmene niektorých právnych predpisov.

¹³⁸ MICHORA, Z. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: *Dny práva – 2016. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 139.

čo vie o iných trestných činoch. Ak sa tak rozhodol po tom, čo súd proti nemu začal hlavné pojednávanie, na zníženie trestu by podľa novej právnej úpravy bolo už neskoro. V konečnom dôsledku už nezáležalo ani na tom, či ďalší trestný čin, o ktorom korunný svedok prezradí informácie, nejakým spôsobom súvisí s jeho vlastným trestným činom. Stačilo, ak môže poskytnúť informácie o akejkoľvek inej trestnej činnosti.¹³⁹

Prijatie predmetnej právnej úpravy však čelilo aj **veľkej dávke kritiky**, ktorá sa dotýkala najmä toho, že korunní svedkovia mohli byť z dôvodu získania nižšieho trestu motivovaní krivo obviňovať ostatných. Rovnako sa súdne pojednávania začali javiť čoraz zložitejšími, pretože vykonávanie dôkazov muselo byť rozšírené nad rámec trestných činov, z ktorých bol korunný svedok obvinený, o ďalšie trestné činy, ktoré uviedol, aby sa zistilo, či si skutočne „zaslúži“ zníženy trest. Kritika zachádzala však ešte ďalej, a to až do podoby, že zvýhodnení boli tí, ktorí boli obzvlášť úzko spätí s trestnou činnosťou a súvisiacimi štruktúrami, a tak získali rozsiahle informácie o iných trestných činoch a o tých, ktorí sa na nich podieľali. Mohli teda ponúknuť najviac informácií a zodpovedajúcu rozsiahlu pomoc pri jej objasňovaní, čo viedlo k výraznému zníženiu trestov a dokonca k úplnej beztrestnosti. Na druhej strane tým, ktorí si držali odstup od kriminálnych štruktúr alebo ktorých rola bola len zanedbateľná a nemali dostatočné informácie, ktoré by mohli ponúknuť výmenu za zníženie trestu, hrozil vyšší trest z dôvodu, že nemohli využiť touto právnou úpravou predpokladané výhody.¹⁴⁰

V priebehu roku 2013 bola zavedená **požiadavka vecnej súvislosti** medzi trestným činom, o ktorom korunný svedok vypovedal, a trestným činom, z ktorého spáchania je obvinený. Nemecký zákonodarca zastával názor, že zníženie trestu alebo jeho upustenie nie je vhodné v prípadoch, keď svedok vypovedá o trestných činoch, ktoré nijako nesúvisia s trestnými činmi, z ktorých je obvinený on sám. Paradoxom predmetnej právnej zmeny je skutočnosť, že jej iniciátorom boli osoby, ktoré v priebehu roku 2009 prijali právnu úpravu, ktorá toto konanie dovoľovala.

---

¹³⁹ [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://www.humanistische-union.de/publikationen/grundrechte-report/2010/publikation/die-grosse-kronzeugenregelung/>

¹⁴⁰ [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://www.humanistische-union.de/publikationen/grundrechte-report/2010/publikation/die-grosse-kronzeug-enregelung/>

Súčasná právna úprava uvádza, že podľa ustanovenia § 46b StGB môže súd rozhodnúť o **uložení miernejšieho trestu** alebo o **upustení od potrestania páchatela**, ktorému hrozí vyšší než minimálny trest odňatia slobody¹⁴¹ až do výšky trestu odňatia slobody na doživotie, ktorý zásadným spôsobom svojou výpoveďou dobrovoľne prispel k objasneniu závažných trestných činov podľa ustanovenia § 100a ods. 2 StPO,¹⁴² ktoré súvisia s trestným činom páchatela, alebo dobrovoľne poskytol orgánom činným v trestnom konaní informácie, na základe ktorých sa predišlo dokonaniu týchto trestných činov.¹⁴³ Ak ide o osobu, ktorej hrozí doživotie, súd môže zmierniť trest podľa § 49 ods. 1 StGB na trest odňatia slobody v trvaní najmenej 10 rokov.¹⁴⁴ Je dôležité spomenúť, že v zmysle ustanovenia § 207 StPO sa tento postup neuplatní v prípade, ak korunný svedok poskytne informácie až po začatí hlavného súdneho konania. Napriek tomu, že by sa predmetná úprava mohla zdať na prvý pohľad prísna, nie je to tak. Aj keď korunný svedok neposkytne informácie v prvotnom štádiu trestného konania, je súd stále povinný zvážiť všetky okolnosti za a proti pri vynesení rozsudku o odsúdení (§ 46 ods. 2 StGB). Skutočnosť, že korunný svedok uvedie informácie, ktoré pomôžu objasniť iný závažný trestný čin, môže zmierniť výšku jeho trestu, a to napriek tomu, že tieto informácie neuviedol podľa zmienenej právnej úpravy včas.¹⁴⁵

¹⁴¹ Podľa § 38 ods. 2 StGB maximálny trest odňatia slobody je pätnásť rokov, najmenej jeden mesiac.

¹⁴² Trestné činy, pri ktorých je možné použiť ITP v podobe odpočúvania a záznamu z telekomunikačnej prevádzky – napr. korupcia, trestné činy v sexuálnej oblasti, šírenie, nadobúdanie a prechovávanie detského a mládežníckeho pornografického obsahu, vražda, zabitie, lúpež, vydieranie, rôzne druhy podvodov a pod.

¹⁴³ ZIMMERMANN, K. A. 'Securing Protection and Cooperation of Witnesses and Whistle-blowers: An Overview of the Law as it stands in Germany' Fourth Regional Seminar on Good Governance for South East Asian Countries, Co-hosted by UNAFEI and the Department of Justice the Republic of Philippines, 6-9 December 2010, Manila, the Philippines, November 2011, Tokyo, Japan 26. Available at: https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/GG4/Fourth_GGSeminar_P20-35.pdf

¹⁴⁴ § 46b StGB.

¹⁴⁵ KARAS, I. E., BURIĆ, Z., PAJČIĆ, M. Collaborators of Justice: Comparative legal solutions and Croatian criminal procedural law 42. PRAVNI VJESNIK GOD. 37 BR. 1, 2021[online]. In: *Special issue: Consensual Justice in Croatian Criminal Procedure*. Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/373268>

Na rozdiel od slovenského zákonodarcu nemecký zákonodarcu poskytuje mechanizmus na zabezpečenie pravdivosti informácií od korunného svedka. V § 145d StGB a 164 StGB sa stanovujú sankcie za **poskytnutie nepravdivých informácií** a tieto tresty sa zväčšia, ak páchatel poskytne nepravdivé informácie s cieľom získať zákonom predpokladané výhody podľa ustanovenia § 46b StGB.

Nemecké právo v súlade s talianskou právnou úpravou neposkytuje obvinenému možnosť vyhnúť sa odsúdeniu tým, že poskytne užitočné informácie ako korunný svedok v konaní. Aj keď je jeho výpoveď mimoriadne cenná, musí byť odsúdený, ale môže očakávať zmiernenie alebo v niektorých prípadoch upustenie od trestu.¹⁴⁶

Kriticky však vyznieva skutočnosť, že nemecký právny systém **nedisponuje procesnými pravidlami** upravujúcimi opísanú spoluprácu či procesnými pravidlami pre uzatváranie dohôd s korunnými svedkami. Táto skutočnosť je pomerne kritizovaná z dôvodu, že vytvára pre korunného svedka nepohodlné postavenie. Zatiaľ čo on je nútený poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní (väčšinou prokuratúre) priznanie ku skutku, resp. relevantné informácie, rozhodnutie o zmiernení trestu alebo úplné oslobodenie od trestu sa ponecháva na uvážení sudcov, ktorí sa na predchádzajúcich rokovaníach s korunným svedkom nezúčastnia, a preto nie sú viazaní žiadnymi záväzkami prijatými prokuratúrou. Oficiálne teda ide o **nezávislé rozhodnutie súdu** na konci konania, ktorý rozhoduje o prípadnom zmiernení alebo upustení od trestu. **Dohoda** medzi prokurátorom a korunným svedkom teda **oficiálne neexistuje** a ani nie je obmedzená žiadnymi formálnymi náležitosťami. Toto nejasné rozdelenie právomocí vytvára pre korunného svedka, ktorý je ochotný spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní, vážny problém, pretože sa od neho očakáva, že sa prizná k vlastnej trestnej činnosti počas vyšetrovania, ale rozhodnutie o zmiernení trestu alebo úplné oslobodenie od trestu je ponechané na uvážení súdu. V tomto kontexte možno pozorovať výraznú podobnosť s právnou úpravou v Českej republike, v rámci ktorej záverečné rozhodnutie o forme a výške trestu pre spolupracujúceho obvineného uskutočňuje rovnako súd bez predchádzajúcej viazanosti navrhnutou výškou trestu štátnym zástupcom.

---

¹⁴⁶ Tamtiež.

Nad rámec uvedeného nemecký zákonodarca v decembri v roku 2015 prijal *Anti-Doping-Gesetz vom 10. Dezember 2015 (BGBl. I S. 2210)* (antidopingový zákon), ktorým zaviedol trestnú zodpovednosť súťažiacich športovcov, ktorí užívajú dopingové látky alebo dopingové metódy s cieľom získať výhodu v organizovanej športovej súťaži.¹⁴⁷ Uvedený zákon má zamedziť užívaniu dopingových látok a dopingových metód v športe s cieľom chrániť zdravie športovcov, zabezpečiť spravodlivosť a rovnosť príležitostí v športových súťažiach, a tým prispieť k zachovaniu bezúhonnosti športu.¹⁴⁸ V tejto spojitosti došlo s poukazom na ust. § 4a tohto zákona aj k **rozšíreniu možného využitia inštitútu spolupracujúcej osoby** aj v tejto oblasti.

Vychádzajúc z uvedeného platí, že súd môže trest znížiť podľa § 49 ods. 1 nemeckého Trestného zákona alebo od neho úplne upustiť v prípade, ak páchatel:

1. dobrovoľným zverejnením svojich poznatkov výrazne prispel k tomu, aby mohol byť odhalený trestný čin podľa § 4 tohto zákona súvisiaci s jeho činom alebo
2. dobrovoľne včas oznámi svoje poznatky agentúre tak, aby sa ešte predišlo trestnému činu podľa § 4 ods. 4 tohto zákona, ktorý súvisí s jeho činom a o ktorého plánovaní vie.

V súvislosti s podmienkou podľa odseku jeden je potrebné zdôrazniť, že uplatnenie inštitútu spolupracujúcej osoby prichádza do úvahy iba v prípade, ak poskytnuté svedectvo páchatelom presahuje jeho vlastný podiel na spáchaní tohto činu.

Zeugenschutz-Harmonisierungsgesetz vom 11. Dezember 2001 (BGBl. I S. 3510) (ZSHG) je nemecký zákon upravujúci program na ochranu svedkov. Nie je to však program určený len pre svedkov, ale v kontexte už uvedeného **môžu byť jeho členmi aj korunní svedkovia**, a to za predpokladu, že by ich výpoveď mohla ohroziť ich život, zdravie alebo podstatnú časť majetku. Rovnako sa poskytuje ochrana s poukazom na ustanovenie § 1 tohto zákona aj tomu, kto je príbuzný alebo inak blízky tejto osobe, a to z dôvodu ich ochoty dosvedčiť, že im hrozí telesná ujma, ohrozenie života, zdravia, slobody alebo podstatnej časti majetku.

¹⁴⁷ [cit. 2023-08-09]. Dostupné na: <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2021/kw16-de-anti-doping-gesetz-834832>

¹⁴⁸ § 1 „Anti-Doping-Gesetz vom 10. Dezember 2015 (BGBl. I S. 2210).

Orgány poskytujúce ochranu korunného svedka môžu z dôvodu jeho ochrany vyhotoviť alebo dočasne zmeniť osvedčenia alebo iné doklady na vytvorenie alebo uchovanie dočasne zmenenej identity (krycie doklady), a teda získať novú totožnosť, nový domov, prácu a pod. V tomto smere je nemecká právna úprava podobne ako poľská právna úprava pokrokovejšia v porovnaní so slovenskou právnou úpravou vo vzťahu ku korunným svedkom, resp. spolupracujúcim obvineným.

3.4 Talianska republika

Spolpracujúci obvinený v zmysle talianskeho práva nazývaný spolupracovník spravodlivosti (tal. *pentito*) je osobou, ktorá sa rozhodla radikálne zmeniť svoj život tým, že napriek tomu, že bola páchatelom trestných činov, odhodlala sa spolupracovať s justíciou. Osoba spolupracujúceho obvineného je veľmi zložitou postavou. Tým, že sa obvinený rozhodol spolupracovať, radikálne mení svoj *modus vivendi* a okrem toho, že naruší život sebe a ľuďom vo svojom blízkom okolí, naruší život aj členom klanu, proti ktorým sa rozhodol vypovedať. Páchatel, ktorý začína spoluprácu so štátom, porušuje základné pravidlo mafiánskych organizácií, *omertu*,¹⁴⁹ tzv. kódex mlčanlivosti, ktorý je pomyselnou zárukou, že mafián, nikdy nezačne spolupracovať s justíciou. Práve z tohto dôvodu boli niektorí spolupracovníci spravodlivosti v mafiánskom svete považovaní za „neslávne známych“, zasiahnutí tzv. „priečnymi vendetami“, čo znamená, že ich blízki (deti či príbuzní) sa stali obeťami zločinu zo strany osôb, proti ktorým spolupracujúci obvinení vypovedali.¹⁵⁰

Na tomto mieste je nevyhnutné jasne vymedziť a právne zaklasifikovať dva používané termíny, a to spolupracovník spravodlivosti a svedok sprava-

---

¹⁴⁹ **Omerta**, znamenajúca v sicílicine (mužnosť), je kódex správania prekračujúci tradičný spôsob mlčania, s ktorým členovia mafie, ich obeť aj svedkovia zločinu čelia otázkam vyšetrovateľov a právnikov. Porušenie povinnosti mlčanlivosti sa v zmysle omerty trestalo smrťou. V súvislosti s tým bolo v tejto dobe nepredstaviteľné, aby svedkovia poskytli svedeckú výpoveď proti iným členom organizácie, čo však v konečnom dôsledku znamenalo, že nedochádzalo k odsúdeniu vodcov takýchto skupín ani vedúcich predstaviteľov zločineckých organizácií.

¹⁵⁰ [online]. [cit. 2023-03-03]. Dostupné na: https://web.camera.it/_bicamerale/leg15/commbicantimafia/documentazionetematica/25/schedabase.asp

vodlivosti. Ako sme už uviedli, **spolupracovník spravodlivosti** je osoba, ktorá sa dopustila trestného činu a v rámci trestného konania robí opodstatnené výpovede. **Svedkom spravodlivosti** je v zmysle zákona o ochrane svedkov spravodlivosti¹⁵¹ každý, kto ku dňu jeho účinnosti podlieha programu ochrany alebo osobitným ochranným opatreniam. Pre väčšiu prehľadnosť možno doplniť, že spolupracovník spravodlivosti je vinný z veľmi závažných trestných činov, rozhodne sa kajať a spoluprácou s justíciou sa odpútať od zločineckej organizácie, do ktorej patrí. Jeho zámerom je získať isté benefity a odmeny, ktoré ustanovuje zákon. Na opačnej strane svedok spravodlivosti nenesie zodpovednosť za spáchanie trestného činu, ale informácie, ktoré má, sa rozhodne odhaliť a vypovedať o nich, čím okrem iného plní svoju občiansku povinnosť.

Fenomén *pentitizmu* (spolupráce s justíciou) našiel svoje legálne uplatnenie v zákone č. 15 zo 6. februára 1980, ktorý bol dôležitým mementom pre boj proti terorizmu, hoci bol kritizovaný za udelenie privilégií prominentným zločincom zjavne disponujúcim dôležitými informáciami, zatiaľ čo tí, ktorí páchali trestnú činnosť, často nemali možnosť poskytnúť justičným orgánom užitočné informácie, a preto sa im benefitov a výhod nedostalo. Bol to prvý zákon, ktorý ustanovil poskytovanie výhod pre jednotlivcov, o ktorých sa zistilo, že sú teroristami a rozhodli sa spolupracovať s justíciou.

Giovanni Falcone, *Ferdinando Imposimato* a *Antonino Scopelliti* boli medzi prvými sudcami, ktorí pochopili význam fenoménu spolupracovníkov spravodlivosti pre boj proti organizovanému zločinu. Reflexia, ktorú aktivovali, je zodpovedná za početné opatrenia zamerané na podporu využívania takzvaných „kajúcnikov“ pri riešení dôležitých a chýlostivých vyšetrovaní, najmä z oblasti organizovaných foriem kriminality.

V deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia boli vydané prvé pravidlá na ochranu týchto subjektov, najmä pokiaľ išlo o postavu spolupracovníka a svedka spravodlivosti. Vďaka vplyvu práce talianskych sudcov *Antonina Scopellitiho* a *Giovanniho Falconeho* bol prijatý právny predpis č. 8 z roku 1991, ktorý bol zmenený a doplnený zákonom č. 82 z 15. marca 1991, ktorým bola po prvýkrát zadefinovaná postava „**spolu-**

¹⁵¹ LEGGE 11 gennaio 2018, n. 6 Disposizioni per la protezione dei testimoni di giustizia.

pracovníka spravodlivosti“ (v právnom predpise nazývaný *kolaborant*). Prvým krokom na ceste k oficiálnemu dokumentu, ktorý sa zaoberal špecifickým inštitútom spolupracovníka spravodlivosti v Taliansku, bol teda právny predpis č. 8 z 15. januára 1991,¹⁵² ktorý bol o pár mesiacov novelizovaný zákonom č. 82 z 15. marca 1991. **S ohľadom na to môžeme zákon č. 8 z roku 1991 nazvať jednou z prvých noriem vydaných na reguláciu fenoménu mafie a boj proti nej prostredníctvom legálneho nástroja – spolupracovníka spravodlivosti.** Zákon ustanovoval za osoby oprávnené na ochranu členov zločineckého spolčenia tých, ktorí sa rozhodli spolupracovať so štátom. Hovoríme teda o spolupracujúcich obvinených, ochotných vypovedať vo veciach závažnej trestnej činnosti.

Jednotlivé opatrenia zamerané na ochranu spolupracujúcich obvinených mohli vzhľadom na informácie poskytnuté počas vyšetrovania a počas súdneho konania siahať od fyzickej ochrany až po zaradenie do programu ochrany, ktorý spočíval v ekonomickej pomoci, presune bydliska na iné miesto či úprave osobných údajov s cieľom viac chrániť spolupracujúce osoby. V zmysle predtým uvedeného je teda možné skonštatovať, že zákonodarca v tom období poskytoval spolupracujúcim obvineným značnú ochranu, ktorá mala byť pre tieto osoby v istom zmysle lákadlom a tiež poistkou pred prípadným hroziacim nebezpečenstvom od osôb, voči ktorým vypovedali, aby vystupovali vo svojej úlohe spolupracujúceho obvineného, a tým pomohli usvedčiť páchatelov závažnej, najmä organizovanej trestnej činnosti. Vtedajšia legislatíva poskytovala ochranu výlučne osobám spolupracujúcich obvinených a osoby svedkov spravodlivosti¹⁵³ vylúčila z akejkoľvek účinnej regulačnej ochrany.¹⁵⁴ **Zmena v tomto smere nastala až v roku 2001, keď bol zákonom č. 45/2001 novelizovaný právny predpis č. 82/1991 a čiastkovou zmenou boli vlože-**

---

¹⁵² [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné na: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:1991-01-15;8>

¹⁵³ Osoba svedka spravodlivosti je v Taliansku upravená najmä v zákone o trestnom práve procesnom, v osobitnom dekréte ministra vnútra a s účinnosťou od 11. januára 2018 aj na základe zákona o ochrane svedkov spravodlivosti.

¹⁵⁴ [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné na: https://www.dirittoconsenso.it/2021/05/27/testimoni-di-giustizia/#_ftn13

né § 16 bis a 16 ter do tohto zákona, čím sa rozšírili osobitné ochranné opatrenia¹⁵⁵ aj na svedkov spravodlivosti.¹⁵⁶

Na podklade uvedeného možno vyvodiť, že do roku 2001 zákon č. 82/1991 svojou právnou úpravou zastrešoval výlučne osoby spolupracovníkov so spravodlivosťou. Novelou zákona č. 45/2001 bola táto právna úprava spolupracovníkov spravodlivosti rozšírená aj na osoby svedkov spravodlivosti, avšak iba čiastočne. Teda nie všetky ustanovenia platia pre osoby spolupracujúce s justíciou boli od roku 2001 účinné aj na svedkov spravodlivosti.¹⁵⁷ Rozšírením právnej úpravy na svedkov spravodlivosti zákonodarca zabránil, aby došlo k situácii, že svedkovia spravodlivosti budú postavení na roveň so spolupracovníkmi justície. Ak by totiž došlo iba k rozšíreniu doposiaľ panujúcej právnej úpravy na osoby svedkov spravodlivosti, títo by boli vystavení totožným reštriktívnym podmienkam, aké sa vzťahujú na spolupracujúcich obvinených. Takže vloženie § 16 bis a 16 ter do zákona č. 45/2001 došlo na strane jednej k dôslednejšiemu rozlíšeniu medzi svedkami spravodlivosti a spolupracovníkmi s justíciou a na strane druhej došlo k zabráneniu aplikácie prísnych podmienok na osoby, ktoré sa rozhodli svedčiť bez nároku na akúkoľvek odmenu a bez zainteresovania v trestnej činnosti. Teda ako najvýznamnejšiu zmenu súvisiacu so svedkami spravodlivosti vnímate tú, ktorá novelizovala ustanovenia zakotvujúce, že svedkov spravodlivosti je možné prijať do ochranných opatrení bez ohľadu na trestný čin,

¹⁵⁵ Osobitné ochranné opatrenia prijíma ústredná komisia v prípade, ak bežné ochranné opatrenia nie sú dostatočné. Môžu pozostávať napríklad z:

- dozorných a ochranných opatrení, ktoré vykonávajú územne príslušné policajné orgány,
- technických bezpečnostných opatrení (mysliac tým nástroje videosledovania a diaľkového poplachu),
- potrebných opatrení na presuny do obcí iných ako bydliska,
- prípadných intervencií zameraných na sociálnu reintegráciu,
- osobitných opatrení týkajúcich sa väzby, prekladu alebo stráženia, ak ste v prítomnosti zamestnanca, ktorý je vo väzení.

PARRINI, D. *Collaborati e testimoni di giustizia*. 2007 [online]. Dostupné na: <http://www.adir.unifi.it/rivista/2007/parrini/index.htm>

¹⁵⁶ Legge 13 febbraio 2001, n. 45 Dostupné na: „Modifica della disciplina della protezione e del trattamento sanzionatorio di coloro che collaborano con la giustizia nonchè disposizioni a favore delle persone che prestano testimonianza.“

¹⁵⁷ VRTÍKOVÁ, K. *Inštitút svedka s akcentom na jeho právnu ochranu v trestnom konaní*. Praha: Leges, 2021, s. 133.

o ktorom podávajú svedeckú výpoveď, za predpokladu, že touto výpoveďou došlo k ohrozeniu ich života alebo zdravia. Zároveň tiež platí, že na takéto poskytnutie ochrany sa pri svedkoch nevyžaduje úplnosť a novosť vyhlásených informácií.

Zákomom č. 45/2001 o spolupracovníkoch spravodlivosti v Taliansku (*La Legge 13 febbraio 2001, n. 45*) účinným od 13. februára 2001 bolo schválených niekoľko kľúčových zmien, ktoré sa týkali **osoby spolupracujúcej s justíciou**. Novinky sa dajú zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- spolupracujúcim obvineným sa môže stať osoba, ktorá je **vo vážnom a aktuálne pretrvávajúcom stave ohrozenia**, ktorý jej vyplýva z rozhodnutia začať spolupracovať s justíciou,
- spolupracujúci obvinený má **maximálne šesť mesiacov** na to, aby povedal všetko, čo vie o trestnom čine, k objasneniu ktorého chce prispieť. Čas začína plynúť od okamihu prejavenia ochoty spolupracovať.¹⁵⁸ Do stoosemdesiatich dní od začiatku spolupráce musí spolupracovník spravodlivosti podpísať tzv. **ilustratívnu správu**, v ktorej je uvedený obsah jeho vyhlásení o spolupráci. Zároveň jeho výpovede musia byť relevantné pre vyšetrovanie a doposiaľ **nezverejnené**,
- na konci svojich vyhlásení, v správe ilustrujúcej obsah spolupráce, musí spolupracujúci obvinený formálne potvrdiť, že nedisponuje ďalšími informáciami, ktoré by mohli byť použité v procese o iných skutočnostiach previazaných so zločineckou skupinou. V zásade teda platí, že spolupracujúci obvinený musí vyhlásiť, že povedal všetko, čo vedel o trestnej činnosti, vo veci ktorej sa rozhodol vypovedať, a toto vyhlásenie robí pod sankciou zrušenia osobitných ochranných opatrení,
- spolupracujúci obvinený **nemá okamžitý prístup k výhodám** zákona, ale má k nim prístup až po vyhodnotení vyhlásení ako dôležitých a doposiaľ neuvěřených,

---

¹⁵⁸ V zmysle konštatovania Najvyššieho kasačného súdu v Taliansku platí, že lehota stoosemdesiatich dní začína spolupracujúcemu obvinenému plynúť od prvého rozhovoru, ktorým začína ilustratívna správa medzi spolupracujúcim obvineným a prokurátorom. K tomu bližšie pozri ALBERTIK, A. *Le dichiarazioni tardive del collaborate di giustizia*. In: *Penalista*. 2016.

- spolupracujúci obvinený je povinný všetok majetok, ktorý pochádza z trestnej činnosti, previesť na štát. V prvom kroku sú mu nelegálne peniaze zabavené, následne skonfiškované a nakoniec špeciálnym výnosom ministra vnútra určené na vykonávanie ochranných opatrení v prospech obetí organizovanej kriminality a terorizmu,
- spolupracujúci obvinený musí vykonať **najmenej štvrtinu trestu** a v prípade, ak je odsúdený na doživotie, si musí odpykať desať rokov trestu odňatia slobody. Svoj trest spolupracujúci obvinený vykonáva v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody,¹⁵⁹
- **spolpracujúci obvinený má právo na ochranu a tá mu trvá až do skončenia nebezpečenstva** bez ohľadu na fázu, v ktorej sa proces nachádza. Zároveň všetky výdavky na ubytovanie, presuny či právnu pomoc hradí štát. Predmetná novela určila, že táto suma výdavkov nesmie prekročiť päťnásobok sumy sociálneho príspevku za aktuálny rok,
- ochrana poskytnutá spolupracujúcemu obvinenému patrí automaticky aj **osobe žijúcej s ním v spoločnej domácnosti**. Problém nastáva v situácii, keď členovia rodiny nežijú v spoločnej domácnosti, avšak hroziace nebezpečenstvo preto nepominulo. V tom prípade je nevyhnutné preukázať, že rodinní príslušníci nežijúci v spoločnej domácnosti sú taktiež vystavení vážnym hrozbám kvôli vzťahom so spolupracujúcim obvineným. V prípade preukázania nebezpečenstva bude ochrana poskytnutá aj takýmto osobám,
- rozšírenie právnej úpravy aj na **svedkov spravodlivosti**, ktorí sa rozhodli vypovedať. Tak im, ako aj im blízkym osobám zákon garantuje ochranu a ekonomickú podporu. Zároveň platí rovnaká situácia ako pri spolupracovníkoch spravodlivosti, konkrétne

¹⁵⁹ Talianska legislatíva je dôkazom toho, že kajúcnik síce na jednej strane je dôležitým prostriedkom boja proti závažnej trestnej činnosti, na druhej strane tento fakt dokazuje, že zákonodarca stále prihliada na spolupracujúceho obvineného ako na páchatela trestnej činnosti, podľa čoho k nemu aj pristupuje. V rámci talianskej právnej úpravy neexistuje, aby spolupracujúci obvinený z trestného konania vyšiel úplne beztrestne po tom, ako podá výpoveď v otázkach previazaných s organizovanou trestnou činnosťou, ktorými jednak usvedčuje seba a jednak ostatných členov zločineckej organizácie.

ochrana sa vzťahuje aj na rodinu svedka spravodlivosti, a to až do pominutia nebezpečenstva.¹⁶⁰

Po prijatí tohto zákona sa predstavitelia boja proti organizovanej trestnej činnosti v Taliansku rozdelili na dva tábory. V prvom boli tí, ktorí o prijatých zmenách hovorili ako o prostriedku na dôsledný výber ašpirujúcich spolupracujúcich obvinených, v čom videli výhodu, ktorá zabráni falošnej motivácii spolupracovníkov so spravodlivosťou, konkrétne získaniu statusu spolupracujúceho obvineného iba pre sľubované výhody. Na opačnej strane pomyselnéj barikády stáli niektorí predstavitelia talianskeho súdnictva a tí, ktorí našli u spolupracujúcich obvinených vzácný zdroj informácií na rekonštrukciu dynamiky a štruktúry organizovaného zločinu v Taliansku.

Armando Spataro v tejto súvislosti tvrdil, že:

- požiadavka novosti vyhlásení zbavuje dôležitosť množstvo informácií užitočných na účely vyšetrovania a súdneho konania, v ktorých spolupracujúci obvinený poskytoval verziu, ktorá súhlasila s ostatnými, ktoré už boli získané, a to buď z iných dôkazných prostriedkov, alebo od iných spolupracujúcich obvinených,
- rozdiel medzi osobami žijúcimi v spoločnej domácnosti so spolupracovníkom a všetkými ostatnými subjektmi, pre ktoré je rozšírenie ochrany podmienené existenciou vážneho a aktuálneho nebezpečenstva, považuje za problém, ktorý mnohých spolupracujúcich obvinených odradí od výpovede práve z dôvodu preukazovania hroziaceho nebezpečenstva,
- šesť mesiacov na podanie celej výpovede je príliš krátke na to, aby si spolupracovníci pamätali na vzdialené kriminálne fakty, ku ktorým došlo ešte desaťročia pred začiatkom spolupráce.¹⁶¹

V tejto chvíli odprezentujeme aj zákonom č. 45/2001 upravený zoznam trestných činov, pri ktorých je možné uznať spoluprácu. Ide o tieto trestné činy:

---

¹⁶⁰ Legge 13 febbraio 2001, n. 45 „Modifica della disciplina della protezione e del trattamento sanzionatorio di coloro che collaborano con la giustizia nonché disposizioni a favore delle persone che prestano testimonianza“ (pubblicata nella *Gazzetta Ufficiale* n. 58 del 10 marzo 2001 – Supplemento ordinario n. 50).

¹⁶¹ [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné na: <https://www.iusinitinere.it/pentito-dissidio-interiore-onore-rispetto-verso-clan-senso-giustizia-4319>

- § 416 Trestného zákona (zločinecké spolčenie),
- § 416 bis Trestného zákona (spolčenie mafiánskeho typu),
- § 452 – *quaterdecies* (organizované nezákonné obchodovanie s odpadmi),
- spáchané na účely uľahčenia mafiánskej činnosti,
- súvisiace s terorizmom,
- § 600 Trestného zákona (držanie v otroctve),
- § 601 Trestného zákona (obchodovanie s otrokmi),
- § 602 Trestného zákona (nákup a predaj otrokov),
- § 630 Trestného zákona (únos na účely lúpeže alebo vydierania).

Pri pohľade na uvedené trestné činy možno ako isté negatívum vnímať nemožnosť uplatnenia spolupráce pri trestných činoch, ktoré nie sú previazané so zločineckým, resp. mafiánskym spolčením a týkajú sa obchodovania s drogami či inými omamnými látkami. Taktiež nie je možné využiť tento inštitút v prípade, ak spolupracujúci obvinený chcel spolupracovať v súvislosti so spáchanými vraždami, avšak páchatelia nie sú členmi zločineckého zoskupenia.

Podľa *Giordana a Tinebry* nový zákon na jednej strane rozširuje rozsah opatrení, ktoré možno poskytnúť, na druhej strane obmedzuje oblasť príjemcov vo vzťahu k druhu trestného činu.¹⁶²

Zákon o spolupracovníkoch spravodlivosti taktiež upravuje otázku tzv. „nedôstojných“ spolupracovníkov v prípade, ak bol status spolupracovníka justície udelený osobe po nesprávnej, neúplnej alebo zdržanlivej spolupráci, resp. ak sa preukáže, že informácie, ktoré spolupracujúci obvinený uviedol, sú nepravdivé. Talianski právni teoretici tvrdia, že voľba spolupracovať s justíciou vychádza najmä zo strachu z odplaty alebo pre konflikty, ktoré vznikli vnútri zločineckej organizácie. Pokiaľ je štát schopný subjekt chrániť, potom sú splnené predpoklady, ktoré potenciálneho spolupracujúceho obvineného pozitívne ovplyvnia v podaní výpovede. Jeho elementárnou požiadavkou je totiž ochrana vlastnej bezpečnosti a bezpečnosti rodinných príslušníkov.¹⁶³

¹⁶² GIORDANO, G., TINEBRA, B. *Una nuova disciplina per la tutela e sanzione dei penitenti e dei testimoni. Regime di tutela in „Diritto penale e processo“*. 2001, č. 5, s. 562.

¹⁶³ [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné na: <https://deiucrecriminalibus.altervista.org/protezione-collaboratori-di-giustizia/>

Zákonodarca prikazuje prokurátorovi v prípravnom konaní **overovať dôveryhodnosť a pravdivosť spolupráce spolupracujúceho obvineného** na základe nasledujúcich opatrení:

- izoláciou spolupracovníka, kým nenahlási všetko, čo vie. Táto izolácia predstavuje zákaz akejkoľvek listovej, telegrafickej či inej korešpondencie medzi spolupracujúcim obvineným a jeho rodinou, a to až do momentu vyhotovenia ilustratívnej správy o jeho vyhláseniach,
- povinnosťou vymenovať v šesťmesačnej lehote zoznamy, skutočnosti, trestné činy, okolnosti, osoby, ktoré sú predmetom vyhlásenia o spolupráci. Vypracovanie ilustrujúcej správy nie je teda len formálnym plnením, ale priamo vytvára právo na odmenu v podobe ochranných opatrení. Všetky informácie uvedené spolupracujúcim obvineným po tomto termíne, resp. týkajúce sa iných skutočností ako tých, o ktorých vypovedal, **nebudú môcť byť použité** a spôsobili by zrušenie osobitných ochranných opatrení. Teda spolupracovník spravodlivosti by mohol využívať iba bežné ochranné opatrenia.¹⁶⁴

Výpovede spolupracovníkov spravodlivosti musia byť objektívne overené vyšetrovateľmi, aby sa zistila ich pravdivosť. Po zistení, že spolupráca, resp. svedectvo sú pravdivé, spolupracovníci spravodlivosti sú zaradení do osobitného ochranného programu, ktorý bol prvýkrát zavedený zákonom č. 82 z 15. marca 1991.

Osobitná ministerská komisia s názvom Ústredná komisia,¹⁶⁵ ktorej predsedá štátny tajomník a je zložená zo sudcov a vyšetrovateľov s preukázanými skúsenosťami vo vyšetrovaní organizovaného zločinu, hodnotí a **rozhoduje o prijatí subjektov do programu osobitnej ochrany**¹⁶⁶

---

¹⁶⁴ GIORDANO, P. Nuova disciplina della protezione e del trattamento sanzionatorio di pentiti e testimoni. Il regime di protezione. In: „*Diritto penale e processo*“, 2001.

¹⁶⁵ **Ústrednú komisiu** tvorí štátny podtajomník, ktorý jej predsedá, dvaja sudcovia a päť úradníkov. Členovia komisie sú prednostne vyberaní spomedzi tých, ktorí majú konkrétne skúsenosti a znalosti o aktuálnych trendoch v organizovanom zločine, ale zároveň nie sú zamestnancami úradu, resp. nevykonávajú vyšetrovanie o skutočnostiach alebo konaniach týkajúcich sa organizovaného zločinu alebo terorizmu.

¹⁶⁶ **Program osobitnej ochrany** prijíma centrálna komisia vtedy, keď sa aj osobitné ochranné opatrenia javia ako nedostatočné na to, aby čelili vážnosti a aktuálnosti nebezpečenstva, v ktorom sa nachádza spolupracovník spravodlivosti. Obsah osobitného programu ochrany sa celkovo nelíši od doterajšieho nariadenia a jeho výkon je zverený ústrednej

na základe návrhu prokurátora. Zároveň sa zaoberá pomocou a presadzovaním opatrení na opätovné začlenenie spolupracovníkov justície a ďalších subjektov zaradených do programu ochrany, do sociálneho a pracovného procesu.

Aby oprávnené subjekty rozhodli o prijatí spolupracovníka spravodlivosti do programu ochrany, sú povinní skúmať viaceré podstatné atribúty jeho osobnosti. Ide o tieto aspekty:

- **subjektívna vierohodnosť spolupracovníka justície** – je analyzovaná osobnosť, povaha, temperament, sociálno-ekonomické a rodinné pomery spolupracujúceho obvineného, vzťahy s osobou/osobami, voči ktorým vypovedá, genéza a dôvody rozhodnutia priznať sa a obviniť iných z trestnej činnosti,
- **vnútorná spoľahlivosť vyhlásení spolupracovníka justície** – je možné odčítať ju z relatívnej spontánnosti a stálosti výpovede spolupracujúceho obvineného. Jej preukázaním je tiež opakovanie výpovede bez rozporov v zásadných atribútoch a množstva opisného obsahu. Následne bude na zodpovednosti sudcu posúdiť všetky uvedené aspekty, spontánnosť, vierohodnosť, presnosť, konzistentnosť, úplnosť výpovedí každého svedka,
- **vonkajšia spoľahlivosť vyhlásenia.**

Uvedené prísne nastavené kritériá na získanie statusu spolupracovníka spravodlivosti sú následkom prípadov, ktoré sa vyskytli v aplikáčnej praxi. Išlo o prípady, v ktorých spolupracujúci obvinení v skutočnosti neboli ozajstnými spolupracovníkmi spravodlivosti a reálne nemali v úmysle odhaliť, čo vedeli. Ich zámerom bolo zavádzať vyšetrovanie, ba čo viac, pokúšali sa o zdiskreditovanie výpovede poskytovanej skutočný-

---

ochrane. Program je formulovaný podľa kritérií, ktoré zohľadňujú konkrétne situácie, a môže zahŕňať dodatočné opatrenia s ohľadom na špeciálne ochranné opatrenia, ako napríklad:

- a) presun nezadrжанých osôb na chránené miesta,
- b) osobitné postupy na uchovávanie dokumentácie a komunikácie s IT službou,
- c) zmena osobných údajov (riadi sa legislatívnym dekrétom 29/3/1993, č. 119),
- d) iné mimoriadne opatrenia, ktoré sa považujú za potrebné,
- e) vhodné opatrenia na podporu sociálnej reintegrácie spolupracovníka a iných osôb podliehajúcich ochrane,
- f) opatrenia osobnej a finančnej pomoci.

PARRINI, D. *Collaborati e testimoni di giustizia* [online]. 2007. Dostupné na: <http://www.adir.unifi.it/rivista/2007/parrini/index.htm>

mi spolupracujúcimi obvinenými, tzv. odpútaním pozornosti na nepravdivé udalosti. Keďže sú policajné orgány povinné výpovede spolupracujúcich obvinených overovať aj vyhľadávaním a porovnávaním s ďalšími dôkazmi, spolupracujúci obvinený, ktorý zo zisťovaných dôvodov uvádzal nepravdivé informácie, zmiatol justičné orgány, ktoré stratili čas overovaním ním poskytnutých informácií, a v konečnom dôsledku to spôsobilo ukrytie alebo dokonca zatajenie skutočnej trestnej činnosti.

V rámci špeciálneho programu ochrany má spolupracovník zabezpečené ubytovanie, preplatenie nákladov vynaložených na presuny, zdravotné náklady (keď nie je možné využiť bežné zdravotné zariadenia), právnu pomoc a príspevok na výživu. V prípade, ak spolupracujúci obvinený nemôže vykonávať prácu, je mu týmto spôsobom zabezpečená ekonomická situácia. Zákon tiež počíta s opatreniami na sociálnu a pracovnú reintegráciu, ako je napríklad udržanie pracovného miesta alebo presun do iného zamestnania. Spolupracujúci obvinený má právo na prácu či už dočasnú alebo trvalú, ktorá by odzrkadľovala jeho pozíciu, ktorú stratil v dôsledku svojich vyhlásení.¹⁶⁷

Zákon ráta aj so situáciou, kedy je nutné opatrenia poskytnuté spolupracovníkovi spravodlivosti odvolať alebo upraviť z „disciplinárnych“ dôvodov, teda z dôvodov neplnenia záväzkov zo strany spolupracujúceho obvineného pri vstupe do programu ochrany. Neadekvátne správanie spolupracovníka spravodlivosti má negatívny dosah na neho samého, keďže dôsledkom bude sformulovanie návrhu na **odvolanie z programu ochrany** alebo ochranného opatrenia. Túto žiadosť môže vyhotoviť orgán, ktorý zhotovil návrh na zaradenie spolupracovníka do programu ochrany. Zároveň je tento orgán povinný svoje stanovisko prezentovať pred Ústrednou komisiou. Komisia bude musieť zohľadniť:

- správanie subjektu,
- dodržiavanie prijatých záväzkov,
- aktuálnosť a závažnosť nebezpečenstva.

Odvolanie z programu ochrany nastane *ex lege* v prípade, ak subjekt ochrany, teda spolupracovník spravodlivosti:

---

¹⁶⁷ NATOLI, G. Problematiche concernenti il sistema di protezione dei collaboratori di giustizia. *Diritto e Giustizia*. 15 settembre 2001, n°31, pag. 10.

- porušuje záväzok podrobiť sa výsluchu, vyšetrovaniu alebo iným vyšetrovacím opatreniam,
- poruší záväzok špecifikovať majetok, ktorý vlastní alebo získal,
- spácha trestný čin naznačujúci jeho opätovné začlenenie do zločineckého prostredia.¹⁶⁸

Na to, aby došlo k odvolaniu, postačuje naplnenie čo i len jednej z predchádzajúcich situácií.

Uvedené podmienky prijaté predmetnou novelou sa môžu zdať neprímerane prísne. O tejto skutočnosti vypovedá aj fakt, že v priebehu nasledujúcich rokov po prijatí tohto zákona došlo k zjavnému poklesu počtu spolupracovníkov justície. Možno teda konštatovať, že sa naplnili slová tých, ktorí tvrdili, že takýto tvrdý zákon odradí spolupracujúcich obvinených od spolupráce.¹⁶⁹ Posledné informácie o počte spolupracujúcich obvinených boli čerpané zo správy Ústrednej komisie o spolupracujúcich obvinených a svedkoch spravodlivosti. V súčasnosti podľa dostupných správ je v programe ochrany spolupracovníkov spravodlivosti približne dvetisíc ľudí, plus sedemtisíc príbuzných.¹⁷⁰

3.5 Výstup z vykonanej komparácie zahraničných právnych úprav

Aj z dôvodu lepšej prehľadnosti čitateľa v predmetnej problematike sa konečným výstupom z vykonanej vzájomnej komparácie medzi zahraničnými krajinami javilo ako vhodné spracovať tabuľku, ktorá uvádza totožné, ako aj odlišné znaky jednotlivých právnych úprav, a to na podklade špecifikovaných rozlišovacích podmienok.

---

¹⁶⁸ Čl. 12 ods. 2 písm. b) zákona č. 82/1991.

¹⁶⁹ [online]. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na: <https://web.archive.org/web/20150101095822/http://www.giustiziacarita.it/archmag/pentiti.htm>

¹⁷⁰ RELAZIONE SUI PROGRAMMI DI PROTEZIONE, SULLA LORO EFFICACIA E SULLE MODALITÀ GENERALI DI APPLICAZIONE PER COLORO CHE COLLABORANO CON LA GIUSTIZIA. (Articolo 16 del decreto-legge 15 gennaio 1991, n. 8, convertito, con modificazioni, dalla legge 15 marzo 1991, n. 82).

3 Zahraničná právna úprava spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní

	<p style="text-align: center;">FORMA PRÁVNEJ ÚPRAVY INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>	<p style="text-align: center;">ÚČEL VYUŽITIA INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>
<p style="text-align: center;">ČESKÁ REPUBLICA</p>	<p>1. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád</p> <p>2. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník</p>	<p>– zisťovanie a odhaľovanie páchatelov závažnej trestnej činnosti prostredníctvom osôb, ktoré sa určitou, avšak nie príliš významnou mierou podieľali na páchaní trestnej činnosti</p> <p>– rozkrývanie štruktúry organizovaných zločineckých skupín a informovanie o podstatných skutočnostiach orgány činné v trestnom konaní</p>
<p style="text-align: center;">POLSKÁ REPUBLICA</p>	<p>1. Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym z. z. 2016 č. 1197</p> <p>2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553</p>	<p>– zisťovanie a odhaľovanie trestného činu alebo fiškálneho trestného činu spáchaného v organizovanej skupine alebo združení smerujúcich k spáchaniu trestného činu alebo fiškálneho trestného činu aj v prípadoch vybraných trestných činov podľa poľského Trestného zákona a deliktov podľa zákona o športe z 25. júna 2010</p>

<p style="text-align: center;">PODMIENKY ZÍSKANIA POSTAVENIA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>	<p style="text-align: center;">NÁSLEDOK ZÍSKANIA POSTAVENIA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO TRESTNOM KONANÍ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - oznámi štátnemu zástupcovi skutočnosti, spôsobilé významne prispieť k objasneniu zločinu spáchaného členmi organizovanej skupiny v spojení s organizovanou skupinou alebo v jej prospech - zaviazá sa podať v prípravnom konaní a tiež v konaní pred súdom úplnú a pravdivú výpoveď o týchto skutočnostiach - prizná sa k činu, pre ktorý je stíhaný, a toto priznanie bolo urobené slobodne, vážne a určito - súhlasí s tým, aby bol označený za spolupracujúceho obvineného - štátny zástupca považuje využitie spolupracujúceho obvineného s ohľadom na povahu trestného činu za potrebné 	<ul style="list-style-type: none"> - upustenie od potrestania - mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody
<ul style="list-style-type: none"> - poskytol orgánu činnému v trestnom konaní informácie, ktoré môžu prispieť k odhaleniu okolností trestného činu, zisteniu ďalších páchatelov, odhaleniu ďalších trestných činov alebo ich prekazeniu a - zverejnil svoj majetok a jemu známy majetok iných páchatelov trestného činu alebo daňového trestného činu - podal podrobné a celistvé výpovede o osobách podieľajúcich sa na trestnom čine alebo daňovom trestnom čine a ďalších okolnostiach dotýkajúcich sa spáchania trestného činu alebo daňového trestného činu - vrátil peňažný prospech z trestného činu alebo daňového trestného činu a napravil nimi spôsobenú škodu 	<ul style="list-style-type: none"> - mimoriadne zníženie trestu alebo podmiennečne odložený jeho výkon - zastavenie trestného stíhania

3 Zahraničná právna úprava spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní

	<p style="text-align: center;">FORMA PRÁVNEJ ÚPRAVY INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>	<p style="text-align: center;">ÚČEL VYUŽITIA INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>
<p style="text-align: center;">NEMECKÁ SPOLKOVÁ REPUBLICA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Betäubungsmittelgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 1. März 1994 (BGBl. I S. 358) 2. Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322) 3. Strafprozeßordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 7. April 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319) 4. Gesetz gegen Doping im Sport (Anti-Doping-Gesetz – AntiDopG) 	<p>zistovanie a odhaľovanie trestných činov podľa ust. § 100a ods. 2 STPO, napr. korupcia, trestné činy v sexuálnej oblasti, šírenie, nadobúdanie a prechovávanie detského a mládežníckeho pornografického obsahu, vražda, zabitie, lúpež, vydieranie, rôzne druhy podvodov a pod.</p>
<p style="text-align: center;">TALIANSKA REPUBLICA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. La Legge 13 febbraio 2001, n. 45 	<p>zistovanie a odhaľovanie trestných činov zločineckého spolčenia, mafiánskeho spolčenia, trestných činov organizovaných za účelom nezákonného obchodovania s ľuďmi, trestné činy spáchané za účelom ulahčenia mafiánskej činnosti, trestné činy súvisiace s terorizmom, obchodovaním s ľuďmi, trestné činy únosu na účely lúpeže a vydierania</p>

<p>PODMIENKY ZÍSKANIA POSTAVENIA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ</p>	<p>NÁSLEDOK ZÍSKANIA POSTAVENIA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO TRESTNOM KONANÍ</p>
<p>– zásadným spôsobom svojou výpoveďou dobrovoľne prispel k objasneniu závažných trestných činov podľa ustanovenia § 100a ods. 2 StPO, ktoré súvisia s trestným činom páchatela,</p> <p>alebo</p> <p>– dobrovoľne poskytol orgánom činným v trestnom konaní informácie, na základe ktorých sa predišlo dokonaniu týchto trestných činov</p>	<p>– uloženie miernejšieho trestu</p> <p>– upustenie od potrestania páchatela, ktorému hrozí vyšší než minimálny trest odňatia slobody až do výšky trestu odňatia slobody na doživotie</p> <p>– ak ide o osobu, ktorej hrozí doživotie, súd môže zmierniť trest podľa § 49 ods. 1 StGB, na trest odňatia slobody v trvaní najmenej 10 rokov</p>
<p>– do stoosemdesiatich dní od začiatku spolupráce musí uviesť všetko, čo vie</p> <p>– musí formálne potvrdiť, že nedisponuje ďalšími informáciami, ktoré by mohli byť použité v procese o iných skutočnostiach previazaných so zločineckou skupinou.</p> <p>– výpovede musia byť relevantné pre vyšetrovanie a doposiaľ nezverejnené</p>	<p>– povinnosť vykonať najmenej štvrtinu trestu a v prípade, ak je odsúdený na doživotie, si musí odpykať desať rokov trestu odňatia slobody</p> <p>– obligatórne poskytnutie ochrany SO a osobe s ním žijúcej v domácnosti, ktorá mu trvá až do skončenia nebezpečenstva</p>

4 LEGISLATÍVNY NÁVRH PRÁVNEJ ÚPRAVY INŠTITÚTU SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO V TRESTNOM KONANÍ V PRÁVNOM PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ťažisková oblasť bádania predloženého textu rozoberá poznatky českej, poľskej, nemeckej a talianskej právnej úpravy v otázkach previazaných so spolupracujúcim obvineným.

Doposiaľ nadobudnuté poznatky vytvárajú adekvátny priestor na formuláciu východísk a riešení analyzovaných problémov vyskytujúcich sa v aplikačnej praxi pri využití inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. Veríme, že takto prezentované východiská zhmotnené do jednotného legislatívneho návrhu zákona podnietia verejnosť k odbornej diskusii, nastolia ďalšie čiastkové otázky, ktoré sú priamo previazané s analyzovaným inštitútom, a prinesú adekvátne riešenia vo forme návrhov zákonov na zmenu aktuálne platnej právnej úpravy, ktorá je s poukazom na jej praktické využitie v aplikačnej praxi nedostatočná.

Ergo na podklade použitia komparatívnej metódy je možné ustáliť, že vyvodenie možných záverov pre tuzemskú právnu úpravu napomôže k nájdeniu primeranej hranice prípustnosti dôkazov získaných prostredníctvom spolupracujúceho obvineného.

Vychádzajúc z predchádzajúcich viet si dovoľíme vyjadriť konštatovanie, že právna úprava inštitútu spolupracujúceho obvineného *de lege lata* vykazuje značné aplikačné problémy a je sprevádzaná podstatnými legislatívnymi nedostatkami. Aj s ohľadom na vyvstávajúce problémy ako na strane spolupracujúcich obvinených, tak na strane orgánov činných v trestnom konaní a súdov zakotvuje posledná, v poradí štvrtá kapitola, navrhovanú efektívnejšiu koncepciu právnej úpravy inštitútu spolupracujúceho obvineného v našom právnom poriadku, pričom v prvom rade reaguje na súčasné požiadavky objasňovania trestných činov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a v druhom rade aj na zvýšenie právnych záruk osôb spolupracujúcich v trestnom konaní.

V tomto smere je potrebné uviesť, že nasledujúca kapitola sa skladá z dvoch podkapitol.

Zatiaľ čo prvá podkapitola predkladá konkrétne legislatívne návrhy *de lege ferenda*, druhá podkapitola podrobne zdôvodňuje zmienené návrhy smerujúce k zmene aktuálne platnej právnej úpravy. V tomto smere sa pomerne podrobným a vyčerpávajúcim spôsobom vyrovnávame s navrhovanou právnou úpravou s cieľom poskytnúť čitateľovi ucelený a zdôvodnený pohľad na predloženú právnú zmenu.

Na podklade analýzy uvedenej v predchádzajúcom texte možno vysloviť, že inštitút spolupracujúceho obvineného v rámci tuzemskej právnej úpravy je možné aplikovať v takej trestnej činnosti, ktorá predpokladá prevyšujúci záujem na zistení a usvedčení páchatela trestnej činnosti ako záujem na trestnom stíhaní obvineného.

Na takomto podklade je možné uviesť, že podstatou legislatívneho použitia inštitútu spolupracujúceho obvineného v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky je odhaľovanie a dokazovanie tých najzávažnejších trestných činov, k spáchaniu ktorých dochádza, pričom platí, že odhalenie tejto trestnej činnosti je nad záujmom potrestania jej páchatelov.

S uvedeným vyjadrením sa plne stotožňujeme z dôvodu toho, že v prípade, ak by bolo možné spolupracujúceho páchatela využiť pri akejkoľvek trestnej činnosti, resp. voči širšiemu okruhu trestných činov, znegovalo by to výnimočnosť jeho účinku. **Inštitút spolupracujúceho obvineného je preto možné považovať za rozhodujúci pre odhaľovanie tých najzávažnejších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti.**

Na podklade analýzy tak českej, poľskej, nemeckej, ako aj talianskej právnej úpravy, ktoré vo svojich právnych poriadkoch podrobnejšiu právnú úpravu spolupracujúcich obvinených si dovoľujeme konštatovať, že precíznejšia právna úprava inštitútu spolupracujúceho obvineného v tuzemsku, jeho exaktné vymedzenie v rámci Trestného poriadku by *pro futuro* zabránilo vzniku problémov a nejasností pri jeho využívaní v aplikačnej praxi.

4.1 Návrh zákona

Z á k o n

z 2023,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 650/2005 Z. z., zákona č. 692/2006 Z. z., zákona č. 342/2007 Z. z., zákona č. 643/2007 Z. z., zákona č. 61/2008 Z. z., zákona č. 491/2008 Z. z., zákona č. 498/2008 Z. z., zákona č. 5/2009 Z. z., zákona č. 59/2009 Z. z., zákona č. 70/2009 Z. z., zákona č. 97/2009 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 290/2009 Z. z., zákona č. 291/2009 Z. z., zákona č. 305/2009 Z. z., zákona č. 576/2009 Z. z., zákona č. 93/2010 Z. z., zákona č. 224/2010 Z. z., zákona č. 346/2010 Z. z., zákona č. 547/2010 Z. z., zákona č. 220/2011 Z. z., zákona č. 262/2011 Z. z., zákona č. 331/2011 Z. z., zákona č. 236/2012 Z. z., zákona č. 334/2012 Z. z., zákona č. 345/2012 Z. z., zákona č. 204/2013 Z. z., zákona č. 305/2013 Z. z., zákona č. 1/2014 Z. z., zákona č. 195/2014 Z. z., zákona č. 307/2014 Z. z., zákona č. 353/2014 Z. z., zákona č. 78/2015 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 139/2015 Z. z., zákona č. 174/2015 Z. z., zákona č. 397/2015 Z. z., zákona č. 398/2015 Z. z., zákona č. 401/2015 Z. z., zákona č. 440/2015 Z. z., zákona č. 444/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 316/2016 Z. z., zákona č. 152/2017 Z. z., zákona č. 236/2017 Z. z., zákona č. 274/2017 Z. z., zákona 161/2018 Z. z., zákona č. 314/2018 Z. z., zákona č. 321/2018 Z. z., zákona č. 3/2019 Z. z., zákona č. 6/2019 Z. z., zákona č. 35/2019 Z. z., zákona č. 54/2019 Z. z., zákona č. 214/2019 Z. z., zákona č. 231/2019 Z. z., zákona č. 312/2020 Z. z., zákona č. 423/2020 Z. z. a zákona č. 308/2021 Z. z., zákona č. 432/2021 Z. z. a zákona č. 150/2022 Z. z. a zákona č. 192/2023 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

Čl. I

1. Za § 10 ods. 11 Výklad niektorých pojmov sa vkladá nový odsek 12, ktorý znie:

§ 10 ods. 12 TP

„Za obvineného sa považuje aj spolupracujúci obvinený, ak osobitné ustanovenie neustanovuje inak.“

Doterajšie odseky 12 až 22 sa označujú ako odseky 13 až 23.

Štvrtý diel Obvinený

2. Za § 33 sa vkladá nový § 33a, ktorý znie:

§ 33a TP

(1) Spolupracujúcim obvineným sa na účely tohto zákona rozumie obvinený, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení trestného činu korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo trestného činu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestných činov terorizmu alebo trestných činov nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu, ktorý prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin.

3. § 205 TP Dočasné odloženie vznesenia obvinenia sa vypúšťa.

Piaty diel Rozhodnutia v prípravnom konaní

4. V § 215 Zastavenie trestného stíhania sa vypúšťa odsek 3.

5. § 218 Podmienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného sa v odseku 1 mení takto:

§ 218 ods. 1 TP

Prokurátor môže podmienečne zastaviť trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného podľa podmienok § 331 TP, ak

- a) nahradil škodu, ak bola činom spôsobená, alebo s poškodeným o jej náhrade uzavrel dohodu alebo urobil iné potrebné opatrenia na jej náhradu,
- c) podmienienečne zastaviť trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal.

6. Za § 218 ods. 1 TP sa vkladá nový odsek, ktorý znie:

§ 218 ods. 2 TP

„Ak prokurátor podmienienečne zastaví trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného, poučí ho aj o následkoch nedodržania podmienok obsiahnutých v § 331 ods. 1 TP, ktoré môžu byť dôvodom pre povolenie obnovy konania v neprospech spolupracujúceho obvineného podľa § 394 ods. 6 TP.“

Doterajšie odseky 2 až 3 sa označujú ako odseky 3 až 4.

7. § 218 Podmienienečné zastavenie trestného stíhania v odseku 3 sa mení takto:

§ 218 ods. 3 TP

„V uznesení o podmienienečnom zastavení trestného stíhania sa určí spolupracujúcemu obvinenému skúšobná doba na dva roky až desať rokov. Skúšobná doba sa začína právoplatnosťou uznesenia o podmienienečnom zastavení trestného stíhania. Spolupracujúcemu obvinenému sa v uznesení uloží, aby v skúšobnej dobe plnil podmienky uvedené v odseku 1, aby v skúšobnej dobe dodržiaval primerané obmedzenia a povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život alebo aby sa zdržal činnosti, ktorá viedla k spáchaniu trestného činu podľa odseku 1. Spolupracujúci obvinený, ktorému boli uložené primerané obmedzenia a povinnosti podľa predchádzajúcej vety, je povinný podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak je táto kontrola nariadená. Nariadiť kontrolu technickými prostriedkami možno, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu.“

8. § 219 Podmienienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného sa v odseku 1 mení takto:

„Ak spolupracujúci obvinený v priebehu skúšobnej doby naplnil podmienky podľa § 218 ods. 1 TP, prokurátor môže rozhodnúť, že sa spolupracujúci obvinený osvedčil aj pred uplynutím skúšobnej doby, ktorá mu bola uložená. Inak rozhodne, a to aj počas skúšobnej doby, že sa v trestnom stíhaní pokračuje. O osvedčení alebo pokračovaní v trestnom stíhaní vydá uznesenie.“

9. V § 228 Prerušenie trestného stíhania sa vypúšťa odsek 3.

Druhý diel

Konanie o dohode o vine a treste

10. Za § 232 ods. 8 sa vkladá nový odsek, ktorý znie:

§ 232 ods. 9 TP

„Ak prokurátor uzatvára dohodu o vine a treste so spolupracujúcim obvineným, poučí ho aj o následkoch nedodržania podmienok obsiahnutých v § 331 ods. 2 TP, ktoré môžu byť dôvodom pre povolenie obnovy konania v neprospech spolupracujúceho obvineného podľa § 394 ods. 6 TP.“

Doterajšie odseky 9 až 10 sa označujú ako odseky 10 až 11.

11. Za § 234 ods.1 sa vkladá nový odsek, ktorý znie:

§ 234 ods. 2 TP

„Ak na podklade výsledkov z vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania prokurátor neudelí obvinenému, ktorý podnetom začal konanie o udelenie postavenia spolupracujúceho obvineného v zmysle § 331 ods. 2, toto postavenie, prokurátor podá obžalobu a spolu so spisom predloží vec súdu na prejednanie.“

Doterajšie odseky 2 až 4 sa označujú ako odseky 3 až 5.

12. Za § 238 ods. 1 sa vkladá nový odsek, ktorý znie:

„V podanej obžalobe, v ktorej predseda senátu alebo samosudca zistí, že obžalovaný v prípravnom konaní podal podnet k začatiu konania o udelenie postavenia spolupracujúceho obvineného, avšak prokurátor mu ho neudelil, predseda senátu alebo samosudca preverí, či prípravne

konanie, ktoré podanej obžalobe predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu, a rozhodne, či takéto postavenie obžalovanému uloží alebo nie. Predseda senátu alebo samosudca nie je viazaný rozhodnutím prokurátora z prípravného konania.“

Doterajšie odseky 2 až 4 sa označujú ako odseky 3 až 5.

13. V § 241 Preskúmanie obžaloby sa v odseku 1 písm. d) vypúšťa *alebo* 3 a v odseku 1 písm. e) vypúšťa *a* 3.

14. V § 244 Predbežné prejednanie obžaloby sa v odseku 1 písm. d) vypúšťa *a* 3 a v odseku 1 písm. e) vypúšťa *alebo* 3.

15. V § 281 Zastavenie trestného stíhania sa v odseku 2 vypúšťa *alebo* 3.

16. V § 283 Prerušenie trestného stíhania sa v odseku 1 vypúšťa *alebo môže prerušiť trestné stíhanie, ak na hlavnom pojednávaní zistí, že je tu niektorá z okolností uvedených v § 228 ods. 3.*

SIEDMA HLAVA OSOBITNÉ SPÔSOBY KONANIA

17. Za § 330 sa vkladá nový § 331, ktorý znie:

Prvý diel

Spolupracujúci obvinený

§ 331 TP

(1) V konaní o trestnom čine korupcie, trestnom čine založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločine spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, alebo trestných činov terorizmu alebo trestných činov nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, ak záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin, môže prokurátor so súhlasom obvineného po vznesení obvinenia do podania obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste udeliť obvinenému status spolupracujúceho obvineného, ak obvinený:

- a) vyhlási, že spáchal skutok, za ktorý je stíhaný, a nie sú odôvodnené pochybnosti o tom, že jeho vyhlásenie bolo vykonané slobodne, vážne a zrozumiteľne,
- b) z doposiaľ získaných dôkazov je zrejmé, že skutok spáchal obvinený a tieto dôkazy potvrdzujú jeho vinu,
- c) oznámi prokurátorovi skutočnosti, ktoré sú spôsobilé významným spôsobom prispieť k objasneniu trestných činov uvedených v ods. 2 a súčasne sa zaviazne, že poskytne úplnú a pravdivú výpoveď ako v prípravnom konaní, tak v konaní pred súdom o týchto skutočnostiach,
- d) udelí súhlas s vyšetrovaním svojho osobnostného stavu na účel posúdenia dôveryhodnosti a spoľahlivosti jeho tvrdení, spôsob predchádzajúceho života, sklon k páchaniu trestnej činnosti, vzťah spolupracujúceho obvineného s osobou, resp. osobami, voči ktorým chce podať výpoveď, dôvody rozhodnutia priznať sa a usvedčiť iných z trestnej činnosti,
- e) prevedie finančné prostriedky nadobudnuté z nelegálnej trestnej činnosti na štát,
- f) písomne prehlási, že poskytol všetky informácie, ktorými disponoval o trestnej činnosti,
- g) vyhlási, že súhlasí s postavením spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

(2) Podnet k začatiu konania o udelenie postavenia spolupracujúceho obvineného je oprávnený podať aj spolupracujúci obvinený príslušnému prokurátorovi vo veci.

(3) Predtým než prokurátor udelí obvinenému procesné postavenie spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní, poučí ho o

- a) význame označenia za spolupracujúceho obvineného,
- b) povinnosti zotrvať na svojej výpovedi aj v ďalších štádiách trestného konania za súčasného podania úplnej a pravdivej výpovede, ktorá významne prispeje k odhaleniu závažnej trestnej činnosti,
- c) povinnosti viesť riadny život a že v prípade spáchania úmyselného trestného činu stráca procesné postavenie spolupracujúceho obvineného,

- d) následkoch nedodržania záväzkov najmä v podobe trestného činu krivej výpovede, krivého obvinenia a krivej prisahy,
- e) o možnosti poskytnutia ochrany jemu alebo jeho blízkym za predpokladu dôvodnej obavy o jeho život alebo život jeho blízkych,
- f) o následkoch nedodržania podmienok obsiahnutých v § 331 ods. 1 TP, ktoré môžu byť dôvodom pre povolenie obnovy konania v neprospech spolupracujúceho obvineného podľa § 394 ods. 6 TP.

Súčasne ho upozorní, že v prípade porušenia jednej z podmienok uvedených v predmetnom odseku stráca status spolupracujúceho obvineného.

(4) Spolpracujúci obvinený má nárok na zabezpečenie ochrany podľa osobitného právneho predpisu¹⁷¹ v prípade, ak mu v súvislosti s procesným postavením spolupracujúceho obvineného hrozí nebezpečenstvo ohrozenia života alebo zdravia.

(5) V prípade straty procesného postavenia spolupracujúceho obvineného nie je možné priznanie obvineného, ako aj jeho výpoveď v trestnom konaní použiť ako dôkaz s výnimkou, ak by s jej použitím obvinený súhlasil. Súhlas udelený obvineným nemožno vziať späť.

(6) Udeliť procesné postavenie spolupracujúceho obvineného nie je možné, ak je voči obvinenému vedené trestné stíhanie, ktorým sa mal dopustiť úmyselného usmrtienia osoby alebo ťažkej ujmy na zdraví.

(7) Postavenie spolupracujúceho obvineného sa nevzťahuje na prípady, v ktorých obvinený vypovedá o trestných činoch, ktoré nesúvisia s jeho trestným činom.

(8) Záznamom označí prokurátor osobu za spolupracujúceho obvineného a založí ho do spisu. Na znak súhlasu ho podpíše tak prokurátor, ako aj spolupracujúci obvinený.

(9) Udením postavenia spolupracujúceho obvineného je prokurátor povinný v návrhu na schválenie dohody o vine a treste navrhnúť obvinenému uloženie:

- a) mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 ods. 2 TZ alebo

---

¹⁷¹ Zákon č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- b) upustenia od potrestania podľa § 40 ods. 2 TZ, alebo
d) ktorýkoľvek z ostatných druhov trestov.

Prokurátor je však povinný zohľadniť podiel spolupracujúceho obvineného a jeho svedectva na objasňovaní trestnej činnosti podľa ust. § 331 ods. 1 TP. Súd nie je predmetným návrhom prokurátora viazaný. Viazaný je však uvedeným taxatívnym výpočtom trestov.

Doterajšie nasledujúce paragrafy sa prečísľujú.

18. Do § 316 ods. 3 TP sa vkladá písm. d) v znení:

Rozhodnutie odvolacieho súdu

§ 316 ods. 3 písm. d)

Odvolací súd zruší napadnutý rozsudok a vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, ak zistí, že d) boli porušené podmienky podľa § 331 ods. 1 a nasl. TP.

Tretí diel

Obnova konania

19. Za § 394 ods. 5 sa vkladá odsek 6, ktorý znie:

Podmienky obnovy konania

§ 394 ods. 6 TP

Obnova konania, ktorým bol spolupracujúci obvinený uznaný za vinného, sa v jeho neprospech do 5 rokov od právoplatnosti rozhodnutia povolí aj vtedy, keď poruší jednu z podmienok obsiahnutých v § 331 ods. 1 TP.

Čl. II

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení zákona č. 650/2005 Z. z., zákona č. 692/2006 Z. z., zákona č. 218/2007 Z. z., zákona č. 491/2008 Z. z., zákona č. 497/2008 Z. z., zákona č. 498/2008 Z. z., zákona č. 59/2009 Z. z., zákona č. 257/2009 Z. z., zákona č. 317/2009 Z. z., zákona č. 492/2009 Z. z., zákona č. 576/2009 Z. z., zákona č. 224/2010 Z. z., zákona č. 547/2010 Z. z., zákona č. 33/2011 Z. z., zákona č. 262/2011 Z. z., zákona č. 313/2011 Z. z., zákona č. 246/2012 Z. z., zákona č. 334/2012

Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 428/2012 Z. z., uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 189/2013 Z. z., zákona č. 204/2013 Z. z., zákona č. 1/2014 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 260/2014 Z. z., zákona č. 73/2015 Z. z., zákona č. 78/2015 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., zákona č. 174/2015 Z. z., zákona č. 397/2015 Z. z., zákona č. 398/2015 Z. z., zákona č. 440/2015 Z. z., zákona č. 444/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 316/2016 Z. z., zákona č. 264/2017 Z. z., zákona č. 274/2017 Z. z., zákona č. 161/2018 Z. z., zákona č. 321/2018 Z. z., zákona č. 35/2019 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 38/2019 Z. z., zákona č. 214/2019 Z. z., zákona č. 420/2019 Z. z., zákona č. 474/2019 Z. z., zákona č. 288/2020 Z. z., zákona č. 312/2020 Z. z., zákona č. 236/2021 Z. z., zákona č. 357/2021 Z. z., zákona č. 105/2022 Z. z., zákona č. 111/2022 Z. z. a zákona č. 117/2023 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 39 TZ Mimoriadne zníženie trestu sa odsek 2 písm. b) mení takto:

Mimoriadne zníženie trestu

§ 39 ods. 2 písm. b) TZ

„Súd môže znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom aj vtedy, ak odsudzuje páchatela, ktorý významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo trestného činu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestných činov terorizmu alebo trestných činov nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi alebo ktorý významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu spáchaného v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny alebo napomáhal zabrániť spáchaniu trestného činu, ktorý v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny iný pripravoval alebo sa o jeho spáchanie pokúsil tým, že oznámil jeho činnosť orgánom činným v trestnom konaní a poskytol im informácie, ktoré by inak nezískali, a tak im pomohol zabrániť alebo zmierniť následky trestného činu, zistiť alebo usvedčiť páchatelov alebo zabezpečiť dôkazy o trestnom čine v prospech usvedčenia zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny.“

2. V § 40 TZ Upustenie od potrestania sa odsek 2 mení takto:

Upustenie od potrestania

§ 40 ods. 2 TZ

„Od potrestania páchatela trestného činu možno upustiť aj v prípade, ak trestný čin spáchal spolupracujúci obvinený podľa ust. § 331 a nasl. Trestného poriadku.“

3. Za § 58 ods. 2 sa vkladá odsek 3, ktorý znie:

Trest prepadnutia majetku

§ 58 ods. 3 TZ

„Trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak ide o páchatela, ktorý získal postavenie spolupracujúceho obvineného a odsudzuje ho za trestné činy korupcie, trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, trestný čin spáchaný organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestné činy terorizmu alebo trestný čin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, ak z doposiaľ zabezpečených dôkazov je zrejmé, že spolupracujúci obvinený nadobudol majetok trestnou činnosťou alebo ako výnos z trestnej činnosti.“

4. V § 87 TZ Premlčanie trestného stíhania sa v odseku 2 vypúšťa písm. d).

5. V § 346 TZ Krivá výpoveď a krivá prisaha sa za slovo *svedok* dopĺňa *alebo spolupracujúci obvinený*.

Čl. III

Zákon č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 490/2001 Z. z., zákona č. 457/2003 Z. z., zákona č. 301/2005 Z. z., zákona č. 255/2006 Z. z., zákona č. 180/2009 Z. z. a zákona č. 444/2015 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 1 odsek 1 sa za slovo *chránenému svedkovi a jeho blízkym osobám* dopĺňa a *spolupracujúcemu obvinenému a jeho blízkym osobám*.

2. V § 1 ods. 3 sa za slovo *chránenému svedkovi* dopĺňa slovo a *spolupracujúcemu obvinenému*.

3. § 1 ods. 4 sa mení takto:

„Na poskytovanie ochrany a pomoci podľa tohto zákona má spolupracujúci obvinený právny nárok.“

4. V § 2 sa dopĺňa odsek 5, ktorý znie:

„Spolupracujúcim obvineným sa na účely tohto zákona rozumie osoba podľa osobitného predpisu, ktorej v trestnom konaní bolo udelené postavenie spolupracujúceho obvineného a výpoveďou, prípadne ďalšími skutočnosťami poskytne dôkaz o páchateľovi alebo o okolnostiach trestných činov uvedených v § 1 ods. 1 a v súvislosti s výpoveďou a poskytnutím údajov o svojej osobe je tu dôvodná obava z ohrozenia života alebo zdravia, ak bol útvary Policajného zboru, ktorý zabezpečuje úlohy podľa tohto zákona, doručený písomný návrh na jej zaradenie do programu ochrany svedka, a ak to okolnosti vyžadujú, aj samostatný písomný návrh na vykonávanie neodkladných opatrení podľa osobitného právneho predpisu.“

5. Terajší odsek 5 sa mení takto:

„Neodkladnými opatreniami sa rozumie súbor úkonov a opatrení vykonávaných útvary na poskytnutie ochrany a pomoci ohrozenému svedkovi a *spolupracujúcemu obvinenému* z dôvodu bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva počas trestného konania.“

6. Terajší odsek 6 sa mení takto:

„Programom ochrany svedka sa rozumie súbor úkonov a opatrení vykonávaných útvary za pomoci orgánov verejnej moci a iných právnických osôb a fyzických osôb na poskytnutie ochrany a pomoci chránenému svedkovi *alebo spolupracujúcemu obvinenému* z dôvodu hroziaceho nebezpečenstva počas trestného konania a pokiaľ trvajú dôvody poskytovania ochrany a pomoci.“

Doterajšie § 5 až 6 sa označujú ako § 6 až 7.

7. V § 3 ods. 2 sa dopĺňa:

„V odôvodnení návrhu na ochranu treba uviesť najmä osobné údaje v rozsahu meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a adresu po-

bytu a osobné pomery ohrozeného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného*, opis trestnej veci, v ktorej ohrozený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* vypovedá, charakter nebezpečenstva hroziaceho ohrozenému svedkovi, *resp. spolupracujúcemu obvinenému*, význam poskytnutej svedeckej výpovede, prípadne iného dôkazu pre trestné konanie.

8. § 3 ods. 3 sa mení takto:

„V odôvodnení návrhu na opatrenia treba uviesť najmä opis trestnej veci, v ktorej ohrozený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* vypovedá, a charakter nebezpečenstva hroziaceho ohrozenému svedkovi, *resp. spolupracujúcemu obvinenému*.

9. § 5 ods. 4 sa mení takto:

„O výsledku hlasovania komisie alebo o výsledku rozhodnutia predsedu komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradníka o návrhu na opatrenia útvár ihneď písomne vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu a ten následne ústne vyrozumie ohrozeného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného*.

10. § 6 ods. 4 sa mení takto:

„O výsledku hlasovania komisie o návrhu na ochranu útvár ihneď písomne vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu a ten následne ústne vyrozumie ohrozeného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného*. Ak sa v prospech ohrozeného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného* vykonávajú neodkladné opatrenia, o rozhodnutí komisie o návrhu na ochranu ho vyrozumie útvár.“

11. § 7 ods. 1 sa mení takto:

„Ak komisia rozhodne o návrhu na ochranu súhlasne, útvár v pravidlách vykonávania programu ochrany (ďalej len „ochranná dohoda“) určí, v akom rozsahu poskytne ochranu a pomoc chránenému svedkovi *alebo spolupracujúcemu obvinenému* vzhľadom na jeho osobné pomery, charakter trestnej činnosti a hroziace nebezpečenstvo.“

12. § 7 ods. 2 sa mení takto:

„Útvár uzatvorí písomnú ochrannú dohodu do 14 dní odo dňa doručenia zápisnice so súhlasným rozhodnutím komisie o návrhu na ochranu osobitne s každým plnoletým ohrozeným svedkom *alebo spolupra-*

cujúcim obvineným, ak nie je pozbavený spôsobilosti na právne úkony a netrpí duševnou poruchou, ktorá vylučuje osobné plnenie ustanovení ochrannej dohody.“

13. § 7 ods. 3 sa mení takto:

„Ak je v ochrannej dohode s ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným* uvedená neplnoletá blízka osoba, vzťahujú sa ustanovenia ochrannej dohody aj na ňu.“

14. § 7 ods. 4 sa mení takto:

„Ak je ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným* podľa § 2 ods. 1 neplnoletá osoba, písomnú ochrannú dohodu v jej mene uzatvárajú jej zákonní zástupcovia. Ak písomnú ochrannú dohodu v mene neplnoletej osoby nemožno uzatvoriť s jej zákonnými zástupcami alebo ak uzatvorenie ochrannej dohody odmietajú a je v záujme tejto osoby, aby bola zaradená do programu ochrany, písomnú ochrannú dohodu uzatvára ohrozený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* osobne; uzatvorenie takejto ochrannej dohody podlieha predchádzajúcemu schváleniu súdom.“

15. § 7 ods. 5 sa mení takto:

„Ak je v ochrannej dohode s ohrozeným svedkom alebo spolupracujúcim obvineným uvedená blízka osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s duševnou poruchou, ktorá vylučuje osobné plnenie ustanovení ochrannej dohody, použijú sa ustanovenia ochrannej dohody aj na ňu.“

16. § 7 ods. 7 sa dopĺňa takto:

„Ohrozený svedok *a spolupracujúci obvinený* sa zaväzuje v ochrannej dohode najmä

- a) neudržiavať a nenadväzovať styky s osobami z kriminálneho prostredia,
- b) nevyvíjať činnosť, ktorá by mohla ohroziť jeho bezpečnosť alebo narušiť vykonávanie programu ochrany,
- c) podrobiť sa opatreniam na zabezpečenie jeho ochrany,
- d) plniť voči fyzickým osobám a právnickým osobám záväzky, ktoré mu vznikli pred zaradením do programu ochrany a ktoré nebude uhrádzať štát,

- e) ekonomicky sa osamostatniť po uplynutí lehoty uvedenej v ochrannej dohode na jeho začlenenie do nového prostredia,
- f) neodkladne informovať útvár o zmenách v osobných pomeroch a aktivitách vykonávaných počas realizácie programu ochrany.“

17. § 7 ods. 8 sa dopĺňa takto:

„Útvár sa zaväzuje vykonať na ochranu chráneného svedka a *chráneného spolupracujúceho obvineného* konkrétne opatrenia určené v ochrannej dohode, ktoré sa môžu týkať najmä totožnosti, vzhľadu, bydliska, rekvalifikácie chráneného svedka a poskytovania sociálnej pomoci chránenému svedkovi a *chránenému spolupracujúcemu obvinenému*.“

18. § 7 ods. 9 sa dopĺňa takto:

„Ohrozený svedok je podpísaním ochrannej dohody zaradený do programu ochrany a je chráneným svedkom. *Spolupracujúci obvinený je podpísaním ochrannej dohody zaradený do programu ochrany a je chráneným spolupracujúcim obvineným*.“

19. § 7 ods. 10 sa dopĺňa takto:

„Ak nedôjde k uzatvoreniu ochrannej dohody podľa odseku 2 alebo 4, ohrozený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* nie je zaradený do programu ochrany aj napriek súhlasnému rozhodnutiu komisie. O tejto skutočnosti vyhotoví útvár zápisnicu, písomne vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu a ústne vyrozumie predsedu komisie.“

20. § 8 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„Neodkladné opatrenia na poskytnutie ochrany a pomoci ohrozenému svedkovi *alebo spolupracujúcemu obvinenému* začína útvár vykonávať

- a) po doručení súhlasného rozhodnutia komisie o návrhu na opatrenia alebo
- b) ak vec neznesie odklad, po doručení súhlasného písomného rozhodnutia predsedu komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradníka.“

21. § 8 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Ak sa vykonávanie neodkladných opatrení podľa odseku 1 vzťahuje na neplnoletú osobu, ktorá žije v domácnosti len s jedným z rodičov,

ktorý je ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným*, útvár je povinný ihneď vyrozumiť o vykonávaní neodkladných opatrení aj druhého rodiča.“

22. § 9 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„Neodkladné opatrenia útvár vykonáva do

- a) uzatvorenia ochranej dohody medzi útvárom a ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným* po doručení súhlasného rozhodnutia komisie o návrhu na ochranu alebo
- b) pominutia dôvodov ich vykonávania.

23. § 9 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Ak ohrozený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* počas vykonávania neodkladných opatrení odmietne vypovedať v trestnom konaní a poskytnúť dôkaz alebo závažným spôsobom poruší dohodnuté podmienky, ktorých dodržiavanie je nevyhnutné na zabezpečenie jeho ochrany a pomoci, útvár alebo jeho prostredníctvom vyšetrovateľ, prokurátor alebo sudca písomne odôvodní predsedovi komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradníkovi potrebu skončiť vykonávanie neodkladných opatrení. Predseda komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradník ihneď určí dátum skončenia vykonávania neodkladných opatrení, o čom písomne vyrozumie útvár a následne informuje ostatných členov komisie.“

24. § 9 ods. 4 sa dopĺňa takto:

„Ak nedošlo k písomnému uzatvoreniu ochranej dohody medzi útvárom a ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným*, v ktorého prospech sa vykonávajú neodkladné opatrenia, útvár písomne odôvodní predsedovi komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradníkovi potrebu ich skončenia. Predseda komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradník ihneď určí dátum skončenia vykonávania neodkladných opatrení, o čom písomne vyrozumie útvár.“

25. § 9 ods. 5 sa dopĺňa takto:

„Ak je určený dátum skončenia neodkladných opatrení podľa odsekov 2, 3 alebo 4, útvár o tejto skutočnosti písomne vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu, ústne vyrozumie ohrozeného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného* a k určenému dátumu skončí vykonávanie neodkladných opatrení.“

26. § 10 sa dopĺňa takto:

„Ochranu a pomoc ohrozenému svedkovi a chránenému svedkovi, *spolupracujúcemu obvinenému a chránenému spolupracujúcemu obvinenému* vykonáva útvár bez poskytovania informácií komisii alebo akýmkoľvek právnickým osobám alebo fyzickým osobám o skutočnostiach súvisiacich s vykonávaním neodkladných opatrení a programu ochrany.“

27. § 12 sa dopĺňa takto:

„Útvár je oprávnený dohodnúť spoločný postup s vyšetrovateľom alebo prokurátorom pri poskytovaní ochrany ohrozenému svedkovi, chránenému svedkovi *alebo spolupracujúcemu obvinenému* v súvislosti so zabezpečením jeho účasti na úkonoch v prípravnom konaní.“

28. § 13 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„V programe ochrany možno zmeniť totožnosť chráneného svedka *alebo chráneného spolupracujúceho obvineného*. Ak je chráneným svedkom *alebo chráneným spolupracujúcim obvineným* nepĺnoletá osoba alebo osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony, zmenu totožnosti možno vykonať len so súhlasom jej zákonných zástupcov.“

29. § 14 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Zbor väzenskej a justičnej stráže do 14 dní od prevzatia písomného oznámenia od útvaru o súhlasnom rozhodnutí komisie o návrhu na ochranu uzatvorí s ohrozeným svedkom *alebo spolupracujúcim obvineným* písomnú ochrannú dohodu vzťahujúcu sa na výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody.“

30. § 15 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„Sudca písomne vyrozumie útvár o dátume hlavného pojednávania, na ktorom bude nevyhnutná účasť ohrozeného svedka, chráneného svedka, *spolupracujúceho obvineného alebo chráneného spolupracujúceho obvineného*.“

31. § 15 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Útvár písomne vyrozumie sudcu príslušného súdu o tom, že na ohrozeného svedka alebo chráneného svedka *alebo spolupracujúceho obvineného* sa vzťahuje osobitný režim vyplývajúci z neodkladných opatrení“

alebo z programu ochrany, a spoločne dohodnú postup v konaní pred súdom.

32. § 15 ods. 3 sa dopĺňa takto:

„Sudca zabezpečí administratívne opatrenia a prostredníctvom útvaru technické opatrenia pri výsluchu ohrozeného svedka alebo chráneného svedka, *spolupracujúceho obvineného alebo chráneného spolupracujúceho obvineného* pred súdom.

33. § 15 ods. 4 sa dopĺňa takto:

„Ochranu ohrozeného svedka alebo chráneného svedka, *alebo spolupracujúceho obvineného a chráneného spolupracujúceho obvineného* v konaní pred súdom zabezpečuje útvar v spolupráci so Zborom väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a v súčinnosti s inými útvarmi Policajného zboru.

34. § 16 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„Chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci obvinený* môže od ochrannej dohody odstúpiť na základe písomného oznámenia, ktoré doručí útvaru.

35. § 16 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„V prípravnom konaní prokurátor alebo vyšetrovateľ s písomným súhlasom prokurátora a v konaní pred súdom sudca môže do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá, prostredníctvom útvaru navrhnúť komisii odstúpenie od ochrannej dohody, ak zistí, že pominuli dôvody vykonávania programu ochrany alebo ak chránený svedok, *spolupracujúci obvinený, resp. chránený spolupracujúci obvinený*

a) odmietol vypovedať,

b) porušil ustanovenia ochrannej dohody alebo

c) po uzatvorení ochrannej dohody spáchal úmyselný trestný čin.

36. § 16 ods. 3 sa dopĺňa takto:

„Útvar môže navrhnúť komisii odstúpenie od ochrannej dohody, ak zistí, že pominuli dôvody vykonávania programu ochrany alebo ak chránený svedok, *resp. chránený spolupracujúci obvinený*

- a) úmyselne zamlčal skutočnosti, ktoré mali podstatný význam pre rozhodnutie komisie o jeho zaradení do programu ochrany,
- b) trpí trvalou duševnou poruchou, ktorá vylučuje dodržiavanie jeho povinností vyplývajúcich z ochranej dohody a nemožno ich zabezpečiť inak,
- c) porušil ustanovenia ochranej dohody alebo
- d) po uzatvorení ochranej dohody spáchal úmyselný trestný čin.

37. § 16 ods. 4 sa dopĺňa takto:

„Ak útvár navrhne komisii odstúpenie od ochranej dohody podľa odseku 3 do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá, písomne o tom vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu.“

38. § 17 ods. 1 sa dopĺňa takto:

„Program ochrany sa môže prerušiť, ak dočasne pominuli dôvody jeho vykonávania. Dôvody na prerušenie vykonávania programu ochrany sú najmä tie, že chránený svedok, resp. *chránený spolupracujúci obvinený*

- a) je nezvestný a uplynula lehota šiestich mesiacov od vyhlásenia pát-rania po jeho osobe alebo
- b) trpí dočasnou duševnou poruchou, ktorá má za následok poruše-nie ustanovení ochranej dohody a ich ďalšie plnenie nemožno za-bezpečiť inak.

39. § 17 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Útvár vyhotoví zápisnicu o prerušení vykonávania programu och-rany, v ktorej uvedie dátum prerušenia vykonávania programu ochrany. Útvár vyrozumie o prerušení vykonávania programu ochrany vyšetrova-teľa, prokurátora alebo sudcu do nadobudnutia právoplatnosti rozhod-nutia vo veci, v ktorej chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci ob-vinený* vypovedá.

40. § 18 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„Útvár vyhotoví zápisnicu o obnovení vykonávania programu ochra-ny, v ktorej uvedie dátum obnovenia vykonávania programu ochrany. Útvár vyrozumie o obnovení vykonávania programu ochrany vyšetrova-teľa, prokurátora alebo sudcu do nadobudnutia právoplatnosti rozhod-

nutia vo veci, v ktorej chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá.

41. § 19 ods. 1 písm. b) sa dopĺňa takto:

„ak chránený svedok *alebo spolupracujúci obvinený* zomrel alebo bol súdom vyhlásený za mŕtveho.“

42. § 19 ods. 2 sa dopĺňa takto:

„O zániku programu ochrany odstúpením od ochranej dohody podľa § 16 ods. 1 útvar vyhotoví zápisnicu, v ktorej uvedie dátum skončenia vykonávania programu ochrany na základe písomného oznámenia chráneného svedka, *resp. chráneného spolupracujúceho obvineného* a písomne vyzrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu, ak bolo oznámenie doručené do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený svedok, *resp. chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá.

43. § 19 ods. 3 sa dopĺňa takto:

„O zániku programu ochrany odstúpením od ochranej dohody podľa § 16 ods. 5 komisia vyhotoví zápisnicu, v ktorej určí dátum skončenia vykonávania programu ochrany a bezodkladne ju doručí útvaru, ktorý odstúpi od ochranej dohody s chráneným svedkom *alebo chráneným spolupracujúcim obvineným*. O dátume skončenia vykonávania programu ochrany útvar ústne vyzrozumie chráneného svedka *alebo chráneného spolupracujúceho obvineného* a do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený svedok, *resp. chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá, písomne vyzrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu. Ak je dôvodom na odstúpenie od ochranej dohody skutočnosť uvedená v § 16 ods. 3 písm. b), útvar písomne vyzrozumie aj zákonného zástupcu chráneného svedka *alebo chráneného spolupracujúceho obvineného*.

44. § 19 ods. 4 sa dopĺňa takto:

„Zánik programu ochrany podľa odseku 1 písm. b) útvar vyznačí v spise a o zániku programu ochrany písomne vyzrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený svedok *alebo chránený spolupracujúci obvinený* vypovedá.

45. § 20 sa dopĺňa takto:

„Náklady spojené s ochranou a pomocou ohrozenému svedkovi a chránenému svedkovi a spolupracujúcemu obvinenému znáša štát.“

4.2 Dôvodová správa

D Ô V O D O V Á   S P R Á V A

A. Všeobecná časť

Cieľom návrhu zákona je sprecizovať podmienky uplatňovania inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a výslovne v zákone ustanoviť osobitné procesné podmienky získania procesného postavenia spolupracujúceho obvineného.

Na ceste k sformalizovaniu trestného procesu spojeného s aplikáciou inštitútu spolupracujúceho obvineného nie je možné prehliadnúť nedostatočnosť právnych záruk pre obvinených najmä s ohľadom na postup prokurátora, ktorý je upravený značne fakultatívne, čo je možné sledovať najmä vo formulácii „*prokurátor môže*“ zastaviť, podmienienečne zastaviť či prerušiť trestné stíhanie v prospech spolupracujúceho obvineného. Týmto spôsobom tak dochádza k zjavnému nepomeru medzi poskytnutými informáciami (často prelomovými v trestnom procese) na strane jednej a právnou zárukou pre spolupracujúceho obvineného o možnej úprave trestu na strane druhej. Z tohto dôvodu a po čiastočnom vzore českej právnej úpravy je nevyhnutným zabezpečiť rovnovážny stav medzi prokurátorom na strane jednej a spolupracujúcim obvineným na strane druhej. Uvedomujúc si krehkosť predmetného inštitútu a súčasne stotožňujúc sa s výrokom Šamka, sudcu Krajského súdu v Bratislave, že „*kajúcnik nie je obyčajný objektívny svedok, ktorý ide po ulici a náhodou uvidí, že sa pácha trestná činnosť a nemá dôvod si vymýšľať. Kajúcnik je páchatel, sám sa priznáva k trestnej činnosti,*“¹⁷² dospievame k nevyhnutnosti vymedzenia **čiasťkovej hypotézy** v znení, že Trestný poriadok by mal disponovať ustálenými rigidnými pravidlami upravujúcimi ako hmot-

¹⁷² [cit. 2023-07-27]. Dostupné na: <https://www.ta3.com/clanok/200138/motivacia-kajucnikov-je-silna-maju-preco-si-vymyslat-upozornuje-sudca>

noprávnu, tak procesnoprávnu štruktúru konania o udelení statusu spolupracujúceho obvineného, t. j. podmienky pozitívneho aj negatívneho charakteru pre získanie statusu spolupracujúceho obvineného, pričom konanie o jeho udelení by malo byť iniciované buď na podnet prokurátora, alebo aj na podnet obvineného.

Na podklade legislatívneho vymedzenia *de lege lata* možno vyabstrahovať niekoľko aplikačných problémov, ktoré môžu narušiť zákonnosť, ako nosný pilier trestného dokazovania. Preto bolo cieľom analýzy vymedziť právnu úpravu do takej miery, aby využívanie inštitútu spolupracujúceho obvineného bolo v súlade so zásadami trestného konania, pretože posilnenie diskrečnej právomoci prokurátora je potrebné vyvážiť adekvátnym systémom overovania výpovedí poskytnutých spolupracujúcou osobou. S ohľadom na to sme sa rozhodli zosúladiť výsledok úvah, ktoré vyplynuli z daného príspevku a venujú sa najmä zásadám a pravidlám dokazovania:

- dôkaz získaný z výpovede spolupracujúceho obvineného musí byť vykonaný výhradne v súlade so zákonom,
- spolupracujúcemu obvinenému musia byť garantované ľudské práva a slobody tak, ako sú zakotvené v Ústave SR, v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Trestnom zákone a Trestnom poriadku,
- spolupracujúci obvinený nesmie byť k svojej výpovedi nijakým spôsobom donucovaný, akýkoľvek fyzický alebo psychický nátlak na osobu spolupracujúceho obvineného je zakázaný,
- výpoveď spolupracujúceho obvineného musí byť dobrovoľná,
- hodnovernosť výpovede spolupracujúceho obvineného musí byť verifikovaná ďalšími dôkazmi,
- dôkaz získaný výpoveďou spolupracujúceho obvineného musí byť vyhodnotený vo svetle všetkých dôkazov, naprieč celým trestným konaním. Zákonodarca neurčuje dôkaznú silu jednotlivých argumentov, preto je nevyhnutné výpoveď spolupracujúceho obvineného posúdiť vo svetle všetkých skutočností, ktoré môžu prispieť k náležitému objasneniu trestnej veci,
- intenzita prieskumu vyžadovaného vo vzťahu k dôkazu poskytnutému spolupracujúcim obvineným je priamo úmerná významu dohody, ktorú tento spolupracujúci obvinený získa výmenou za

dôkaz, ktorý poskytne. Musí byť preukázané, že výpoveď spolupracujúceho obvineného nie je motivovaná len dosiahnutím benefitov v rámci trestného konania,

- obhajobe obvineného musí byť zabezpečená možnosť klásť otázky,
- je nevyhnutné odstrániť nezrovnalosti v rámci hodnotenia vierohodnosti výpovede spolupracujúceho obvineného v prípade, ak nevypovedá vždy totožne o konkrétnej veci. Musí sa teda skúmať tzv. vnútorná stálosť vyhlásení spolupracujúceho obvineného, ktorú je možné odčítať zo spontánnosti a stálosti jeho výpovede v zásadných atribútoch a z množstva opisného obsahu,
- obžalobe musí byť zaručená možnosť napadnúť dôveryhodnosť spolupracujúceho obvineného,
- súdy musia zvážiť prípadnú tendenčnosť výpovede spolupracujúceho obvineného.

Kľúčovú zmenu predstavuje zavedenie osobitných ustanovení upravujúcich inštitút spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní dotýkajúcich sa zefektívnenia objasňovania trestnej činnosti, a to osobitne trestného činu korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo trestného činu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestných činov terorizmu alebo trestných činov nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, avšak rešpektujúc podmienku, že záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu musí prevyšovať záujem na trestnom stíhaní tohto obvineného pre taký trestný čin. Predmetný návrh zákona plynule dopĺňa už existujúcu právnu úpravu, konsoliduje novú a zefektívňuje nastavenie právneho poriadku Slovenskej republiky osobitne v prípade trestného konania v súlade s nastavenými legislatívnymi štandardmi rozvinutých právnych poriadkov zahraničných štátov, ako aj s ohľadom na aktuálne legislatívne nedostatky, ktoré sa odzrkadľujú v podobe problémov vznikajúcich v aplikačnej praxi.

Ďalšou zmenou je zavedenie možnosti poskytnutia ochrany spolupracujúcemu obvinenému a jemu blízkym osobám v prípade dôvodnej obavy z ohrozenia života alebo zdravia. Aktuálna právna úprava poskytuje ochranu ohrozenému svedkovi, chránenému svedkovi a im blízkym osobám. Napriek tomu, že súčasná aplikačná prax je vedená myšlienkou

snahy postaviť spolupracujúceho obvineného do procesnej pozície svedka, čím je *de facto* možné uplatnenie podmienok upravených v predmetnom zákone, považujeme za nevyhnutné doplniť do predmetného osobitného zákona aj spolupracujúceho obvineného. V tuzemsku totiž na to, aby osoba spolupracujúceho obvineného mohla byť chránená špeciálnym zákonom, musí zároveň naplniť predpoklady na to, aby sa stala aj chráneným svedkom a v takom prípade získa aj status chráneného svedka. Zrejmou praktickou nedostatoknosťou dotknutého inštitútu je vymedzenie ohrozeného svedka ako osoby, ktorá v trestnom konaní vypovedala ako svedok.¹⁷³ V tomto kontexte sa tak zdá, že slovenský zákonodarca poskytuje ochranu, resp. zaradí ohrozeného svedka do programu ochrany len za predpokladu, že svedeckú výpoveď už podal. Predmetnej právnej úprave chýba logický element v tom, že zvýšená ochrana svedka by mala byť nielen po jeho výpovedi, ale najmä pred výpoveďou, keď je riziko dôvodnej obavy o jeho život či zdravie, resp. zdravie a život jemu blízkych osôb zreteľne vyššie. V nadväznosti na predbežný návrh koncepcie spolupracujúceho obvineného, v kontexte ktorého by prokurátor poučil aspiranta na postavenie spolupracujúceho obvineného aj o možnosti poskytnutia ochrany jemu alebo jeho blízkym za predpokladu dôvodnej obavy o jeho život alebo život jeho blízkych sa domnievame, že v prípade potvrdenia uvedenej obavy by spolupracujúci obvinený, resp. aj jeho blízki mali byť po splnení zákonných podmienok zaradení do programu ochrany. V tejto súvislosti je možné poukázať na český zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštni ochrane svedka ve znění pozdějších předpisů, ktorý okrem ochrany svedka poskytuje ochranu aj osobe, ktorá je v procesnom postavení obvineného, ktorý sa podieľa na odhaľovaní a usvedčovaní páchatelov trestnej činnosti. V neposlednom rade na tomto mieste tiež uvádzame medzinárodné odporúčanie, ktoré môže byť použité pri rozhodovaní o zaradení svedka do programu na ochranu, a klasifikujeme ho ako poradný dokument. *In concreto* ide o Medzinárodné odporúčanie Rec(2005)9 o ochrane svedkov a spolupracujúcich páchatelov, ktoré uvádza nasledujúce kritériá, ktoré sú predmetom rozhodovania o návrhu na ochranu:

---

¹⁷³ Pozri bližšie § 2 ods. 1 zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- závažnosť zločinu, ktorého sa má ochrana svedka týkať,
- úroveň hroziaceho nebezpečenstva a vnímanie tohto nebezpečenstva svedkom,
- povaha a význam svedeckej výpovede v procese dokazovania, ktoré svedok podáva, musí byť pre trestné stíhanie a následné odsúdenie páchatela zásadné,
- záujem osoby, ktorá má byť chránená vo vyšetrovanej veci,
- vzťah svedka voči iným svedkom navrhnutým do programu ochrany,
- výsledky psychologického alebo psychiatrického vyšetrenia svedka vykonaného kvôli rozhodnutiu o vhodnosti jeho zaradenia do programu ochrany,
- odpoveď na otázku, či boli aplikované alternatívne metódy ochrany svedka,
- zistenie skutočnosti, či svedok má záznam v registri trestov, najmä v súvislosti s násilným trestným činom.

Návrh zákona reflektuje formulujúcu sa judikatúru vnútroštátnych súdov vrátane Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k požiadavke objasňovania trestných činov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a v rade druhom na zvýšenie právnych záruk osôb spolupracujúcich v trestnom konaní. Návrhom zákona sa má zabezpečiť vyššia kvalita vedeného trestného konania.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

Návrh zákona nemá vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, vplyvy na podnikateľské prostredie, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti a ani vplyvy na služby verejnej správy pre občana. Návrh zákona má pozitívne sociálne vplyvy, ktoré sú bližšie popísané v príslušnej analýze.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

S poukazom na formuláciu osobitného procesného postupu udeľovania postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a v nadväznosti na odstránenie výkladového nedostatku sa do časti *Výklad niektorých pojmov* plynule dopĺňa ustanovenie, ktorým sa precizuje a rozširuje výklad pojmu obvinený aj o pojem spolupracujúci obvinený, avšak za predpokladu, že osobitné ustanovenie, ktorým sa má na myslí úprava od ust. § 331 TP a nasl., neustanovuje inak.

K bodu 2

Chýbajúcu definíciu osoby, ktorá sa rozhodla spolupodieľať na odhalovaní závažnej trestnej činnosti, považujeme za jeden z kľúčových problémov v diapazóne nezrovnalostí previazaných s osobami ochotnými spolupracovať s justíciou či orgánmi činnými v trestnom konaní. Napriek početnosti viacerých štylisticky, ale aj čiastočne obsahovo odlišných pojmov sa všetky prekrývajú vo svojej podstate, ktorou je spolupráca páchatela so štátom na získanie dočasnej alebo trvalej beztrestnosti, miernejšieho trestu alebo jeho upustenia výmenou za relevantné informácie schopné prispieť k objasneniu závažnej trestnej činnosti.

Explicitné nezadefinovanie pojmu spolupracujúci obvinený následne spôsobuje nezrovnalosti tak v radoch laickej verejnosti, ako aj odbornej spoločnosti. Vyjadrujeme presvedčenie, že zadefinovanie osoby spolupracujúceho obvineného *expressis verbis* do Trestného poriadku je v právnom stave *de lege lata* nevyhnutným krokom na ceste k zefektívneniu celkovej právnej úpravy previazanej s týmto právnym inštitútom. V tomto kontexte v neposlednom rade uvádzame, že legálne definície pojmu spolupracujúci obvinený sú obsiahnuté tak v rámci českej právnej úpravy,¹⁷⁴ ako aj v rámci talianskej právnej úpravy.¹⁷⁵ Determinovaním spolupracujúceho páchatela sa vymedzia zákonné limity jeho mož-

---

¹⁷⁴ § 178a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁷⁵ La Legge 13 febbraio 2001, n. 45.

ného využívania a zabráni sa prípadnému zneužívaniu tohto inštitútu, čím v konečnom dôsledku dôjde k posilneniu princípu právnej istoty.

K bodu 3

Odôvodnenosť vypustenia predmetného ustanovenia z Trestného poriadku je daná najmä v nelogickosti jeho samotného konštruktu, a to v podobe jeho dočasnosti, s čím je previazaná skutočnosť, že po pomnutí dôvodov na dočasné odloženie policajt na pokyn prokurátora vznesie obvinenie, a rovnako v skutočnosti absencie aspektu motivácie spolupracujúceho obvineného podieľať sa aj naďalej na objasňovaní závažnej trestnej činnosti. V tomto smere sa pridrižujeme názoru, že ak na základe vykonaného dokazovania je osoba dôvodne podozrivou zo spáchania trestnej činnosti, t. j. sú splnené podmienky podľa ust. § 206 TP, mala by byť trestne stíhaná. S poukazom už na zmienené a nestotožňujúce sa s názorom o nevznesení obvinenia, dávame za pravdu Kandalcovej, ktorá uvádza, že benefit v podobe nezačatia trestného stíhania voči spolupracujúcej osobe (podozrivému) by ju zvýhodnil v neadekvátnej miere vo vzťahu k tomu, z akej trestnej činnosti by mala byť neskôr obvinená.¹⁷⁶ Z uvedeného dôvodu vidíme riešenie v možnosti úplného vypustenia predmetného oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní z Trestného poriadku.

K bodu 4

Súčasná právna formulácia reflektujúca najmä ustanovenia dotýkajúce sa zastavenia trestného stíhania vkladá do rúk prokurátora právomoc rozhodnúť o výsledku trestného konania vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému. Inými slovami, zastavením trestného stíhania získava spolupracujúci obvinený garanciu v podobe tzv. beztrestnosti bez vyslovenia viny. Aj vzhľadom na nevyhnutnosť zabezpečenia proporcionality poskytnutých výhod na strane jednej a dôležitosti svedeckej výpovede na strane druhej, čo odzrkadľuje nielen potreby orgánov činných v trestnom konaní v kontexte objasňovania závažnej trestnej činnosti,

¹⁷⁶ KANDALCOVÁ, A. Institut spolupracujúcího obvineného v komparatívnom pohľadu. In: FRYŠTÁK, M. a spol. (ed.). *Dny práva 2016: Část X. Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, s. 75, 2017 [cit. 2023-02-04]. Dostupné na <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>

je potrebné pristúpiť k čiastočnému obmedzeniu diskrečnej právomoci prokurátora v podobe vypustenia predmetného odseku dotýkajúceho sa ustanovenia § 215 z Trestného poriadku.

K bodu 5

Predmetný inštitút sa uplatňuje najmä pri objasňovaní trestnej činnosti členov zločineckých skupín. V nadväznosti na praktickú aplikáciu zmieneného inštitútu v trestnom konaní však vyvstáva určitá absurdita, že spolupracujúci obvinený s cieľom získať beztrestnosť, musí splniť iba jednu podmienku, a to spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom. V tejto súvislosti však dochádza k opomenutiu postavenia poškodeného, ktorý v tomto zmysle okrem práva na podanie sťažnosti nemá iné oprávnenie. Sme toho názoru, že jeho postavenie je v prípade podmieneného zastavenia spolupracujúceho obvineného oslabené. Aj z dôvodu posilnenia tohto postavenia a v nadväznosti na prijímaný zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a v nadväznosti na rozširovanie práv poškodených týmto zákonom v Trestnom poriadku považujeme za vhodné, aby do súčasne platnej právnej úpravy bola doplnená podmienka spolupracujúceho obvineného v podobe požiadavky nahradiť škodu, ak bola trestným činom spôsobená, alebo uzatvoriť s poškodeným dohodu o tomto nahradení, prípadne iné obdobné opatrenie.

Na tomto mieste považujeme za dôležité ešte poznamenať, že predmetný inštitút nie je možné použiť v prípade organizátora, návodcu alebo objednávateľa trestného činu, na objasnení ktorého sa spolupracujúci obvinený podieľa. Túto skutočnosť je možné identifikovať v rámci tuzemskej právnej úpravy a čiastkovo v rámci právnej úpravy Českej republiky, ktorá sa však obmedzuje iba na osobu organizátora a návodcu zločinu, na objasnení ktorého sa podieľa. V tomto smere sa prikláňame k povinnosti zachovať túto negatívnu podmienku.

K bodu 6

Predmetná zmena reaguje na ďalšiu zmenu vedenú pod bodom 19 predkladaného legislatívneho návrhu zákona, ktorým sa mení aktuálne znenie Trestného poriadku. Inšpiráciou sa stal český zákonodarca, ktorý disponuje na účel využitia inštitútu spolupracujúceho obvineného osobitnými ustanoveniami v podobe povinnosti poučiť spolupracujúceho

obvineného o tom, že v prípade, ak sa trestné konanie vo vzťahu k nemu skončí skôr než konanie, na ktorého objasnení sa zaviazal spolupracovať a súčasne tento záväzok o aktívnej spolupráci nedodrží, je možné povoliť obnovu konania v jeho neprospech, a to podľa ust. § 278 ods. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestnóm řízení soudním (trestní řád). Stotožňujúc sa s touto úpravou a rovnako rešpektujúc *checks and balances* v podobe možnosti napadnúť rozhodnutie konečnej povahy (aj v prípade osvedčenia) alebo odsudzujúceho rozsudku (schválenie dohody o vine a treste), navrhujeme, aby v prípade, ak spolupracujúci obvinený poruší niektorú z podmienok na udelenie tohto procesného postavenia podľa ust. § 331 a nasl. TP, došlo k rozšíreniu možnosti napadnúť akékoľvek rozhodnutie konečnej povahy v jeho neprospech, či už v podobe uznesenia o podmieničnom zastavení trestného stíhania a následného osvedčenia sa, či schválenia dohody o vine a treste. O tejto skutočnosti však musí byť spolupracujúci obvinený poučený.

K bodu 7

Na udržanie výhody vo forme beztrestnosti v prípade podmieničného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného by okrem súčasného predpokladu mala pribudnúť aj ďalšia podmienka, konkrétne uloženie povinnosti viesť v skúšobnej dobe riadny život. V tomto smere zastávame názor, že všetky trestnoprocesné inštitúty, ktoré je možné aplikovať na osobu spolupracujúceho obvineného, by mali vo svojich legálnych ustanoveniach obligatórne obsahovať podmienku, že v rámci skúšobnej doby má spolupracujúci obvinený povinnosť preukázať svojím riadnym správaním a vedením života,¹⁷⁷ že voči nemu nie je potrebné pokračovať v trestnom stíhaní. Túto skutočnosť považujeme za absolútne elementárnu požiadavku na spolupracujúceho obvineného, bez nutnosti bližšieho vysvetľovania jej významu. Navyše naše slová potvrdzuje aj fakt, že obdobná situácia platí aj v rámci ustanovenia § 216 TP. Čo sa týka predmetného trestnoprocesného inštitútu, taktiež navrhujeme novelizáciu ustanovenia do takej miery, aby osvedčenie spolupracu-

¹⁷⁷ Pod vedením riadneho života máme na mysli dodržiavanie právnych noriem, plnenie pracovných, rodinných a občianskych povinností. Je nutné uvedomiť si, že schopnosť spolupracujúceho obvineného viesť riadny život sa nestotožňuje iba s jeho bezúhonnosťou.

júceho obvineného bolo možné pred uplynutím skúšobnej doby v prípade, že došlo k naplneniu spolupráce s OČTK. Z uvedeného dôvodu sa domnievame, že legitímnou požiadavkou by bolo spolupracujúcemu obvinenému obligatórne uložiť povinnosť v rámci skúšobnej doby viesť riadny život a možnosti uložiť primerané obmedzenia a povinnosti, resp. podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, obdobne, ako to je v inštitúte „klasického“ podmieneného zastavenia trestného stíhania.¹⁷⁸

K bodu 8

Za predpokladu, ak spolupracujúci obvinený okrem svojej svedeckej výpovede poskytne aj iné dôkazné materiály, ktoré OČTK môžu vyhodnotiť ako podstatné pre objasnenie toho-ktorého prípadu, a ak po zhodnotení všetkých dôkazov vyjde na zreteľ, že tieto objektívne pomohli v usvedčení páchatela a bez ich použitia by postihnutie páchatela bolo podstatne sťažené, resp. nemožné, navrhujeme, aby bolo umožnené prijať rozhodnutie o osvedčení spolupracujúceho obvineného ešte pred uplynutím skúšobnej doby.

K bodu 9

Podobne ako v prípade ust. § 205 Dočasné odloženie vznesenia obvinenia, je pomerne problematickým vhodne uchopiť jeho využitie v aplikáčnej praxi, ako s ohľadom na objasňovania závažnej trestnej činnosti, tak v prípade garancie výhod, resp. aspektu motivácie pre spolupracujúcich obvinených, ktoré sú rámcované dočasnou a neodzrkadľujú proporcionality ukladaných výhod za spáchanie trestnej činnosti, na ktorej sa spolupracujúci obvinený podieľal. Z uvedeného dôvodu vidíme riešenie v možnosti úplného vypustenia predmetného oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní z Trestného poriadku.

K bodu 10

Rovnako ako sa uvádza už v bode 6 tejto dôvodovej správy a v nadväznosti na bod 19, sa zrkadlovo dopĺňa povinnosť prokurátora pri uzatváraní dohody o vine a treste poučiť spolupracujúceho obvineného o tom, že v prípade, ak poruší niektorú z podmienok na udelenie procesného

---

¹⁷⁸ K tomu pozri § 216 ods. 4 TP.

postavenia spolupracujúceho obvineného podľa ust. § 331 a nasl. TP, je možné docieľiť zrušenie tohto rozsudku za pomoci využitia obnovy konania podľa ust. § 394 ods. 6 TP, a to do piatich rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

K bodu 11

Navrhovaná právna úprava vkladá do rúk prokurátora právo rozhodnúť o udelení procesného postavenia spolupracujúceho obvineného, ktoré sa môže odvíjať nielen od iniciatívneho konania prokurátora, ale aj od podnetu, ktorým obvinený podnietil začatie takého konania. Nemožno však garantovať, že k tomuto udeleniu dôjde za každých okolností aj s ohľadom na splnenie zákonných predpokladov podľa ust. § 331 ods. 1 TP a nasl. Uvedomujúc si skutočnosť, že neudelenie procesného postavenia spolupracujúceho obvineného môže súvisieť aj s tendenčným odmietaním takéhoto postavenia prokurátormi z dôvodu zákonom deklarovaných výhod, navrhovaná právna úprava umožňuje, aby prokurátor v prípade, ak neudelí toto procesné postavenie spolupracujúceho obvineného, podal obžalobu a ponechal oprávnenie rozhodnúť o ne/udelení tohto postavenia na pleciach súdov.

K bodu 12

Tento bod plynule nadväzuje na predchádzajúci bod 11. V tomto smere navrhované ustanovenie ukladá predsedovi senátu, resp. samosudcovi povinnosť, v prípade podania obžaloby prokurátorom preveriť, či prípravné konanie, ktoré podanej obžalobe predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či sú splnené podmienky na udelenie procesného postavenia spolupracujúcej osoby. Z dôvodu zosúladenia a nezávislého postavenia súdu v predmetnej veci je navrhované ustanovenie doplnené aj o garanciu, že predseda senátu alebo samosudca nie je viazaný rozhodnutím prokurátora z prípravného konania.

K bodu 13

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vypustenia vydania rozhodnutia podľa ust. § 215 ods. 3 TP a 228 ods. 3 TP aj z právomoci súdu pri preskúmaní obžaloby podľa ust. § 241 ods. 1 písm. e) TP.

K bodu 14

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vypustenia vydania rozhodnutia podľa ust. § 215 ods. 3 TP a 228 ods. 3 TP aj z právomoci súdu pri predbežnom prejednaní obžaloby podľa ust. § 244 ods. 1 písm. d) TP.

K bodu 15

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vypustenia vydania rozhodnutia podľa ust. § 215 ods. 3 TP aj z právomoci súdu na hlavnom pojednávaní podľa ust. § 281 ods. 2 TP.

K bodu 16

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vypustenia vydania rozhodnutia podľa ust. 228 ods. 3 TP aj z právomoci súdu na hlavnom pojednávaní podľa ust. § 283 ods. 1 TP.

K bodu 17

Odsek 1

Je pravdou, že inštitút spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní zastáva kľúčovú pozíciu pri objasňovaní závažnej kriminality, avšak nemožno tvrdiť, že by jeho využitie v trestnom konaní malo byť prijateľné pri každom druhu trestnej činnosti. Výber trestných činov obsiahnutých v ust. § 331 TP v podobe trestných činov korupcie, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinov spáchaných organizovanou či zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu, trestných činov nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi jednoznačne prezumujú skutočnosť, ktorá sa nesie celou predkladanou monografiou, a to, že postavenie spolupracujúceho obvineného považujeme za kľúčové pre odhaľovanie tých najzávažnejších, najmä organizovaných foriem trestnej činnosti.

Kumulatívnou podmienkou na uplatnenie inštitútu spolupracujúceho obvineného je okrem spáchania uvedených trestných činov aj záujem

spoločnosti na objasnení takýchto činov, ktorý musí prevyšovať záujem na potrestaní páchatela.

Písm. a)

Považujeme za nevyhnutné ustanoviť jednu z podmienok pre získanie procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v podobe jeho povinnosti priznať sa v plnom rozsahu najskôr k vlastnému podielu na páchaní trestnej činnosti.

Písm. b), písm. c)

Pomerne častou námietkou, ktorá z pozície obhajcov, ako aj verejnosti odznieva a je súčasne častým predmetom početných odborných konferencií, je vierohodnosť výpovedí spolupracujúcich obvinených. Tu je potrebné zohľadňovať nielen súdnu prax všeobecných súdov, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva. V nadväznosti na uvedené, sme však svedkami relatívnych rozdielov posudzovania inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní, ktoré sa odlišujú aj s ohľadom na vyvíjajúcu sa súdnu prax najmä v otázke postavenia výpovede takejto osoby ako rozhodujúceho dôkazu. Avšak ich spoločným menovateľom je nevyhnutnosť postupovať s osobitným starostlivým uvážením pri aplikácii predmetného inštitútu v trestnom konaní, čo ďalej súd rozviedol tak, že: *„Trestný poriadok umožňuje spolupracujúcu osobu, ktorá získala legálny benefit v podobe nepostihnutia, resp. miernejšieho postihnutia za svoju trestnú činnosť, v trestnom konaní vypočúť a následne jej výpoveď použiť ako zákonný dôkaz, rovnocenný s inými dôkazmi. Výpoveď spolupracujúcej osoby ako svedka podlieha voľnému hodnoteniu dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. por., pričom nemá menšiu váhu ako ostatné dôkazy, ani nie je a priori vylúčená. V zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede svedka ‚kajúcnika‘ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi.“*¹⁷⁹

Na početné námietky obhajcov dotýkajúce sa využitia tohto procesného inštitútu, v rámci ktorého sa obvinený prizná, napomáha pri ob-

¹⁷⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV/7/2017 zo 7. septembra 2020.

jasňovaní trestnej činnosti a súčasne spolupracuje s orgánmi činnými v trestnom konaní alebo so súdom, reagoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý uviedol, že na spochybnenie takéhoto svedka nepostačuje len popierať jeho tvrdenia, ale je potrebné ho z klamlivej či vedome nepravdivej svedeckej výpovede aj usvedčiť.¹⁸⁰

Vychádzajúc z uvedeného sa domnievame, že by nemalo dochádzať *de iure* ani *de facto* k vylúčeniu postavenia výpovede spolupracujúceho obvineného ako dôkazu svedčiacom vo veľkej miere o vine iného obvineného, **ale len za predpokladu, že je podporená aj inými dôkazmi**. Túto skutočnosť potvrdil aj nedávny rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, nami označený za jeden z prelomových. V predmetnej veci bolo rozhodované vo veci pokračovacieho zločinu prijímania úplatku sudkyne Krajského súdu v Žiline. Vo vzťahu k dôkaznej situácii v tomto prípade je možné uviesť, že tá bola vo veľkej miere postavená na výpovediach spolupracujúcich obvinených, ktorých vzájomné výpovede sa však rôznili a dochádzalo k podstatným rozporom v ich obsahu, čo viedlo k priamemu výroku o oslobodení obžalovanej spod obžaloby, lebo nebolo dokázané, že skutok spáchala obžalovaná. Podstatným však v tomto prípade je podrobný postup hodnotenia vykonaných dôkazov, ktorým samosudca v tejto veci postupoval. Prelomovosť je v tomto prípade vnímaná najmä vo vzťahu k poukazu na to, že **nekritické preberanie výpovedí kajúcnikov bez opory v podporných dôkazoch by za takýchto okolností mohlo viesť k obviňovaniu iných osôb z akéhokoľvek iného korupčného správania**. Predmetný výklad je takto potrebné vnímať aj vo vzťahu k postupne nastolujúcej praxi vedúcej k preberaniu výpovedí takýchto svedkov bez akýchkoľvek pochybností, ktorá v súčasnosti rezonuje na spoločenskej scéne.¹⁸¹

V tomto smere je vhodné pripomenúť aj potrebu osobitných previerok výpovede spolupracujúceho obvineného z hľadiska jej zákonnosti, vierohodnosti, ale tiež úplnosti. V tejto spojitosti Najvyšší súd SR uvádza, že „*účelom previerky takéhoto dôkazu je zistiť kvalitu, pramene správ,*

---

¹⁸⁰ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 66/2021 z 11. februára 2021.

¹⁸¹ [cit. 2023-01-24]. Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a1170-oslobodzujuci-rozsudok-sudkyne-krajskeho-sudu-v-ziline-obzalovanej-pre-prijimanie-uplatku-ziadne-poriadne-dokazy>

spolahlivosť a úplnosť informácie a najmä jeho vzťah k iným dôkazom. Dôkazy sa preverujú najmä ich analýzou, porovnaním s inými zásadnými dôkazmi, ako i vykonávaním ďalších procesných úkonov. V zásade ale nie je možné, aby dôkaz vyplývajúci zo svedeckého výsluchu osoby, ktorá vystupuje ako spolupracujúci obvinený, bol jediným dôkazom, ktorý svedčí o vine obvineného.¹⁸² Na strane druhej je však možné stretnúť sa aj s proklamovaným tvrdením, že: „... aj na základe výpovede svedka ‚kajúcnika‘ môže byť nepochybné prijatý záver o dôvodnosti podozrenia z páchania trestnej činnosti tým-ktorým obvineným. Výpoveď takej osoby pri jej voľnom hodnotení môže byť potenciálne ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú výhodu. Na druhej strane, osoba v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočúvaná už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jej rozhodnutie ‚pomôcť si‘ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa ňou uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jej osobnú pozíciu mohlo skomplikovať. Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade vzhľadom na jeho okolnosti.“¹⁸³ V tomto kontexte je takto možné dôkaznú silu výpovede spolupracujúceho obvineného rozčleniť do dvoch štádií, a to štádia predsúdneho a štádia súdneho. Zatiaľ čo v kontexte prípravného konania môže byť v zásade jediným dôkazom, na podklade ktorého dôjde k vzneseniu obvinenia voči inej osobe, v súdnom konaní vo výsledku vyslovenia viny už musí byť podporená aj inými dôkazmi.

Na podklade uvedeného možno vyvodíť konštatovanie, že je potrebné vykonať dôslednú previerku hodnovernosti takejto výpovede, a teda kvality výpovede spolupracujúcej osoby, pretože prípadné zanedbanie by mohlo byť signálom porušenia garancie spravodlivého procesu. Tento prirodzený mechanizmus konfrontácie takejto výpovede s ďalšími relevantnými skutočnosťami získanými v rámci dokazovania vyplýva z postavenia spolupracujúceho obvineného, ktorý síce formálne vypovedá ako svedok, avšak z materiálneho hľadiska svedkom nie je, keďže trestnú

¹⁸² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.

¹⁸³ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 66/2021 z 11. februára 2021.

činnosť spáchal priamo a v pozícii svedka sa ocitol iba po použití a aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného.

Písm. d)

Otázka využitia znaleckého skúmania duševného stavu spolupracujúceho obvineného v kontexte výpovede nie je v právnych pomeroch nová. V tejto spojitosti možno príkladmo uviesť taliansku právnu úpravu, ktorá v kontexte spolupracovníka spravodlivosti (*pentito, collaboratori di giustizia*) v prípade jeho zaradenia do programu ochrany skúma jeho osobnostnú stránku, ako aj jeho vzťahy s osobou, resp. osobami, voči ktorým vypovedá, dôvody jeho priznania sa ku skutku a tiež dôvody, ktoré ho viedli k tomu, aby iného usvedčil z trestnej činnosti. V tomto kontexte sa zameriava na to, aby bola predmetná výpoveď presná, konzistentná a vierohodná.¹⁸⁴ V trestnom konaní Slovenskej republiky nie je možné predmetnú skutočnosť, ako v podobe obligatórneho skúmania osobnosti spolupracujúceho obvineného, tak v podobe poskytnutia osobitnej ochrany spolupracujúcim obvineným, postrehnúť.

Napriek tomu, že predmetné ustanovenia § 148 TP alebo 150 TP sa o otázke posudzovania duševného stavu ako obvineného, tak svedka zmieňujú, nedochádza k ich obligatórnej aplikácii vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému pri preverovaní jeho vierohodnosti.¹⁸⁵ V tomto kontexte však zastávame názor, že znalecké skúmanie osoby spolupracujúceho obvineného má v tuzemsku opodstatnenie, avšak iba za kumulatívneho naplnenia nasledujúcich podmienok. Primárne je nutné, aby výsledky znaleckého dokazovania nenahrádzali dôkazy vo veci samej, a teda aby zodpovedali zásade voľného hodnotenia dôkazov **zo strany orgánov činných v trestnom konaní** a súdu. Sekundárne je potrebné klásť dôraz na to, že znalec – psychológ je povolaný vyjadrovať sa len k takým črtám osobnosti spolupracujúceho obvineného, ktoré môžu mať vplyv na jeho vierohodnosť, nie však k otázke, či výpoveď spolupracujúceho obvineného je vierohodná. Takáto otázka absolútne nepatrí do kompetencie znalca, ale výslovne a len do kompetencie rozhodujúceho súdu. V tomto smere teda navrhujeme, aby znalec – psychológ skúmal

---

¹⁸⁴ VRTÍKOVÁ, K. *Inštitút svedka s akcentom na jeho právnu ochranu v trestnom konaní*. Praha: Leges, 2021, s. 142.

¹⁸⁵ Mišíková, súčasná advokátka, v tejto spojitosti zastáva rovnaké stanovisko.

osobnostnú stránku spolupracujúceho obvineného s dôrazom na analýzu jeho osobnosti, povahy, temperamentu, sociálno-ekonomických a rodinných pomerov. V neposlednom rade by skúmal dôvody, ktoré viedli spolupracujúceho obvineného k tomu, aby iného usvedčil z trestnej činnosti.

Posledné obdobie prinieslo do našej spoločnosti vlnu kritiky, ktorá sa dotýka toho, že **znalecké psychiatrické, prípadne psychologické vyšetrenie** nemôže žiadnym zásadným spôsobom prispieť k zvýšeniu vierohodnosti kajúcnika, čo je odôvodňované najmä tým, že znalec nemôže vedieť, či kajúcnik hovorí pravdu, pretože nebol účastný na skutkovom deji, ktorý kajúcnik popisuje.¹⁸⁶ Je absolútne na mieste, aby iba súd posudzoval vierohodnosť vypočítanej osoby, preto sa s uvedeným konštatovaním absolútne stotožňujeme. V tomto smere však zastávame názor, že znalec – psychológ môže psychologickým vyšetrením odhaliť patológiu či osobnostnú subnormu vo vzťahu k vierohodnosti vyšetrovaného, nemôže však nahradiť komplexné posúdenie vierohodnosti výpovede obžalovaného súdom.¹⁸⁷ Na podklade uvedeného konštatujeme, že na dôkladné skúmanie vierohodnosti či spoľahlivosti tvrdení spolupracujúceho obvineného a jeho spôsobilosti pravdivo vypovedať (resp. vyvrátiť možnú ideu o uvádzaní klamstiev) navrhujeme pribrať osobu znalca do trestného konania, a to na podklade obligatórneho dodržania podmienok znaleckého skúmania, ktorými sú:

- výsledky znaleckého dokazovania nesmú nahrádzať dôkazy vo veci samej, a teda musí byť dodržaná zásada voľného hodnotenia dôkazov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu,
- znalec – psychológ je povolaný vyjadrovať sa len k takým črtám osobnosti spolupracujúceho obvineného, ktoré môžu mať vplyv na jeho vierohodnosť, nie však k otázke, či výpoveď spolupracujúceho obvineného je vierohodná.

I keď sme si vedomí, že o pravdivosti výpovede spolupracujúceho obvineného rozhoduje súd a nie znalec, domnievame sa, že závery znaleckého posudku by mali mať obligatórne miesto v prípadoch previazania

¹⁸⁶ Poznatzky plynúce z emailovej konzultácie so Šamkom, súčasným sudcom, zo 4. novembra 2022.

¹⁸⁷ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 548/2022 z 19. augusta 2021.

ných s výpoveďami spolupracujúcich obvinených. Nepreceňujeme tento legálny dôkazný prostriedok, ale objektívne trváme na tom, že zodpovedanie zložitých odborných otázok, psychologického charakteru, patrí do činnosti znalcov a nie právnikov či OČTK. V žiadnom prípade sa nestotožňujeme s myšlienkou akéhosi nahrádzania dôkazov či potláčania zásady voľného hodnotenia dôkazov.¹⁸⁸ Kompetenciou znalca psychológa je vyhodnotiť osobnosť hodnotenej osoby, jej vlastnosti a možné konfabulačné tendencie a nie určovať, či je výpoveď dôveryhodná alebo nedôveryhodná (pravdivá či nepravdivá). Navyše skutočnosť, že pri osobe boli znaleckým skúmaním zistené zavádzajúce tendencie, nedokazuje, že konfabulovala aj vo svojej výpovedi v trestnom konaní, a to platí aj naopak. Na druhej strane sa domnievame, že **psychologické posudzovanie osobnostnej stránky spolupracujúceho obvineného by doplnilo pomyselnú skladačku, a tým zabezpečilo komplexnejší obraz o osobe kajúcnika. V konečnom dôsledku, by však v závere buď rozhodol procesným postupom podmieneného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného prokurátor, alebo by o vine a treste takejto osoby rozhodol nezávislý a nestranný súd.**

Písm. e)

Štúdium organizovanej kriminality a s ním previazaná následná trajektória bádania nás podnietila aj v profilovaní nasledovného návrhu *pro futuro*, ktorý je previazaný s problematikou odčerpávania nelegálnych finančných prostriedkov z trestnej činnosti. Jednoznačne totiž zastávame názor, že v prípade, ak ponecháme zločincom ich majetok pochádzajúci z trestnej činnosti, zanecháme im v rukách prostriedky na ich vlastnú obranu, na financovanie advokátov, ovplyvňovanie svedkov a uplácanie personálneho aparátu štátnych orgánov. Takáto nečinnosť výkonného aparátu štátu môže mať fatálne následky v podobe opätovného investovania výnosov z trestnej činnosti do ekonomiky štátu, čím na jednej strane dôjde k legalizácii týchto prostriedkov a na strane druhej si páchatel' mocensky posilní svoju pozíciu v spoločnosti, a to bez ohľadu na pôvod týchto prostriedkov. Položme si otázku, čo je dôvodom páchania závaž-

---

¹⁸⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 548/2022 z 19. augusta 2021.

ných druhov trestnej činnosti. Je to rozhodne úsilie získať značný majetkový prospech. Peniaze a vplyv sú dva kľúčové atribúty, ktoré sú hybnou silou potierania organizovanej kriminality. Vezmeme zločincov ich majetok, vezmeme im tým aj ich moc a postavenie. Siahnuť na ich kapitál je ťažiskovou metódou boja proti tejto závažnej kriminalite.

Pozitívnym mementom bolo v tomto smere prijatie relatívne nového právneho predpisu, zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o zaistení a správe majetku**“) účinného od 1. januára 2021, ktorým došlo k zavedeniu možnosti dočasného zaistenia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti už v štádiu odhaľovania trestnej činnosti. Zaistením majetku je dočasné obmedzenie práva nakladať s takýmto majetkom v prípade, ak sú splnené zákonné predpoklady na jeho odňatie. Nejde teda o konečné rozhodnutie vo forme konfiškácie (t. j. prepadnutie majetku, prepadnutie vecí, zhabanie majetku, zhabanie vecí), o ktorej môže *de lege lata* rozhodnúť jedine **súd**. K odčerpaniu výnosov z trestnej činnosti získanej spolupracujúcim obvineným môže dôjsť jedine v prípade, ak je spolupracovník justície odsúdený súdom. Ak prokurátor uplatní svoju právomoc a rozhodne o podmienčnom zastavení trestného stíhania, neexistuje legálny podklad odčerpania nelegálnych finančných prostriedkov z trestnej činnosti takémuto kajúcnikovi. Právny stav *de lege lata* v tuzemsku v rámci trestného práva nevymedzuje hmotnoprávny podklad, ktorý by umožňoval odčerpávanie nelegálne získaných finančných prostriedkov spolupracujúcemu obvinenému *ex off*. Túto skutočnosť považujeme za neuspokojivú, vzbudzujúcu obavy a z toho dôvodu navrhujeme uložiť spolupracujúcemu obvinenému povinnosť previesť výnosy z trestnej činnosti na štát. Takáto konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti predstavuje v našom meradle jeden z najefektívnejších nástrojov boja proti organizovanej trestnej činnosti. Z toho dôvodu navrhujeme, aby bol spolupracujúci obvinený povinný previesť finančné prostriedky, ktoré nadobudol z nelegálnej trestnej činnosti na štát.

Písm. f), písm. g)

V nadväznosti na uvedené, nemožno opomenúť posledné z navrhovaných podmienok pre udelenie postavenia spolupracujúceho obvineného

v trestnom konaní. V tejto súvislosti rozširujeme navrhované podmienky v prvom rade o písomné prehlásenie spolupracujúceho obvineného, že uviedol všetky informácie súvisiace s trestnou činnosťou, o ktorej vypovedá, a v rade druhom o súhlas obvineného s udelením postavenia spolupracujúceho obvineného. Predloženou úpravou zabezpečujeme garanciu v podobe práv a povinností, ktoré sa dotýkajú ako orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdov, tak spolupracujúcich obvinených. Predmetné formalizované prehlásenie spolupracujúceho obvineného zabezpečí v tuzemsku precizovanie právnej úpravy spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

Odsek 2

Z dôvodu zachovania rovnocenného postavenia prokurátora a obvineného v trestnom konaní a podľa vzoru úpravy inštitútu dohody o vine a treste sa stanovuje oprávnenie obvineného iniciovať konanie o udelenie procesného postavenia spolupracujúceho obvineného na základe podnetu adresovaného prokurátorovi, ktorý v jeho veci koná.

Odsek 3

Aj z dôvodu garancie poskytnutia dôveryhodnej výpovede obvineným je nevyhnutné zabezpečiť legislatívny rámec výpočtu podmienok, ktorých naplnenie podmieňuje udelenie niektorého zo zákonného výpočtu výhod garantovaných Trestným poriadkom či Trestným zákonom. Takéto nastavenie predchádza vzniku nezrovnalostí v podobe nevyváženeho postavenia spolupracujúceho obvineného na strane jednej a orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom na strane druhej.

Tak, ako sa aj v systéme rozdelenia moci uplatňuje systém brzd a protiváh, prikláňame sa k názoru, že je nevyhnutné zabezpečiť záruku, aby využitie výhod deklarovaných Trestným poriadkom či Trestným zákonom vo vybraných prípadoch vo vzťahu k spolupracujúcim obvineným bolo opodstatnené a nedochádzalo k jeho zneužitiu.

Aj z dôvodu snahy o predchádzanie aplikačným nezrovnalostiam pri posudzovaní ne/dôveryhodnosti výpovedí spolupracujúcich obvinených je nevyhnutné, aby Trestný poriadok obsahoval záruky potvrdzujúce, že výpoveď takejto osoby je pravdivá. V tomto smere navrhujeme v prvom rade doplniť **špecifické formy poučenia pred samotným výsluchom**,

ktorá obsahuje osobitné aspekty o význame označenia obvineného za spolupracujúceho obvineného, o povinnosti zotrvať na svojom priznaní v prípravnom konaní a tiež v konaní pred súdom, o podaní úplnej a pravdivej výpovede o skutočnostiach schopných zásadným spôsobom ovplyvniť trestné konanie, poučenie o možnosti poskytnutia ochrany jemu alebo jeho blízkym osobám za predpokladu dôvodnej obavy o jeho život alebo život jeho blízkych osôb. Poučenie v sebe tiež subsumuje informovanie o tom, že v prípade porušenia záväzkov, ku ktorým sa spolupracovník zaviazal, mu bude procesné postavenie spolupracujúceho obvineného odobraté. V druhom rade je potrebné obvineného predtým, ako mu bude udelené postavenie spolupracujúceho obvineného, **poučiť aj o povinnosti viesť riadny život a tiež ho upozorniť, že prípadné spáchanie úmyselného trestného činu bude viesť k strate postavenia spolupracujúceho obvineného.**

Odsek 4

Aktuálna právna úprava poskytuje ochranu ohrozenému svedkovi, chránenému svedkovi a im blízkym osobám. Napriek tomu, že súčasná aplikačná prax je vedená myšlienkou snahy postaviť spolupracujúceho obvineného do procesnej pozície svedka, čím je *de facto* možné uplatnenie podmienok upravených v predmetnom zákone, považujeme aj s ohľadom na predtým uvedené navrhované znenie zákona za nevyhnutné, doplniť do predmetného osobitného zákona aj spolupracujúceho obvineného. V tejto spojitosti je teda nevyhnutné, aby prokurátor poučil aspiranta na postavenie spolupracujúceho obvineného aj o možnosti poskytnutia ochrany jemu alebo jeho blízkym za predpokladu dôvodnej obavy o jeho život alebo život jeho blízkych. Domnievame sa, že v prípade potvrdenia uvedenej obavy by spolupracujúci obvinený, resp. aj jeho blízki mali byť po splnení zákonných podmienok zaradení do programu ochrany.

Odsek 5

Vzhľadom na to, že ustanovenie § 333 ods. 4 TP nepripúšťa použitie priznania ku skutku obvineným v konaní o dohode o vine a treste ako dôkazu na hlavnom pojednávaní v prípade, ak súd dohodu o vine a treste odmietne, nazdávame sa, že za predpokladu straty postavenia spo-

lupracujúceho obvineného by sa predmetné ustanovenie malo uplatňovať *argumentum a simili* aj na túto situáciu. Z uvedeného dôvodu sme toho názoru, že v prípade straty postavenia spolupracujúceho obvineného z dôvodu porušenia niektorej z podmienok by nemalo byť možné priznanie obvineného, ako aj jeho výpoveď v trestnom konaní použiť ako dôkaz s výnimkou, ak by s jej použitím obvinený súhlasil.

Odsek 6

Na podklade českej právnej úpravy sme identifikovali jeden pozitívny aspekt, ktorý by v prípade aplikácie v rámci vnútroštátnej právnej úpravy posilnil zásadu spravodlivosti trestného konania. Ide o situáciu, keď následkom trestného činu aspiranta na spolupracujúceho obvineného bolo spôsobenie smrti, resp. ťažkej ujmy na zdraví. Navrhujeme, aby súčasne negatívne podmienky, že spolupracujúcim obvineným nemôže byť návodca, organizátor ani objednávateľ trestného činu, na objasnení ktorého sa podieľa, boli doplnené aj o spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví, resp. smrti, ako možné následky trestného činu spáchaného osobou aspirujúcou na spolupracujúceho obvineného. V danom prípade inšpiratívne pôsobí samotný Trestný poriadok, ktorý v ustanoveniach týkajúcich sa podmieneného zastavenia trestného stíhania alebo zmieru, túto negatívnu podmienku obsahuje, a teda osoba obvineného, ktorá chce využiť trestnoprocený inštitút zmieru, nesmela svojou trestnou činnosťou spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť. S ohľadom na to navrhujeme rozšíriť doposiaľ negatívne nastavené podmienky uplatnenia tohto inštitútu o následky spôsobenia smrti, resp. ťažkej ujmy na zdraví.

Odsek 7

Zakotvenie vecnej súvislosti trestnej činnosti, ktorej sa mal dopustiť spolupracujúci obvinený, a trestnej činnosti, na ktorej objasnení sa podieľa, v snahe vyhnúť sa krivým obvineniam a neprímeraným zvýhodňovaniam tých osôb, ktoré disponujú dostatočným množstvom adekvátnych informácií z prostredia organizovaného zločinu, oproti osobám, ktoré takými informáciami nedisponujú a nedopustili sa závažnej trestnej činnosti.

Odsek 8

Navrhujeme legálne vymedzenie formálnej dohody medzi spolupracujúcim obvineným a prokurátorom, ktorá by mala formu záznamu o tom, že súhlasí s procesným postavením spolupracujúceho obvineného a je si vedomý svojich záväzkov voči orgánom činným v trestnom konaní a súdu. V danej forme prehlásenia by sme navrhovali uvádzať informácie, ktoré sú podstatné na účely objasňovania trestnej činnosti spolupracujúceho obvineného. Zároveň by v tejto dohode spolupracujúci obvinený vyslovil, že vypovedal všetky známe skutočnosti o trestnej činnosti, k objasneniu ktorej prispieva svojou výpoveďou. Zaviazal by sa v nej k tomu, že v prípade, ak konanie dospeje do štádia pred súdom, bude dodržiavať záväzky uvedené v prehlásení. Takéto formálne prehlásenie by bolo legálnym podkladom pre rozhodnutie prokurátora o jednom z možných procesných postupov vo vzťahu k spolupracujúcemu obvinenému. Sme toho názoru, že zakotvením tohto formalizovaného prehlásenia dôjde v tuzemskej právnej úprave k deklarácii výnimočného postavenia spolupracujúceho obvineného.

Odsek 9

Čiastočným prelomením svojvoľnosti prokurátora pri navrhovanom treste v návrhu na schválenie dohody o vine a treste je legislatívny odkaz na osobitné ustanovenie o treste v prípade obvineného, ktorý získal postavenie spolupracujúceho obvineného. Týmto spôsobom bude prokurátor v kontexte navrhovaného trestu viazaný taxatívnym výpočtom alternatív trestu. V rovine uvažovania zatiaľ ostáva druh trestu, ktorý by sa mal ukladať aj s ohľadom na súčasnú reflexiu objasnenia závažnej trestnej činnosti spolupracujúcim obvineným. V tejto spojitosti sa zatiaľ adekvátnym javí uplatnenie možnosti ukladania mimoriadneho zníženia trestu, upustenia od potrestania alebo niektorého z iných druhov trestov, avšak zohľadňujúc participáciu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

K bodu 18

Za predpokladu, že je podaná obžaloba a súd udelí obvinenému procesné postavenie spolupracujúceho obvineného, pričom túto skutočnosť zohľadní po splnení podmienok aj vo výške trestu, je nevyhnutným za-

bezpečiť v zmysle *checks and balances* možnosť napadnúť odsudzujúci rozsudok v prípade, ak po prijatí odsudzujúceho rozsudku spolupracujúci obvinený poruší niektorú z podmienok na udelenie tohto procesného postavenia podľa ust. § 331 ods. 1 a nasl. TP. Predmetná situácia môže vzniknúť najmä v prípadoch, ak trestné konanie vo vzťahu k nemu je ukončené skôr než konanie, na ktorého objasnení sa má podieľať. Aj preto je potrebné umožniť odvolaciemu súdu zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, ak zistí, že boli porušené podmienky na udelenie procesného postavenia spolupracujúceho obvineného.

K bodu 19

Aktuálna právna úprava obnovy konania neumožňuje OČTK alebo súdom napadnúť rozsudok, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste alebo uznesenie o podmieničnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného vrátane rozhodnutia o osvedčení sa v prípade, ak si spolupracujúci obvinený neplní svoje záväzky pri objasňovaní závažnej trestnej činnosti. Inými slovami, v aktuálnej právnej úprave absentuje dôvod na povolenie obnovy konania v neprospech obvineného v prípade, ak spolupracujúci obvinený, ktorý bol uznaný za vinného alebo bolo voči nemu podmienične zastavené trestné stíhanie, poruší záväzok spočívajúci v aktívnej spolupráci na objasňovaní inej závažnej trestnej činnosti alebo akúkoľvek inú z podmienok priznania postavenia spolupracujúceho obvineného podľa ust. § 331 ods. 1 a nasl. TP. Z tohto dôvodu sa ako vhodným javí, vložiť do rúk súdov možnosť zvrátiť prípadne vzniknutý stav, ak by sa preukázalo, že spolupracujúci obvinený do piatich rokov od právoplatnosti rozhodnutia niektorú z týchto podmienok poruší.

K Čl. II

K bodu 1

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a jeho využívaní vo vybraných trestných činoch v súlade s navrhovaným znením ust. § 33a TP.

K bodu 2

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci rozšírenia upustenia od potrestania aj na nové procesné postavenie spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní, pričom v súlade s aktuálne platným ust. § 331 ods. 6 TP a v nadväznosti na navrhovanú právnu úpravu sa ponecháva pravidlo, že ak bola trestným činom spôsobená ťažká ujma na zdraví, resp. smrť, nemožno pristúpiť k upusteniu od potrestania.

K bodu 3

Doplneným predmetným ustanovením sa upravuje obligatórne ukládanie trestu prepadnutia majetku v prípade, ak ide o páchatela, ktorý získal postavenie spolupracujúceho obvineného a odsudzuje sa za niektorý z taxatívne vymedzených trestných činov. Teda uvedené ustanovenie rozširuje kompetencie súdu v otázke prepadnutia majetku v prípade, ak odsudzuje osobu, ktorá získala v trestnom konaní postavenie spolupracujúceho obvineného. Okrem zmienených dvoch podmienok je potrebná ešte tretia podmienka, k naplneniu ktorých musí dôjsť kumulatívne, a to, že zabezpečené dôkazy musia preukazovať, že spolupracujúci obvinený nadobudol majetok trestnou činnosťou alebo ako výnos z trestnej činnosti. V rámci trestného konania je teda nutné preukázať, že majetok spolupracujúceho obvineného je buď:

- priamo získaný z trestnej činnosti, alebo
- bol získaný ako výnos z trestnej činnosti, alebo
- majetkom, ktorý bol zmenený za výnos z trestnej činnosti.

V tomto smere zastávame názor, že navrhované nové znenie predmetného ustanovenia je v súlade s transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva, pričom sme jednoznačne toho názoru, že uvedená smernica nie je previazaná iba s trestným činom legalizácie výnosu z trestnej činnosti, ale aj s prepadnutím majetku ako efektívnym nástrojom odstránenia nelegálnych finančných prostriedkov z rúk páchatela.

Teda v čase, keď spolupracujúci obvinený prejavuje sám záujem o získanie postavenia spolupracujúceho obvineného alebo to navrhuje prokurátor, deklaruujeme, že takýto aspirant musí previesť finančné prostriedky

ky, ktoré pochádzajú z trestnej činnosti na štát. Uvedené je realizovateľné prostredníctvom zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia a zaisťení majetku a správe zaisteného majetku, ktorým sa takto nadobudnutý majetok dočasne zaisťí. Keďže rozhodnutie o zaisťení nie je rozhodnutím konečnej povahy, novelizujeme aj súvisiace ustanovenie týkajúce sa prepadnutia majetku ako legálneho spôsobu, akým spolupracujúcemu obvinenému vziať majetok, ktorý priamo získal trestnou činnosťou, získal ako výnos z trestnej činnosti alebo ide o majetok, ktorý bol zmenený za výnos z trestnej činnosti. Ak prokurátor uplatní svoju právomoc a rozhodne o podmieňanom zastavení trestného stíhania, neexistuje legálny podklad odčerpania nelegálnych finančných prostriedkov z trestnej činnosti takémuto spolupracujúcemu obvinenému. Právny stav *de lege lata* v tuzemsku v rámci trestného práva nevymedzuje hmotnoprávny podklad, ktorý by umožňoval odčerpanie nelegálne získaných finančných prostriedkov spolupracujúcemu obvinenému *ex officio*. Túto skutočnosť považujeme za neuspokojivú, vzbudzujúcu obavy a z toho dôvodu navrhujeme uložiť spolupracujúcemu obvinenému povinnosť previesť výnosy z trestnej činnosti na štát. Takáto konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti predstavuje v našom meradle jeden z najefektívnejších nástrojov boja proti organizovanej trestnej činnosti. Z toho dôvodu navrhujeme, aby spolupracujúci obvinený bol povinný previesť finančné prostriedky, ktoré nadobudol z nelegálnej trestnej činnosti, na štát.

K bodu 4

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vypustenia vydania rozhodnutia podľa ust. § 205 TP aj z ust. § 87 ods. 2 písm. d) TZ.

K bodu 5

Uvedená modifikácia tohto ustanovenia je previazaná s trestným činom krivej výpovede a krivej prísahy v zmysle § 346 TZ, pretože v nadväznosti na načrtnuté zmeny, ktoré by do Trestného poriadku priniesli nové procesné postavenie v podobe spolupracujúceho obvineného, a najmä z dôvodu zabezpečenia záruky o pravdivosti uvádzaných sku-

točnosť navrhujeme zmenu dotýkajúcu sa doplnenia do § 346 ods. 1 TZ za svedka znenie *alebo spolupracujúci obvinený*.

K Čl. III

K bodu 1

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní tak, aby korešpondoval aj so zákonom č. 256/1998 Z. z. o právnej ochrane svedka v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o ochrane svedka**“ alebo „**ZOS**“), do ktorého právnej úpravy sa týmto dopĺňa osoba spolupracujúceho obvineného a jeho blízke osoby.

K bodu 2

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní tak, aby korešpondoval aj so zákonom o ochrane svedka, do ktorého právnej úpravy sa týmto dopĺňa osoba spolupracujúceho obvineného a jeho blízke osoby.

K bodu 3

Primárne je potrebné uviesť, že generálnymi atribútmi ochrany svedka v podmienkach Slovenskej republiky je Trestný poriadok, avšak tento neposkytuje svedkovi fyzickú ochranu, ale „iba“ alternatívne spôsoby utajenia jeho totožnosti. Podľa zákona o ochrane svedka sa postupuje v prípade, ak nie je možné bezpečnosť ohrozených osôb zabezpečiť iným spôsobom. Teda pomoc a ochrana sa poskytujú subsidiárne. Pričom na to, aby sme mohli aplikovať na svedka zákon o ochrane svedka, musí byť splnená ďalšia podmienka, a to ochrana a pomoc ohrozenému svedkovi alebo chránenému svedkovi a im blízkym osobám môže byť poskytnutá len s ich vopred daným výslovným súhlasom, ktorý musí byť vážny, jasný a dobrovoľný. Na poskytovanie pomoci a podpory podľa zákona o ochrane svedka nie je právny nárok. V tomto smere bolo potrebné modifikovať uvedené ustanovenie o konkrétny odsek, z ktorého bude zrejmé, že spolupracujúci obvinený, keď sa rozhodne vypovedať o skutočnostiach, kto-

ré majú negatívny vplyv na jeho bezpečnosť alebo bezpečnosť jeho blízkych osôb, má na pomoc a ochranu právny nárok.

K bodu 4

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a jeho využívání vo vybraných trestných činoch v súlade s navrhovaným znením ust. § 33a TP.

K bodu 5

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. Neodkladnými opatreniami sú v zmysle zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov úkony smerujúce k ochrane života a zdravia ohrozeného svedka v čase, keď sa rozhoduje o jeho zaradení, resp. nezaradení do programu ochrany svedkov. Tieto neodkladné opatrenia vykonáva Policajný zbor Slovenskej republiky. V tomto kontexte preto navrhujeme rozšírenie predmetného ustanovenia aj na osobu spolupracujúceho obvineného z dôvodu bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva počas trestného konania.

K bodu 6

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. Program ochrany svedka je v skutočnosti súborom individuálnych ochranných opatrení, ktoré sú popísané v ochrannej dohode a podpísané sú jednak chráneným spolupracujúcim obvineným a jednak zodpovedným orgánom. V tomto smere preto navrhujeme rozšírenie adresátov ochrany prostredníctvom programu ochrany aj na spolupracujúcich obvinených, a to z dôvodu hroziaceho nebezpečenstva počas trestného konania až do skončenia trvania dôvodov na poskytnutie takejto ochrany a pomoci.

K bodu 7

Návrh na zaradenie spolupracujúceho obvineného do programu ochrany musí obsahovať osobné údaje spolupracujúceho obvineného [meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a adresu trvalého pobytu, osobné pomery spolupracujúceho obvineného (počet detí, počet blízkych osôb, forma zárobkovej činnosti, mesačný príjem, informáciu, či bol spolupracujúci obvinený doteraz trestne stíhaný, prípadne iné relevantné informácie), opis trestnej veci, v rámci ktorej spolupracujúci obvinený vypovedá, charakter nebezpečenstva hroziaceho spolupracujúcemu obvinenému (vymedzenie nebezpečenstva, ktoré svedkovi a jemu blízkym osobám hrozí z dôvodu poskytnutia výpovede v trestnom konaní)].

K bodu 8

Predmetnou zmenou sa zosúlaďuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. V tomto smere netreba opomínať skutočnosť, že keďže kardinálnym cieľom zákona o ochrane svedkov je ochrana života a zdravia svedka alebo v kontexte nášho návrhu aj spolupracujúceho obvineného a ich blízkych osôb, metódy a formy poskytovania pomoci a ochrany svedkovi alebo spolupracujúcemu obvinenému vrátane informácií o mieste ich pobytu sú predmetom ochrany ako utajovaná skutočnosť, ktorej prezradenie by bolo možné klasifikovať ako trestný čin ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti v zmysle ust. § 353 TZ.

K bodu 9

Predmetnou zmenou sa zosúlaďuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

K bodu 10

Predmetnou zmenou sa zosúlaďuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. Návrh na zaradenie do programu ochrany spolupracujúceho obvineného musí obligatórne

obsahovať náležitosti predpokladané zákonom o ochrane svedka. Písomné vypracovanie takéhoto návrhu musí obsahovať všetky náležitosti, ktoré slúžia komisii na rozhodovanie. Po predložení návrhu na ochranu príslušnému útvaru Policajného zboru musí byť návrh neodkladne doručený predsedovi komisie. Komisia najneskôr do troch mesiacov od prvého zasadnutia v danej veci musí prehodnotiť všetky získané materiály vzťahujúce sa na zaradenie spolupracujúceho obvineného do programu ochrany.

K bodu 11, 12, 13, 14, 15

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. V prípade, ak sa komisia ako rozhodný orgán uznesie na tom, že zaradí spolupracujúceho obvineného do programu ochrany, v takom prípade príslušný útvar Policajného zboru vypracuje návrh tzv. ochrannej dohody, ktorá určí rozsah ochrany a pomoci ohrozenému svedkovi vrátane jeho blízkej osoby. Ochranná dohoda sa uzatvára s každým plnoletým a na právne úkony spôsobilým spolupracujúcim obvineným samostatne. V prípade maloletej osoby či osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony budú ochrannú dohodu podpisovať jej zákonní zástupcovia. Ak by zákonný zástupca s podpisom takejto dohody nesúhlasil a zároveň by tento nesúhlas nebol v záujme takejto osoby, písomnú ochrannú dohodu by uzatvoril spolupracujúci obvinený osobne po predchádzajúcom schválení súdom.

K bodu 16

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní. Ochranná dohoda obsahuje práva a povinnosti zúčastnených strán na vykonávanie programu ochrany a podmienky, za akých môžu strany od tejto dohody odstúpiť, resp. v prípade spolupracujúceho obvineného dohoda obsahuje aj ustanovenie o tom, že v prípade straty postavenia spolupracujúceho obvineného tento automaticky stráca aj právo na ochranu či pomoc. Spolpracujúci obvinený sa v ochrannej dohode zaväzuje najmä:

- neudržiavať a nenadväzovať styky s osobami z kriminálneho prostredia,
- nevyvíjať činnosť, ktorá by mohla ohroziť jeho bezpečnosť alebo narušiť vykonávanie programu ochrany,
- podrobiť sa opatreniam na zabezpečenie jeho ochrany,
- plniť voči fyzickým a právnickým osobám záväzky, ktoré mu vznikli pred zaradením do programu ochrany,
- neodkladne informovať útvar o zmenách v osobných pomeroch a aktivitách vykonávaných počas realizácie programu ochrany.

K bodu 17

Okrem záväzkov na strane chránenej osoby zákon o ochrane svedka ukladá útvaru Policajného zboru obligatórne vykonať na ochranu spolupracujúceho obvineného opatrenia, ktoré budú podchytené aj v rámci ochrannej dohody. Konkrétne pôjde o opatrenia týkajúce sa totožnosti svedka, jeho vzhľadu, bydliska, rekvalifikácie a poskytovania sociálnej pomoci chránenému spolupracujúcemu obvinenému.

K bodu 18

Spolupracujúci obvinený je podpísaním ochrannej dohody zaradený do programu ochrany a získava postavenie chráneného spolupracujúceho obvineného.

K bodu 19

V prípade, ak komisia rozhodne o zaradení spolupracujúceho obvineného do programu ochrany, ale spolupracujúci obvinený neposkytne súhlas s podmienkami dohody, a teda nepodpíše ochrannú dohodu, výkon jeho ochrany nebude možný. O dôvodoch neuzatvorenia ochrannej dohody útvar vyhotoví zápisnicu. Spolupracujúcemu obvinenému, ktorému síce komisia schválila návrh na ochranu spolupracujúceho obvineného, no on ochrannú dohodu nepodpísal, deň vyrozumienia tejto skutočnosti útvaru je zároveň aj dňom skončenia vykonávania neodkladných opatrení.

K bodu 20, 21, 22

Neodkladné opatrenia sa voči spolupracujúcemu obvinenému začínajú vykonávať okamžite po doručení súhlasného rozhodnutia komisie o návrhu na opatrenia alebo ak vec neznesie odklad, po doručení súhlasného písomného rozhodnutia predsedu komisie a v jeho neprítomnosti jeho náhradníka. Ak sa vykonávanie neodkladných opatrení vzťahuje na neplnoletú osobu, ktorá žije v domácnosti so spolupracujúcim obvineným, útvár je povinný o vykonávaní neodkladných opatrení ihneď vyzrozumieť aj druhého rodiča. Výkon neodkladných opatrení trvá do uzatvorenia ochrannej dohody medzi útvárom Policajného zboru a spolupracujúcim obvineným, resp. do pominutia dôvodov ich vykonávania.

K bodu 23, 24

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

K bodu 25

Ak je určený dátum skončenia neodkladných opatrení, útvár o tejto skutočnosti písomne vyzrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu, pričom spolupracujúceho obvineného vyzrozumie ústne. Konkrétne určený dátum je zároveň aj dňom skončenia vykonávania neodkladných opatrení.

K bodu 26

V tomto smere netreba opomínať skutočnosť, že metódy, formy poskytovania pomoci a ochrany spolupracujúcemu obvinenému vrátane informácií o mieste ich pobytu či informácie previazané s vykonávaním neodkladných opatrení sú predmetom ochrany ako utajovaná skutočnosť, ktorej prezradenie by bolo možné klasifikovať ako trestný čin ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti v zmysle ust. § 353 TZ.

K bodu 27

Z dôvodu zabezpečenia ochrany života a zdravia spolupracujúceho obvineného je útvár oprávnený dohodnúť postup s vyšetrovateľom alebo prokurátorom pri poskytovaní ochrany spolupracujúcemu obvinenému a najmä pri zabezpečovaní jeho účasti na úkonoch v prípravnom konaní.

K bodu 28

S cieľom zabezpečiť ochranu chráneného spolupracujúceho obvineného počas trvania programu ochrany, je možné zmeniť jeho totožnosť a výnimočne je možné aj po skončení programu ochrany ponechať mu túto totožnosť na jeho výslovnú žiadosť. Takéto krycie doklady¹⁸⁹ vydáva Policajný zbor. Na zakrytie totožnosti chráneného spolupracujúceho obvineného možno taktiež **vytvoriť legendu** a v súvislosti s tým vytvoriť v informačných systémoch Policajného zboru, v informačných systémoch štátnych orgánov, verejnoprávnych inštitúcií, orgánov samosprávy či iných právnických osôb, resp. fyzických osôb – podnikateľov údaje a informácie o chránenom spolupracujúcom obvinenom.¹⁹⁰

K bodu 29

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

K bodu 30

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

K bodu 31, 32, 33

V prípade, ak má chránený spolupracujúci obvinený vypovedať v konaní pred súdom, ZOS bolo potrebné modifikovať tak, aby súčasné usta-

¹⁸⁹ Krycími dokladmi sú najmä listiny a predmety slúžiace na utajenie skutočnej totožnosti svedka alebo chráneného svedka, ktorý koná pod legendou.

¹⁹⁰ ZÁHORA, J. *Zákon o ochrane svedka. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2019, s. 95.

novenia, ktoré slúžia na ochranu svedka, bolo možné aplikovať aj na spolupracujúceho obvineného ako nové procesné postavenie v trestnom konaní. S ohľadom na uvedené preto uvádzame nasledujúce ustanovenia, ktoré sa totožne môžu aplikovať aj na chráneného spolupracujúceho obvineného:

- neprístupnenie tej časti spisu, ktorá obsahuje údaje o totožnosti chráneného spolupracujúceho obvineného,
- možnosť vypočutia prostredníctvom videokonferenčného zariadenia,
- zákaz vykonávať konfrontáciu,
- zamedzenie kontaktu medzi obžalovaným a chráneným spolupracujúcim obvineným,
- vylúčenie verejnosti na hlavnom pojednávaní,
- zákaz vyhotovovania zvukových záznamov na hlavnom pojednávaní.

K bodu 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40

Podmienky na odstúpenie od písomnej dohody medzi útvárom a chráneným spolupracujúcim obvineným, resp. jeho blízkou osobou, sú nasledujúce. Samotné odstúpenie od ochrannej dohody je jedným z dôvodov zániku programu ochrany. Pričom navrhujeme, že ak by od ochrannej dohody chcel odstúpiť priamo chránený spolupracujúci obvinený, musí tak urobiť podľa vzoru chráneného svedka písomným oznámením. Útvar by vyhotovil zápisnicu, v ktorej uvedie deň jeho ukončenia a upovedomí o tom vyšetrovateľa, prokurátora a sudcu. Okrem chráneného spolupracujúceho obvineného navrhujeme, aby iniciovať ukončenie ochrannej dohody mohol aj:

- v prípravnom konaní prokurátor,
- v konaní pred súdom sudca.

Takýto návrh podľa vzoru podmienok stanovených na odstúpenie od ochrannej dohody chráneného svedka musí spĺňať aspoň jednu z nasledujúcich podmienok:

- zistenie, že pominuli dôvody vykonávania programu ochrany,
- zistenie, že chránený spolupracujúci obvinený odmietol vypovedať v ďalšom štádiu trestného konania,

- zistenie, že chránený spolupracujúci obvinený porušil ustanovenia ochrannej dohody,
- zistenie, že chránený spolupracujúci obvinený po uzatvorení ochrannej dohody spáchal úmyselný trestný čin.

Rovnako platí, že útvár môže navrhnúť komisii odstúpenie od ochrannej dohody, ak zistí, že pominuli dôvody vykonávania programu ochrany. Kľúčové sú v tomto smere dva dôvody, a to:

- ak chránený spolupracujúci obvinený zamlčí skutočnosti, ktoré mali podstatný význam pre rozhodnutie komisie o jeho zaradení do programu ochrany,
- skutočnosť, že chránený spolupracujúci obvinený trpí trvalou duševnou poruchou, pretože v takomto prípade je nutné, aby ochrannú dohodu schválil súd.

Špecifickú situáciu týkajúcu sa prerušenia programu ochrany z dôvodu, že dočasne pominuli dôvody jeho vykonávania, alternujeme pre prípady, ak:

- chránený spolupracujúci obvinený je nezvestný a uplynula viac ako šesťmesačná lehota od vyhlásenia pátrania po ňom,
- chránený spolupracujúci obvinený trpí dočasnou duševnou poruchou, ktorá má za následok porušenie ustanovení ochrannej dohody, a ich ďalšie plnenie nemožno zabezpečiť inak.

Po odpadnutí dôvodov na prerušenie vykonávania programu ochrany navrhujeme, aby sa vykonávanie programu ochrany spolupracujúceho obvineného mohlo znova obnoviť. O takomto prerušení sa obligatórne vyhotovuje zápisnica s uvedením dátumu prerušenia, resp. obnovenia vykonávania programu ochrany, dôvodu prerušenia programu alebo obnovenia programu ochrany.

K bodu 41, 44

Navrhujeme, podľa vzoru podmienok stanovených pre zánik ochrany chráneného svedka, aby v prípade smrti chráneného spolupracujúceho obvineného výkon programu ochrany zanikol. Teda v prípade, ak chránený spolupracujúci obvinený umrie alebo bude vyhlásený za mŕtveho, navrhujeme, aby nebola vyhotovovaná zápisnica, ale aby bola uvedená skutočnosť vyznačená v spise. V takomto prípade útvár písomne vyrozu-

mie iba vyšetrovateľa, prokurátora a sudcu, a to v konkrétnej veci, v rámci ktorej chránený spolupracujúci obvinený podával výpoveď.

K bodu 42, 43

Dôvody zániku programu ochrany navrhujeme rozšíriť aj na osobu chráneného spolupracujúceho obvineného, a to takým spôsobom, že chránený spolupracujúci obvinený môže odstúpiť od ochranej dohody a útvár v takom prípade vyhotoví zápisnicu, v ktorej uvedie dátum skončenia vykonávania programu ochrany na základe písomného oznámenia chráneného spolupracujúceho obvineného, a písomne vyrozumie vyšetrovateľa, prokurátora alebo sudcu, ak bolo oznámenie doručené do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci, v ktorej chránený spolupracujúci obvinený vypovedá.

K bodu 45

Predmetnou zmenou sa zosúladuje existujúci legislatívny stav s navrhovaným právnym stavom vo veci vzniku nového procesného postavenia spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní.

ZÁVER

Napriek tomu, že inštitút spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní si zasluhuje v nadväznosti na nedávne udalosti výraznú pozornosť, ktorá je v početných prípadoch rámcovaná silnou kritikou nesúcou sa od odbornej verejnosti, nie je možné opomenúť aj jeho výrazný vplyv, ktorý sa odzrkadľuje v objasňovaní jednej z najzávažnejších druhov trestnej činnosti v podobe organizovanej kriminality. Takýmto spôsobom si orgány činné v trestnom konaní môžu riešiť dôkaznú núdzu, ktorá je výsledkom najmä veľmi sofistikovaného konania páchatelov, a to aj za cenu výrazného popretia zásady legality a oficiality, ktoré predstavujú základ kontinentálneho trestného procesu u nás.¹⁹¹ Z tohto pohľadu ho teda možno považovať za vhodný a efektívny prvok ako trestného práva hmotného, tak trestného práva procesného.

Kriticky však vyznieva právna úprava, v kontexte ktorej je možné zastaviť trestné stíhanie v prípade aktívnej spolupráce obvinených s orgánmi činnými v trestnom konaní. V tejto súvislosti tak aktuálne platná legislatíva poskytuje takejto osobe, ktorá je sama páchatelom trestnej činnosti, možnosť dosiahnuť až výhodu beztrestnosti výmenou za poskytnutie relevantných informácií v trestnom konaní, čo nie je možné považovať za proporcionálne, a v tomto kontexte v určitých medziach absentuje element spravodlivosti konania. Z uvedeného dôvodu zdôrazňujeme potrebu vyváženia záujmu na objasnení závažnej trestnej činnosti so záujmom na spravodlivom potrestaní páchatela. Tak, ako sa aj v systéme rozdelenia moci uplatňuje systém brzd a protiváh, prikláňame sa k názoru, že je nevyhnutné zabezpečiť záruku, aby využitie výhod deklarovaných Trestným poriadkom či Trestným zákonom vo vybraných prípadoch vo vzťahu k spolupracujúcim obvineným bolo opodstatnené a nedochádzalo k jeho zneužitiu.

Myšlienky a názory zhmotnené v danej monografii sa môžu na prvý pohľad javiť ako dehonestujúce osobu spolupracujúceho obvineného. Ďalší by mohli tvrdiť, že ak chceme spolupracujúceho obvineného pod-

---

¹⁹¹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.

robovať takýmto tortúram, v skutočnosti dosiahneme iba to, že takéto osoby nebudú ochotné spolupracovať s justíciou, čím poškodíme spoločnosť a záujem na objasnení závažnej trestnej činnosti ako celok. Avšak nedôvera panujúca tak medzi odborníkmi z praxe, ako aj medzi laickou verejnosťou nás podnietila k formulovaniu takých procesných záruk, ktoré zacelia problematické úskalia, s ktorými súčasná právna úprava zápasí.

Niet pochyb o tom, že inštitút spolupracujúceho obvineného, na podklade celkového rozboru predostretého v predkladanom vedeckom texte, je silným nástrojom na boj proti organizovanej kriminalite, avšak na to, aby o jeho využívaní neexistovali legálne pochybnosti, by mal byť využívaný v synergii s inými vyšetrovacími prostriedkami a výpovede spolupracujúcich osôb by mali byť vždy, obligatórne, preverované aj s ohľadom na využitie iných dôkazných prostriedkov. Vychádzajúc z uvedeného sa domnievame, že predostreté návrhy vyzdvihujú osobitosť postavenia inštitútu spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní a zdôrazňujú nevyhnutnosť jeho podrobnejšej právnej úpravy ako v Trestnom poriadku, tak v Trestnom zákone. Veríme, že nami predostretý legislatívny návrh napomôže k vyriešeniu problému v nejednoznačnosti a právnej neistote pri aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného, s ktorým vyvstáva celý rad praktických otázok a pochybností.

I keď nami navrhované zmeny môžu na prvý pohľad vyznievať ako procesné komplikácie spojené s nutnosťou vykonávania ďalších úkonov, čím sa celé trestné konanie ešte viac zaťažú, domnievame sa, že trestné konanie vo veciach závažnej trestnej činnosti si zaslúži exaktnejšiu, formalizovanejšie stanovenú regulu rozhodovania. Jasne stanovený postup OČTK spojený s garanciami minimálnych záruk by celkom iste motivoval spolupracujúcich obvinených k spolupodieľaniu sa na odhaľovaní trestnej činnosti.

Zastávame názor, že hodnota spolupráce spolupracujúcich obvinených a výpovede nimi poskytnuté musia byť nevyhnutne na takej úrovni, aby prevýšili nemorálnosť celého ich predchádzajúceho konania. V nadväznosti na uvedené teda odmietame tézu o absolútnej nepravdivosti či pravdivosti výpovedí poskytnutých spolupracujúcim obvineným v trestnom konaní. Sme toho názoru, že zminimalizovanie vzniku dôvodných pochybností o výpovedi takejto osoby je možné len za predpokladu, že

bude posudzovaná vo svetle ďalších súvisiacich dôkazov. Vychádzajú z uvedeného by malo platiť, že v prípade, ak by výpoveď spolupracujúceho obvineného bola jediným usvedčujúcim dôkazom o vine obžalovaného, táto by nebola postačujúca na rozhodnutie o jeho vine. **Uspokojenie sa OČTK so získaním jediného dôkazu, výpovede spolupracujúcej osoby, v súčasnosti nemôže naplniť atribút spravodlivého trestného konania** ani zásady zistenia skutkového stavu bez dôvodných pochybností.

Je teda na mieste podrobiť skúmaniu celý proces týkajúci sa spolupracujúcich obvinených, aby výhody, ktoré im boli ponúknuté, nedehtovali spravodlivosť ako najvýraznejší prvok trestného procesu vôbec. Právo na riadny chod spravodlivosti v demokratickej spoločnosti zastáva výhradné miesto a nesmie byť obetované tomu, čo je výhodné. Existencia rizika, že spolupracujúci obvinený môže vypovedať čiastočne alebo úplne nepravdivo, nás nevyhnutne podnecuje k tomu, aby informácie ním poskytnuté boli vyhodnotené vo svetle všetkých ostatných dôkazov, v ich logickom slede, aby bola preverená motivácia spolupracujúceho obvineného vypovedať a spolupracovať s justíciou. Preto je dôležité, aby trestné právo poskytovalo záruky eliminujúce prípadnú nepravdivosť výpovede spolupracujúceho obvineného.

Z pohľadu systematického členenia pozostáva predložená monografia zo štyroch kapitol. *Prvá kapitola* vymedzovala právnoteoretický rámec inštitútu spolupracujúceho obvineného, pričom sme sa neobmedzovali iba na jeho vymedzenie v právnom poriadku Slovenskej republiky či prostredníctvom slovenskej súdnej praxe, ale zapracovali sme aj medzinárodnoprávne aspekty súvisiace s týmto nástrojom, ktoré sme plynule doplnili aj o základné zásady trestného konania priamo nadväzujúce na analyzovaný inštitút.

Druhá kapitola priblížila tak hmotnoprávny inštitút v podobe mimoriadneho zníženia trestu, ako aj procesnoprávne inštitúty spolupracujúceho obvineného v trestnom konaní *de lege lata*, na podklade ktorých sme upozornili na najvýraznejšie problémy vznikajúce v aplikačnej praxi, ktoré sú spôsobené značnými legislatívnymi nedostatkami v existujúcej právnej úprave.

Uvedená kapitola je doplnená aj o rozhodovacia činnosť súdov, z ktorej možno *in fine* vyvodiť, že výpoveď kajúcnika síce je *a priori* považova-

ná za rovnocenný dôkaz v porovnaní s ostatnými dôkazmi, avšak napriek tomu musí byť vyhodnocovaná vo vzťahu k celému komplexu relevantných skutočností produkovaných v procese dokazovania, a to v súlade so zásadami náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov. Je potrebné vykonať dôslednú previerku hodnovernosti takejto výpovede, a teda kvality výpovede spolupracujúcej osoby, pretože prípadné zanedbanie by mohlo byť signálom porušenia garancií spravodlivého procesu. Tento prirodzený mechanizmus konfrontácie takejto výpovede s ďalšími relevantnými skutočnosťami získanými v rámci dokazovania vyplýva z postavenia spolupracujúceho obvineného, ktorý síce formálne vypovedá ako svedok, avšak z materiálneho hľadiska svedkom nie je, keďže trestnú činnosť spáchal priamo a v pozícii svedka sa ocitol iba po použití a aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného.

Ťažisková oblasť *tretej kapitoly* analyzovala poznatky českej, poľskej, nemeckej a talianskej právnej úpravy v otázkach previazaných so spolupracujúcim obvineným. V tejto spojitosti je ústrednou metódou komparácia zmienených právnych úprav s cieľom hľadať totožné, ale aj rozdielne znaky vedúce k adekvátnemu zhodnoteniu kladov a zápor takýchto úprav s účelom dosiahnuť čo najdôslednejšie prepracovanie návrhov, ktoré sú súčasťou navrhovanej legislatívnej zmeny.

V poslednej, v poradí *štvrtej kapitole* našiel svoje logické vyústenie predtým stanovený cieľ v podobe explicitnej formulácie konceptu právnej úpravy dotknutého inštitútu v našom právnom poriadku, ktorá reaguje v prvom rade na súčasné požiadavky objasňovania trestných činov zo strany orgánov činných v trestnom konaní a v druhom rade aj na zvýšenie právnych záruk osôb spolupracujúcich v trestnom konaní.

ZOZNAM POUŽITEJ LIETRATÚRY

Monografie

1. BALÁŽ, P., PALKOVIČ, P. *Dokazovanie v trestnom konaní. Teoretická a praktická časť*. Bratislava: VEDA, 2005, s. 428.
2. ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. 4. aktualizované vyd. Žilina: EUROKÓDEX, 2019, s.1040.
3. ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVIČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 2568.
4. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád, Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 2552.
5. GIORDANO, G., TINEBRA, B. *Una nuova disciplina per la tutela e sanzione dei penitenti e dei testimoni. Regime di tutela in „Diritto penale e processo“*. 2001, č. 5, s. 562.
6. IVOR, J. *Optimalizácia prípravného konania trestného*. Praha: Leges, 2017, s. 608.
7. KAČÍK, E., SIVÁK, F. a kol. *Dokazovanie vo vývoji trestného zákonodarstva*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 1997, s. 83.
8. KLIMEK, L. a kol. *Kriminológia vo vnútroštátnom a medzinárodnom rozmere*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2020, s. 780.
9. NATOLI, G. *Problematiche concernenti il sistema di protezione dei collaboratori di giustizia. Diritto e Giustizia*. 15 settembre 2001, n°31, pag. 10.
10. PARRINI, D. *Collaborati e testimoni di giustizia*, 2007. pag.
11. PROKEJNOVÁ, M. *Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi)*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Vydavateľské oddelenie, 2009, s. 107.
12. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. komentář: § 157-314s*. 7. dopln. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2135.
13. ŠIMOVIČEK, I. a kol. *Trestné právo procesné*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 418.
14. ZÁHORA, J. *Zákon o ochrane svedka. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2019, s. 116.

15. ZWEIGERT, K., KÖTZ, H. An Introduction to Comparative Law. 3e éd. trad. par. Tony Weir. Oxford: Oxford University Press, 1998, p. 744.

Zborníky

1. ČENTĚŠ, J., ŠANTA, J. K niektorým aplikačným poznatkom prokurátorov k zákonnosti vykonávania dôkazov. In: *Bratislavské právnické fórum 2019*. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2019, s. 369. ISBN 978-80-7160-520-1.
2. DULA, L. Spravodlivosť, kontradiktórnosť a sankčná primeranosť v konaní pred súdmi Slovenskej republiky. In: *Princíp spravodlivosti v trestnom a správnom konaní*. Pezinok: Justičná akadémia Slovenskej republiky, 2016, s. 224. ISBN 978-80-970207-9-8.
3. GAJDIČIAR, V. Zákonosť dokazovania pri aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného [online]. In: *Zborník Dny Práva Brno*, 2013, s. 1423. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativy/GajdicjarVladimir.pdf
4. IVOR, J., KLÁTIK, J. Spolupracujúca osoba z pohľadu významu a vierohodnosti jej výpovede [online]. In: *Právne rozpravy on-screen III- Sekcia verejného práva*. Zborník z online vedeckej konferencie konanej 7. mája 2021, s. 334. ISBN 978-80-557-1932-0. Dostupné na: <https://doi.org/10.24040/pros.07.05.2021.svp.145-167>
5. KANDALCOVÁ, A. Inštitút spolupracujúceho obvineného v komparatívnom pohľadu. In: FRYŠTÁK, M. a spol. (ed.). *Dny práva 2016: Časť X. Meze a možnosti inspirácie trestného řízení angloamerickými prvky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 75 [cit. 2023-02-04]. ISBN 978-80-210-8561-9. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/39614>
6. MICHORA, Z. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: *Dny práva – 2016. Meze a možnosti inspirácie trestného řízení angloamerickými prvky*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 323. ISBN 978-80-210-8561-9.
7. MOKRÁ, I. Inštitút spolupracujúceho obvineného s dôrazom na uzatváranie dohody o vine a treste vo svetle súčasnej aplikačnej praxe. In: *Aktuálne otázky trestného práva v teórii a praxi: 10. ročník*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2022, s. 244. ISBN 978-80-8054-953-4.
8. SZABOVÁ, E., JALČ, A. Nepripustnosť výpovede svedka v kontexte (ne)rešpektovania zásady kontradiktórnosti. In: *Zborník z medzinárodnej vedec-*

- kej konferencie Bratislavské právnické fórum 2019, s. 241. ISBN 978-80-210-8561-9.
9. ZÁHORA, J. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2015*. Bratislava, 2015, s. 169. ISBN 978-80-210-8561-9.
  10. ZIMMERMANN, K. A. 'Securing Protection and Cooperation of Witnesses and Whistle-blowers: An Overview of the Law as it stands in Germany' Fourth Regional Seminar on Good Governance for South East Asian Countries, Co-hosted by UNAFEI and the Department of Justice the Republic of Philippines, 6-9 December 2010, Manila, the Philippines, November 2011, Tokyo, Japan 26. Available at: https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/GG4/Fourth_GG-Seminar_P20-35.pdf

Časopisecká literatúra

1. ALBERTIK, A. Le dichiarazioni tardive del collaborate di giustizia. In: *Penalista*, 2016.
2. ČENTÉŠ, J., BELEŠ, A. Európske aspekty inštitútu spolupracujúceho obvineného. *Justičná revue*. 2020, roč. 72, č. 3, s. 379 – 388. ISSN 1335-6461.
3. DESET, M. K právnej úprave korunného svedka. *Justičná revue*. 2009, roč. 61, č. 11, s. 1193 – 1202. ISSN 1335-6461.
4. GIORDANO, P. Nuova disciplina della protezione e del trattamento sanzionatorio di pentiti e testimoni. Il regime di protezione. In: „*Diritto penale e processo*“, 2001.
5. JALČ, A. K problematike alternatívnych foriem konania v koncepte restauratívnej spravodlivosti. *Studia iuridica Cassoviensia*. 2014, roč. 2, č. 1, s. 68 – 77 ISSN 1339-3995.
6. KARAS, I. E., BURIC, Z., PAJČIĆ, M. Collaborators of Justice: Comparative legal solutions and Croatian criminal procedural law 42 PRAVNI VJESNIK GOD. 37 BR. 1, 2021 [online]. In: *Special issue: Consensual Justice in Croatian Criminal Procedure* Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/373268>
7. KLÁTIK, J. Podmienečné zastavenie trestného stíhania – alternatívny spôsob riešenia trestnej veci. *Justičná revue*. 2007, roč. 59, č. 1, s. 31 – 39. ISSN 1335-6461.
8. KOCINA, J., Velká novela trestních předpisů: Aktuální otázky dohody o vině a trestu. *Bulletin advokacie*. 2020, č. 11, s. 17 – 19.

9. KURZĘPA, B. Świadek koronny – co dalej z ustawą. „*Prokuratura i Prawo*“. 2006, nr. 5, s. 82 – 92. ISSN 1233–2577.
10. KYJAC, Z. Posudzovanie (vierohodnosti) výpovede spolupracujúcej osoby. *Justičná revue*. 2020, roč. 73, č. 6 – 7, s. 829 – 854. ISSN 1335–6461.
11. MOKRÁ, I. O uplatňovaní princípu nemo tenetur se ipsum accusare nielen v trestnom konaní. *Justičná revue*. 2023, roč. 75, č. 2, s. 187 – 198. ISSN 1335–6461.
12. MURÍN, S. Korunný svedok. *Justičná revue*. 2002, roč. 54, č. 6 – 7, s. 740 – 750. ISSN 1335–6461.
13. PARRINI, D. *Collaborati e testimoni di giustizia*, 2007. ISSN 1827–0565
14. VANTUCH, P. K možnosti využitiu institutu spolupracujúceho obviněného v dohode o vině a trestu. In: *Advokátní denník*, 2021.
15. VANTUCH, P. K dohode o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby. *Bulletin advokacie*. 4/2021, s. 24.
16. VRTÍKOVÁ, K. Inštitút spolupracujúceho obviněného – najefektívnejší prostriedok boja proti organizovanej trestnej činnosti? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2023, roč. 31, č. 2, s. 395 – 430.
17. VRTÍKOVÁ, K. Úskalia trestného postihovania osôb činných pre zločineckú skupinu, *Justičná revue*. 2023, roč. 75, č. 1, s. 62 – 71. ISSN 1335–6461.
18. VRTÍKOVÁ, K. Úskalia inštitútu spolupracujúceho obviněného. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2022, roč. 28, č. 11 – 12, s. 23.
19. ZARZYCKA, D. Analiza instytucji świadka koronnego w Polsce. *Kortowski Przegląd Prawniczy*, (3), s. 5 – 15. Dostupné na: <https://doi.org/10.31648/kpp.7107>
20. ŽILINKA, M. Spolupracujúca osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. *Justičná revue*. 2007, roč. 59, č. 5, s. 622 – 627. ISSN 1335–6461.

Internetové zdroje

1. <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a914-kult-kajucnika-ako-trend-roku-2020-alebo-co-nas-moze-naucit-pripad-prokuratora-judr-jozefa-mamraka>
2. <https://www.humanistische-union.de/publikationen/grundrechte-report/2010/publikation/die-grosse-kronzeugenregelung/>
3. https://web.camera.it/_bicamerale/leg15/commbicantimafia/documentazi-onetematica/25/schedabase.asp

4. <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:1991-01-15;8>
5. https://www.dirittoconsenso.it/2021/05/27/testimoni-di-giustizia/#_ftn13
6. <https://www.iusinitinere.it/pentito-dissidio-interiore-onore-rispetto-verso-clan-senso-giustizia-4319>
7. Online dostupné na: <https://deiorecriminalibus.altervista.org/protezione-col-laboratori-di-giustizia/>
8. <https://web.archive.org/web/20150101095822/http://www.giustiziacarita.it/archmag/pentiti.htm>
9. <https://www.ta3.com/clanok/200138/motivacia-kajucnikov-je-silna-maju-preco-si-vymyslat-upozornuje-sudca>
10. <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a538-obnova-konania-vo-veciach-v-kto-rych-bola-schvalena-dohoda-o-vine-a-treste>
11. <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a1170-oslobodzujuci-rozsudok-sud-kyne-krajskeho-sudu-v-ziline-obzalovanej-pre-prijimanie-uplatku-ziadne-poriadne-dokazy>
12. <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2021/kw16-de-anti-doping-gesetz-834832>

Právne predpisy

1. Anti-Doping-Gesetz vom 10. Dezember 2015 (BGBl. I S. 2210).
2. Dohovor o boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu Slovenská republika podpísala na konferencii v Palerme.
3. Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches, der Strafprozeßordnung, des Gerichtsverfassungsgesetzes, der Bundesrechtsanwaltsordnung und des Strafvollzugsgesetzes vom 18. August 1976 (BGBl. I S. 2181) - zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon, Trestný poriadok, Zákon o ústave súdov, Federálny zákonník právnikov a Zákon o presadzovaní práva z 18. augusta 1976.
4. Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches, der Strafprozeßordnung und des Versammlungsgesetzes und zur Einführung einer Kronzeugenregelung bei terroristischen Straftaten vom 9. Juni 1989 (BGBl. I S. 1059) – zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon, Trestný poriadok a zhromažďovací zákon a ktorým sa zavádza program zhovievavosti v prípade teroristických trestných činov z 9. júna 1989.

5. LEGGE 11 gennaio 2018, n. 6 Disposizioni per la protezione dei testimoni di giustizia.
6. Legge 13 febbraio 2001, n. 45 „Modifica della disciplina della protezione e del trattamento sanzionatorio di coloro che collaborano con la giustizia nonché disposizioni a favore delle persone che prestano testimonianza“.
7. Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal_content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841&from=SK
8. Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (z. z. 2016, č. 1197).

Súdne rozhodnutia

1. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 3/ 2010 zo 17. februára 2010.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 4/2011 z 8. marca 2011.
3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 26/2012 zo 17. októbra 2012.
4. Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 859/2013 z 13. marca 2014.
5. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/9/2014 z 26. novembra 2014.
6. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 326/2015 z 30. júna 2015.
7. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 8Tdo/661/2015 zo 17. septembra 2015.
8. Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 4T/66/2012 z 26. októbra 2015.
9. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 34/2016-24 z 13. februára 2016.
10. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2To/14/2015 z 28. júna 2016.
11. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 26/2016 zo 14. júla 2016.

12. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 758/2016 z 8. novembra 2016.
13. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 49/2015 z 15. novembra 2016.
14. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.
15. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 10/2015 z 29. novembra 2016.
16. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 31 /2017 z 15. júna 2017.
17. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1TdoV/4/2018 z 22. augusta 2018.
18. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2To/80/2017 z 28. novembra 2018.
19. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/73/2018 z 11. septembra 2018.
20. Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 3193/18 z 28. augusta 2019.
21. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 11Tdo/968/2019 z 9. októbra 2019.
22. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 7 Tdo 317/2020-9370 z 1. apríla 2020.
23. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To/69/2020 zo 4. augusta 2020.
24. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV/7/2017 zo 7. septembra 2020.
25. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Tdo/65/2019 z 1. decembra 2020.
26. Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 66/2021 z 11. februára 2021.
27. Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4Tdo 1289/2020 z 24. marca 2021.
28. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 460/2021 z 24. februára 2022.

29. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tdo/6/2021 zo 4. júla 2022.
30. Rozsudok Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. 9T/3/2022-747 z 8. septembra 2022.
31. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn 6 CO/437/ 2015 zo 17. mája 2017.
32. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Saunders proti Spojenému kráľovstvu* sťažnosť č. 19187/91 zo 17. decembra 1996.
33. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 26772/95 *Labita vs. Taliansko* zo 6. apríla 2000.
34. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 38321/99 *Erdem vs. Nemecko* z 9. decembra 1999 a *mutatis mutandis*, rozsudok ESELP vo veci č. 33995/96 *Mambro a Fioravanti vs. Taliansko* z 9. septembra 1998.
35. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 33354/96 *Lucà vs. Taliansko* z 27. februára 2001.
36. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 54445/00 *Verhoek vs. Holandsko* z 27. januára 2004.
37. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 994/03 *Cormelis vs. Holandsko* z 25. mája 2004.
38. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 44484/98 *Lorsé vs. Holandsko* z 27. januára 2004.
39. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 20309/02 *Atanasov vs. Bulharsko* z 3. marca 2009.
40. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 43000/11 a č. 49380/11 *Habran a Dalem vs. Belgicko* zo 17. januára 2017.
41. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. č. 28081/19 a 29664/19 *Vasaráb a Paulus vs. Slovensko* z 25. mája a 29. mája 2019.
42. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 63703/19 *Mucha vs. Slovenská republika* z 25. novembra 2021.
43. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 68725/16, 74339/16 a 74359/16 *Xenofontos a iní proti Cypru* z 25. októbra 2022.
44. Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci č. 19990/20 *Erik Adamčo vs. Slovenská republika* z 1. júna 2023.